

**UCHWAŁA NR XLVIII/277/22
RADY MIEJSKIEJ W BOGUSZOWIE-GORCACH**

z dnia 12 lipca 2022 r.

w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce na lata 2021-2030"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz w związku z art. 3 pkt 3 i art. 13 ust. 1 w związku z art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz.1057), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce na lata 2021-2030”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Boguszowa-Gorc.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Stanisław Urbaniak

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA BOGUSZÓW – GORCE NA LATA 2021 – 2030

Autorzy: dr Jarosław Szandurski
mgr inż. arch. Waldemar Skórski
mgr Radosław Żukowski
Współpraca: inż. Aurelia Myślińska

**Gmina Miasto Boguszów Gorce
Czerwiec 2022 r.**

Spis treści

WSTĘP	4
Rozdział I. Ankietowanie społeczności lokalnej.....	8
I.1. Ocena funkcjonowania miasta	9
I.2. Ocena głównych problemów miasta.....	19
I.3. Identyfikacja mocnych i słabych stron miasta.....	24
I.4. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki gospodarczej miasta	25
I.5. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki społecznej miasta	26
I.6. Oczekiwania mieszkańców w zakresie zagospodarowania przestrzennego miasta	27
I.7. Refleksje i oczekiwania strategiczne mieszkańców	27
I.8. Charakterystyka respondentów.....	31
I.9. Wybrane wypowiedzi mieszkańców	33
Rozdział II. Diagnoza społeczno–gospodarcza Boguszuwa-Gorc	35
II.1. Podstawowe informacje geograficzne o Boguszuwie - Gorcach	36
II.2. Potencjał demograficzny. Podstawowe parametry demograficzne – liczba ludności, struktura wiekowa, przyrost naturalny i saldo migracji w Boguszuwie-Gorcach na tle otoczenia	37
II.3. Struktura ekonomicznych grup wiekowych w Boguszuwie-Gorcach na tle otoczenia	44
II.4. Prognozowana liczba ludności ogółem i w ujęciu strukturalnym w najbliższym otoczeniu Boguszuwa-Gorc.....	47
II.5. Podmioty gospodarki narodowej w Boguszuwie - Gorcach i w najbliższym otoczeniu.....	50
II.6. Wynagrodzenia, bezrobocie i pracujący w powiecie wałbrzyskim i w Boguszuwie-Gorcach na tle otoczenia.....	59
II.7. Infrastruktura gospodarcza i społeczna.....	65
II.7.1. Tereny pokopalniane.....	65
II.7.2. Tereny zielone.....	67
II.7.3. Tereny zurbanizowane	68
II.7.4. Uzbrojenie terenu.....	68
II.7.5. Komunikacja zewnętrzna i wewnętrzna	69
II.7.6. Turystyka	71
II.7.7. Inkubacja i rozwój przedsiębiorczości	71
II.7.8. Podmioty ekonomii społecznej i NGO'sy.....	72
II.8. Społeczeństwo obywatelskie w Boguszuwie-Gorcach na tle otoczenia	73
II.9. Pomoc społeczna i problem uzależnień w Boguszuwie-Gorcach.....	78

II.10. Przedszkola, szkoły w Boguszowie - Gorcach i wykształcenie mieszkańców	81
II.11. Kultura i sport w Boguszowie-Gorcach	85
II.12. Podsumowanie.....	87
Rozdział III. Analiza SWOT	90
III.1. Analiza SWOT Boguszowa - Gorc w obszarze społecznym	91
III.2. Analiza SWOT Boguszowa-Gorc w obszarze gospodarczym	94
III.3. Analiza SWOT Boguszowa-Gorc w obszarze infrastrukturalno-przestrzennym	96
Rozdział IV. Determinanty rozwoju Miasta Boguszów-Gorce.....	99
IV.1. Społeczne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszów – Gorce	100
IV.2. Gospodarcze uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszów – Gorce.....	106
IV.3. Infrastrukturalne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszów – Gorce	111
Rozdział V. Oczekiwania wspólnoty samorządowej.....	130
V.1. Wyniki konsultacji priorytetów strategicznych	131
Rozdział VI. Plany strategiczne na lata 2021-2030 Miasta Boguszów-Gorce	139
VI.1. MISJA I WIZJA STRATEGICZNA.....	140
VI.2. OBSZAR SPOŁECZNY	142
VI.3. OBSZAR GOSPODARCZY	150
VI.4. OBSZAR INFRASTRUKTURALNY	154
VI.5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w Boguszowie – Gorcach	159
VI.6. Wyznaczenie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI)	165
VI.7. Wydatki majątkowe w uchwale budżetowej Gminy Miasta Boguszów – Gorce na rok 2022 ..	168
VI.8. Wskazania dla dalszych okresów budżetowych	172
WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA	174
SPIS RYSUNKÓW.....	175
SPIS TABEL	175
SPIS WYKRESÓW	178

WSTĘP

Myślenie i zarządzanie strategiczne, stosowane dziś coraz powszechniej w sektorze publicznym, zrodziło się zasadniczo na gruncie teorii zarządzania, analizującej kwestie skutecznej i efektywnej działalności różnorodnych organizacji i instytucji rynkowych. Zasadniczo, gdyż sam termin „strategia” wywodzi się od greckiego słowa *stratēgós*, oznaczającego dowódcę wojskowego, wodza odpowiedzialnego za przygotowanie i przeprowadzenie wojny. Etymologia słowa strategia wywodzi się ze starożytności i pochodzi od słów „stratós”, co znaczy armia oraz „egein” oznaczające dowodzenie. Greckie „stratēgós” utożsamiane było początkowo ze sztuką wojenną i zostało ukierunkowane na przewodzenie armii i tworzenie koncepcji walki. Strateg według Greków musiał posiadać wiele umiejętności, jak na przykład: planistyczne, przywódcze, polityczne, przemawiania. To co łączy strategię o charakterze wojskowym ze strategiami samorządowymi to fakt, że przygotowuje je i realizuje sektor publiczny.

Jak podkreśla R.W.Griffin, zarządzanie strategiczne to kompleksowy, ciągły proces zarządzania, nastawiony na formułowanie i wdrażanie skutecznych strategii; sposób podejścia do szans i wyzwań gospodarczych. Proces zarządzania strategicznego obejmuje trzy główne etapy: analizę strategiczną, formułowanie strategii oraz wdrażanie strategii [R.W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*].

Działania strategiczne to takie zadania, które charakteryzuje długoterminowy czasowy horyzont celów i skutków, są najważniejsze (kluczowe) z perspektywy podmiotu, który je przyjmuje i warunkują przyszłość organizacji. T.J.Peters i R. H.Waterman definiują strategię jako koncepcję funkcjonowania organizacji na dłuższy czas, zawierającą zoperacjonalizowane główne cele, sposoby działania i reguły postępowania [M. Grewiński, A. Karwacki, *Strategia – istota, reguły i wyzwania implementacji ze środowiska biznesu do polityki społecznej*]. Definicję strategii zbliżoną do metody działania prezentuje J. F. Jacko. Autor przyjmuje strategię jako powtarzalny sposób działania mającego określony cel lub cele, który to sposób zwiększa efektywność (skuteczność) tegoż działania, który zwiększa ekonomiczność tegoż działania, który jest wyznaczony spójnym zbiorem reguł, który uwzględnia możliwe warianty rozwoju sytuacji – wszystkie lub te, które są najbardziej prawdopodobne [F.J.Jacko, *Ontologia myślenia strategicznego*]. Uogólniając można stwierdzić, że strategia jest planem działań, który wdrożony w praktyce ma pozwolić na osiągnięcie celów i realizację misji.

Przejmowanie przez sektor publiczny rozwiązań charakterystycznych dla podmiotów rynkowych wiąże się z reformami administracji publicznej wynikającymi z jednej strony z osłabienia sprawności władz publicznych, z drugiej, z nowych wyzwań stawianych przed administracją. Mamy w tym zakresie do czynienia najczęściej z wdrażaniem koncepcji menedżerskiego zarządzania publicznego - *New public management* i partycypacyjnego zarządzania publicznego - *Public governance* [J. Hausner, *Zarządzanie publiczne*].

Strategiczne zarządzanie publiczne można określić jako „proces dostosowywania celów organizacji publicznej i rozwiązywania jej problemów zarządzania związanych z wpływem otoczenia na jej działalność przez wdrażanie polityk, planów i procedur posiadających racjonalność polityczną (tj. akceptowalność przez istniejący układ polityczny), wykonalność techniczną oraz zgodność z prawem i normami etycznymi [B. Kożuch, *Typologie strategii organizacji publicznych*].

Specyficzne cechy zarządzania strategicznego w samorządzie terytorialnym:

- kompleksowość w podejściu do problemów, łączne uwzględnianie sfer: gospodarczej, społecznej, przestrzennej i środowiskowej;
- efektywność wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju;
- traktowanie jednostki jako części otoczenia;
- zorientowanie na przyszłość, na cele perspektywiczne;
- zorientowanie na wyniki, na osiąganie celów rozwojowych;
- racjonalne gospodarowanie;
- wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju [M. Ziolkowski, *Zarządzanie strategiczne w polskim samorządzie terytorialnym*].

Niezwyczajnie istotny jest fakt, że zarządzanie strategiczne w samorządzie lokalnym ma wielowymiarowy charakter. Wynika to z istoty samorządu – obejmującego mieszkańców i określone terytorium, wspólnoty samorządnej, realizującej wiele społecznie istotnych zadań.

T.Markowski i T.Marszał formułują zasady, które powinny być stosowane do zarządzania strategicznego w samorządach:

1. Zasada koherencji – jasne, przejrzyste i zrozumiałe zarządzanie;
2. Zasada konkurencyjności – nastawione na pobudzanie konkurencyjności;
3. Zasada koordynacji – skoordynowane;
4. Zasada uczciwości o równości – być uczciwe, zapewniać równe szanse wszystkim podmiotom (jednostkom administracyjnym, mieszkańcom);
5. Zasada fiskalnej poprawności – dbające o odpowiednią relację pomiędzy kosztami a zyskami, wytyczające cele możliwe do sfinansowania;
6. Zasada elastyczności – wykazujące elastyczność i skłonność do zmian;
7. Zasada holizmu – całościowo ujmujące dany obszar (jednostkę);
8. Zasada szczególności – sprzyjające tworzeniu rozwiązań unikatowych, adekwatnych do potrzeb;
9. Zasada partycypacji – oparte na współzarządzaniu;
10. Zasada społecznego nastawienia – nastawione na mieszkańców i ich potrzeby;
11. Zasada subsydiarności – wykazujące pomocniczość wobec obywateli i ich organizacji, a także wobec niższych jednostek administracyjnych;
12. Zasada suspensywności – uwzględniające problematykę środowiskową [T. Markowski, T. Marszał, *Funkcje i zarządzanie obszarami metropolitalnymi*].

Zarządzanie strategiczne polega więc na tworzeniu skoordynowanych, całościowych planów dla danej jednostki i ich wdrażaniu w praktyce.

Strategię (dokument strategiczny) w odniesieniu do sektora publicznego można zdefiniować jako „dokument kompleksowy określający uwarunkowania (selektywna i dynamiczna diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej lub przestrzennej kraju) i kierunki rozwoju kraju lub jego części albo danego sektora gospodarki, określający cele strategiczne i działania służące osiągnięciu założonych celów przy pomocy różnych instrumentów prawnych, finansowych, organizacyjnych itd. Strategia, zawierając konkretne i wyselekcjonowane cele i priorytety, tworzy ramy dla systemu monitorowania. W zależności od hierarchii jaką zajmuje wśród dokumentów strategicznych – jest mniej lub bardziej szczegółowa,

zawierając wiele elementów mierzalnych, jak harmonogramy rzeczowo-finansowe, wskaźniki efektywności, wskaźniki stopnia realizacji”.

Wśród strategii znaczące miejsce zajmują strategie rozwoju. Strategię rozwoju określić można jako kompleksowy dokument, określający podstawowe uwarunkowania (diagnozę sytuacji), cele i kierunki rozwoju w danych obszarach, odnoszący się do rozwoju przestrzennego, rozwoju regionów, sektorów lub dziedzin, realizowany przy pomocy programów. W tym kontekście gminną / powiatową strategię rozwoju można zdefiniować jako długookresowy plan rozwoju gminy / powiatu, opracowywany przy współudziale mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych, zawierający syntetyczny opis uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy oraz celów strategicznych i działań służących ich osiągnięciu [J. Górniak, S. Mazur (red.), *Zarządzanie strategiczne rozwojem*].

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym znalazła się – po raz pierwszy w 2020 roku ustawodawstwie krajowym, została wprowadzona podstawa prawna dla strategii rozwoju gminy, a także znalazły się szczegółowe regulacje dotyczące sporządzania tego dokumentu.

Dotyczą one procedury opracowania strategii, m.in.:

- wymagana jest uchwała rady gminy, określająca szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb jej konsultacji,
- wymogi w zakresie konsultowania projektu strategii z sąsiednimi gminami i ich związkami oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- wymogi w zakresie opiniowania przez zarząd województwa w zakresie zgodności z zasadami regionalnej polityki przestrzennej określonej w strategii rozwoju województwa,
- konieczność przeprowadzenia ewaluacji ex ante.

Nowelizacja zdefiniowała ponadto wytyczne merytoryczne, w tym nowe obligatoryjne rozdziały dla strategii, m.in.:

- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy,
- ramy finansowe strategii.

Do tej pory strategie gminne były opracowywane zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami oraz przy zachowaniu spójności z wytycznymi dokumentów nadrzędnych. Obecnie jednostki samorządu terytorialnego mogą przygotowywać strategie, które będą instrumentami pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawnymi strategiami rozwoju, stanowiącymi element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

Warto zaznaczyć, że nowe regulacje dotyczące strategii rozwoju gminy są spójne z wymaganiami Unii Europejskiej w kontekście ww. elementów strategii terytorialnych. Dzięki temu jednostki samorządu terytorialnego mogą przygotowywać strategie, które jednocześnie będą strategiami rozwoju w rozumieniu przepisów prawnych, stanowiącymi element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju, jak i strategiami terytorialnymi zgodnie z wymogami Unii Europejskiej.

Strategia rozwoju gminy uzyskała umocowanie prawne i miejsce w zintegrowanym systemie zarządzania rozwojem kraju. Strategie rozwoju gminy w rozumieniu nowych przepisów to dokumenty, które spełniają wymagania proceduralne i merytoryczne wynikające z ustawy [Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej].

Projekt Strategii Rozwoju Miasta Boguszków – Gorc na lata 2021 – 2030 został przedłożony samorządowi lokalnemu Boguszoza – Gorc celem zaopiniowania przez właściwe organy i przeprowadzenia konsultacji społecznych. W wyniku opinii Zarządu Województwa Dolnośląskiego z 24 stycznia 2022 r. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zespolono z polityką przestrzenną Samorządu Województwa Dolnośląskiego wyrażoną w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. W wyniku opinii PGW Wody Polskie z 26 stycznia 2022 r. projekt Strategii uzupełniono o istotne informacje dotyczące obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym i przeciwdziałania skutkom suszy. 2 lutego 2022 r. otrzymano z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu uzgodnienie odstąpienia dla projektowanej Strategii od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W dniach od 18 stycznia 2022 r. do 21 lutego 2022 r. przeprowadzono, na podstawie Zarządzenia nr 1294/2022 Burmistrza Miasta Boguszoza - Gorc z 11 stycznia 2022 r. konsultacje społeczne, w wyniku których otrzymano 4 formularze konsultacji społecznych. Projekt Strategii uzupełniono o opinie zawarte w formularzach. W dniu 20 kwietnia 2022 r. uzyskano recenzję eksperta dotyczącą całości projektu Strategii. W dniu 1 czerwca 2022 r. Zarząd Województwa Dolnośląskiego pozytywnie zaopiniował projekt Strategii.

Rozdział I. Ankietywanie społeczności lokalnej

I.1. Ocena funkcjonowania miasta

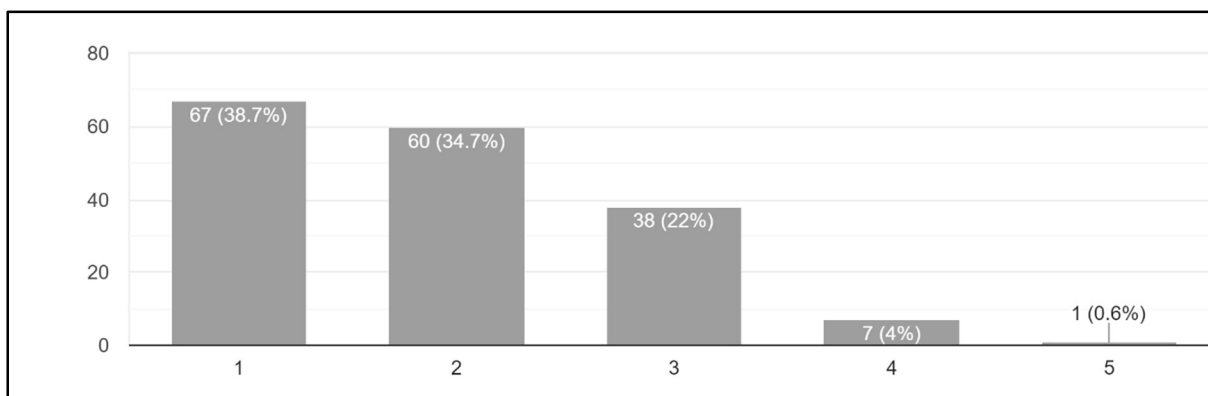
Zamierzeniem władz miejskich i autorów opracowania było jak najszersze konsultowanie ankiety ze społecznością lokalną. W związku z tym, równocześnie z przystąpieniem do sporządzania diagnozy stanu społeczno – gospodarczego miasta Boguszów – Gorce, zapytano jego mieszkańców, jakie jest ich zdanie na kluczowe sprawy lokalne. Autorzy strategii sporządzili projekt ankiety, którą udostępnili on-line za pośrednictwem aplikacji Google Forms. Dostęp do ankiety zapewnił profil dedykowany strategii – „Strategia rozwoju Miasta Boguszów – Gorce” na portalu społecznościowym Facebook. Ankieta była tam dostępna od 29 kwietnia do 30 maja 2021 r. Dodatkowo, dla osób, którym wypełnienie formularza on-line sprawiać mogło kłopoty, udostępniono wersje do wydruku, wypełnienia odręcznego i złożenia w miejscach wskazanych przez władze miejskie. Dodatkowo, dla osób starszych i innych osób z dysfunkcją wzroku przygotowano wersję z powiększoną czcionką. Jednocześnie Urząd Miejski w Boguszowie – Gorcach przesłał formularz ankiety do mieszkańców za pośrednictwem poczty.

Ostatecznie głos w sprawach lokalnych zabrały 173 osoby, wypełniając ankietę odręcznie lub on – line. Jeśli przyjąć, że w Boguszowie – Gorcach mieszka, zgodnie z danymi GUS, około 13 tys. osób w wieku od 16 lat, to formularze wypełniło nieco ponad 1,3% mieszkańców. Liczba ta nie wydaje się reprezentatywna, jednak we współczesnej rzeczywistości - świata osób zapracowanych, często zamkniętych w sobie i obojętnych na sprawy nawet najbliższego otoczenia, doświadczenie autorów strategii podpowiada, że nie jest to zły wynik, a 173 osoby zainteresowane sprawami swojej gminy to jednak istotna grupa obywateli. Prześledźmy zatem, co mają do powiedzenia mieszkańcy Boguszowa – Gorc w kluczowych kwestiach dla swojej „małej Ojczyzny”.

Na koniec mała uwaga: trzeba pamiętać, że są to wypowiedzi subiektywne, które mogą w znacznym stopniu odbiegać od obiektywnej, opartej na danych statystycznych, diagnozy społeczno – gospodarczej Boguszowa – Gorc, zamieszczonej w kolejnym rozdziale.

Wykres 1. Ocena rynku pracy w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

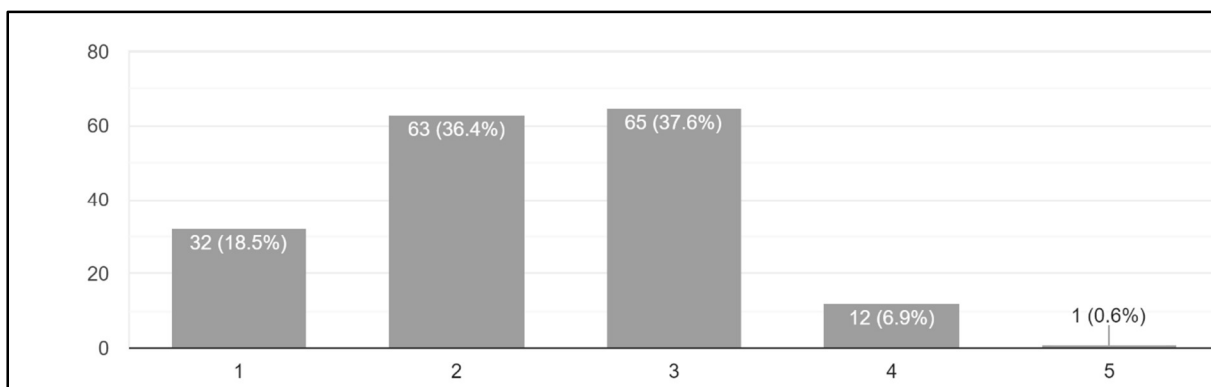
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Niemal trzy czwarte ankietowanych (73,4%) źle oceniło sytuację na lokalnym rynku pracy w Gminie Mieście Boguszów - Gorce, w tym 38,7% bardzo źle – wykres 1. Dobrze oceniło sytuację na rynku pracy tylko 4,6% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 1,93 pkt. co świadczyć może o małych szansach na znalezienie atrakcyjnej pracy w mieście.

Wykres 2. Ocena warunków rozwoju przedsiębiorczości w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

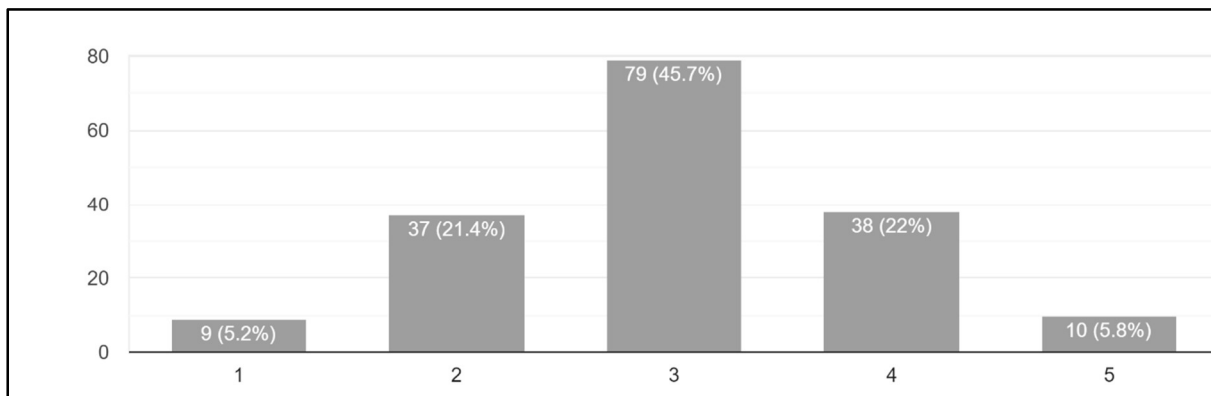

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Warunki rozwoju przedsiębiorczości w Boguszwie - Gorcach zostały ocenione jako złe przez ponad połowę ankietowanych – 54,9%, w tym jako bardzo złe 18,5% - wykres 2. Dobrze oceniło szanse na rozwój przedsiębiorczości w gminie tylko 7,5% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,35 pkt. co nie napawa optymizmem, ale szanse rozwoju przedsiębiorczości oceniono lepiej niż szanse na znalezienie pracy.

Wykres 3. Ocena dostępu do e-usług administracyjnych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

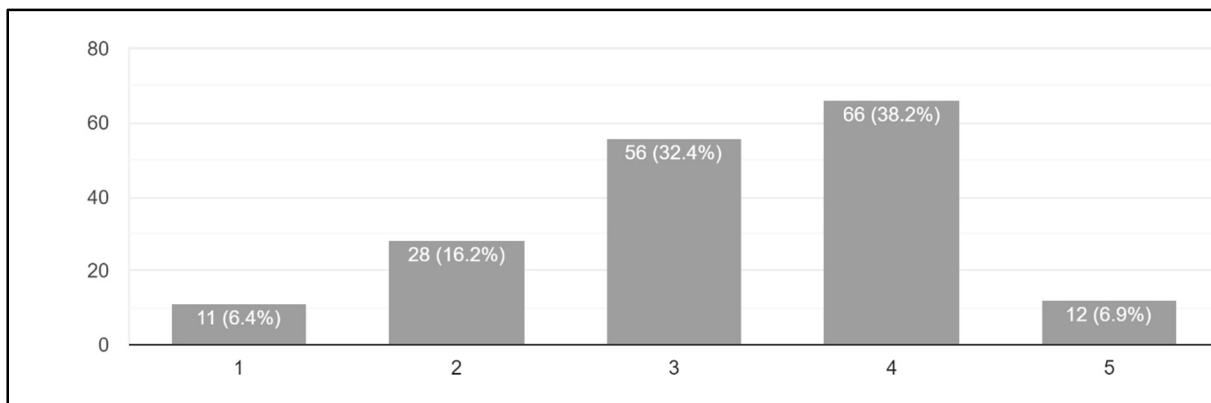
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ocena dostępu do e-administracji, w zakresie informacyjnym i usługowym w Boguszwie - Gorcach była dla niemal połowy respondentów dostateczna (45,7%) – wykres 3. Liczba ankietowanych, która oceniła e-usługi w administracji dobrze (27,8%) była bardzo podobna, do tych którzy ocenili tę formę komunikacji jako źle funkcjonującą (26,6%). Średnia ocena w skali od 1 do 5 to 3,01 pkt. co potwierdza dostateczny poziom usług e-administracji, z których korzystali uczestnicy badania.

Wykres 4. Ocena dostępności i jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

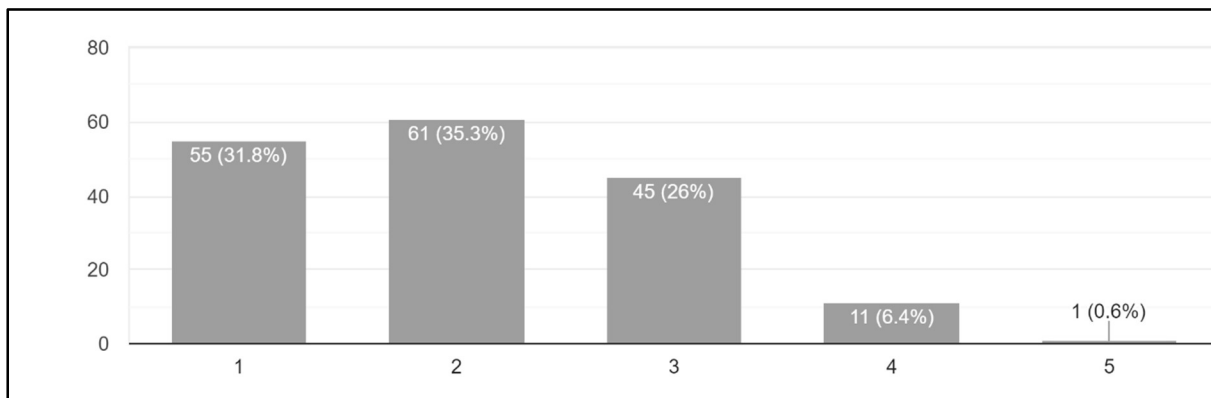

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako dobra przez 45,1% respondentów, natomiast 22,6% oceniło ją jako złą, a niemal 1/3 oceniło dostatecznie (32,4%) – wykres 4. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 3,23 pkt., co można interpretować jako ocenę dostateczną. Porównując z innymi ocenami dotyczącymi funkcjonowania miasta, to ocena dostępności i jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w rankingu została sklasyfikowana na drugim miejscu.

Wykres 5. Ocena dostępności i jakości infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

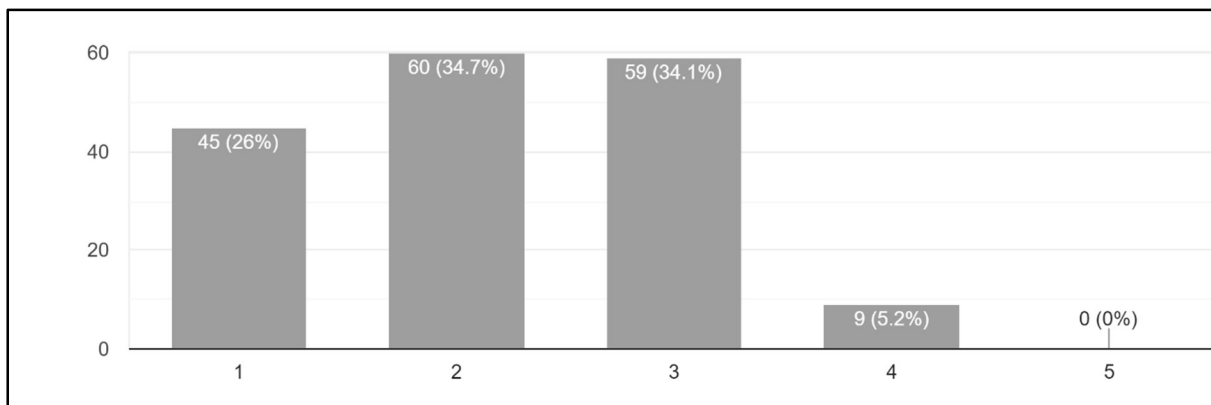
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępności i jakość infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako zła przez 2/3 respondentów – 67,1%, w tym jako bardzo zła przez 31,8% - wykres 5. Dobrze oceniło ten zakres infrastruktury w gminie tylko 7,0% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,09 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia mieszkańców oraz nie zachęca potencjalnych inwestorów. Stanowi także barierę rozwoju turystyki.

Wykres 6. Ocena stanu i jakości mieszkań komunalnych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

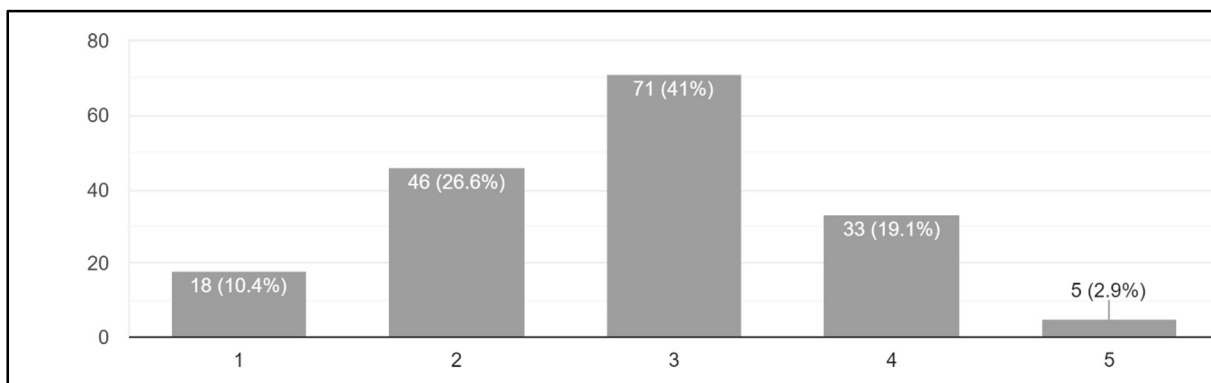

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Stan i jakość mieszkań komunalnych w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 60,7%, w tym jako bardzo zła przez 26,0% - wykres 6. Dobrze oceniło ten zakres infrastruktury w gminie tylko 5,2% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,18 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia mieszkańców, którzy żyją w mieszkaniach komunalnych.

Wykres 7. Ocena stanu i jakości przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne) w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

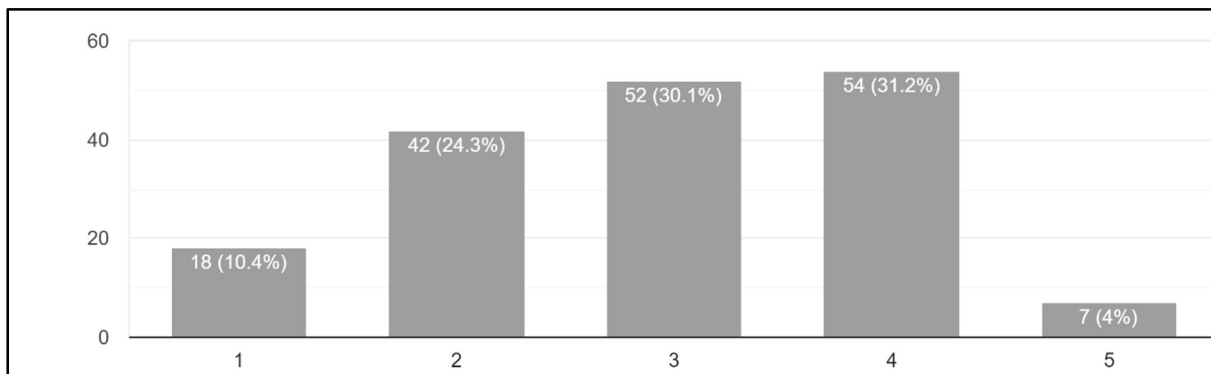
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Stan i jakość przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne) w mieście Boguszków - Gorce została oceniona jako dostateczna przez 41,0% respondentów, jako zła przez 37,0%, natomiast jako dobra przez najmniejszą grupę ankietowanych mieszkańców tj. 22% - wykres 7. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,77 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia mieszkańców, a także przyjeżdżającym gościom i turystom.

Wykres 8. Ocena dostępności i jakości komunikacji publicznej (tabor i połączenia autobusowe oraz kolejowe) w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

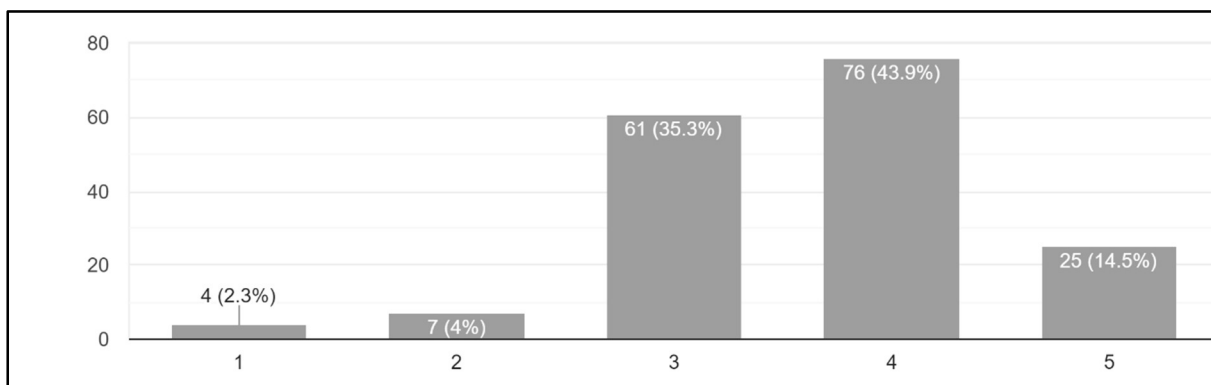

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość komunikacji publicznej (tabor i połączenia autobusowe oraz kolejowe) w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako dobra przez 35,2% respondentów, podobna liczba ankietowanych (34,7%) oceniła ją jako złą, a 30,1% oceniło ją dostatecznie – wykres 8. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,94 pkt., co można interpretować jako ocenę dostateczną. Oceny są uogólnione, ponieważ dotyczą dwóch rodzajów środków transportu i kilku przewoźników, ale wyrażają ocenę mieszkańców.

Wykres 9. Ocena dostępności i jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

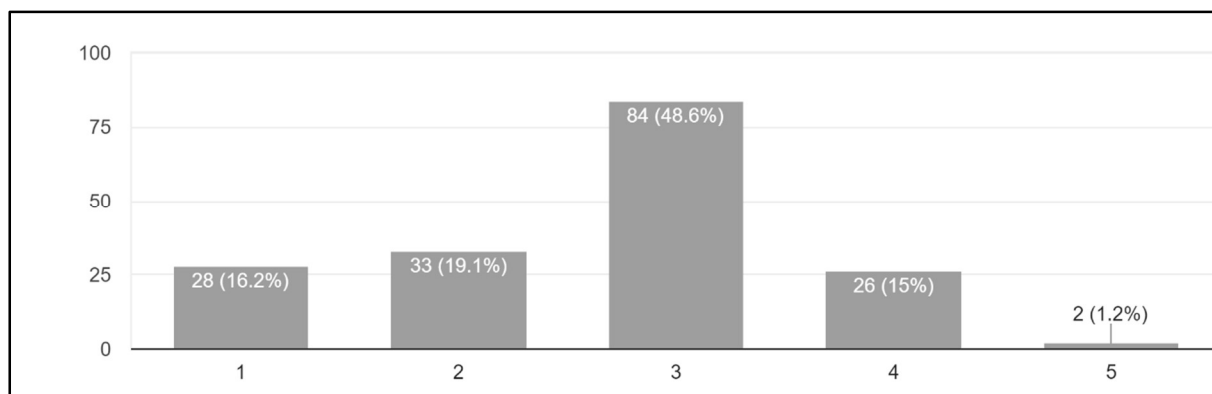
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość opieki żłobkowej i przedszkolnej w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako dobra przez ponad połowę respondentów – 58,4%, w tym 14,5% jako bardzo dobra, jako złą opiekę nad dziećmi w żłobkach i przedszkolach uznało tylko 6,3% respondentów, a 35,3 % oceniło ją jako dostateczną – wykres 9. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 3,64 pkt., co można interpretować jako ocenę dobrą. Porównując z innymi ocenami dotyczącymi funkcjonowania miasta, to w rankingu została sklasyfikowana na pierwszym miejscu. Dzięki zaangażowaniu i trosce nauczycieli przedszkoli oraz żłobków dla najmłodszych dzieci zapewniona jest opieka na dobrym poziomie.

Wykres 10. Ocena dostępności i jakości opieki medycznej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

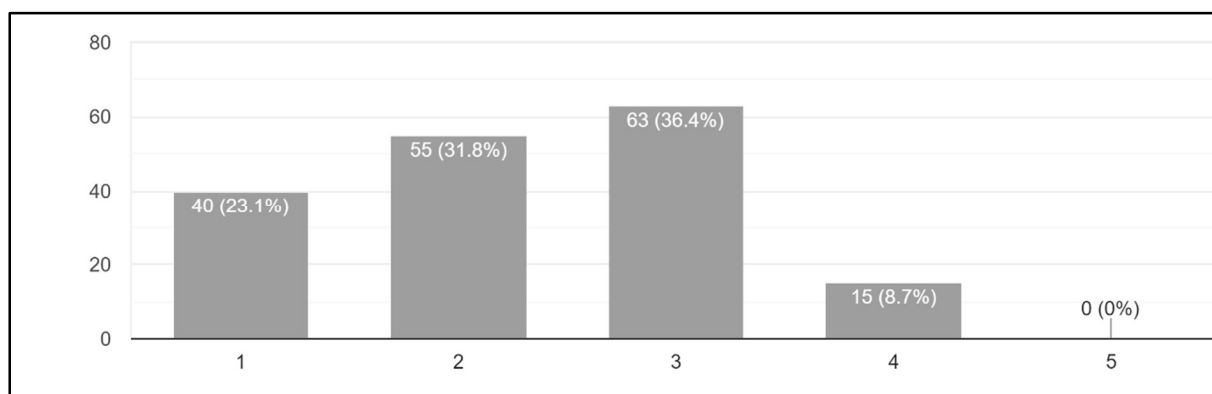

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość opieki medycznej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez niemal połowę respondentów – 48,6%, jako zła przez 35,3%, natomiast jako dobra przez najmniejszą grupę ankietowanych mieszkańców (16,2%) - wykres 10. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,66 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja stymulacji dobrostanu mieszkańców, ponieważ zdrowie jest jedną z podstawowych wartości człowieka.

Wykres 11. Ocena dostępności i jakości opieki nad seniorami w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

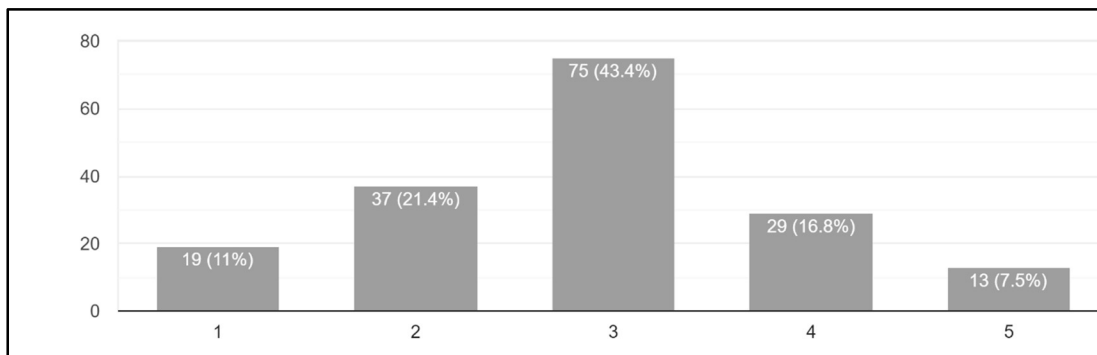
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość opieki nad seniorami w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 54,9%, w tym jako bardzo zła przez 23,1% - wykres 11. Dobrze oceniło opiekę nad seniorami w gminie tylko 8,7% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,31 pkt. Tak niska ocena może być obrazem braku odpowiedniego komfortu życia najstarszych mieszkańców.

Wykres 12. Ocena dostępności i jakości pomocy rodzinom najuboższym i zagrożonym marginalizacją w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

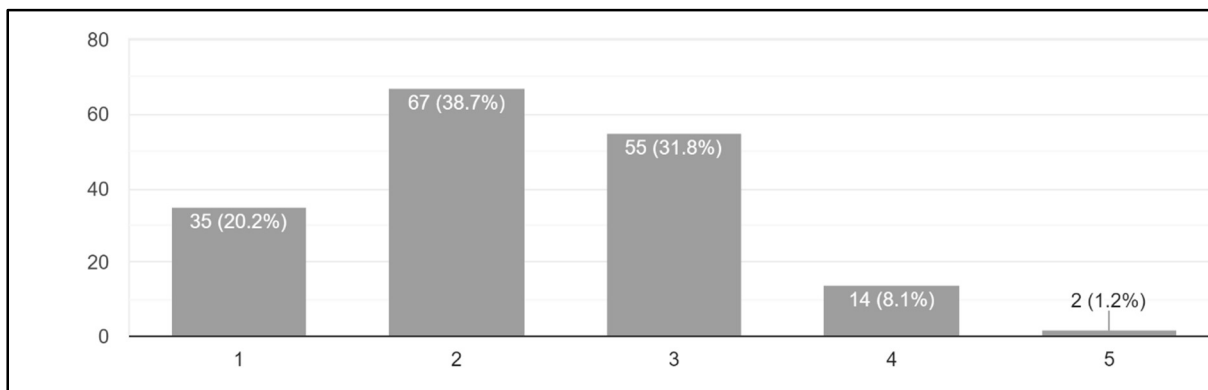

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość pomocy rodzinom najuboższym i zagrożonym marginalizacją w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako dostateczna przez 43,4% respondentów. Jako zły stan pomocy potrzebującym uznało 32,4% ankietowanych, w tym jako bardzo zły 11,0% natomiast jako dobry oceniło stan pomocy najuboższym rodzinom 24,3% respondentów - wykres 12. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,88 pkt. czyli dostatecznie. Tak niska ocena nie sprzyja stymulacji dobrostanu najuboższych mieszkańców gminy.

Wykres 13. Ocena dostępności przestrzeni publicznych i instytucji dla osób niepełnosprawnych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

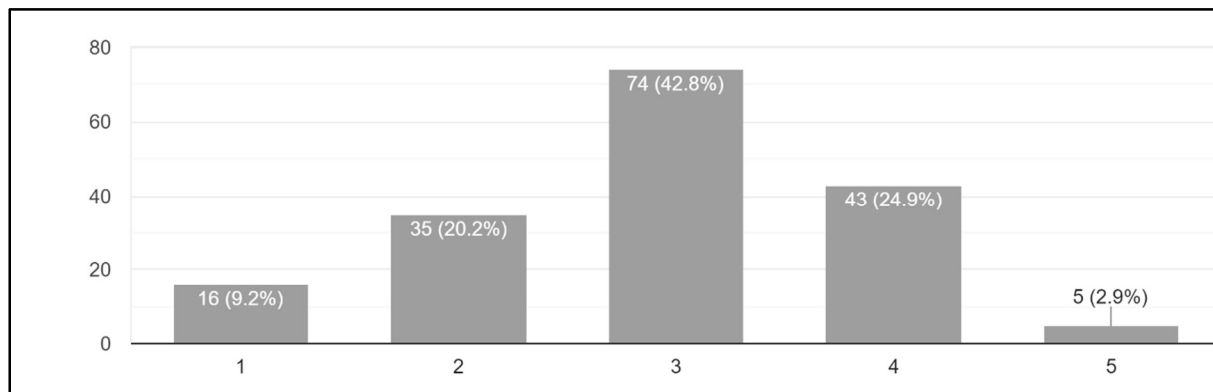
Dostępność przestrzeni publicznych i instytucji dla osób niepełnosprawnych w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 58,9%, w tym jako bardzo zła przez 20,2% - wykres 13. Dobrze oceniło opiekę nad osobami niepełnosprawnymi w gminie tylko 9,3% respondentów, natomiast dostatecznie oceniło dostępność przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnościami 31,8% badanych. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,31 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia osób wymagających szczególnego wsparcia i opieki.

Wykres 14. Ocena dostępności i jakości obiektów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

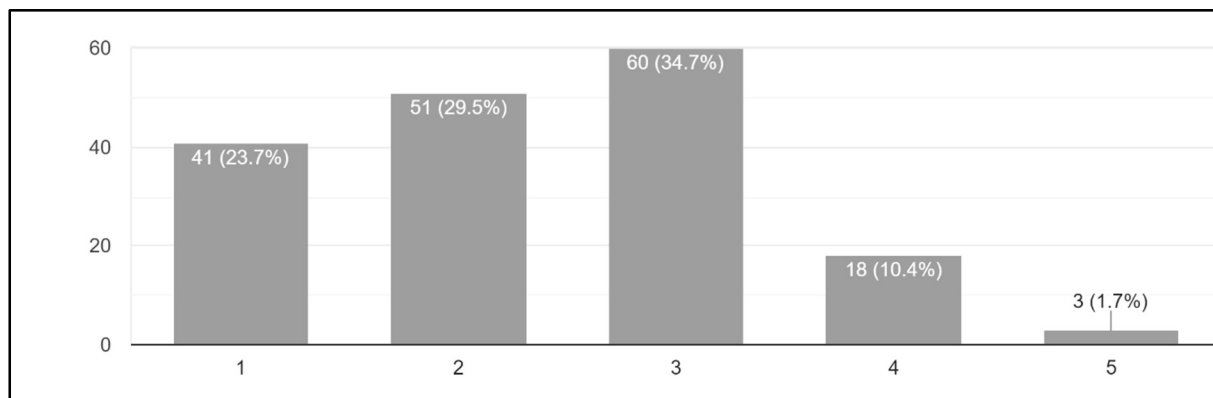

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość obiektów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez 42,8% respondentów. Jako zły stan tych obiektów oceniło 29,4% ankietowanych, w tym jako bardzo zły 9,2%, natomiast jako dobry stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej uznało 27,8% - wykres 14. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,92 pkt. czyli dostatecznie. Taka ocena nie sprzyja rozwojowi fizycznemu, a co za tym idzie i zdrowotnemu mieszkańców gminy.

Wykres 15. Ocena atrakcyjności oferty kulturowej i rozrywkowej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

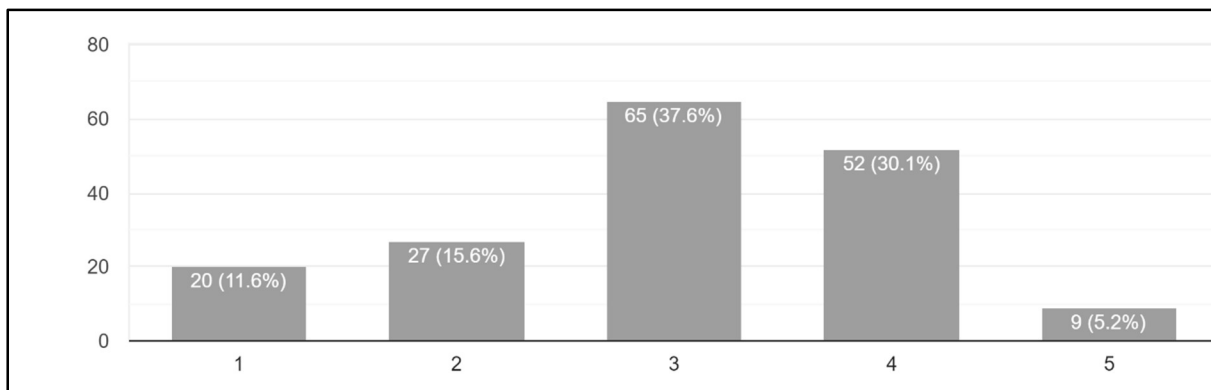
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Atrakcyjność oferty kulturowej i rozrywkowej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 53,2%, w tym jako bardzo zła przez 23,7% - wykres 15. Dobrze oceniło ofertę kulturową i rozrywkową 12,1% respondentów, natomiast dostatecznie oceniło ją 34,7% badanych. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,37 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja podnoszeniu poziomu jakości życia osób w wymiarach pozamaterialnych, czy bezpośrednio duchowych.

Wykres 16. Ocena stanu środowiska przyrodniczego w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

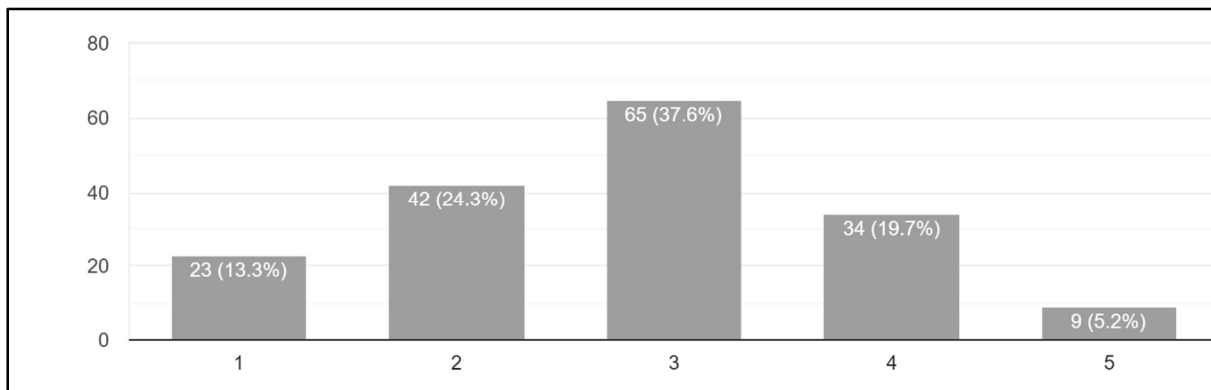

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Stan środowiska przyrodniczego w Gminie Mieście Boguszów-Gorce został oceniony jako dostateczny przez najliczniejszą grupę respondentów – 37,6%. Jako dobry stan środowiska przyrodniczego uznało 35,3% ankietowanych, w tym jako bardzo dobry 5,2%, natomiast jako zły oceniło 27,2% - wykres 16. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 3,02 pkt. czyli dostateczna. Taka ocena nie satysfakcjonuje, szczególnie w kontekście globalnej troski o środowisko naturalne.

Wykres 17. Ocena dostępności i jakości usług noclegowych i gastronomicznych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

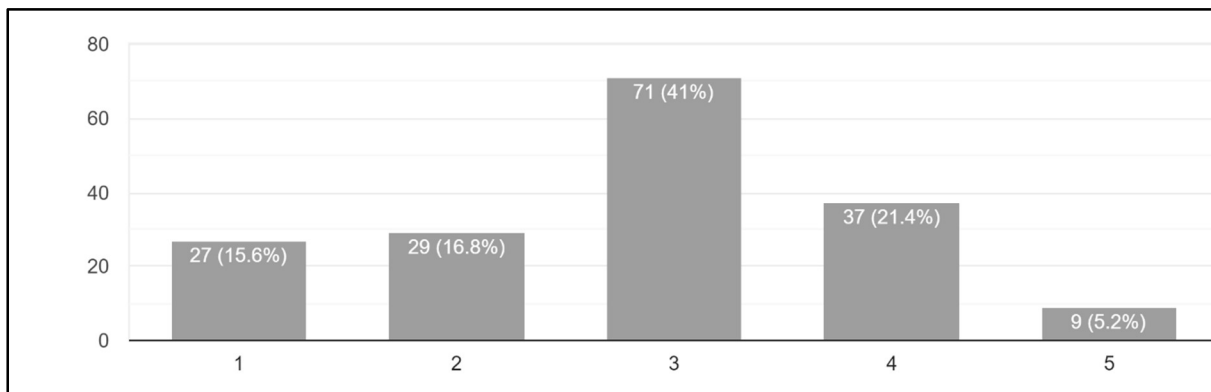
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość usług noclegowych i gastronomicznych w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako dostateczna przez najliczniejszą grupę respondentów – 37,6%. Jakość i dostępność usług noclegowych i gastronomicznych jako złą uznało 37,6% ankietowanych, w tym jako bardzo złą 13,3%, natomiast jako dobry stan tych usług oceniło 24,9% - wykres 17. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,79 pkt., czyli poniżej dostatecznej. Taka ocena nie satysfakcjonuje, szczególnie w kontekście otwartości gminy na gości i turystów.

Wykres 18. Ocena jakości obsługi administracji publicznej (instytucji samorządowych) w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jakość obsługi administracji publicznej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez najliczniejszą grupę respondentów – 41,0%. Jako złą jakość obsługi administracji samorządowej oceniło 32,4% ankietowanych, w tym jako bardzo złą 15,6%, natomiast jako dobry stan tych usług uznało 26,6% respondentów - wykres 18. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,84 pkt. czyli poniżej dostatecznej. Taka ocena nie satysfakcjonuje, szczególnie w kontekście wyzwań marketingu terytorialnego i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Ranking **najniżej ocenionych** dziedzin życia społecznego i gospodarczego w Boguszkowie – Gorcach według mieszkańców uczestniczących w badaniach ankietowanych przedstawiono w tabeli nr 1. Dla mieszkańców największą bolączką jest trudność ze znalezieniem odpowiedniej pracy w miejscu zamieszkania, a co się z tym wiąże, perspektywą jej zmiany na bardziej atrakcyjną. Pierwszy i trzeci problem w rankingu nie dotyczy wszystkich mieszkańców. Drugi problem ma zakres znacznie szerszy i dotyczy wszystkich mieszkańców, a także innych osób goszczących w mieście oraz turystów.

Tabela 1. Ranking najniżej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków - Gorce na podstawie badań ankietowych

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ocena ankietowanych
1	Stan rynku pracy (możliwość znalezienia pracy w mieście, poziom bezrobocia)	1,93
2	Dostępność i jakość infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych	2,09
3	Stan i jakość mieszkań komunalnych	2,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ranking **najwyżej ocenionych** dziedzin życia społecznego i gospodarczego w Boguszkowie – Gorcach według mieszkańców uczestniczących w badaniach ankietowanych przedstawiono w tabeli nr 2. Dla mieszkańców najlepiej funkcjonującą dziedziną życia jest dostępność i jakość opieki żłobkowej i przedszkolnej. Respondenci wysoko ocenili dostępność i jakość infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz stan środowiska przyrodniczego. Oceniając w tzw. „skali szkolnej” to jedynie opieka w żłobkach i przedszkolach zbliża się do oceny dobrej, a kilka dziedzin oscyluje wokół oceny dostatecznej.

Tabela 2. Ranking najwyżej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków - Gorce na podstawie badań ankietowych

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ocena ankietowanych
1	Dostępność i jakość opieki żłobkowej i przedszkolnej	3,64
2	Dostępność i jakość infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	3,23
3	Stan środowiska przyrodniczego	3,02

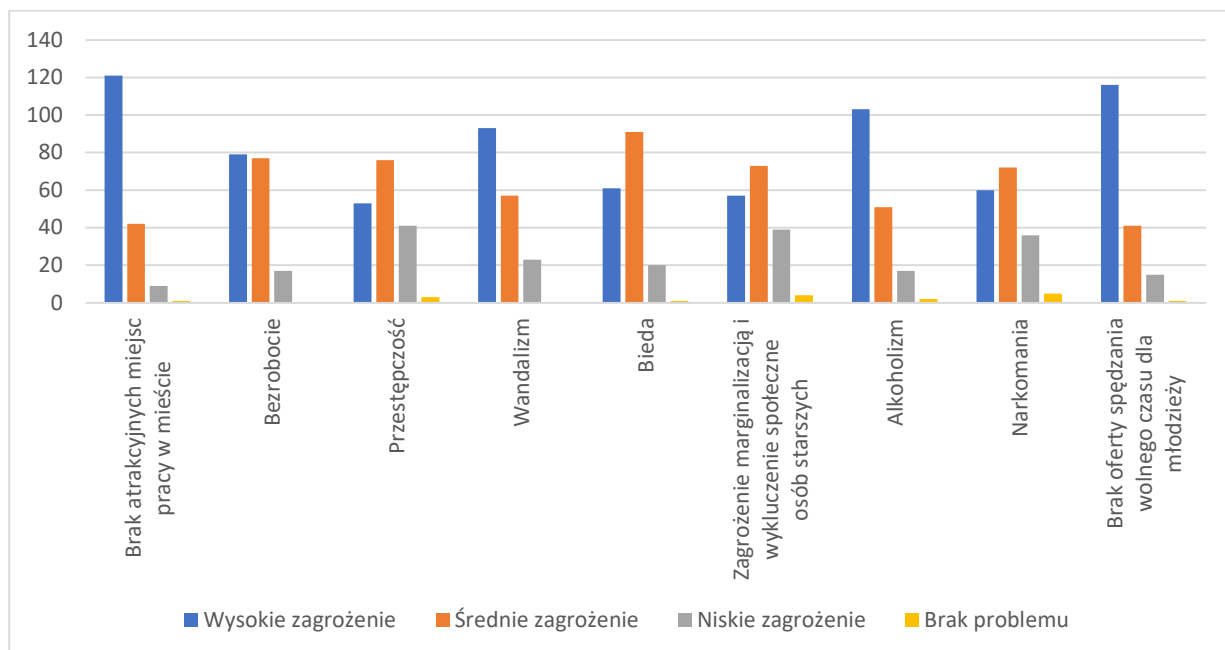
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.2. Ocena głównych problemów miasta

Wykres nr 19 przedstawia ocenę najważniejszych problemów, które dotyczą mieszkańców Gminy Miasta Boguszków-Gorce i stanowią dla nich największe zagrożenie społeczne. Tabela nr 3 zawiera zestawienie problemów, które w największym stopniu wpływają negatywnie na jakość i poziom życia mieszkańców. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali jako problem sytuację na miejscowym rynku pracy, na którym brakuje atrakcyjnych miejsc pracy (94,2%). Problem ten wynika z poziomu bezrobocia występującego w mieście, który także został wskazany jako poważne zagrożenie przez 90,2% respondentów. Drugim problemem to brak oferty spędzania wolnego czasu przez młodzież (90,8%). Jako istotny problem stanowiący poważne zagrożenie według 89,0% respondentów stanowi alkoholizm.

Wykres 19. Ocena najważniejszych problemów społecznych i związanych z nimi zagrożeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Tabela 3. Ranking problemów, które w największym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszowa – Gorc

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ilość ankietowanych wskazujących na wysokie lub średnie zagrożenie problemem
1	Brak atrakcyjnych miejsc pracy w mieście	163
2	Brak oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży	157
3	Bezrobocie	156
4	Alkoholizm	154

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Tabela 4. Ranking problemów, które w najmniejszym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszowa – Gorc

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ilość ankietowanych wskazujących niskie zagrożenie problemem lub na brak problemu
1	Przestępczość	44

2	Zagrożenie marginalizacją i wykluczenie społeczne osób starszych	43
3	Narkomania	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Problemy dodatkowe dotyczące życia w mieście Boguszyce-Gorce wyraziło w swobodnej wypowiedzi 30,1% respondentów, co sugeruje spore zainteresowanie problemami miejsca swojego zamieszkania. Łącznie zgłoszono 49 różnych problemów. Wypełniający ankietę zgłaszali nawet po kilkanaście problemów, część z nich się pokrywała, co prezentuje zestawienie w tabeli nr 5. Wyrażono oceny i opinie dotyczące spraw bardzo ogólnych, jak i problemów poszczególnych grup mieszkańców.

W zestawieniach, zawartych w tabeli nr 5 nie uwzględniono części wpisów, które nie są w zakresie działania i odpowiedzialności władz gminy, czyli np. sposobu dystrybucji dofinansowania w programie 500+ oraz wpisów, które były osobistymi refleksjami na temat osób publicznych. Inne wpisy tego typu pozostawiono, mimo że ich analiza i realizacja znajduje się na przykład w kompetencjach Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei, PGL Lasy Państwowe, Policji, samorządów powiatowego i wojewódzkiego, prywatnych inwestorów itd. Autorzy Strategii wyszli z założenia, że pominięcie tych wpisów w zestawieniu nie pozwalałoby na właściwą ocenę rzeczywistych potrzeb mieszkańców. Autorzy strategii nie weryfikowali zgodności danych, np. numerów linii autobusowych, nazw geograficznych lub zwyczajowych itd. z rzeczywistością, więc w poniższym zestawieniu mogą pojawić się błędy rzeczowe. Niemniej, uznano, że wpisy mieszkańców należy powtórzyć z największą z możliwych dokładnością.

Tabela 5. Problemy dodatkowe, zgłoszone przez respondentów – mieszkańców

Nr	Treść problemów zgłaszanych przez mieszkańców	Liczba podobnych wypowiedzi
1.	Brud, zaśmiecona przestrzeń publiczna, niewłaściwie wykonywane lub niewykonywane usługi sprzątnięcia, niewłaściwy proces segregacji odpadów, brak koszy na śmieci, dzikie wysypiska śmieci, mebli i zepsutego sprzętu AGD.	28
2.	Zły stan kamienic i lokali komunalnych, brak remontów budynków komunalnych, brak toalet w mieszkaniach, zła praca administracji budynków komunalnych, zły stan obiektów i infrastruktury szkolnej.	15
3.	Zły stan nawierzchni dróg, niedostateczne utrzymanie zimowe (m.in. drogi łączącej Boguszyce z Gorcami ul. Romualda Traugutta, ul. Lipowej, ul. Azaliowej, ul. Kwiatowej, ul. Akacjowej, ul. Górnej, ul. 1 Maja).	13
4.	Zła obsługa w urzędzie miejskim, niskie kompetencje, brak komunikacji z klubami radnych, nepotyzm, kolesiostwo i korupcja, brak konsultacji z mieszkańcami (m.in. kwestia nowego logotypu).	12

5.	Niewykorzystany potencjał turystyczny (m.in. Góry Dzikowiec), brak rozwoju turystycznego, brak wykorzystania atutów i historycznych miejsc, brak usług dla turystów (kawiarenek, restauracji, estetycznych sklepów), zły stan rynku, brak karczmy piwnej w mieście słynącym z browaru, brak zewnętrznych informacji o atrakcjach i tradycjach miasta, za mało miejsc noclegowych dla turystów.	12
6.	Brak lub zły stan chodników, zarastanie trawą, brak lub niebezpieczne przejścia dla pieszych, niedostateczne utrzymanie zimowe (m.in. ul. Wałbrzyska, ul. 1 Maja, ul. Mikołaja Kopernika, odcinek pomiędzy Boguszowem – Gorcami a Wałbrzychem, ogólnie całe Kuźnice i cały Stary Lesieniec).	10
7.	Zła praca Policji, brak patroli.	7
8.	Brak opieki nad zielenią miejską, niedostateczna dbałość o parki, nadmierna wycinka lasów, usychanie roślin, brak nowych nasadzeń, brak wykaszania trawników (m.in. przy ul. 1 Maja, przy centrum „Witold”, ogólnie w Gorcach), brak zieleni w rynku.	7
9.	Niewłaściwie funkcjonująca komunikacja miejska (m.in. brak lub zdewastowane przystanki, problem busów linii 32, brak połączenia ze Starym Lesieńcem, brak dojazdu do Dzikowca, rzadkie połączenia w weekendy).	6
10.	Brak tras i ścieżek rowerowych i pieszych, słabe oznaczenie szlaków (np. ścieżki rowerowej łączącej dzielnicę Gorce i Boguszów).	6
11.	Brak właściwej opieki nad seniorami, brak klubu seniora, brak opieki dziennej dla osób niepełnosprawnych i starszych.	6
12.	Brak oświetlenia ulicznego (m.in. w Kuźnicach, na Osiedlu Krakowskim) i niewłaściwie eksploatowane, nieremontowane oświetlenie (ul. Strażacka).	5
13.	Picie alkoholu w miejscach publicznych (m.in. w parku przy ul. Strażackiej / Kolejowej, na tyłach MBP-CK przy ul. Kolejowej, na ścieżkach przy ul. Szkolnej i Marii Konopnickiej), brak nadzoru samorządu nad placami zabaw w godzinach nocnych, częste kradzieże.	5
14.	Brak lokali rozrywkowych i kawiarni (m.in. w Kuźnicach i w Rynku), „zamieranie” aktywności publicznej w mieście po godz. 16:00, brak aktywności mieszkańców w życiu miasta, marazm społeczny, nuda.	5
15.	Brak obwodnicy, wykluczenie komunikacyjne, brak dobrych połączeń samochodowych pomiędzy dzielnicami.	4
16.	Brak miejsc parkingowych, parkowanie na ulicach, porzucone samochody (m.in. w okolicach Rynku, na Osiedlu Krakowskim, na ul. Władysława Jagiełły).	4

17.	Brak toalet publicznych.	4
18.	Zbyt mała opieka nad dziećmi i młodzieżą, brak kontroli nad niewłaściwymi zachowaniami młodzieży.	4
19.	Brak atrakcyjnej oferty kulturalnej i złe funkcjonowanie centrów kultury.	4
20.	Zbyt mała dostępność infrastruktury gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej, niewłaściwie eksploatowana kanalizacja deszczowa.	3
21.	Brak stacji paliw.	3
22.	Niewyremontowany dworzec kolejowy w dzielnicy Boguszów.	3
23.	Zła praca Straży Miejskiej, brak patroli.	3
24.	Brak dobrze wyposażonych placów zabaw (m.in. w Starym Lesieńcu).	3
25.	Brak monitoringu miasta (m.in. na parkingach).	2
26.	Stary browar w ruinie.	2
27.	Brak oferty edukacyjnej dla dzieci niepełnosprawnych, brak oddziałów integracyjnych w szkole i w przedszkolu.	2
28.	Rezygnacja gminy z 99% bonifikat przy wykupie mieszkań komunalnych, obecnie zbyt mała bonifikata.	2
29.	Zadłużone mieszkania gminne, problemy wspólnot mieszkaniowych z mieszkaniami socjalnymi.	2
30.	Duże zanieczyszczenie powietrza w związku z ogrzewaniem węglowym, brak odpowiedniego programu dofinansowania wymiany źródeł ciepła.	2
31.	Brak działań gminy na rzecz przyciągania inwestorów.	2
32.	Zbyt duża pomoc gminy dla ludzi ubogich i niepracujących z wyboru, brak chęci do pracy osób korzystających z pomocy.	2
33.	Brak perspektyw dla młodzieży, brak miejsc spotkań dzieci i młodzieży.	2
34.	Brak przygotowanych terenów pod budowę domów jednorodzinnych.	1
35.	Zbyt duże odległości do przystanków autobusowych, w tym dla dzieci szkolnych (m.in. ul. Dworcowa).	1
36.	Brak opieki nad bezdomnymi zwierzętami.	1
37.	Chamstwo.	1

38.	Zadłużenie miasta, niewłaściwie wydawane środki budżetowe.	1
39.	Brak niektórych funkcji administracyjnych (m.in. możliwości rejestracji samochodu).	1
40.	Brak atrakcji nad wodą (np. w Starym Lesieńcu).	1
41.	Zdewastowany niemiecki cmentarz.	1
42.	Brak mieszkań socjalnych.	1
43.	Brak kładek pieszych nad torami kolejowymi (m.in. w Kuźnicach).	1
44.	Brak infrastruktury dla kobiet z dziećmi.	1
45.	Brak miejsc do pozbycia się zużytych baterii i niepotrzebnych leków.	1
46.	Brak sklepu „Żabka” w Gorcach.	1
47.	Brak wizji zachowania i wykorzystania zabytków.	1
48.	Zaniedbana Góra Parkowa.	1
49.	Mentalność mieszkańców – brak zaangażowania i poczucia odpowiedzialności za miasto.	1

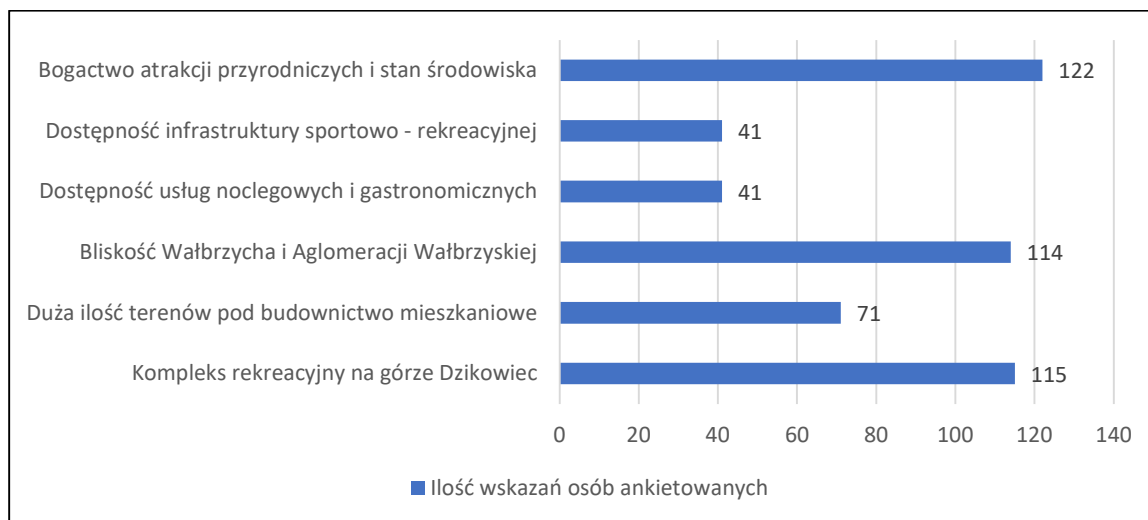
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.3. Identyfikacja mocnych i słabych stron miasta

Mieszkańcy uczestniczący w ankiecie wskazali, że do największych atutów miasta Boguszkowa - Gorc należy bogactwo atrakcji przyrodniczych (70,5%) – wykres 20. Drugim atutem miasta jest kompleks rekreacyjny na Górze Dzikowiec (66,5%). Jako trzeci walor miasta zostało zidentyfikowane położenie w pobliżu Wałbrzycha oraz na terenie Aglomeracji Wałbrzyskiej (65,9%)

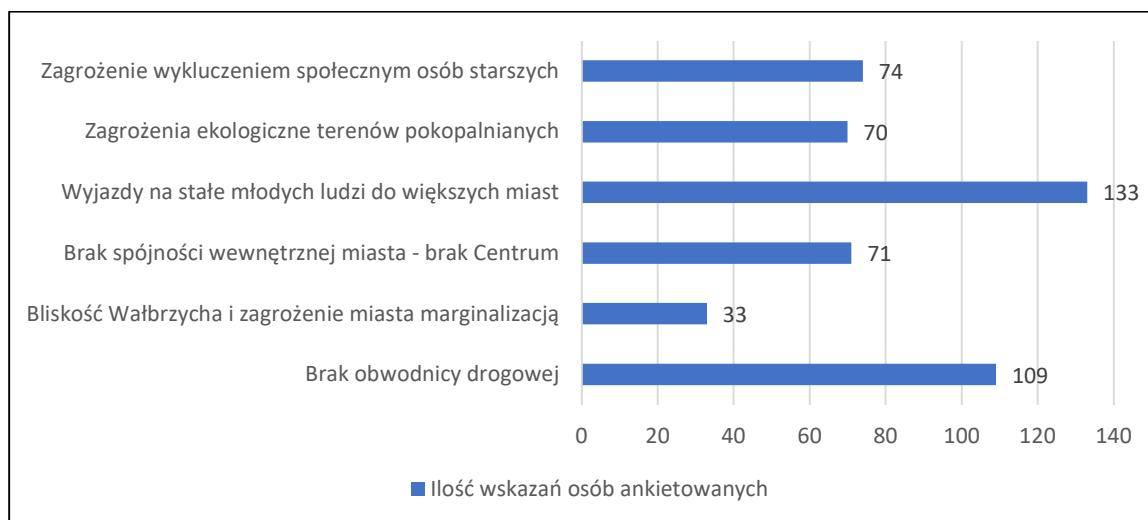
Wykres 20. Identyfikacja mocnych stron miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci wskazali dwie główne słabe strony miasta: emigracja młodych ludzi do większych miast (76,9%) oraz brak obwodnicy drogowej (63,0%) – wykres 21. Jako trzeci obszar słabości miasta wskazali uczestnicy badania na zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych. Ponieważ dużo młodych ludzi wyprowadza się na stałe do większych miast, to populacja seniorów naturalnie wzrasta, a wraz z nią zagrożenia i problemy wieku senioralnego.

Wykres 21. Identyfikacja słabych stron miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

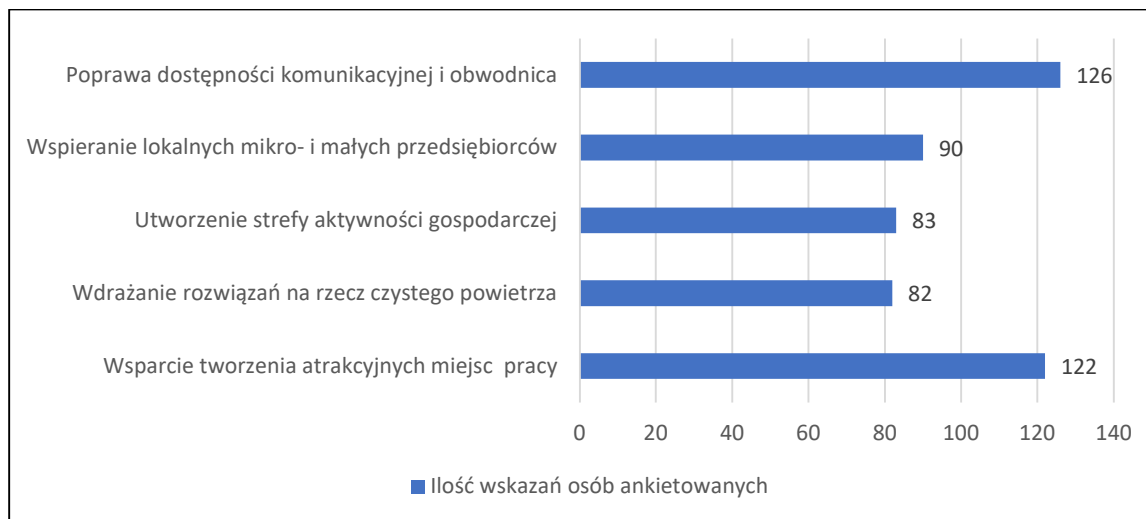
I.4. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki gospodarczej miasta

Mieszkańcy Boguszwowa - Gorce uczestniczący w badaniu ankietowym wyrazili swoje oczekiwania w zakresie polityki gospodarczej. Zostały wskazane dwa główne oczekiwania: poprawa dostępności

komunikacyjnej i budowa obwodnicy (72,8%) oraz wsparcie tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy (70,5%) – wykres 22. Te oczekiwania korelują w pełni z oceną głównych problemów, z którymi borykają się mieszkańcy. Trzecim oczekiwaniem, które wyraziła ponad połowa respondentów jest wspieranie lokalnych mikro i małych przedsiębiorstw (52,0%).

Wykres 22. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki gospodarczej miasta

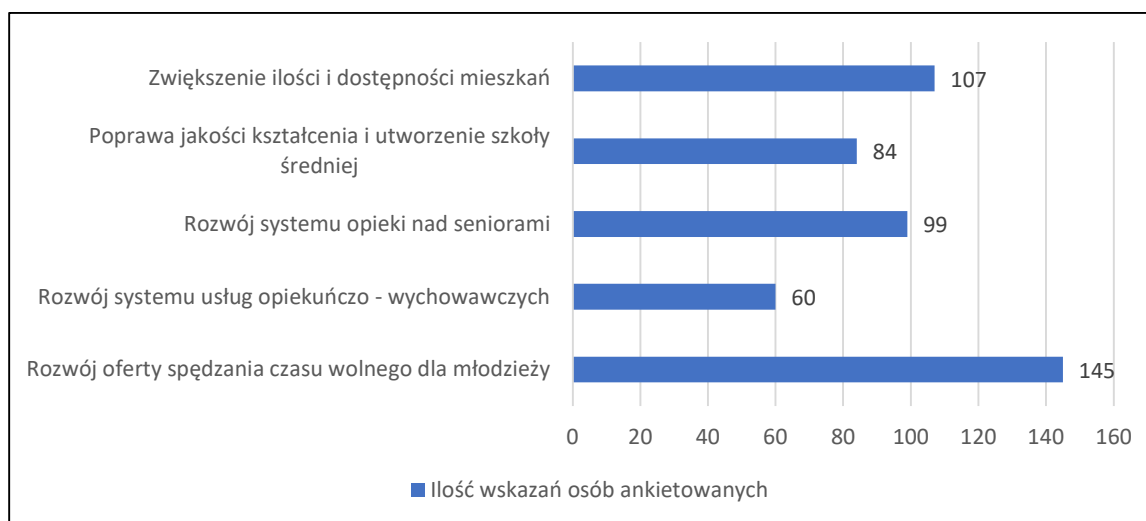

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.5. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki społecznej miasta

Mieszkańcy Boguszuwa - Gorc uczestniczący w badaniu ankietowym wyrazili swoje oczekiwania w zakresie polityki społecznej. Zostały wskazane trzy główne oczekiwania. Najwięcej respondentów wyraziło oczekiwanie dotyczące rozwoju oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży (83,8%) – wykres 23. Jako drugie oczekiwanie ankietowani wskazali potrzebę zwiększenia ilości i dostępności mieszkań (61,8%). Trzecie oczekiwanie, wyrażone przez ankietowanych, dotyczyło rozwoju systemu opieki nad seniorami (57,2%).

Wykres 23. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki społecznej miasta

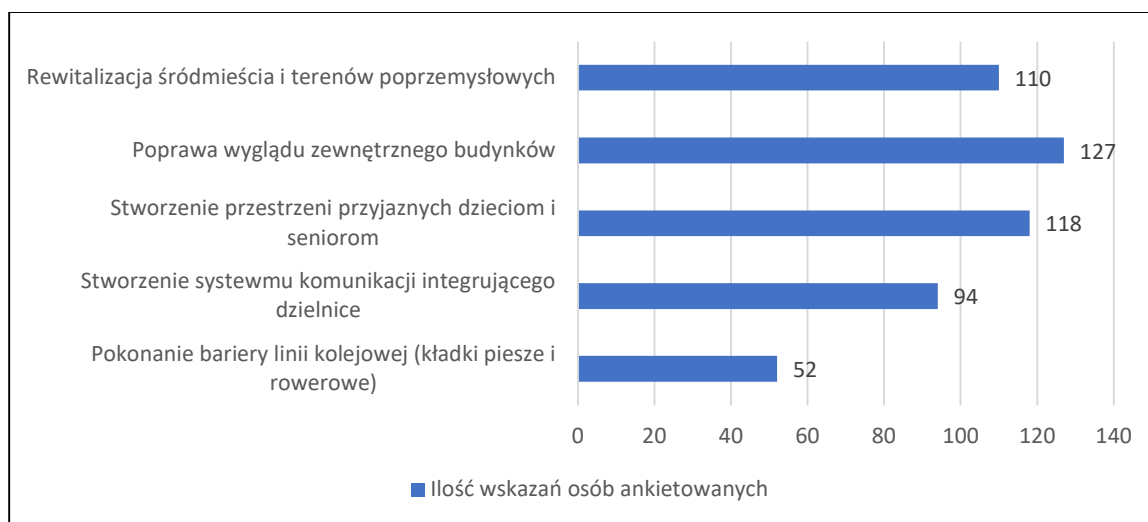
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.6. Oczekiwania mieszkańców w zakresie zagospodarowania przestrzennego miasta

Mieszkańcy Boguszowa - Gorce uczestniczący w badaniu ankietowym wyrazili swoje oczekiwania w zakresie zagospodarowania przestrzennego gminy. Zostały wskazane trzy główne oczekiwania. Najwięcej respondentów wyraziło oczekiwanie dotyczące poprawy wyglądu zewnętrznego budynków (73,4%) – wykres 24. Jako drugie oczekiwanie ankietowani wskazali potrzebę stworzenia przestrzeni przyjaznych dzieciom i seniorom (68,2%). Trzecie oczekiwanie, wyrażone przez ankietowanych, dotyczyło rewitalizacji śródmieścia i terenów przemysłowych (63,6 %).

Wykres 24. Oczekiwania mieszkańców w ramach zagospodarowania przestrzennego miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.7. Refleksje i oczekiwania strategiczne mieszkańców

Doświadczenia mieszkańców z życia w mieście oraz oczekiwania strategiczne wyraziła w swobodnej wypowiedzi połowa respondentów (50,3%), co sugeruje spore zainteresowanie problemami miejsca swojego zamieszkania miasta Boguszów - Gorce. Łącznie zgłoszono 50 różnych doświadczeń, oczekiwań i życzeń. Wypełniający ankietę zgłaszali nawet po kilka problemów, część z nich się pokrywała, co prezentuje zestawienie w tabeli nr 6. Wyrażono swoje oczekiwania dotyczące przyszłości, zarówno w obszarach społecznych, gospodarczych jak i zagospodarowania przestrzennego.

W tabeli nr 6 nie uwzględniono części wpisów, które nie dotyczą władz samorządowych lub zupełnie od nich nie zależą, czyli np. sposobu dystrybucji dofinansowania w programie 500+ ani takich wpisów, były osobistymi refleksjami na temat osób publicznych. Inne wpisy tego typu pozostawiono, mimo że ich analiza i realizacja znajduje się na przykład w kompetencjach Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolej, PGL Lasy Państwowe, Policji, samorządów powiatowego i wojewódzkiego, prywatnych inwestorów itd. Autorzy Strategii wyszli z założenia, że pominięcie tych wpisów w zestawieniu nie pozwalałoby na właściwą ocenę rzeczywistych potrzeb mieszkańców. Autorzy strategii nie weryfikowali zgodności danych, np. numerów

linii autobusowych, nazw geograficznych lub zwyczajowych itd. z rzeczywistością, więc w poniższym zestawieniu mogą pojawić się błędy rzeczowe. Niemniej, uznano, że wpisy mieszkańców należy powtórzyć z największą z możliwych dokładnością.

Tabela 6. Doświadczenia mieszkańców z życia w mieście oraz oczekiwania strategiczne (swobodne wypowiedzi)

L.p.	Swobodne wypowiedzi respondentów dotyczące doświadczeń i oczekiwań	Liczba zgłaszanych problemów
1.	Rozwój budownictwa mieszkaniowego, odtworzenie (remonty) zasobów własnych miasta, stworzenie przyjaznych warunków dla inwestycji deweloperskich w budownictwo wielorodzinne, uruchomienie planów miejscowych wyznaczających nowe tereny pod budownictwo jednorodzinne, pomoc przy przekształcaniu nieużytków rolnych na działki budowlane, stworzenie programu dotacji do remontów budynków, pomoc dla wspólnot mieszkaniowych.	12
2.	Większa dbałość o czystość i estetykę miasta (m.in. na cmentarzach i w pojazdach komunikacji publicznej, więcej koszy na śmieci, częstsze sprzątanie i odśnieżanie) oraz o czystość powietrza (m.in. programy dofinansowania wymiany źródeł ciepła). Ukwiecanie i dekoracje miasta.	10
3.	Budowa nowych chodników, bieżące remonty dróg i chodników, gruntowna przebudowa ulic z wymianą mediów (m.in. Tadeusza Kościuszki).	10
4.	Utworzenie Domu Spokojnej Starości (np. w internacie po byłej ZSG kopalni Victoria), utworzenie Dziennego Domu Seniora (np. w nieczynnym sklepie meblowym przy ul. Henryka Sienkiewicza), miejsca spotkań seniorów w centrum i w dzielnicach.	10
5.	Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w miejscach innych niż Dzikowiec (m.in. ścieżki zdrowia, miejsca na ogniska, zainwestowanie w miejsce przy tzw. Źródłku, taras widokowy na wzgórzu Bismarcka, skatepark), przywrócenie funkcji Góry Parkowej, stworzenie nowych przestrzeni rekreacyjnych, utworzenie alei spacerowej.	8
6.	Powierzenie zarządzania miastem managerom z prawdziwego zdarzenia, zatrudnianie ludzi młodych i wykształconych z Boguszowa – Gorce, usprawnienie obsługi interesantów w urzędzie i podległych jednostkach, regularne spotkania z mieszkańcami, usprawnienie pracy administracji budynków komunalnych, zmiana sposobu traktowania ludzi i nastawienia władz do obywatela, profesjonalizm w urzędzie.	8
7.	Stworzenie nowych atrakcji dla mieszkańców w każdym wieku i rozwój oferty imprez kulturalnych (m.in. w centrum Witold i w bibliotece miejskiej), nowa lokalizacja biblioteki wraz z dostępem dla osób niepełnosprawnych, miejsca	8

	spotkań dzieci i młodzieży, zmiany w ośrodkach kultury i w podejściu do animacji kultury.	
8.	Budowa ścieżek rowerowych i tras single truck oraz ścieżek pieszych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. na terenach leśnych), rozwój turystyki rowerowej (parki rowerowe).	7
9.	Stworzenie uporządkowanego systemu komunikacji miejskiej, usprawnienie komunikacji miejskiej (m.in. rozwiązanie konfliktu linii 2 i 32, zapewnienie dojazdu do Dzikowca, doprowadzenie komunikacji do Starego Lesieńca), stworzenie darmowego systemu komunikacji integrującego dzielnice.	7
10.	Zwiększenie atrakcyjności – rozwój Dzikowca (m.in. nowe trasy narciarskie), budowa hotelu, poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez utworzenie stacji kolejowej lub przystanku „Boguszów - Gorce Dzikowiec”.	6
11.	Budowa (lub przywrócenie w Starym Lesieńcu) letniego basenu.	6
12.	Zwiększenie stanu ilościowego Straży Miejskiej, więcej patroli Straży Miejskiej i Policji, polepszenie stanu bezpieczeństwa, prewencja i zwalczanie patologii.	6
13.	Budowa wieży widokowej na Górze Chelmiec i na Górze Mniszek (m.in. z infrastrukturą gastronomiczną), wykorzystanie potencjału Góry Chelmiec, zagospodarowanie Góry Mniszek dla turystyki pieszej, budowa wieży widokowej na „Starym Młynie”.	6
14.	Poprawa estetyki i wizerunku rynku (m.in. fontanna, odmalowanie i oświetlenie ratusza), remonty zabytków.	5
15.	Większa dbałość o środowisko naturalne (m.in. wdrożenie planu zalesiania), większe wykorzystanie walorów przyrodniczych, tworzenie parków miejskich (m.in. na opuszczonych działkach „Jutrzenki” i przy rzece Lesk).	5
16.	Rozwój infrastruktury turystycznej, wykorzystanie potencjału rozbudowy funkcji agroturystycznych.	5
17.	Budowa nowych placów zabaw i siłowni zewnętrznych (m.in. na placu przy ul. Kościuszki 30-32 i ogólnie w Starym Lesieńcu) a także crossfitu.	5
18.	Promowanie miasta poprzez największy atut, jakim jest najwyższy położony rynek w Polsce, wykonanie tzw. „witaczy” lub billboardów zapraszających do miasta, wykonanie maskotki miejskiej, uruchomienie punktu obsługi turystycznej z mapami i gadżetami miejskimi.	4
19.	Reaktywacja browaru lub przynajmniej uporządkowanie i zagospodarowanie terenu.	4
20.	Budowa obwodnicy drogowej.	4

21.	Organizacja nowych miejsc parkingowych w mieście (m.in. przy ul. Janusza Kusocińskiego, ul. Racławickiej i ogólnie w Gorcach).	4
22.	Równomierny rozwój każdej dzielnicy, rozwiązywanie problemów w skali całego miasta, większa integracja dzielnic, kompleksowa rewitalizacja wszystkich dzielnic.	4
23.	Uruchomienie systemu monitoringu miejskiego (m.in. na ul. Marii Konopnickiej i ul. Szybowej a także przy placach zabaw).	4
24.	Inwestowanie w nowe miejsca pracy.	3
25.	Likwidacja Straży Miejskiej.	3
26.	Zintensyfikowanie działań harcerstwa i różnego rodzaju kółek zainteresowań w celu zapewnienia młodym ludziom oferty spędzania wolnego czasu.	2
27.	Remont i poszerzenie mostu na Osiedlu Krakowskim przy okazji remontu.	2
28.	Wyciąganie konsekwencji od ludzi zanieczyszczających miasto, tworzących nielegalne wysypiska, właścicieli psów, którzy nie sprzątają po swoich pupilach.	2
29.	Zmiana sposobu myślenia na pozytywne, przyjacielskie, w imię wspólnego dobra.	1
30.	W porozumieniu z gminami ościennymi budowa zalewu w Czarnym Borze.	1
31.	Rezygnacja z pobierania czynszów za mieszkania w budynkach wzniesionych przed 1980 rokiem (jedynie pobieranie opłat eksploatacyjnych).	1
32.	Stworzenie programu odpracowywania długów.	1
33.	Poprawienie jakości współpracy z organizacjami pozarządowymi.	1
34.	Budowa obiecanego pomnika Rajmunda Niwińskiego.	1
35.	Podjęcie próby uaktywnienia kopalni barytu.	1
36.	Budowa kładki dla pieszych nad torami kolejowymi (m.in. przy centrum Witold)	1
37.	Regularne przeglądy i remonty oświetlenia ulicznego.	1
38.	Uruchomienie komunikacji publicznej do Republiki Czeskiej w celu poszerzenia oferty turystycznej i udostępnienia rynku pracy.	1
39.	Utworzenie gminnego schroniska dla zwierząt.	1
40.	Utworzenie Muzeum (Izby Pamięci).	1

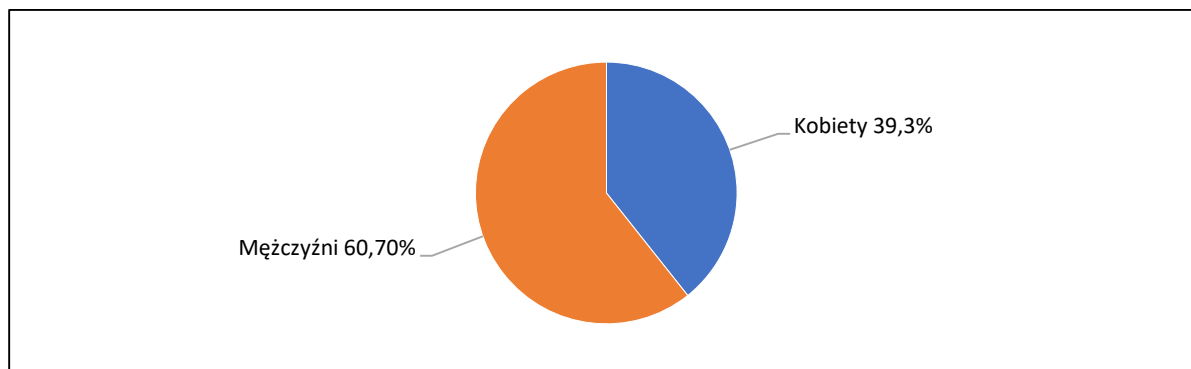
41.	Przebudowa wjazdu na cmentarz przy ul. Kamiennogórskiej.	1
42.	Wspieranie małych firm, głównie z obszaru turystyki, kultury i gastronomii.	1
43.	Przygotowanie działki i infrastruktury pod budowę większego centrum handlowego.	1
44.	Przywrócenie ruchu dwukierunkowego na ulicy Ludwika Waryńskiego.	1
45.	Przebudowa mieszkań komunalnych w celu utworzenia toalet w mieszkaniach (m.in. ul. Waryńskiego).	1
46.	Znalezienie rozwiązania problemu dzików niszczących zieleń miejską.	1
47.	Odtworzenie częstotliwości połączeń kolejowych.	1
48.	Budowa basenu krytego przy Dzikowcu.	1
49.	Inwestycje w infrastrukturę szkolną.	1
50.	Szkolenia dzieci w zakresie bezpieczeństwa i umożliwienie im zdobywania kart rowerowych w szkołach.	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.8. Charakterystyka respondentów

W badaniu uczestniczyło łącznie 173 mieszkańców Gminy Miasta Boguszów - Gorce, w tym 60,7% kobiet i 39,3% mężczyzn (wykres 25). Najwięcej respondentów było w wieku 36-45 lat – 20,8%, podobnie w wieku 26-35 lat – 19,7% (wykres 26). Ankiety wypełniali także ludzie młodzi w wieku 16-25 lat – 12,1% oraz w wieku senioralnym 67 lat i więcej 17,9%. Większość ankietowanych - 63% mieszka w Gminie Mieście Boguszów-Gorce od urodzenia (wykres 27). Najwięcej respondentów posiada wykształcenie średnie - 41%, duża część posiada wykształcenie wyższe 38,2%, pozostałe osoby posiadają wykształcenie poniżej średniego (wykres 28). Ponad połowa respondentów to osoby pracujące – 54,9%, natomiast 29,5% to emeryci i renciści (wykres 29).

Wykres 25. Płeć respondentów w %

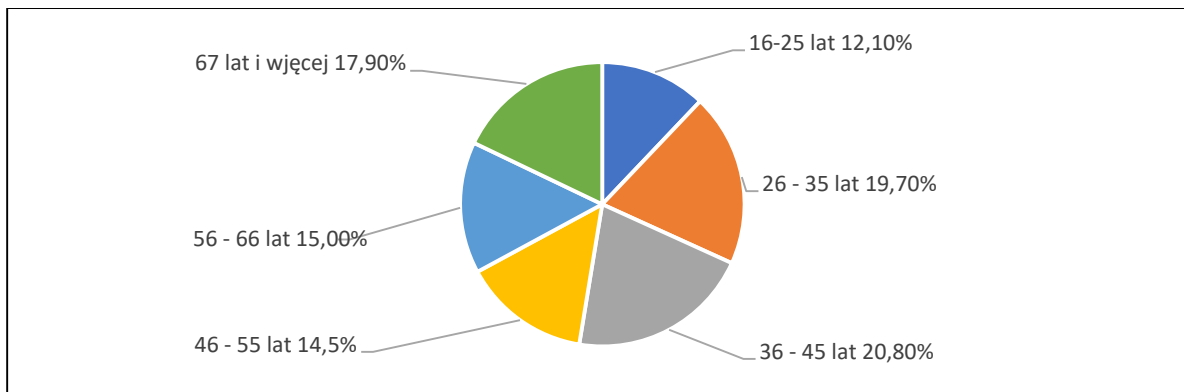

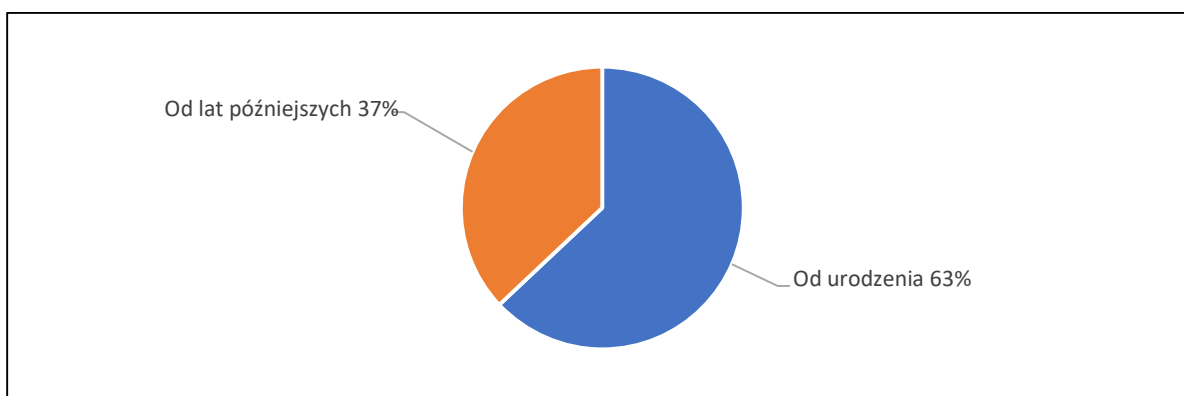
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykres 26. Wiek respondentów w %

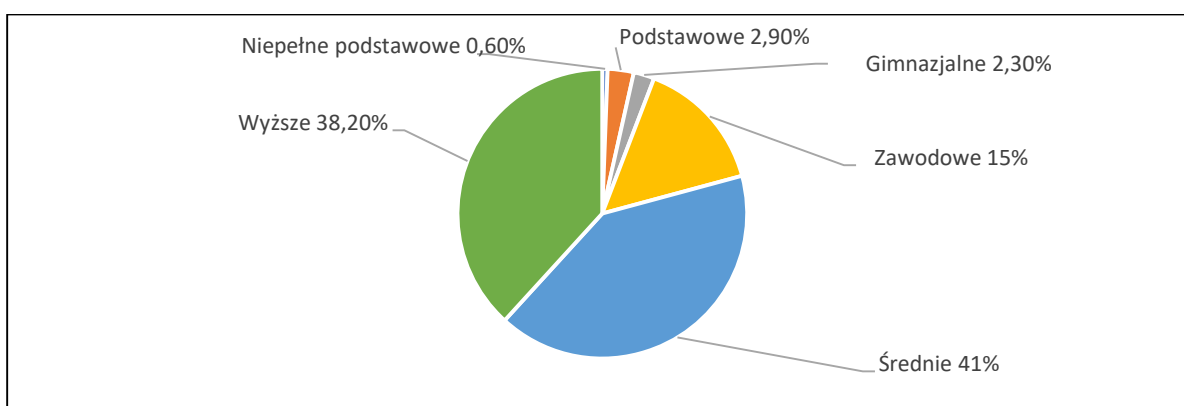
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykres 27. Okres zamieszkania w %

Źródło: Opracowanie na podstawie badań ankietowych

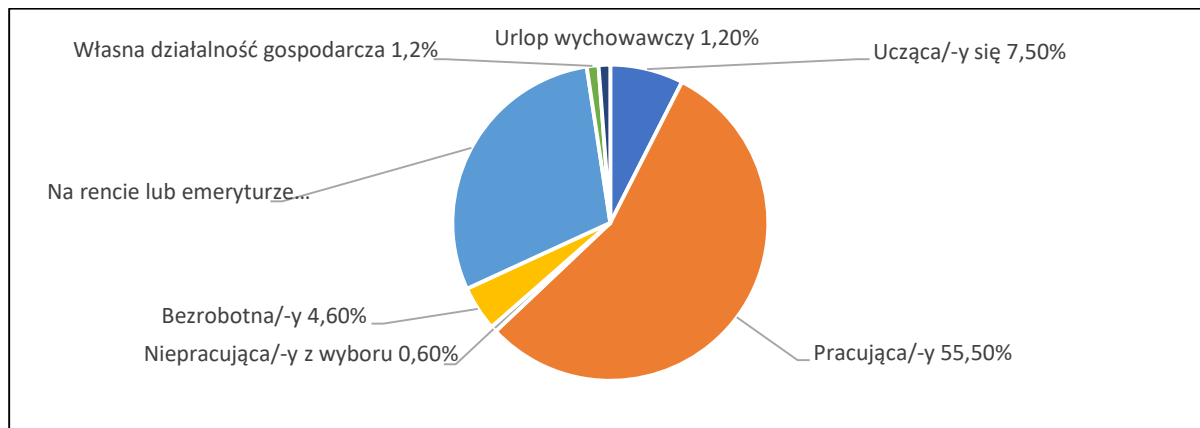
Wykres 28. Wykształcenie respondentów w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykres 29. Status zawodowy respondentów w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.9. Wybrane wypowiedzi mieszkańców

Autorzy strategii wybrali sześć poniższych cytatów, ilustrujących ambiwalentne uczucia mieszkańców w stosunku do swojego miasta:

- Piękne miasto z niewykorzystanym potencjałem.
- Boguszów jest według mnie naprawdę pięknym miastem, ale brak wewnętrznej komunikacji oraz niewykorzystywanie potencjału zabytków i potencjału turystycznego bardzo boli.
- Osobiście jako studentka nie widzę dla siebie za bardzo możliwości pracy w naszym mieście po ukończeniu studiów. Wiąże się to również z tym, że może będę musiała wyjechać z miasta, bo nie będę mogła pracować w zawodzie. Dodatkowo przez problem ze znalezieniem pracy w różnych sektorach miasto traci ludzi wykształconych, którzy mogliby zrobić dla miasta bardzo dużo pożytecznych rzeczy. Myślę, że jest bardzo dużo młodych osób w podobnej sytuacji, ale również duża część osób już pracujących musi szukać pracy poza miastem, bo albo tej pracy po prostu nie ma w mieście albo ludzie nie mogą tutaj pracować w zawodzie.
- W Boguszowie - Gorcach spędziłam całe dzieciństwo i młodość. Po studiach, przez kilkanaście lat mieszkalam i pracowałam w dużym mieście, a teraz - z wyboru - wróciłam tu ze swoją rodziną. To jest moje MIASTO, zawsze nim było i jestem z tego dumna, ale chciałabym, żeby moje dziecko też kiedyś tak myślało.
- Miasto Boguszów - Gorce jest moim miastem rodzinnym. Nie chciałabym wyjeżdżać stąd, jednak perspektywa przyszłości dla moich dzieci przekonuje do przeprowadzki.
- Witam, co prawda większość życia mieszkam poza Boguszowem, jednak myślę i żyję tym, że to miasto to dla mnie azyl, piękne, znane mi tereny. Mieszkam tutaj pierwsze 4 lata życia.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA BOGUSZÓW – GORCE NA LATA 2021 – 2030

Opracowanie: ZPBiP CEDOS sp. z o.o., pl, św. Małgorzaty 1-2, 58-100 Świdnica

Później przyjeżdżałem tutaj na weekendy do dziadka i babci. Od dwóch lat mieszkam tutaj i za każdym razem piękno i wyjątkowość miejsc robi na mnie wrażenie. Daje mi to spokój i odreagowanie od problemów. Wiem, i jestem świadomy, że nie da rady pokonać pewnych problemów. To nie Kraków, Warszawa, Gdańsk, Wałbrzych itd. Za każdym razem, gdy oprowadzam znajomych po boguszkowskich górkach, są zachwyceni.

Wnioski z przeprowadzonych badań zostały zawarte w analizie SWOT oraz w projektowanych celach i działaniach strategicznych.

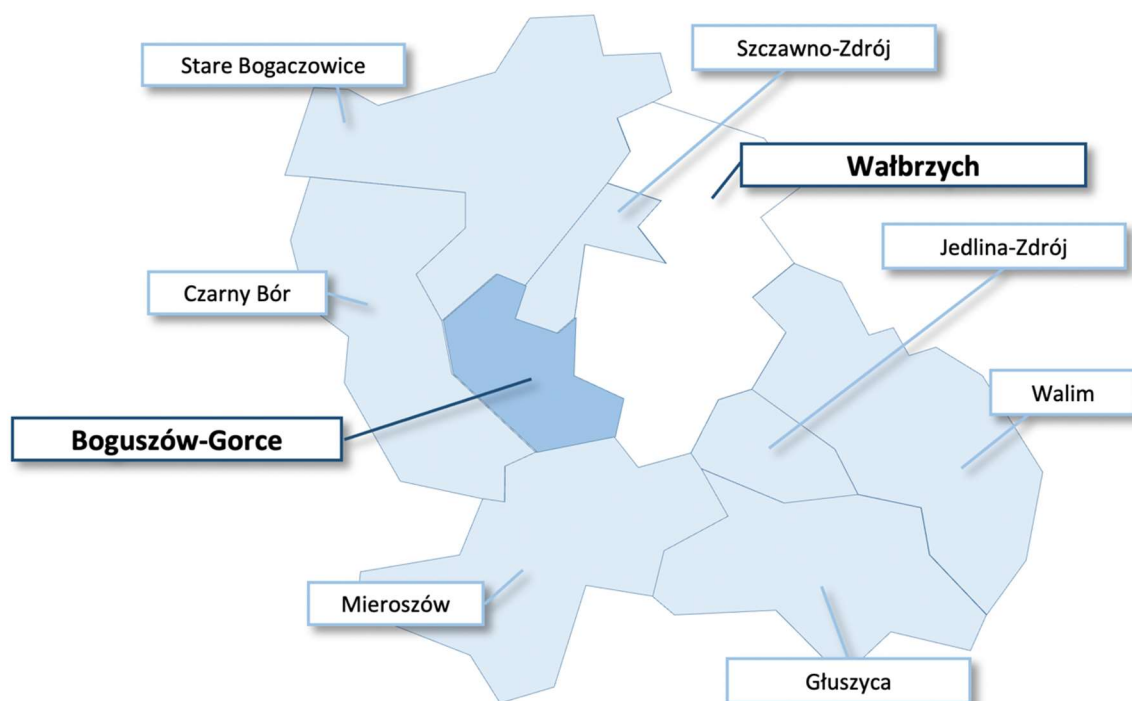
Rozdział II. Diagnoza społeczno–gospodarcza Boguszcowa-Gorc

II.1. Podstawowe informacje geograficzne o Boguszkowie - Gorcach

Boguszków-Gorce jest gminą miejską o powierzchni 27km² liczącą 15 154 mieszkańców, z czego 7 857 osób to kobiety (52%), a 7 297 to mężczyźni (48%) (dane z GUS, 2020 rok). Miasto powstało na skutek połączenia kilku samodzielnie działających obszarów takich jak: Boguszków, Gorce, Stary Lesieniec i Kuźnice Świdnickie. Gmina zlokalizowana jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie wałbrzyskim. Graniczy z miastem Wałbrzych od strony wschodniej, z gminą Mieroszów od strony południowej, Czarnym Borem od strony zachodniej, a także od strony północnej ze Szczawnem-Zdrój (północny-wschód) oraz Starymi Bogaczowicami (północny-zachód). Na rysunku 1 przedstawiona została mapa powiatu wałbrzyskiego ziemskiego (kolor jasny niebieski) z wyszczególnioną lokalizacją Boguszkowa - Gorc (kolor ciemny niebieski), a także miasta Wałbrzych (kolor biały), który od 2013 roku jest miastem na prawach powiatu.

Rysunek 1. Mapa powiatu wałbrzyskiego i miasta Wałbrzych

Źródło: opracowanie własne

Boguszków-Gorce znajduje się na wysokości od 450-650 m. n.p.m., jest zlokalizowany w zachodniej części Sudetów Środkowych, pomiędzy szczytami górkami Chelmiec (851 m. n.p.m.) i Mniszek (704 m.n.m.p.) należącymi do masywu górskiego Gór Wałbrzyskich, pasmem górskim Gór Kamiennych, a także szczytami górkami Dzikowiec Wielki (836 m. n.p.m.) i Dzikowiec Mały (696 m. n.p.m.). Klimat obszaru Boguszkowa - Gorc zaliczany jest do typów klimatycznych podgórskich i górskich. W przypadku występujących na tym regionie temperatur powietrza, są one niższe w porównaniu z pozostałymi obszarami Sudetów. Poziom wilgotności utrzymujący się w czasie półrocza ciepłego trwającego od kwietnia do września jest bardzo wysoki.

W strukturze użytkowania gruntów Boguszowa - Gorce dominują tereny leśne i rolne obejmujące łącznie około 85% powierzchni gminy. Pozostała część wydzielonych obszarów przeznaczona jest głównie na zabudowę mieszkaniową, a także tereny komunikacyjne, przemysłowe i usługowe. Nieznaczna część powierzchni gminy zajmowana jest także przez wody powierzchniowe oraz nieużytki.

Jeżeli chodzi o obszar leśny gminy, to wyróżniamy w nim głównie lasy górskie, których znaczną część stanowią bory mieszane, a także lasy mieszane. Wszystkie lasy w Boguszowie-Gorcach należą do kategorii lasów chronionych, ze względu na cenne wartości przyrodnicze oraz krajobrazowe. Tereny objęte ochroną prawną znajdują się zarówno w północnej części obszaru, w skład którego wchodzi „Kopuła Chelmca”, a także w południowej części należącej do Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną. Tereny rolne przeznaczone są głównie jako łąki i pastwiska. Zdecydowaną mniejszość stanowią grunty orne. Do grupy rzek przepływających przez tereny Boguszowa - Gorce należą rzeka Lesk będąca dopływem rzeki Bóbr, a także rzeka Czerwony Strumień, która jest z kolei dopływem wyżej wymienionej, rzeki Lesk.

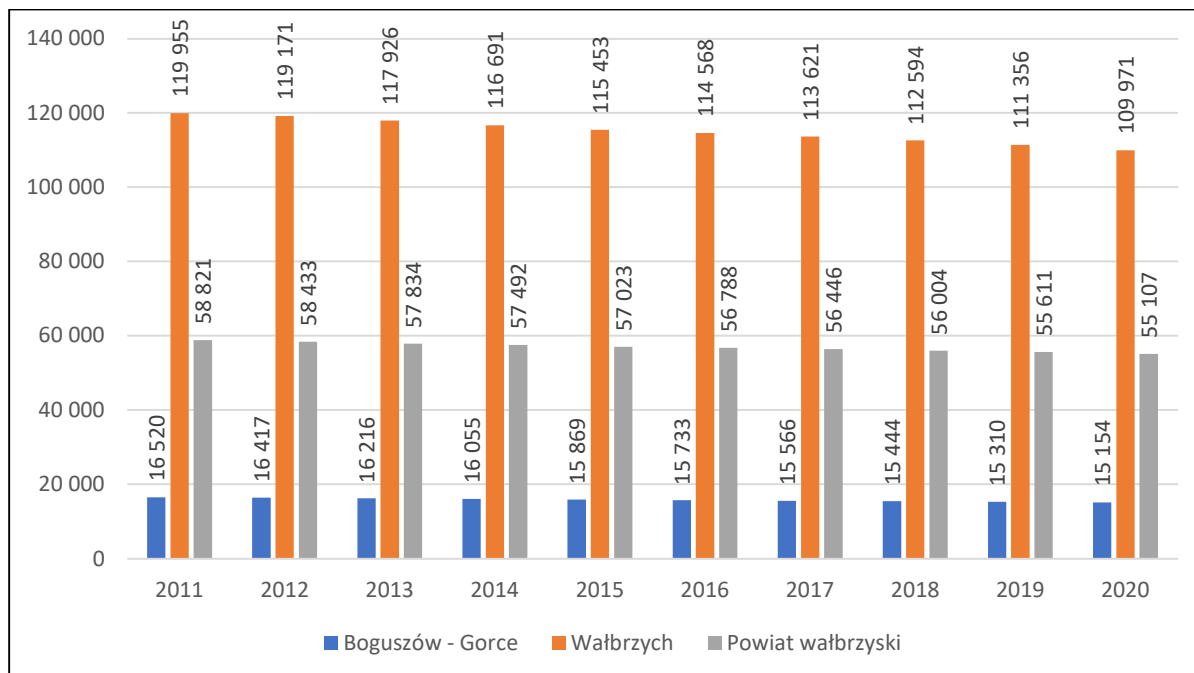
Przez Gminę Miasto Boguszów-Gorce przebiega linia kolejowa nr 274, która umożliwia transport między większymi aglomeracjami. Do głównych połączeń linii kolejowych zalicza się połączenia: Wrocław Główny - Szklarska Poręba Górna, Szklarska Poręba Górna - Poznań Główny, Wrocław Główny - Jelenia Góra, Kudowa - Zdrój - Jelenia Góra, Wrocław Główny - Węgliniec, a także Görlitz - Wałbrzych Główny. W Boguszowie-Gorcach wyróżniamy sieć dróg kołowych, do których należą: droga wojewódzka nr 367 (Wałbrzych – Jelenia-Góra), przechodząca przez centrum miasta, drogi powiatowe 3396D, 3398D i 3397D, a także drogi gminne o łącznej długości około 44 km, tworzące sieć komunikacji miejskiej.

II.2. Potencjał demograficzny. Podstawowe parametry demograficzne – liczba ludności, struktura wiekowa, przyrost naturalny i saldo migracji w Boguszowie - Gorcach na tle otoczenia

Jednym z podstawowych parametrów statystycznych istotnych w punktu widzenia wielowymiarowej diagnozy i strategii rozwoju miasta jest potencjał demograficzny, czyli liczba mieszkańców i dynamika jej zmian. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w miejscowości Boguszów-Gorce pod koniec 2020 r. liczba mieszkańców wynosiła 15 154 osób, co na przestrzeni ostatnich 10 lat oznacza spadek liczby ludności o 8,79%. Na poniższym wykresie (Wykres 30) przedstawiona została analiza porównawcza liczebności mieszkańców Boguszowa - Gorce na tle całego powiatu wałbrzyskiego oraz miasta Wałbrzych. Analiza demograficzna Boguszowa - Gorce jest możliwa jedynie w ścisłym powiązaniu przynajmniej z Wałbrzychem i powiatem wałbrzyskim z uwagi na ścisłe powiązania funkcjonalno-przestrzenne miasta z najbliższym otoczeniem. W przypadku Wałbrzycha, zgodnie z danymi GUS, pomiędzy rokiem 2011, a 2020 zanotowano spadek liczebności mieszkańców o 9,22%, co w konsekwencji przełożyło się na liczbę 109 971 mieszkańców pod koniec 2020 roku. W powiecie wałbrzyskim, pomijając zmiany administracyjne z roku 2012, liczba mieszkańców spadła o 4,72% (w okresie 2013-2020). Ujmując zmianę liczby mieszkańców na tle całego województwa dolnośląskiego na przestrzeni 2011 i 2020 r., w których wynosiła odpowiednio 2 917 242 i 2 891 321 mieszkańców, otrzymujemy spadek o 0,89%.

Wykres 30. Liczba ludności Boguszowa - Gorce, Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego w okresie 2011-2020 (w latach 2011 - 2012 pozostałe miejscowości powiatu wałbrzyskiego bez Wałbrzycha)

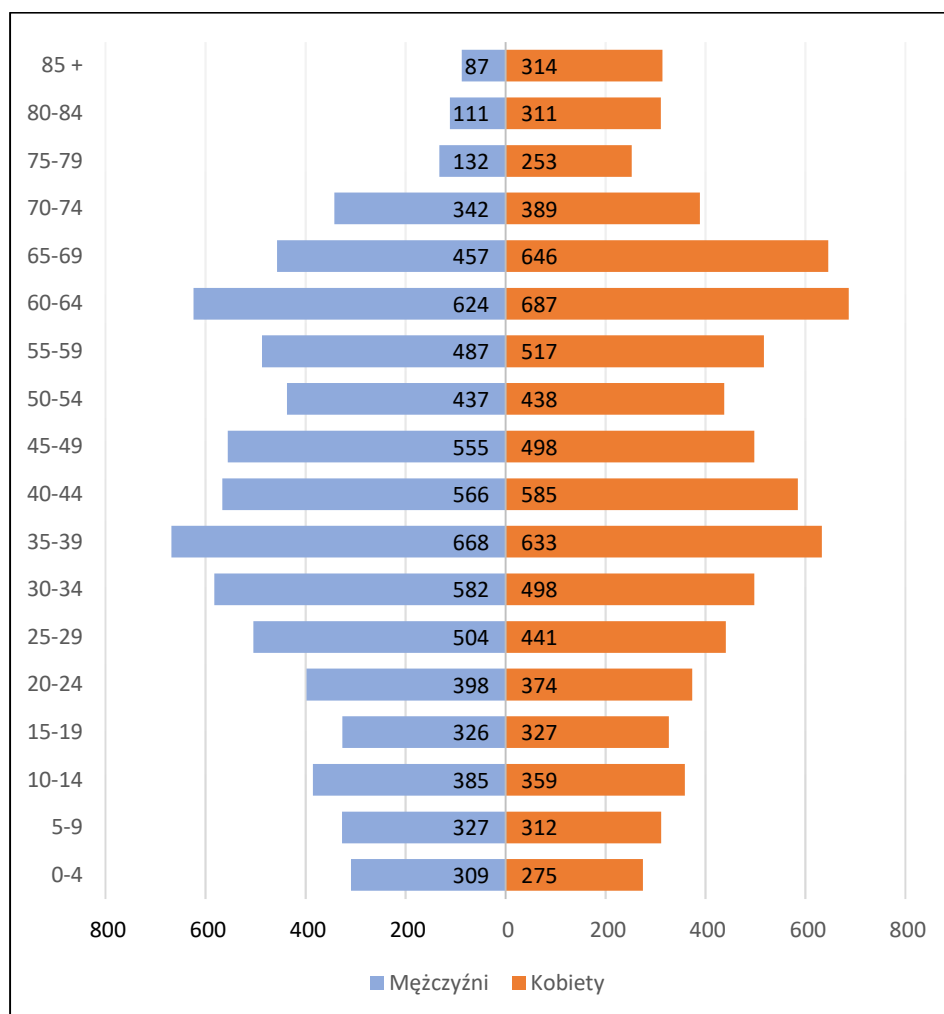

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Istotną zmienną demograficzną jest także struktura wiekowa mieszkańców miejscowości Boguszów-Gorce, przedstawiona na wykresie 31, która wskazuje na stosunkowo liczną reprezentację wśród mieszkańców ludności w przedziale wiekowym 35-39 lat oraz 60-64 lata. Należy również zwrócić uwagę na zdecydowany spadek liczby mężczyzn w wieku powyżej 75 roku życia, względem kobiet, co nie stanowi zjawiska charakterystycznego tylko dla Boguszowa - Gorce, ale jest zjawiskiem powszechnym w Polsce. Kształt wykresu, który można określić jako „odwrócona choinka” także wpisuje się w typowy schemat demograficzny, charakteryzujący się przewagą osób starszych i stosunkowo niewielką liczbą dzieci i młodzieży.

Wykres 31. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszwowa - Gorc pod koniec 2020 roku

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Analizując strukturę populacji poszczególnych grup wiekowych w ujęciu procentowym w Boguszwowie-Gorcach oraz powiecie wałbrzyskim (Tabela 7) można zauważyć, że rozbieżność pomiędzy wynikami dla obu jednostek terytorialnych w większości przedziałów wiekowych oscyluje w granicach 0,1-0,4 punktu procentowego.

Tabela 7. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszowa - Gorce oraz powiatu wałbrzyskiego pod koniec 2020 roku

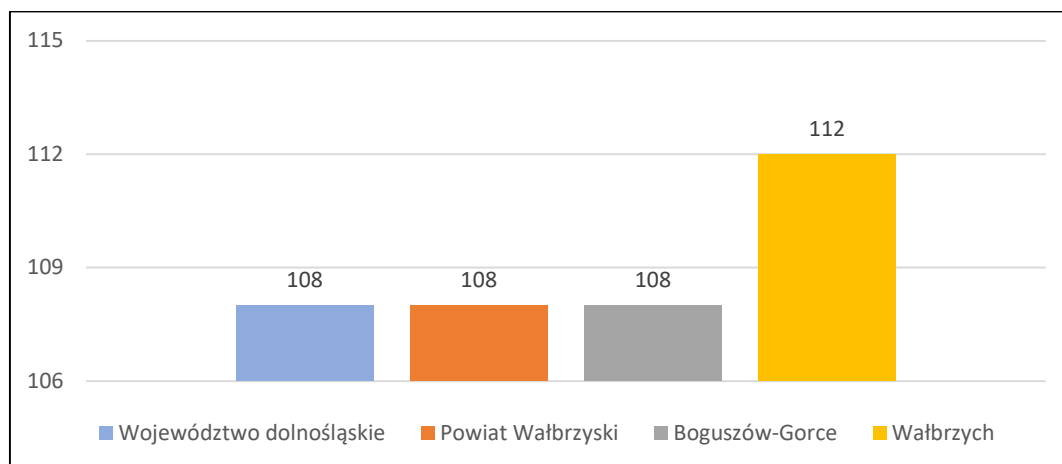
	Boguszów-Gorce		powiat wałbrzyski	
Podział wiekowy	Liczba mieszkańców	% udział w populacji	Liczba mieszkańców	% udział w populacji
0-4	584	3,9%	2089	3,8%
5-9	639	4,2%	2320	4,2%
10-14	744	4,9%	2744	5,0%
15-19	653	4,3%	2420	4,4%
20-24	772	5,1%	2728	5,0%
25-29	945	6,2%	3472	6,3%
30-34	1080	7,1%	3810	6,9%
35-39	1301	8,6%	4617	8,4%
40-44	1151	7,6%	4424	8,0%
45-49	1053	6,9%	3822	6,9%
50-54	875	5,8%	3322	6,0%
55-59	1004	6,6%	3613	6,6%
60-64	1311	8,7%	4672	8,5%
65-69	1103	7,3%	4156	7,5%
70-74	731	4,8%	2790	5,1%
75-79	385	2,5%	1327	2,4%
80-84	422	2,8%	1392	2,5%
85 +	401	2,6%	1389	2,5%

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Znaczący wzrost liczby mieszkańców płci żeńskiej, szczególnie po 65 roku życia przyczynił się do osiągnięcia wysokiej wartości współczynnika feminizacji, który w Boguszowie-Gorcach, w 2020 roku wyniósł 108 (108 kobiet na 100 mężczyzn). Na wykresie 32 przedstawiono porównanie wskaźnika z obszarami województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego oraz Wałbrzycha. Wartość współczynnika każdego z analizowanych obszarów utrzymuje się na jednakowym poziomie, poza Wałbrzychem, gdzie wartość ta wzrasta do poziomu 112.

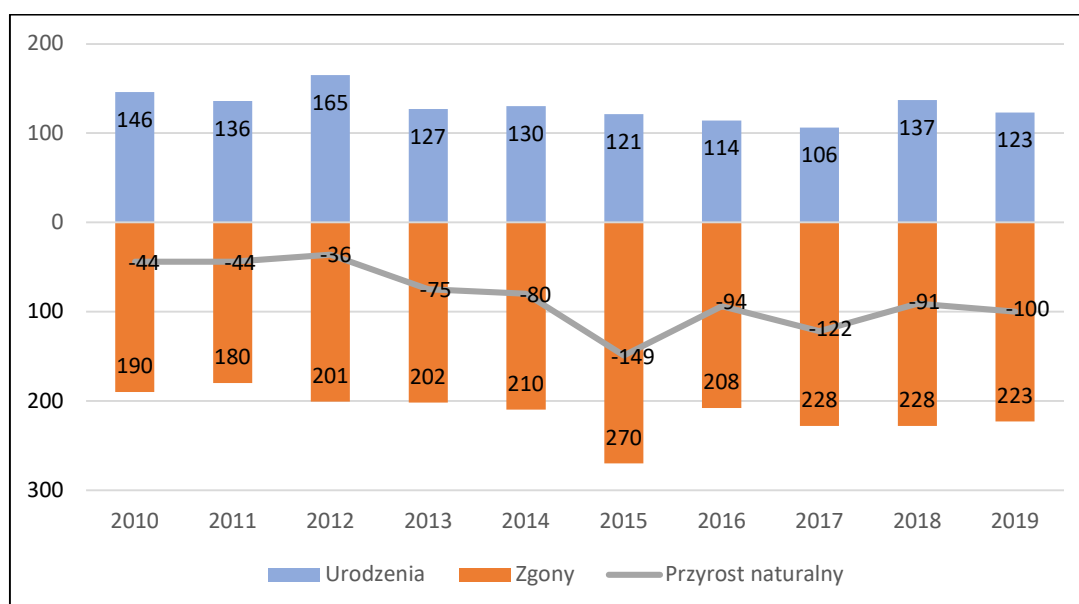
Wykres 32. Współczynnik feminizacji w 2020 r. w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim, Boguszkowie-Gorcach i w Wałbrzychu

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Kolejnymi głównymi czynnikami, na których opiera się stan i dynamika lokalnej demografii miasta są: przyrost naturalny oraz saldo migracji. Przyrost naturalny dla miasta Boguszków - Gorce w latach 2010-2019 przedstawiony został na wykresie 33. W związku z przeważającą ilością zgonów, względem urodzeń żywych, przyrost naturalny jest stale ujemny. Najwyższy spadek przyrostu naturalnego został odnotowany w roku 2015 i wynosił -149 osób. W kontekście analizy wskaźnika przyrostu naturalnego dla Boguszkowa - Gorc warto również uwzględnić wartość tego wskaźnika na 1000 mieszkańców. Porównując najnowsze dostępne dane GUS z 2019 roku, dotyczące ilości mieszkańców i przyrostu naturalnego, otrzymujemy wynik -6,53.

Wykres 33. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszkowie - Gorcach w latach 2010-2019

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Porównując dane dotyczące przyrostu naturalnego dla Boguszkowa - Gorc warto również odnieść się do analogicznych danych dotyczących całego powiatu wałbrzyskiego. Zestawienie danych liczbowych dla

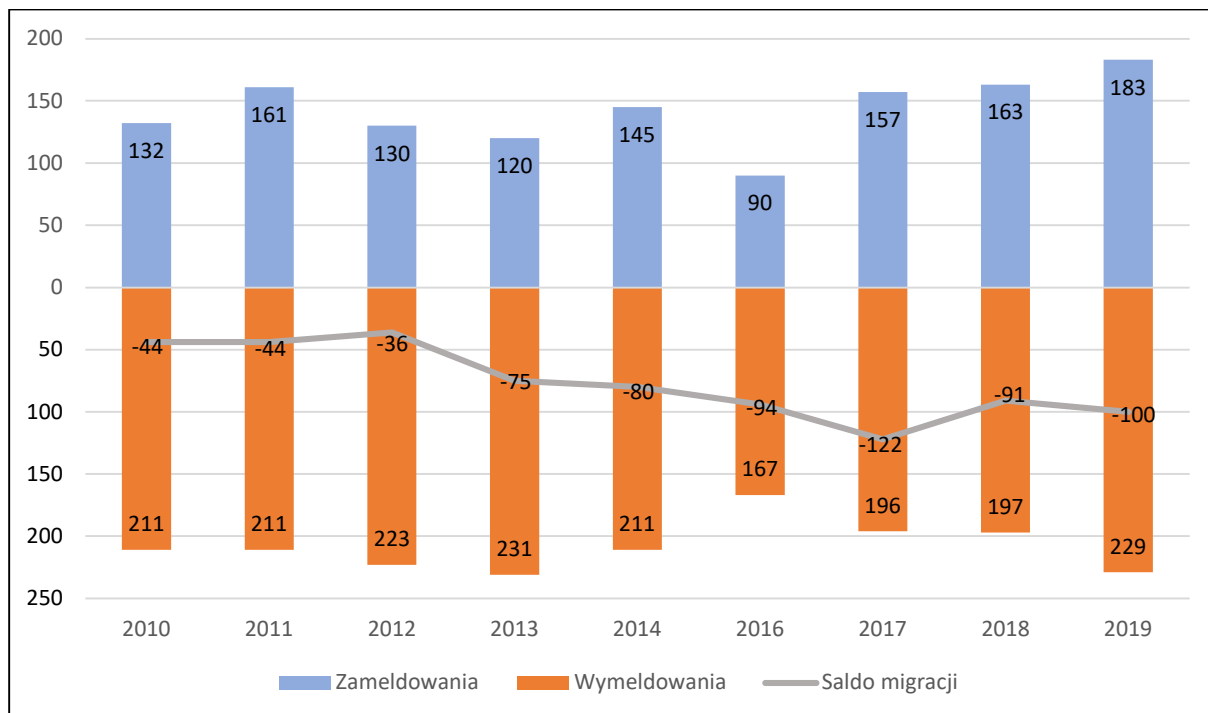
Boguszowa - Gorce oraz powiatu wałbrzyskiego przedstawione jest w tabeli 8. W celu dokonania analizy porównawczej sytuującej miasto na tle całego powiatu należy uwzględnić wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla powiatu wałbrzyskiego w 2019 wyniósł -6,90, co jest wynikiem nieco mniej korzystnym względem Boguszowa - Gorce z tego samego okresu (-6,53).

Tabela 8. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszowie - Gorcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019

	Boguszów-Gorce									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia	146	136	165	127	130	121	114	106	137	123
Zgony	-190	-180	-201	-202	-210	-270	-208	-228	-228	-223
Przyrost naturalny	-44	-44	-36	-75	-80	-149	-94	-122	-91	-100
	powiat wałbrzyski									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia	1 617	1 460	1 433	415	455	442	417	407	443	415
Zgony	2 292	2 265	2 343	704	708	771	729	724	763	795
Przyrost naturalny	-675	-805	-910	-289	-253	-329	-312	-317	-320	-380

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Kolejnym ważnym elementem analizy statystycznej miasta mającym niebagatelne znaczenie dla aktualnego i przyszłego potencjału demograficznego badanego obszaru jest zjawisko migracji - jego rozmiary, cechy i bilans. Migracje (a ściślej - ich utrwalone trendy) zostały uwzględnione przez GUS w metodologii obliczeniowej prognoz demograficznych. Na wykresie 34 przedstawiono saldo migracji w Boguszowie-Gorcach w latach 2010-2019. Na poniższym wykresie nie uwzględniono roku 2015, ze względu na brak udostępnienia danych przez GUS. Wskaźnik salda migracji w analizowanym przedziale czasowym jest stale malejący od 2012 roku, dochodząc maksymalnie do wartości -122 w 2017 roku. Niewielki wzrost wskaźnika do wartości -91 odnotowano dopiero w 2018 roku, co może świadczyć o względnym wyhamowaniu procesu migracyjnego wyludniania się miasta dzięki większej liczbie zameldowań, co być może związane jest z procesem suburbanizacyjnym Wałbrzycha, charakterystycznym w ostatnich latach dla większości dużych, a nawet średnich ośrodków miejskich w Polsce (proces ten polega na wyprowadzaniu się mieszkańców większych miast do ościennych miejscowości jedynie w celu zamieszkiwania w spokojniejszej okolicy, ale w pobliżu dużego miasta, z którym nadal są ściśle związani zawodowo i społecznie).

Wykres 34. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszkowie - Górcach w latach 2010 - 2019Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/> (brak danych za rok 2015)

Analizując dane dotyczące salda migracji dla Boguszkowa - Górc warto ponownie odnieść się do danych z obszaru powiatu wałbrzyskiego, który w niniejszym opracowaniu stanowi podstawową bazę porównawczą - analityczną. Analiza porównawcza salda migracji dla Boguszkowa - Górc oraz powiatu wałbrzyskiego przedstawiona została w tabeli 9. Zgodnie z zawartymi w tabeli informacjami zauważalny jest wzrost wskaźnika salda migracji na obszarze powiatu, osiągający wartość najwyższą wynoszącą nawet plus 20 w 2019 roku.

Tabela 9. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszkowie - Górcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019

	Boguszków-Gorce								
	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	132	161	130	120	145	90	157	163	183
Wymeldowania	-211	-211	-223	-231	-211	-167	-196	-197	-229
Saldo migracji	-44	-44	-36	-75	-80	-94	-122	-91	-100
	powiat wałbrzyski								
	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	1 286	1 364	1 379	632	703	619	662	796	822

Wymeldowania	1 999	1 992	1 918	883	857	635	654	813	802
Saldo migracji	-713	-628	-539	-251	-154	-16	8	-17	20

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.3. Struktura ekonomicznych grup wiekowych w Boguszowie-Gorcach na tle otoczenia

Kolejnym istotnym parametrem w procesie planowania strategicznego, który określa potencjalną wielkość bazy demograficznej, szczególnie w aspektach gospodarczych jest struktura populacji w ujęciu ekonomicznych grup wiekowych wg stanu aktualnego i w perspektywie prognozowanej. Podział ten uwzględnia trzy podstawowe grupy strukturalne populacji: ludność w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież do 17 roku życia), mieszkańcy w wieku produkcyjnym (od 17 roku życia aż do wieku bezpośrednio poprzedzającego wiek emerytalny – w przypadku kobiet i mężczyzn jest to różny wiek, z modyfikacjami dla niektórych branż – np. wojsko, policja, nauczyciele itd.) oraz w wieku poprodukcyjnym (emeryci). Tabela 10 prezentuje strukturę wiekową populacji Boguszowa - Gorce w zestawieniu z województwem dolnośląskim, powiatem wałbrzyskim oraz Wałbrzychem w ujęciu ilościowym. Jak widać na zamieszczonych danych, przeważająca część populacji każdego z wymienionych obszarów należy do grupy osób w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem naturalnym. Analiza powinna dotyczyć dwóch pozostałych segmentów: wieku przedprodukcyjnego i poprodukcyjnego – tu bowiem widoczne są podstawowe zagrożenia i szanse dla dalszego rozwoju miasta.

Tabela 10. Liczba mieszkańców w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w powiecie wałbrzyskim, Wałbrzychu i w Boguszowie - Gorcach pod koniec 2020 roku

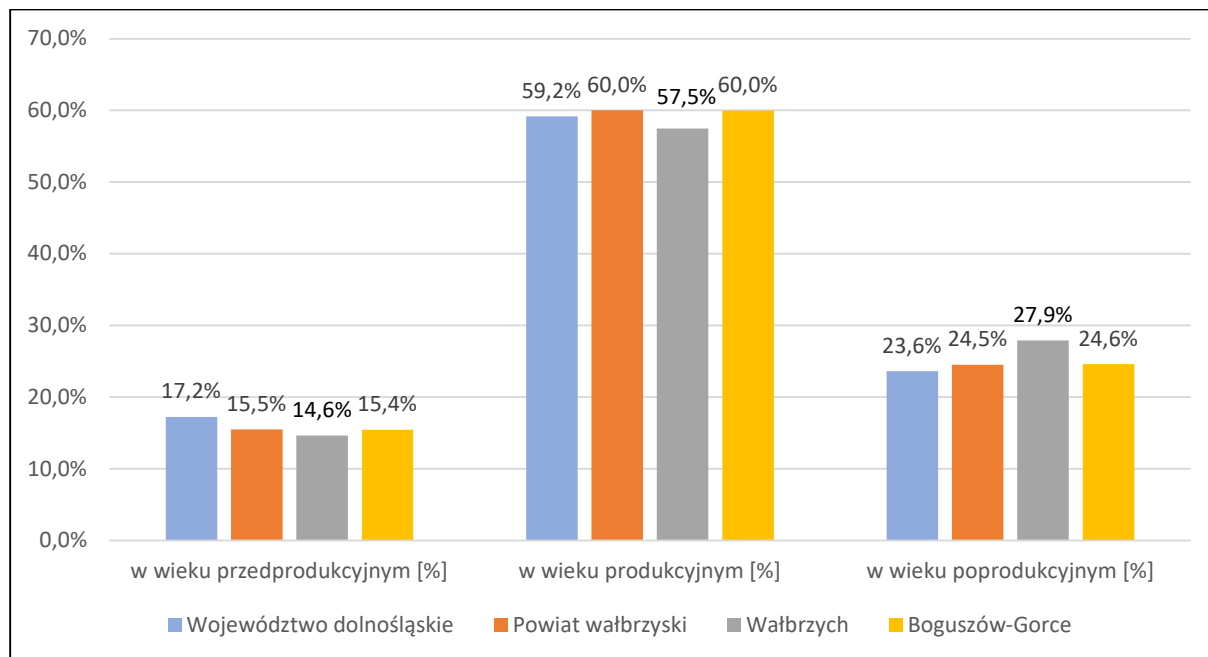
Jednostka obszarowa	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym
powiat wałbrzyski	8 544	33 069	13 494
Wałbrzych	16 105	63 204	30 662
Boguszów-Gorce	2 337	9 088	3 729

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Dane umieszczone na wykresie 35 przedstawiają procentowy udział powyższych danych (z Tabeli 10) dla poszczególnych grup wiekowych wśród wszystkich mieszkańców Boguszowa - Gorce, Wałbrzyska, powiatu wałbrzyskiego oraz województwa dolnośląskiego.

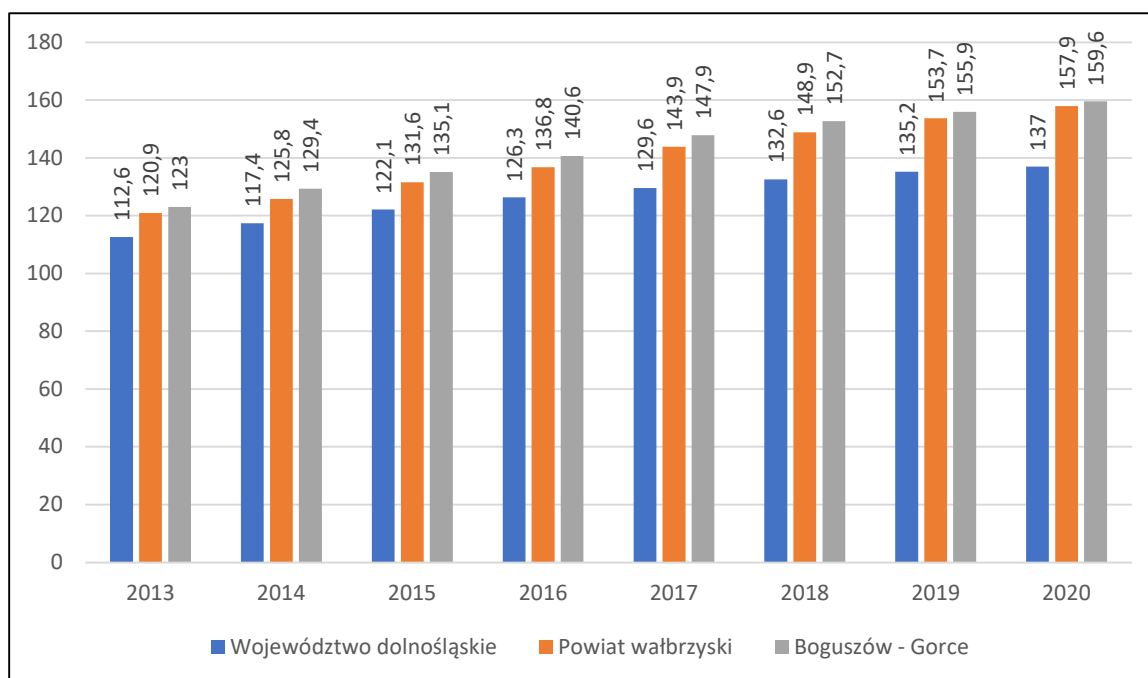
Wykres 35. Ekonomiczna struktura wiekowa Boguszcowa - Gorc w porównaniu z województwem dolnośląskim, powiatem wałbrzyskim oraz Wałbrzyschem pod koniec 2020 roku

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Zestawienie procentowe nie wskazuje na zauważalne istotne odstępstwa sytuacji w Boguszkowie-Gorcach od normy najbliższego otoczenia geograficznego oraz w województwie. Można nawet powiedzieć, że sytuacja miasta jest nieco lepsza strukturalnie niż np. Wałbrzyska.

Aby pogłębić analizę sytuacji Boguszcowa - Gorc na tle otoczenia można także wykorzystać parametr statystyczny podawany przez GUS, jakim jest współczynnik relacji obu skrajnych ekonomicznych grup wiekowych. Wykres 36 oraz tabela 11 przedstawiają ten wskaźnik dla Boguszcowa - Gorc, powiatu wałbrzyskiego oraz województwa dolnośląskiego w okresie od 2013 do 2020 roku. (okres badawczy rozpoczęto od roku, w którym Wałbrzych przestał być miastem wchodzącym w skład powiatu wałbrzyskiego, tworząc w wyniku zmiany administracyjnej własną jednostkę szczebla powiatowego). Przedstawiony współczynnik odpowiada na pytanie (podobnie jak w przypadku współczynnika feminizacji) ilu mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym? W każdym z wymienionych obszarów geograficznych zauważalny jest trend rosnący, z każdym kolejnym rokiem aż od 2020 r.

Wykres 36. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i Boguszu – Górcach.Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>**Tabela 11. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i w Boguszu – Górcach**

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym								
województwo dolnośląskie	490 561	488 422	486 540	487 606	490 609	493 594	496 082	498 082
powiat wałbrzyski	9 403	9 251	9 090	8 998	8 825	8 737	8 648	8 544
Bogusław-Gorce	2 631	2 565	2 516	2 478	2 406	2 377	2 346	2 337
Ludność w wieku poprodukcyjnym								
województwo dolnośląskie	552 151	573 280	594 162	615 787	635 887	654 395	670 911	682 246
powiat wałbrzyski	11 371	11 634	11 966	12 311	12 703	13 007	13 289	13 494
Bogusław-Gorce	3 235	3 320	3 399	3 484	3 559	3 630	3 658	3 729
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym								

województwo dolnośląskie	112,6	117,4	122,1	126,3	129,6	132,6	135,2	137,0
powiat wałbrzyski	120,9	125,8	131,6	136,8	143,9	148,9	153,7	157,9
Bogusław-Gorce	123,0	129,4	135,1	140,6	147,9	152,7	155,9	159,6

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Trend rosnący przedstawionego wskaźnika obciążenia demograficznego w ujęciu relacji najmłodszych do najstarszych ekonomicznych grup wiekowych pogłębia się systematycznie we wszystkich analizowanych jednostkach administracyjnych i w Bogusławie-Gorcach jest najbardziej niekorzystny. Różnice pomiędzy Bogusławem-Gorcami a powiatem wałbrzyskim są jednakże bardzo niewielkie. Znacznie lepsza sytuacja w województwie dolnośląskim wskazuje jednak na istotny deficyt w tym zakresie zarówno w powiecie jak i w samym mieście.

II.4. Prognozowana liczba ludności ogółem i w ujęciu strukturalnym w najbliższym otoczeniu Bogusława-Gorc

Istotną zmienną stanowiącą bazę planowania strategicznego dla każdej jednostki administracyjnej jest prognozowana liczba ludności, także w ujęciu ekonomicznych grup wiekowych. Prognozy demograficzne prezentowane przez GUS sięgają 2050 r. i dotyczą tylko jednostek do poziomu powiatów, w tym powiatów grodzkich, (nie obejmują gmin), dlatego też nie zaprezentowano powyższych danych w odniesieniu do danych demograficznych dotyczących liczby mieszkańców Bogusława - Gorce oraz struktury grup wiekowych w mieście. prezentując poniżej dane dotyczące prognoz demograficznych dla Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego jako najbliższego i istotnego z punktu widzenia analizy strategicznej dla Bogusława - Gorce obszaru. Należy także zaznaczyć, że prognozy dotyczące liczby ludności bazują na danych statystycznych z roku 2014 opracowanych przez GUS na lata 2014 - 2050.

Prognozowana liczba ludności w podziale na ekonomiczne grupy wiekowe dla powiatu wałbrzyskiego oraz Wałbrzycha przedstawiona została w tabeli 12. Prezentowane dane wskazują na prognozowaną tendencję spadkową w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym w obu jednostkach. W odniesieniu do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, podobnie jak w przypadku danych dotyczących wieku przedprodukcyjnego, także zauważalny jest wyraźny trend spadkowy. Obie tendencje oczywiście wynikają wprost z obecnej struktury demograficznej oraz pozostałych czynników demograficznych, takich jak np. dzietność i saldo migracji. W przypadku ludności należącej do grupy osób w wieku poprodukcyjnym, zarówno dla powiatu wałbrzyskiego, jak i Wałbrzycha, widoczne są nieznaczne wahania względem kolejnych prognoz, co warunkuje trend stały.

Tabela 12. Prognozowana liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2025, 2035, 2045 i 2050 w powiecie wałbrzyskim i w Wałbrzychu

	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Prognoza na rok 2025			
powiat wałbrzyski	7 316	32 451	13 025
Wałbrzych	14 094	61 032	29 820
Prognoza na rok 2035			
powiat wałbrzyski	5 810	29 643	12 841
Wałbrzych	10 816	54 534	27 825
Prognoza na rok 2045			
powiat wałbrzyski	4 945	25 121	13 086
Wałbrzych	8 989	45 217	26 368
Prognoza na rok 2050			
powiat wałbrzyski	4 564	22 042	13 947
Wałbrzych	8 258	38 775	27 430

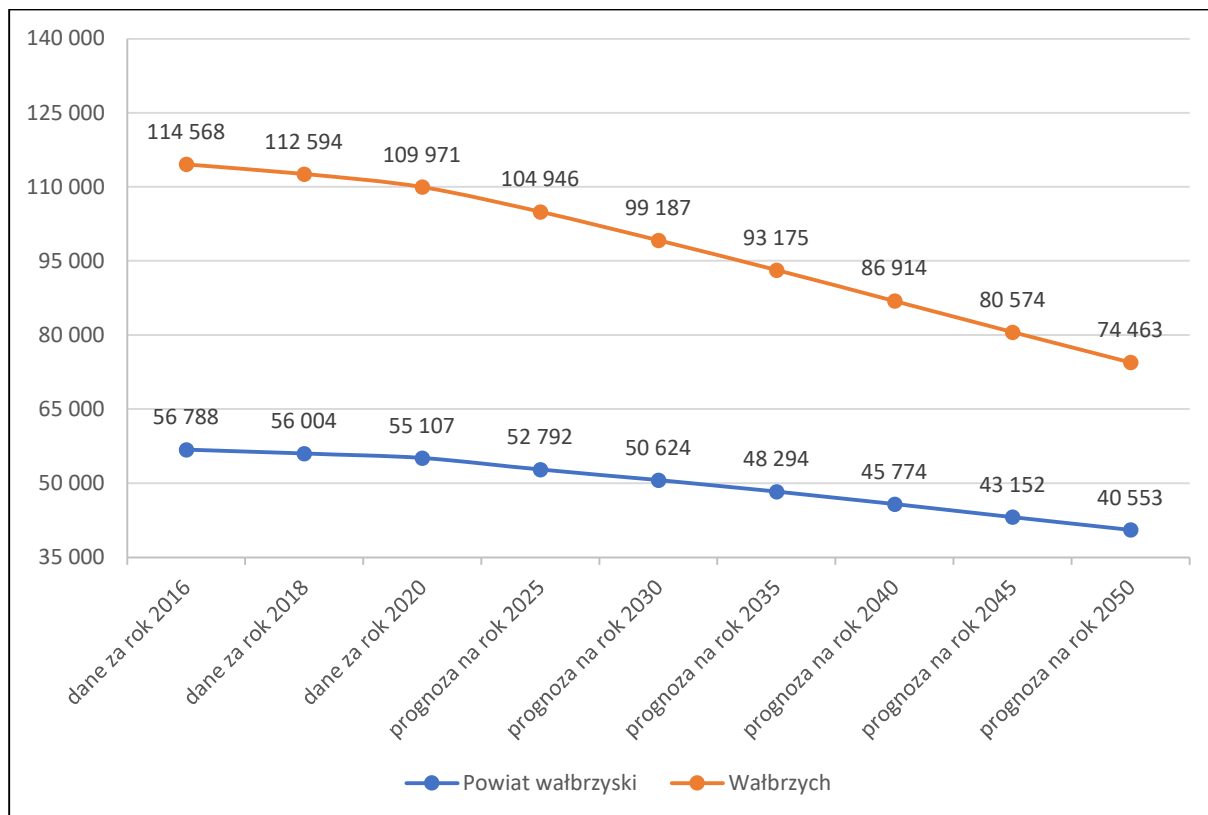
źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Analiza danych z Tabeli 12 wskazuje na systematyczny spadek liczby mieszkańców w grupach przedprodukcyjnej i produkcyjnej oraz względną stabilizację w grupie emerytów. Jest to jednoznacznie negatywny trend istotnego i stałego wzrostu obciążenia demograficznego (stała liczba emerytów i coraz mniejsza liczba osób w wieku produkcyjnym), co ma duże znaczenie jako element wyznaczający konieczność przewidzenia działań mitygujących to zjawisko w planowaniu strategicznym. Należy bowiem zaznaczyć, że prognozy demograficzne GUS oparte są na modelach matematycznych, które nie uwzględniają wszystkich przyszłych i trudnych do przewidzenia zjawisk i procesów, wyróżniających się istotnie spośród typowych zjawisk modyfikujących trendy demograficzne, które mogą wpłynąć na zmianę parametrów obliczonych trendów.

Wykres 37 przedstawia rzeczywistą liczbę ludności ogółem w ujęciu ilościowym dla Wałbrzyska oraz powiatu wałbrzyskiego na przestrzeni czteroletniego okresu 2016-2020, wraz z dostępnymi danymi prognostycznymi do roku 2050 w przedziałach 5-letnich (od 2020 r.). Na przestrzeni 4 lat, pomiędzy rokiem 2016, a 2020, liczba ludności w Wałbrzychu spadła o ponad 4 tys. osób, czyli około 3,76%. Od 2016 roku wg danych prognostycznych liczba ta spadnie do 2030 r. o ponad 15,5 tys. osób (o 13,63%) i do 2050 r. o ponad 40 tys. (czyli o 35,16%). Bardzo podobnie przedstawia się sytuacja dla powiatu wałbrzyskiego. Między rokiem 2016 i 2020 zanotowano spadek liczby ludności o ponad 1 tys. osób, czyli 1,5 %. W analogicznej relacji od 2016 roku prognozuje się, że spadek do 2030 r. wyniesie prawie 6 tys. osób (10,53%), zaś do 2050 r. około 16 tys. osób (czyli 28,33%). Dane dotyczące prognoz w ujęciu zarówno liczbowym jak i procentowym dla powiatu wałbrzyskiego, Wałbrzyska oraz dodatkowo województwa dolnośląskiego przedstawione zostały w tabeli 13.

Wykres 37. Prognozowana liczba mieszkańców ogółem w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do 2050 roku. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste

Źródło: GUS, 2021-06-01, prognoza z 2015-10-19; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 13. Prognozowana liczba mieszkańców w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do roku 2050. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste

	dane za rok 2016	dane za rok 2018	dane za rok 2020	prognoza na rok 2025	prognoza na rok 2030	prognoza na rok 2035	prognoza na rok 2040	prognoza na rok 2045	prognoza na rok 2050
powiat wałbrzyski	56 788	56 004	55 107	52 792	50 624	48 294	45 774	43 152	40 553
procentowy spadek	-	-1,38%	-1,60%	-3,84%	-4,11%	-4,60%	-5,22%	-5,73%	-6,02%
Wałbrzych	114 568	112 594	109 971	104 946	99 187	93 175	86 914	80 574	74 463
procentowy spadek	-	-1,72%	-2,33%	-5,05%	-5,49%	-6,06%	-6,72%	-7,29%	-7,58%

Dolny Śląsk	2 903 710	2 901 225	2 891 321	2 825 973	2 773 441	2 709 122	2 637 894	2 565 617	2 495 378
procento wy spadek	-	-0,09%	-0,34%	-1,42%	-1,86%	-2,32%	-2,63%	-2,74%	-2,74%

Źródło: GUS, 2015-10-19; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.5. Podmioty gospodarki narodowej w Boguszowie - Gorcach i w najbliższym otoczeniu

Rejestr podmiotów gospodarki narodowej REGON zawiera informacje o wszystkich jednostkach organizacyjnych zarejestrowanych na danym obszarze, w tym różnego rodzaju podmiotach publicznych i prywatnych zarówno prowadzących jak i nieprowadzących działalności gospodarczej, osobach prawnych, osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółdzielniach, kościołach, szkołach, stowarzyszeniach, fundacjach i wielu innych rodzajach jednostek. Z punktu widzenia planowania strategicznego analiza aktualnej struktury aktywnych na terenie miasta podmiotów gospodarki narodowej REGON pozwala szeroko ocenić całokształt potencjału gospodarczo-społecznego analizowanego obszaru, szczególnie mając na uwadze aspekt ekonomiczny, ponieważ zdecydowana większość podmiotów REGON to jednostki komercyjne, zatrudniające pracowników (lub osoby „samozatrudnione”) oraz jednostki in gremio tworzące szeroko rozumianą kondycję cywilizacyjną całego obszaru (NGO, instytucje publiczne itp.). Elementem poniższych analiz będzie wyszczególnienie (tam, gdzie okazało się to możliwe) jako osobnej kategorii spółek handlowych – segmentu „głównego nurtu biznesowego” w istocie samodzielnie generującego kondycję i wzrost ekonomiczny miasta - oraz skupienie uwagi na osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – czyli na podmiotach komercyjnych, stanowiących wartościowy rezerwuwar potencjalnego kapitału ludzkiego na rynku pracy. Poniższe tabele 14, 15 i 16 przedstawiają dane na temat stanu liczebności podmiotów zarejestrowanych w REGON w latach 2010, 2015, 2020, w Boguszowie-Gorcach, Wałbrzychu oraz na terenie powiatu wałbrzyskiego, w podziale na sektory publiczny i prywatny wraz z wyszczególnieniem liczby spółek handlowych (w tym zagranicznych) oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (włącznie z nieaktywnymi).

W poniższych tabelach, zauważalna jest względna stabilizacja liczby podmiotów ogółem oraz liczby spółek handlowych względem 2010 roku (z wyjątkiem Wałbrzycha, gdzie liczba ta spadła). Zarówno w Boguszowie-Gorcach, jak i całym powiecie wałbrzyskim w ramach widocznej stabilizacji widoczny jest umiarkowany wzrost liczby podmiotów gospodarczych w roku 2020, przy czym odbywa się to w ramach sektora prywatnego, przy jednoczesnym spadku liczebności podmiotów publicznych. W Wałbrzychu liczba ta stale maleje zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. W obszarze spółek handlowych zauważalna jest tendencja do stabilizacji, z wyjątkiem Wałbrzycha, gdzie liczba spółek znacząco zmalała w roku 2020 (w Boguszowie-Gorcach jedynie nieznacznie). W przypadku liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w okresie 2010-2020 zauważalna jest znacząca tendencja spadkowa. W każdym z analizowanych obszarów nastąpił wzrost liczby osób fizycznych między okresem 2015-2020.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Boguszowie – Gorcach w latach 2010, 2015, 2020

Rok	Ogółem PGN	Sektor		Z kolumny "ogółem"		
		Publiczny	Prywatny	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Osoby fizyczne
2010	1 641	322	1 319	37	8	850
2015	1 541	327	1 214	38	7	738
2020	1 614	311	1 301	35	3	810

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>**Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON na obszarze powiatu wałbrzyskiego w latach 2010, 2015, 2020 (w roku 2010 bez Wałbrzycha)**

Rok	Ogółem PGN	Sektor		Z kolumny "ogółem"		
		Publiczny	Prywatny	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Osoby fizyczne
2010	6 323	802	5 521	222	55	3 953
2015	6 267	833	5 423	267	55	3 688
2020	6 660	774	5 851	248	27	4 042

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>**Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020**

Rok	Ogółem PGN	Sektor		Z kolumny "ogółem"		
		Publiczny	Prywatny	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Osoby fizyczne
2010	14 081	1 082	12 999	843	143	8 661
2015	13 995	1 204	12 759	942	149	7 982
2020	13 905	1 128	12 697	705	69	8 045

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Należy bowiem pamiętać, że zdecydowana większość podmiotów zarejestrowanych w REGON to właśnie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (pokazują to wyraźnie powyższe tabele). Statystyki publiczne nie dostarczają precyzyjnych informacji na temat liczby osób zatrudnianych przez takich przedsiębiorców, ponieważ najniższy przedział w rejestrze to kategoria od 0 do 9 pracowników, niemniej jednak można przypuszczać, że zdecydowana większość z tych przedsiębiorców to osoby „samozatrudnione” (0 pracowników), angażujące jedynie siebie lub dorywczo nieliczne inne osoby (czego dowodzi statystyka zaprezentowana w kolejnych kilku tabelach).

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA BOGUSZÓW – GORCE NA LATA 2021 – 2030

Opracowanie: ZPBIP CEDOS sp. z o.o., pl, św. Małgorzaty 1-2, 58-100 Świdnica

Tabele 17-19 przedstawiają dane na temat liczebności podmiotów gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowanych w Boguszwie-Gorcach, powiecie wałbrzyskim i w Wałbrzychu w okresie 2010, 2015, 2020 r. z uwzględnieniem ich wielkości i procentowego udziału w strukturze PNG.

Tabela 17. Liczba PGN w Boguszwie-Gorcach w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia

Rok	2010		2015		2020	
Ogółem	1641	100%	1541	100%	1614	100%
0-9 pracowników	1608	97,99%	1510	97,99%	1583	98,08%
10-49 pracowników	29	1,77%	30	1,95%	29	1,80%
50-249 pracowników	4	0,24%	1	0,06%	2	0,12%
250-999 pracowników	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
> 1000 pracowników	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 18. Liczba PGN w powiecie wałbrzyskim w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia (w roku 2010 bez Wałbrzycha)

Rok	2010		2015		2020	
Ogółem	6323	100%	6267	100%	6660	100%
0-9 pracowników	6096	96,41%	6070	96,86%	6489	97,43%
10-49 pracowników	209	3,31%	183	2,92%	156	2,34%
50-249 pracowników	17	0,27%	13	0,21%	14	0,21%
250-999 pracowników	1	0,02%	1	0,02%	1	0,02%
> 1000 pracowników	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 19. Liczba PGN w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia

Rok	2010		2015		2020	
Ogółem	14081	100%	13995	100%	13905	100%
0-9 pracowników	13548	96,21%	13505	96,50%	13496	97,06%
10-49 pracowników	431	3,06%	400	2,86%	332	2,39%
50-249 pracowników	82	0,58%	73	0,52%	61	0,44%
250-999 pracowników	17	0,12%	14	0,10%	13	0,09%
> 1000 pracowników	3	0,02%	3	0,02%	3	0,02%

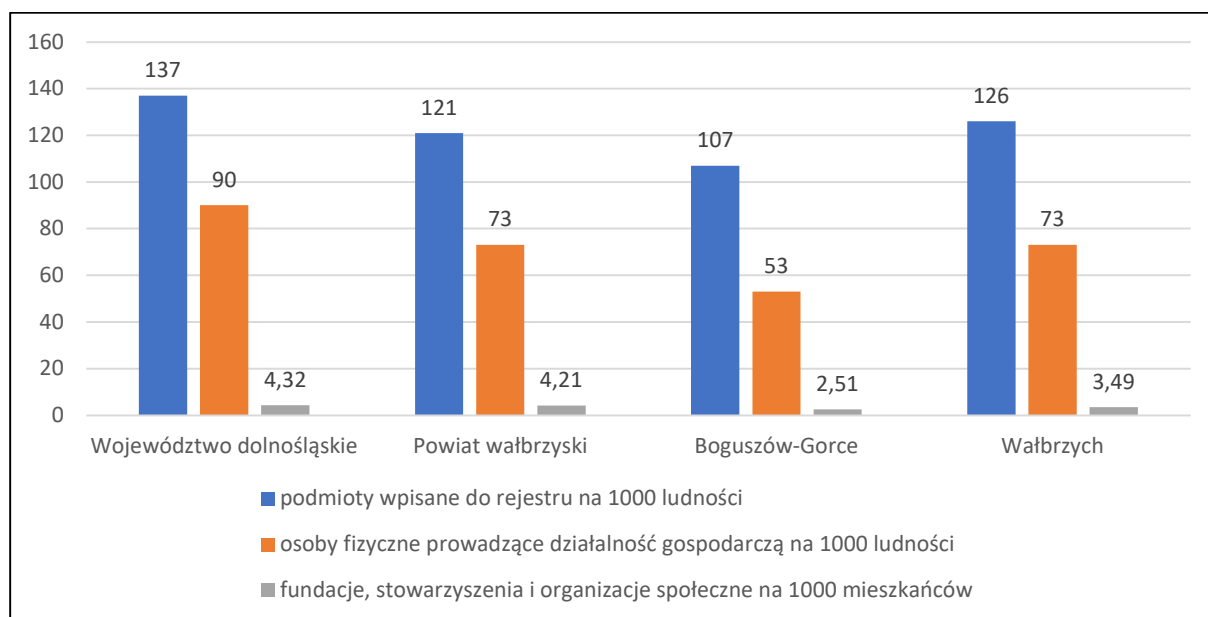
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Zastrzeżenie metodologiczne: analizując powyższe dane należy zawsze pamiętać o tym, aby wyraźnie rozróżniać udział ilościowy danej kategorii wielkości podmiotów wśród ogółu PGN od rzeczywistego ich udziału w realiach gospodarczych analizowanego obszaru. Statystyczny fakt, że podmiotów małych 0 - 9 jest kilkadziesiąt razy więcej niż podmiotów w przedziale 10-49 absolutnie nie przesądza o tym, że większa część pracujących w regionie to osoby zatrudnione w najmniejszych firmach. Analogicznie nie należy mylić wielkości podmiotów określanej w zależności od liczby zatrudnionych z wielkością kapitałową, ponieważ małe przedsiębiorstwo może pod tym względem znacznie przewyższać niejedną firmę zatrudniającą nawet kilkadziesiąt osób.

Analizując sytuację gospodarczą Boguszowa - Gorce w 2020 r., należy przeanalizować ją w odniesieniu do szerszego obszaru. Wykres 38 przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych w stosunku do 1000 osób zamieszkujących dany teren. Dane udostępnione przez GUS wykazują niższy współczynnik ilości podmiotów oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Boguszowie - Gorcach w porównaniu z powiatem wałbrzyskim (o 14 podmiotów gospodarczych mniej w stosunku do 1000 mieszkańców obszaru) oraz w porównaniu ze współczynnikiem na poziomie wojewódzkim (o 16 podmiotów gospodarczych mniej w stosunku do 1000 mieszkańców obszaru).

Wykres 38. Wskaźniki gospodarcze 2020 r. - poziom przedsiębiorczości, czyli liczba zarejestrowanych PGN na 1000 mieszkańców województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego, Boguszowa - Gorce oraz Wałbrzych

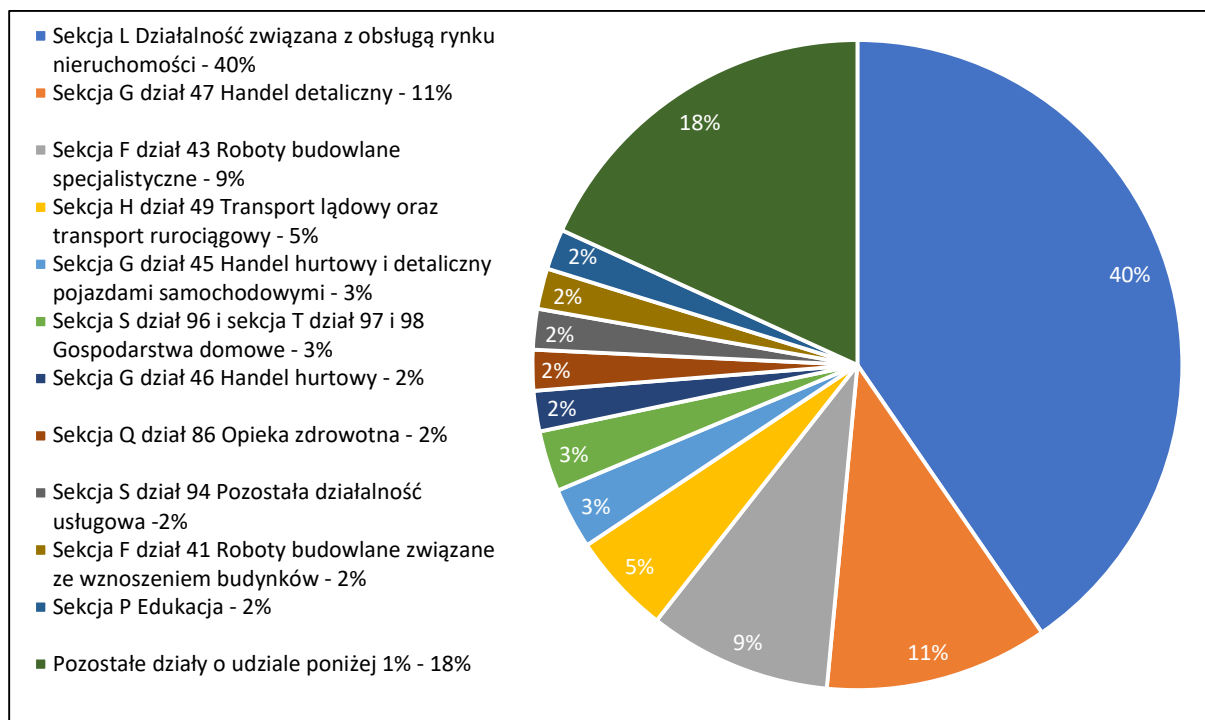
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Aby przynajmniej w niewielkim przybliżeniu zdiagnozować ogólne kwalifikacje (obszary funkcjonowania) tych przedsiębiorców, którzy mogą w dużej części stanowić źródło wzrostu zasobności i jakości rynku pracy dla inwestorów należy dokonać analizy danych statystycznych dotyczących sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD), w których ci przedsiębiorcy są aktywni. Wykres 39 przedstawia procentowe udziały podmiotów gospodarczych przypisanych do określonych sekcji PKD 2007 w Boguszowie - Gorcach. Zgodnie z danymi GUS, największy procentowy udział struktury gospodarki

stanowi sekcja L „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” posiadająca aż 40% udziałów oraz sekcja G dział 47 „Handel detaliczny” posiadająca 11% udziału w strukturze. Powodem takiego stanu rzeczy jest zakwalifikowanie do sekcji L wspólnot mieszkaniowych (to one stanowią ponad 99% wszystkich PNG w sekcji L) – nie jest to zatem parametr gospodarczy, a jedynie klasyfikacyjny.

Wykres 39. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Boguszowie-Gorcach wg sekcji i działów PKD 2007 w 2020 roku

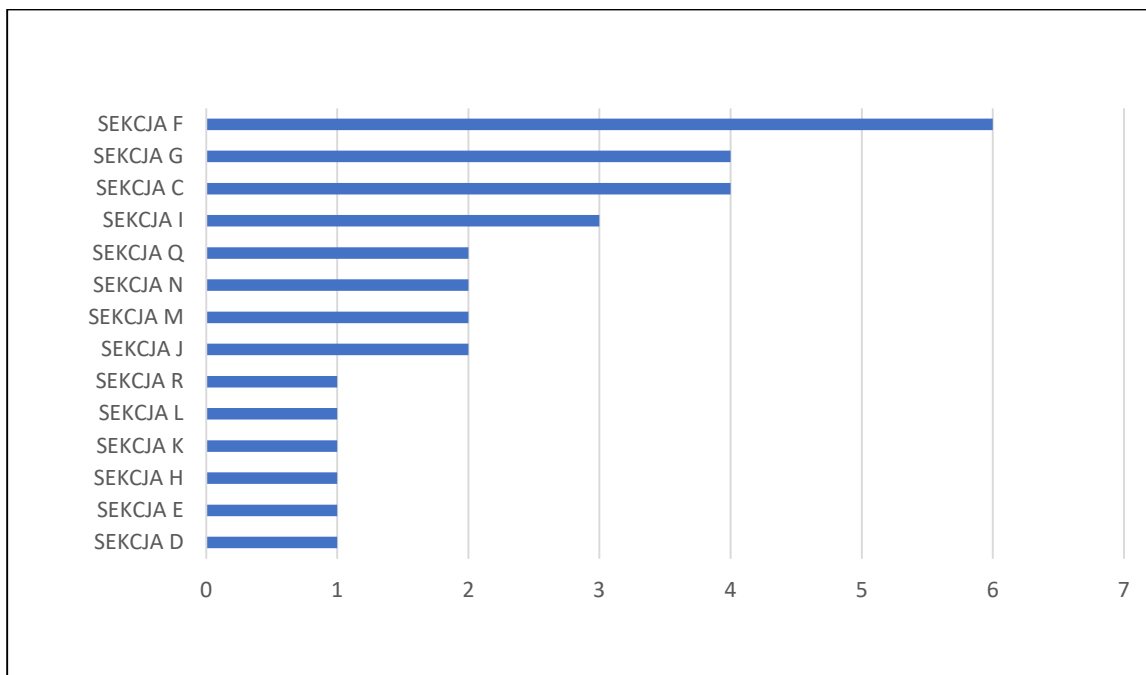
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Istotnym elementem struktury gospodarczej Boguszowa - Gorce jest aktywność i liczba spółek handlowych (przede wszystkim sp. z o.o.). Suma wszystkich różnego rodzaju aktywnych spółek działających na terenie Boguszowa - Gorce wynosi 99. Wykres 40 przedstawia ogólną statystykę dotyczącą tylko najliczniejszej i najważniejszej kategorii tych podmiotów w rzeczywistości gospodarczej, czyli spółek z o.o., których w mieście, zgodnie z danymi z 2021 r., było łącznie 31, w tym 3 z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego.

Wykres 40. Liczba spółek z o.o. działających w Boguszkowie-Gorcach w 2021 r. aktywnych w poszczególnych sekcjach PKD

Sekcje: F – Budownictwo, G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, C – Przetwórstwo przemysłowe, I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, N – Działalność w zakresie usług administrowania i wspierająca, M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, J – Informacja i komunikacja, R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, H – Transport i gospodarka magazynowa, E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.

Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

Istnieje również możliwość głębszego i bardziej szczegółowego przeanalizowania obszarów aktywności biznesowej spółek z o.o. na obszarze miasta poprzez określenie liczebności podmiotów tego rodzaju wykonujących działalność w poszczególnych podklasach PKD (najbardziej szczegółowym segmencie klasyfikacji). Tabela 20 przedstawia liczbę spółek z o.o. aktywnych w poszczególnych podklasach. W przypadku Boguszkowa - Gorce mówimy o 31 podmiotach w 27 podklasach. Niektóre z nazw wyszczególnionych podklas, przy zachowaniu ich zasadniczego znaczenia, ujęto skrótowo, ponieważ oficjalna nomenklatura REGON niejednokrotnie posługuje się bardzo długimi nazwami.

Tabela 20. Liczba spółek z o.o. prowadzących działalność gospodarczą w najliczniejszych podklasach PKD w Boguszkowie-Gorcach pod koniec 2020 roku

Podklasy PKD	Liczba spółek z o.o.
8621Z Praktyka lekarska ogólna	2
6110Z Działalność w zakresie telekomunikacji przewodowej	2
4110Z Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	2

4645Z Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	2
6492Z Pozostałe formy udzielania kredytów	1
5510Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	1
7732Z Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych	1
3832Z Odzysk surowców z materiałów segregowanych	1
5621Z Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	1
1086Z Produkcja artykułów spożywczych homogenizowanych i żywności dietetycznej	1
6920Z Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe	1
4222Z Roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych	1
2361Z Produkcja wyrobów budowlanych z betonu	1
4299Z Roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej	1
5520Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	1
4311Z Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych	1
1812Z Pozostałe drukowanie	1
4312Z Przygotowanie terenu pod budowę	1
6832Z Zarządzanie nieruchomościami wykonywane na zlecenie	1
4638Z Sprzedaż hurtowa pozostałej żywności, włączając ryby, skorupiaki i mięczaki	1
7010Z Działalność firm centralnych (head offices) i holdingów, z wyłączeniem holdingów finansowych	1
9004Z Działalność obiektów kulturalnych	1
7830Z Pozostała działalność związana z udostępnianiem pracowników	1
1084Z Produkcja przypraw	1
3511Z Wytwarzanie energii elektrycznej	1
4939Z Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany	1
4677Z Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu	1

Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

Aby przynajmniej w przybliżeniu zdiagnozować które obszary aktywności gospodarczej w Boguszowie - Gorcach mogą stanowić źródło wzrostu zasobności i jakości rynku pracy w przyszłości należy dokonać analizy danych dotyczących liczebności aktywnych podmiotów w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD), najlepiej w podziale na osoby fizyczne prowadzące działalność

gospodarczą i spółki z o.o. Tabela 21 przedstawia liczbę spółek z o.o. oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą działających w określonych sekcjach PKD 2007 w Boguszowie - Gorcach w roku 2021.

Tabela 21. Liczba spółek z o.o. oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w określonych sekcjach PKD w Boguszowie-Gorcach pod koniec 2020 roku

Sekcje PKD	Liczba spółek z o.o.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą
A - ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	0	92
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	4	38
D - WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	1	0
E - DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	1	2
F - BUDOWNICTWO	6	145
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	4	189
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	1	92
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	3	16
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	2	22
K - DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	1	20
L - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	1	9
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	2	40

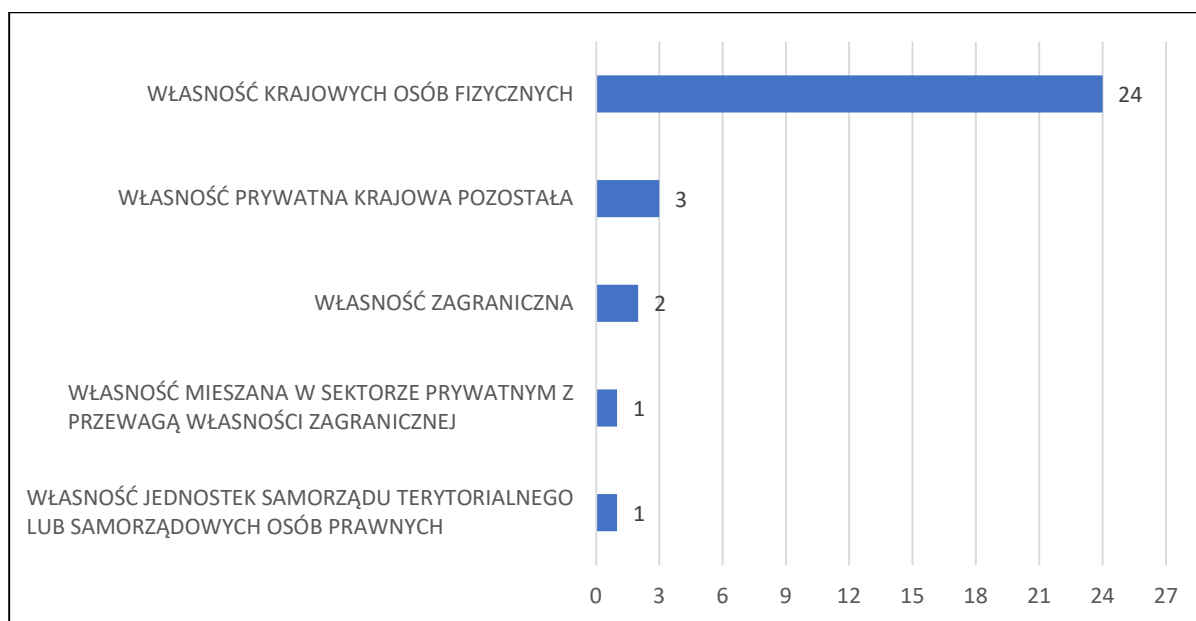

N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	2	32
P - EDUKACJA	0	11
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	2	33
R - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	1	12
S - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	0	38

Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

Kolejnym parametrem, który może mieć znaczenie w analizach strategicznych rozwoju miasta może być struktura własnościowa spółek z o.o. działających na jego obszarze. W przypadku osób fizycznych taka analiza nie jest potrzebna, ponieważ w tej kategorii mamy do czynienia tylko z dwiema formami własności: własnością krajowych osób fizycznych – 96,35% i własnością zagraniczną – 0,37%. Wykres 41 przedstawia liczebności spółek z o.o. w Boguszkowie-Gorcach w 2021 r., w najliczniej reprezentowanych rodzajach własności (wg nomenklatury GUS).

Wykres 41. Liczebność spółek z o.o. aktywnych na obszarze Boguszkowa - Gorc w 2021 r. w najliczniejszych kategoriach rodzajów własności

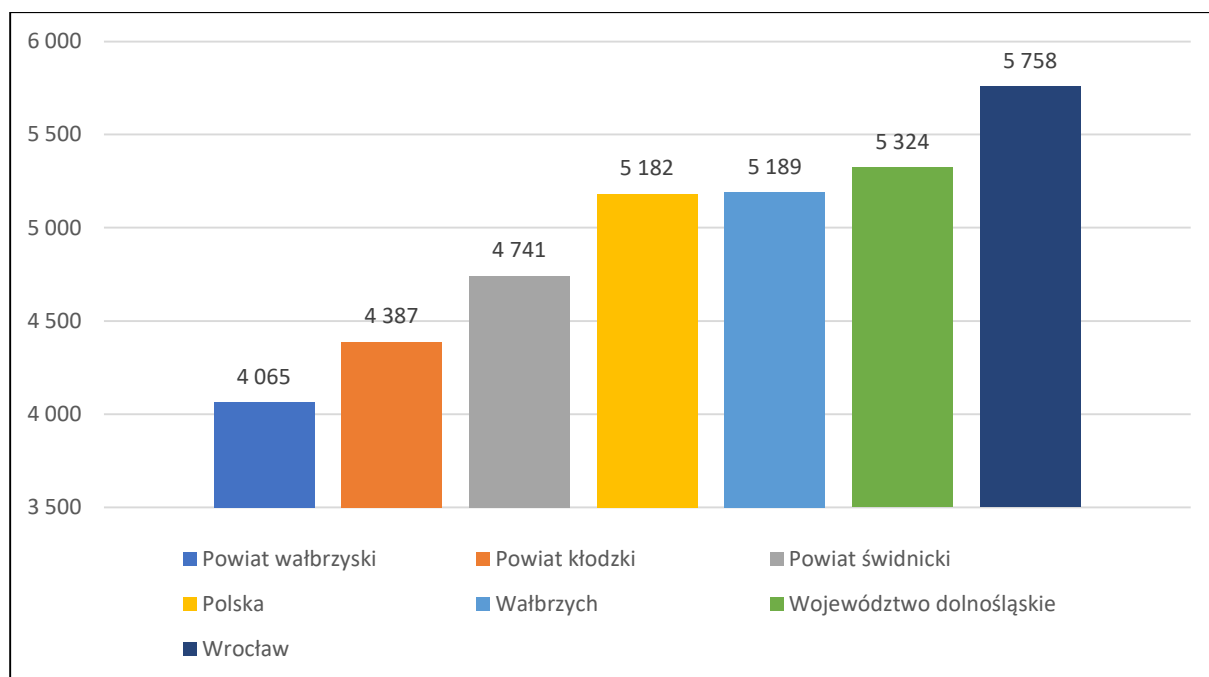
Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

II.6. Wynagrodzenia, bezrobocie i pracujący w powiecie wałbrzyskim i w Boguszu-Gorcach na tle otoczenia

Analiza ważnego z punktu widzenia planowania strategicznego poziomu rozwoju gospodarczego Boguszu - Gorc powinna w dużym stopniu skupiać się na jakości życia mieszkańców oraz ściśle powiązanej z nią kwestią poziomu wynagrodzeń. Dane dotyczące przeciętnego wynagrodzenia w wyselekcjonowanych obszarach umożliwia jedynie analizę na poziomie powiatowym (wykres 42) z uwagi na brak agregacji takich danych dla gmin przez GUS. Dla powiatu wałbrzyskiego przeciętna wysokość zarobków brutto w 2019 r. (ostatnie dostępne dane) zdecydowanie odbiega od reszty okolicznych obszarów i jest niższa o około 300 zł brutto w porównaniu z powiatem kłodzkim i około 700 zł brutto niższa od zarobków w powiecie świdnickim. Na tle całego województwa dolnośląskiego, różnica w wysokości średnich zarobków brutto w powiecie wałbrzyskim wynosi aż 1300 zł brutto. Sytuacja materialna mieszkańców nie jest zatem atrakcyjna względem okolicznego rynku pracy. Być może w Boguszu-Gorcach wygląda ona nieco lepiej, niemniej jednak trudno oczekiwać, że różnica ta jest istotna (niestety z powodu braku danych, nie ma możliwości dokonania precyzyjnej analizy).

Wykres 42. Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2019 r. - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego na tle sąsiednich powiatów, województwa i Polski. Dane w PLN brutto

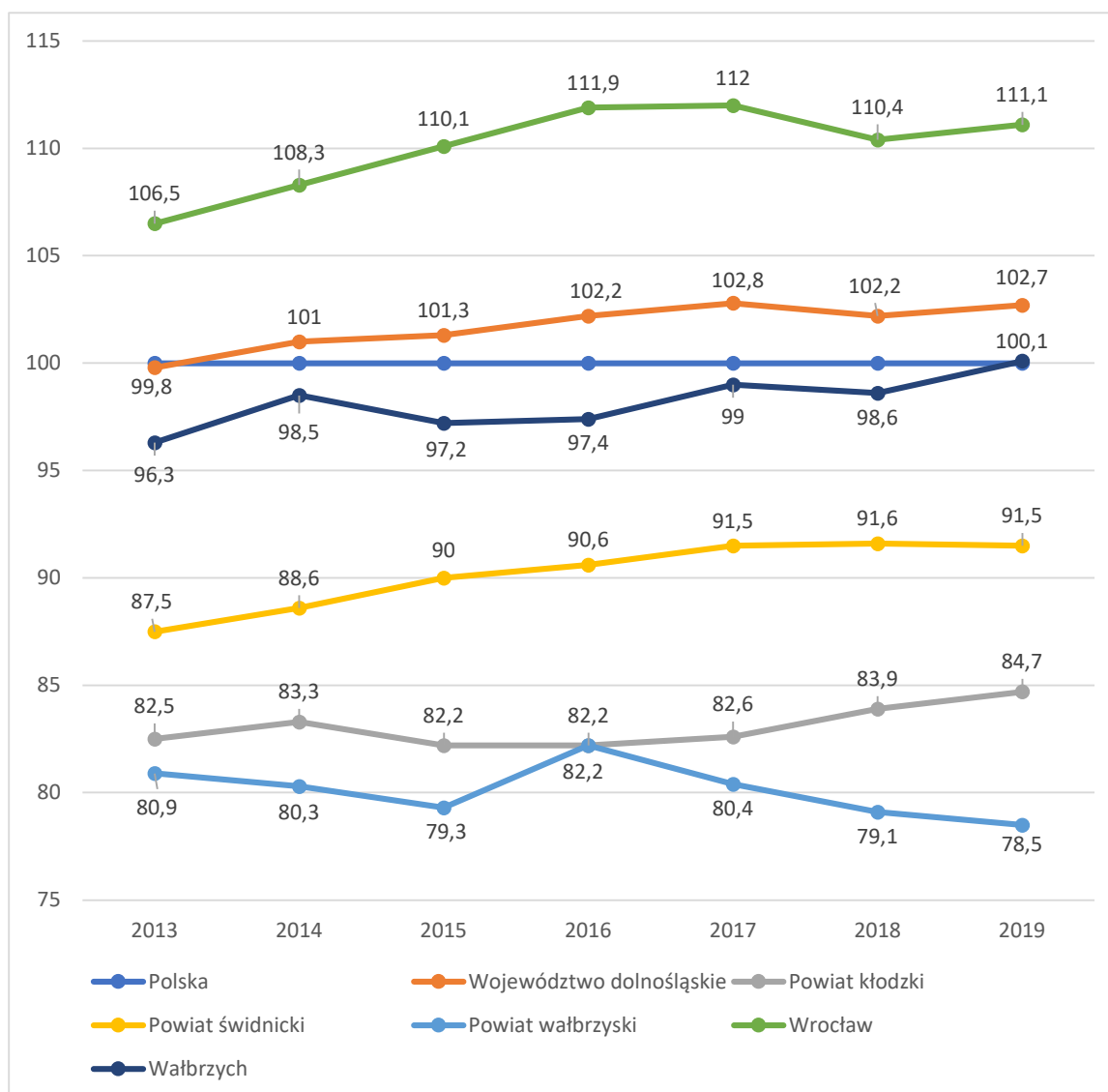

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Analizując przeciętne wynagrodzenia w relacji do średniej krajowej, powiat wałbrzyski również wypada bardzo niekorzystnie. Na wykresie 43 porównano przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie wałbrzyskim z danymi dla powiatu kłodzkiego, świdnickiego, Wrocławia, Wałbrzycha oraz województwa dolnośląskiego w relacji do średniej krajowej (Polska = 100). W badanym okresie przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie wałbrzyskim znajduje się na samym dole wykresu i ma tendencję spadkową.

Wykres 43. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wałbrzyskim na tle sąsiednich powiatów oraz województwa i Polski w relacji do przeciętnej płacy krajowej (Polska=100) w latach 2013 – 2019

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Warto również przedstawić przeciętne wynagrodzenie brutto dla wszystkich wyżej analizowanych obszarów w kontekście podziału na poszczególne grupy sekcji PKD. Tabela 22 prezentuje dane statystyczne dotyczące zarobków w roku 2019. Do PKD z grupy A zalicza się obszary handlu, naprawy pojazdów, transport, gospodarkę magazynową, zakwaterowanie, gastronomię oraz komunikację. Do grupy B należą natomiast działalności finansowe, ubezpieczeniowe, obsługujące rynki nieruchomości oraz pozostałe usługi.

Tabela 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2019 r. w poszczególnych grupach sekcji PKD w powiecie wałbrzyskim na tle otoczenia, Wrocławia i województwa

Jednostka obszarowa	Ogółem	Przemysł i budownictwo	Grupa A	Grupa B
powiat wałbrzyski	3 825,44 zł	3 821,42 zł	3 057,22 zł	3 993,12 zł
Wałbrzych	4 768,01 zł	5 127,08 zł	3 620,92 zł	4 535,94 zł
powiat świdnicki	4 427,25 zł	4 528,85 zł	3 963,38 zł	4 427,89 zł
powiat kłodzki	4 054,23 zł	4 071,75 zł	3 315,76 zł	4 109,23 zł
Wrocław	5 338,47 zł	5 733,88 zł	5 372,93 zł	5 197,01 zł
woj. dolnośląskie	4 942,39 zł	5 340,93 zł	4 590,04 zł	4 761,95 zł

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu – „Województwo Dolnośląskie. Podregiony, Powiaty, Gminy”, 2019

Podstawowym parametrem, pozwalającym dokonać miarodajnych porównań wybranego obszaru z pozostałymi jednostkami terytorialnymi jest stopa bezrobocia rejestrowanego. Tabela 23 prezentuje zestawienie porównawcze wysokości stopy bezrobocia w Polsce, województwie dolnośląskim, powiecie kłodzkim, powiecie świdnickim, powiecie wałbrzyskim, a także we Wrocławiu oraz w Wałbrzychu na przestrzeni lat 2015 – 2020. Stopa bezrobocia wyrażana jest w procentach i odnosi się do wszystkich osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce, na Dolnym Śląsku, w powiecie kłodzkim, powiecie świdnickim, powiecie wałbrzyskim, we Wrocławiu oraz w Wałbrzychu w latach 2015 - 2020. Dane w %

Obszar / Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	6,2
województwo dolnośląskie	8,5	7,2	5,7	5,2	4,6	5,6
powiat kłodzki	19,9	16,0	12,5	11,8	11,1	12,6
powiat świdnicki	9,9	8,6	6,9	6,2	5,6	6,8
powiat wałbrzyski	22,4	19,3	14,3	13,6	12,8	14,9
Wrocław	3,3	2,7	2,1	1,9	1,6	2,4
Wałbrzych	10,4	9,2	7,2	6,0	4,9	5,9

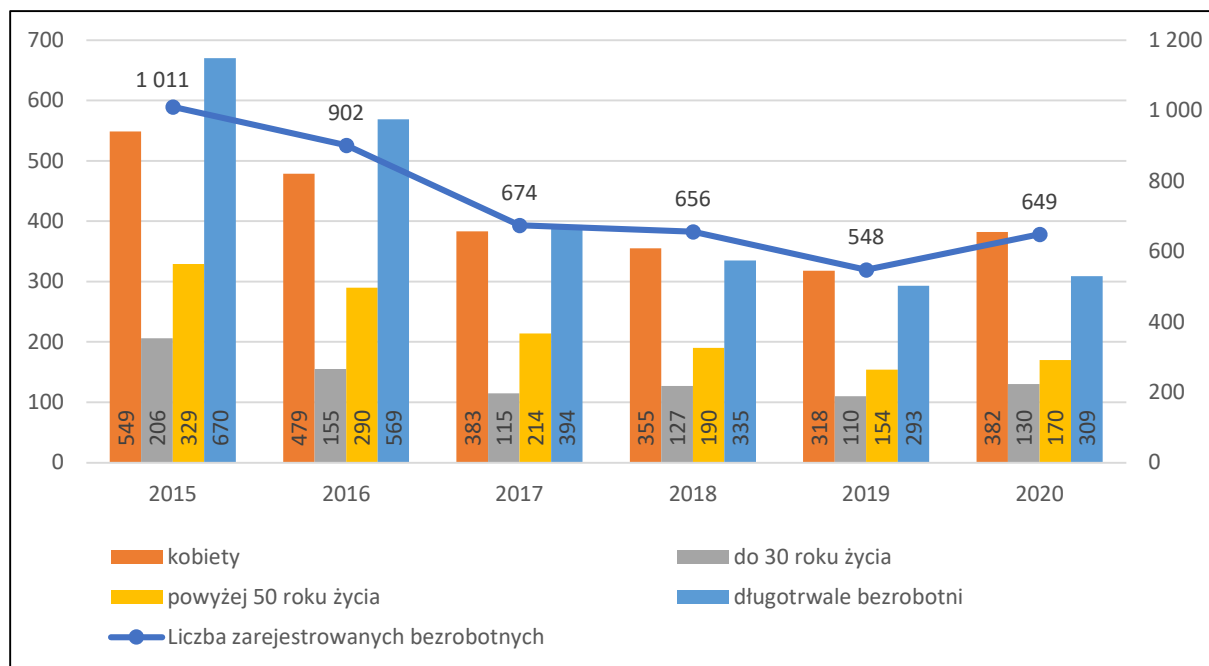
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Kolejnym ważnym aspektem diagnozy sytuacji Boguszowa - Gorce jest kwestia bezrobocia rejestrowanego. Dzięki zaawansowanej agregacji danych udostępnianych przez GUS możliwa jest szczegółowa analiza ilościowa i strukturalna tego zagadnienia dla miejscowości Boguszów-Gorce w okresie ostatnich 6 lat (2015-2020). Wykres 44 przedstawia rozkłady większości stosowanych w statystyce publicznej zmiennych dotyczących bezrobocia rejestrowanego, tj. przebieg w latach 2015-2020, liczbę bezrobotnych kobiet (feminizacja bezrobocia), osób powyżej 50 roku życia, osób poniżej 30 roku życia, osób zarejestrowanych jako bezrobotni ogółem oraz liczbę osób długotrwale bezrobotnych.

Zgodnie z przedstawionymi poniżej danymi GUS, liczba osób bezrobotnych przynależących do poszczególnych grup statystycznych w Boguszwie - Gorcach stale malała do roku 2019 włącznie. W roku 2020 odnotowano nieznaczny wzrost osób bezrobotnych.

Wykres 44. Skala i struktura bezrobocia w Boguszwie - Gorcach w latach 2015-2020

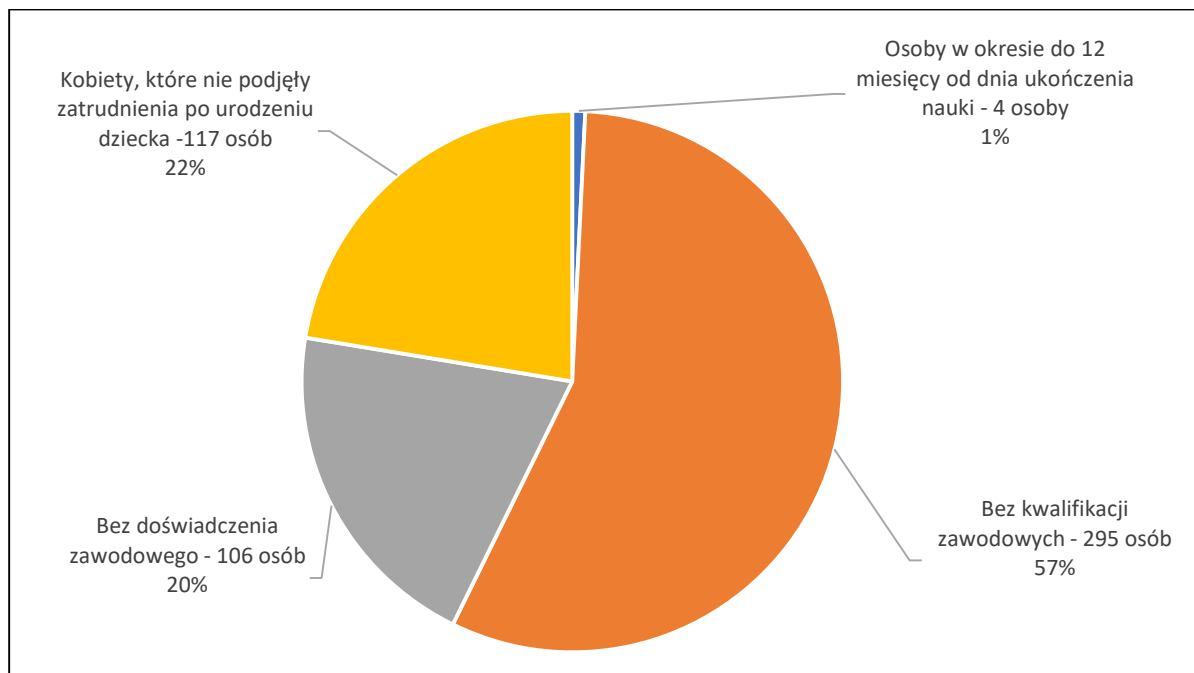

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Przeprowadzając analizę wybranych kategorii, należy zwrócić uwagę na sytuację zawodową osób bezrobotnych, gdyż dominują w niej przede wszystkim osoby bez kwalifikacji zawodowych lub doświadczenia zawodowego. Kolejną liczną grupą wśród bezrobotnych są kobiety niepodejmujące zatrudnienia po urodzeniu dziecka, a także absolwenci, którzy nie podejmują pracy w okresie 12 miesięcy od ukończenia nauki. Wykres 45 przedstawia strukturę w ujęciu ilościowym wszystkich wyżej wymienionych grup bezrobotnych w 2020 roku.

**Wykres 45. Najliczniejsze kategorie bezrobotnych, mieszkańców Boguszowa - Gorce w 2020 roku.
Dane w liczbie osób**

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

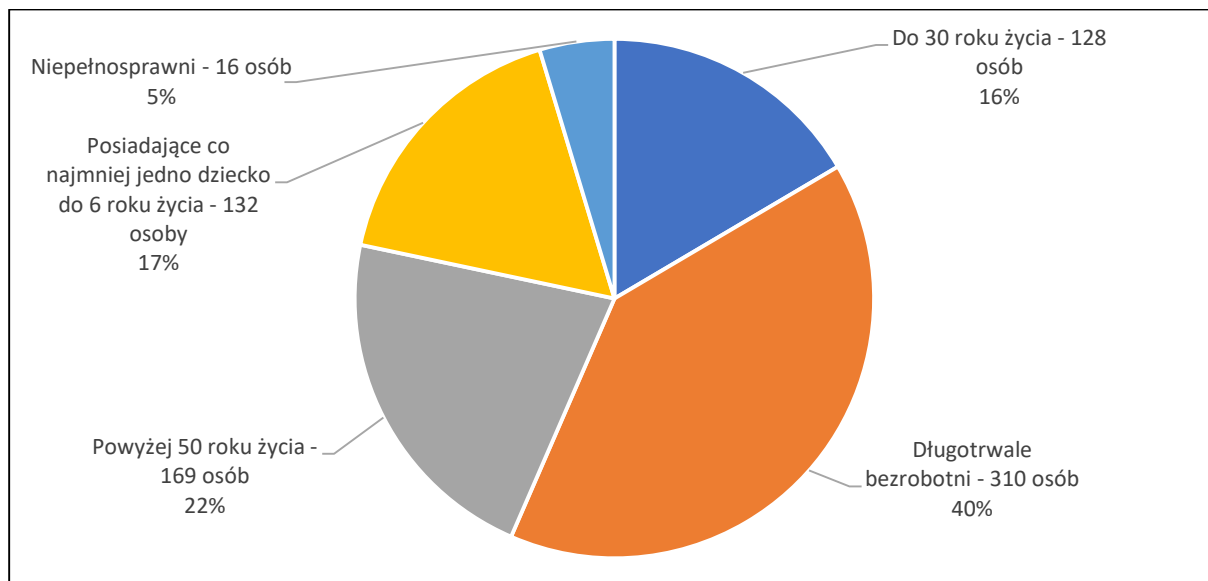
Należy pamiętać, że dane na powyższym (i poniższym także) wykresie nie muszą się sumować do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w PUP, mieszkańców Boguszowa - Gorce w 2020 r., czyli 649 osób, ponieważ bezrobotni są rejestrowani często w wielu kategoriach (jeśli się one nie wykluczają, jak na wykresie 46) lub bez żadnej kategorii (z czym mamy do czynienia w przypadku brakujących osób w stosunku do sumy z wykresu 45).

Kolejnymi istotnym obszarem analizy ilościowej bezrobocia na terenie miasta Boguszów-Gorce są osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji życiowej (wg nomenklatury GUS „na rynku pracy”). W tej kategorii dominują osoby bezrobotne długotrwale, czyli powyżej dwóch lat oraz osoby w wieku 50+.

Wykres 46. Osoby bezrobotne, mieszkańcy Boguszowa - Gorce będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2020 roku. Dane w liczbie osób

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

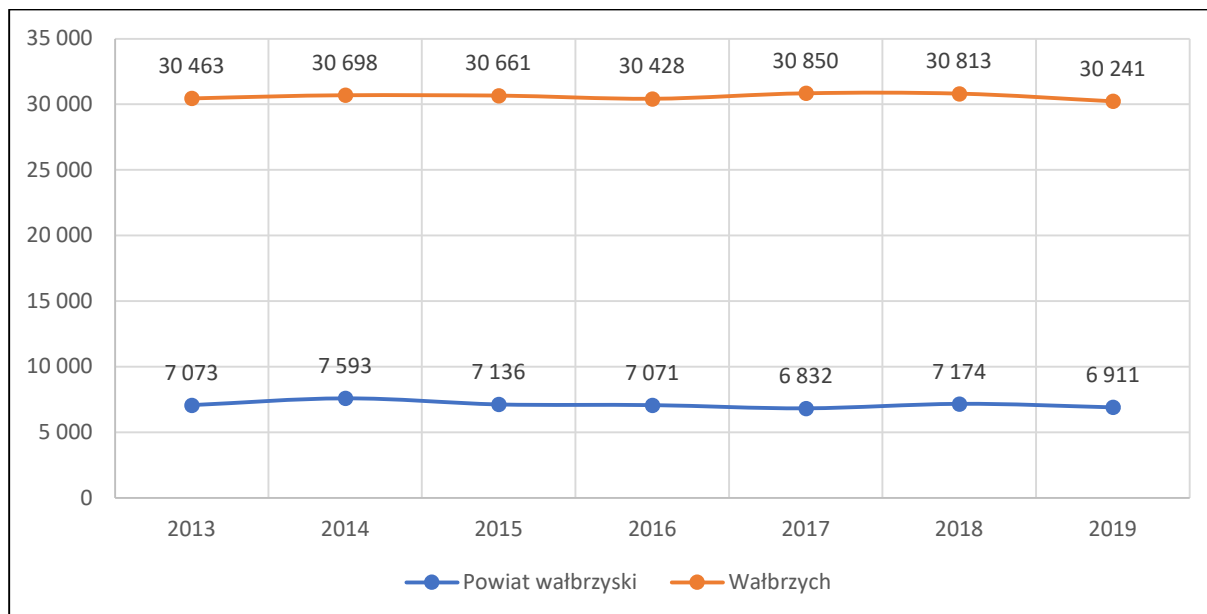
Powyższe dane obrazujące zjawisko bezrobocia w Boguszowie-Gorcach, wskazują na względnie pozytywny i utrzymujący się trend tendencji spadkowej, choć poziom bezrobocia wśród mieszkańców miasta, w stosunku do średniej krajowej, jest wysoki, ale dotyczy przede wszystkim osób długotrwale bezrobotnych. Struktura bezrobocia w mieście nie wykazuje żadnych szczególnych cech, wyróżniających się na tle otoczenia.

Parametrem zazwyczaj równolegle analizowanym ze zjawiskiem bezrobocia jest kategoria osób zatrudnionych (a ściślej wg nomenklatury GUS „pracujących”). W tym przypadku GUS udostępnia dane tylko do poziomu powiatu, dlatego przedstawiono poniżej informacje dotyczące Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego, czyli najbliższego otoczenia Boguszowa - Gorce.

Przedstawione na wykresie 47 liczby osób pracujących na obszarze powiatu wałbrzyskiego oraz Wałbrzycha, a zwłaszcza płaski charakter obu wykresów, wskazują na utrwalony trend stabilizacji poziomu zatrudnienia w latach 2013-2019.

Wykres 47. Liczba pracujących ogółem w latach 2013 - 2019 - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego i Wałbrzycha

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.7. Infrastruktura gospodarcza i społeczna

Górnictwo węglowe w istotny sposób kształtowało infrastrukturę Zagłębia Wałbrzyskiego, w tym także miasta Boguszków - Gorce. Specyficznymi cechami tego krajobrazu górniczo - przemysłowego były zabudowania kopalniane oraz hałdy i osadniki. Sieć komunikacyjna, tereny zurbanizowane, ale także usługi zostały podporządkowane przemysłowi wydobywczemu. Górnictwo węglowe stanowiło jakby oś, wokół której zorganizowane było życie społeczne, gospodarcze i infrastrukturalne.

Na początku lat 90-tych XX wieku nastąpił szybko postępujący proces wygaszania wydobycia i likwidacji górnictwa węglowego. Dokonując analizy infrastruktury gospodarczej, na której ma bazować projektowanie rozwoju gospodarczego miasta Boguszków-Gorce, punktem wyjścia jest osadzenie tego planu na aktualnej sytuacji pokopalnianej, komunikacyjnej, urbanistycznej i geograficznej.

II.7.1. Tereny pokopalniane

Tereny pokopalniane w Boguszkowie-Gorcach zostały przejęte przez władze lokalne oraz częściowo sprywatyzowane. Po likwidacji Kopalni Victoria w 1993 roku, pozostały obiekty budowlane przy szybach: „Witold”, „Klara”, „Barbara” i „Józef”. Ponadto po kopalni barytu pozostały zabudowania byłego szybu „Jadwiga”. Pozostały także hałdy odpadów pokopalnianych.

Szyb „WITOLD” – jest obiektem wpisanym do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego, posiada 583 m głębokości. W dawnym budynku „nadszybia” działa Izba Pamięci Górnictwa i Kopalnictwa, czynna

jest wieża widokowa oraz sala konferencyjno - szkoleniowa. Budynek „maszyny wyciągowej” przygotowany został do działalności restauracyjno-gastronomicznej. W obiekcie znajduje się Centrum Kulturalno-Kongresowe „Witold”, które powstało w ramach projektu „Adaptacja budynku nadszybia z wieżą wyciągową na Centrum Kulturalno – Kongresowe „Witold” w Boguszwie - Górcach” współfinansowanego przez Unię Europejską.

Wieża szybu wyciągowego „Witold”, po rewitalizacji pełni funkcję wieży widokowej (34 m wysokości).

Oprócz budynków zaadoptowanych na potrzeby powstania CKK Witold, pozostało kilka budynków wchodzących w skład infrastruktury szybu „Witold”, a mianowicie:

- budynek łaźni - po przebudowie przeznaczony na cele mieszkalne, zarządzany przez Wałbrzyskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
- budynek hali kompresorów - wpisany do rejestru zabytków, sprzedany osobie prywatnej,
- budynek gospodarczy – przekazany w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej,
- budynek mieszkalny – przekazany w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej,
- budynki usługowe, – przekazane w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej, w których prowadzona jest działalność usługowa.

Szyb „Klara”, który pełnił funkcję szybu wentylacyjnego dla szybu „Witold”, oddany w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej, na poszerzenie działalności hotelarskiej i gastronomicznej.

Szyb „Barbara”, który należał do byłej kopalni „Victoria” w Wałbrzychu, został sprzedany osobie prywatnej.

Szyb „Józef”, który pełnił funkcję szybu wentylacyjnego szybu „Barbara”, należący do byłej kopalni „Victoria” w Wałbrzychu. Obiekt znajduje się w rejestrze zabytków. Został sprzedany osobie prywatnej, która prowadzi w nim działalność gospodarczą.

Na terenie po byłej kopalni barytu „Boguszyce” znajdują się zabudowania byłego szybu „Jadwiga”, użytkowane przez firmę transportową oraz budynek będący pustostanem.

Na terenie gminy znajduje się obszar i teren górniczy GORCE I, na którym jest możliwość dalszego wydobywania ze złoża porfiry – surowca drogowego.

W Boguszwie - Górcach przeprowadzono rekultywację hałd i osadników na poziomie ponad 90%. Rekultywowano hałdy głównie w kierunku leśnym, a osadniki – przyrodniczym (zadarnienie). Hałdy mogą pełnić funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe, w powiązaniu z nachylonymi powierzchniami naturalnymi można je przystosować do uprawiania narciarstwa zjazdowego, jazdy na sankach lub górskiej turystyki rowerowej.

Prowadzone są obecnie próby wykorzystania południowych stoków hałd z przeznaczeniem na farmy fotowoltaiczne, ale także, w zależności od nośności gruntu i stopnia emisji szkodliwych substancji, na ekologiczną zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Sposoby zagospodarowania terenów pokopalnianych są podobne jak w innych krajach europejskich, choć przebiegały i dalej przebiegają znacznie wolniej. Podobnie jak w innych krajach utworzono w nich muzea techniki, skanseny, obiekty użyteczności publicznej, turystyczne, edukacyjne, administracyjne i mieszkalne.

II.7.2. Tereny zielone

Tereny zielone stanowią łącznie około 85% powierzchni Boguszowa - Gorce, tworzą je przede wszystkim lasy (ok. 1158 ha), które pokrywają zbocza wzgórz oraz tereny rolne (ok. 1147 ha) obejmujące doliny.

Tereny leśne, to głównie lasy górskie, w których wyróżniamy bory mieszane i lasy mieszane, z dominującymi gatunkami leśnymi takimi jak świerk, sosna, buk, olsza. Lasy w gminie w całości zaliczane są do kategorii lasów ochronnych, ze względu na cenne wartości przyrodnicze i krajobrazowe. Stanowią one część Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną. Na północy znajdują się w obszarze chronionego krajobrazu „Kopuła Chełmca”. Tereny rolne wykorzystujące doliny śródgórskie użytkowane są głównie jako łąki i pastwiska. Gruntów ornych jest niewiele, stanowią one mniejszość. Krajobraz kulturowy harmonizuje z krajobrazem naturalnym wykorzystując pod zabudowę doliny śródgórskie, pozostawiając w stanie naturalnym zbocza gór.

Do najcenniejszych obszarów chronionych na terenie miasta Boguszów-Gorce i w otoczeniu funkcjonalnym należą:

1/ Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich – Tworzą go partie wulkanicznych gór z przewagą melafirów i porfirów w podłożu geologicznym. Obszar obejmuje 4 izolowane pasma górskie (Góry Suche, Krucze, Masyw Dzikowca i Lesistej Wielkiej oraz fragment Gór Wałbrzyskich) i leżące pomiędzy nimi, malownicze kotliny.

2/ Obszar Chronionego Krajobrazu Kopuły Chełmca - Obszar ten położony jest w północno – wschodniej części gminy i tylko w niewielkim stopniu wkracza w jej granice. Kopuła Chełmca ma znaczenie jako obszar wypoczynkowy i rekreacyjny.

3/ Obszar Natura 2000 „Masyw Chełmca” - Obszar obejmuje szczytowe partie masywu Chełmca, w całości porośnięte dobrze zachowanymi zbiorowiskami lasów liściastych. Podłożem geologicznym są porfiry podlegające intensywnym procesom wietrzenia i tworzące na stokach północnych rumowiska i piargi porośnięte lasami jaworowymi i kwaśną buczyną. Obszar stanowi okazjonalne żerowisko nocka dużego.

4/ Obszar Natura 2000 „Góry Kamienne” - Obszar w dużej części pokrywa się z granicami Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich. Najważniejszymi siedliskami przyrodniczymi w obszarze są górskie łąki konietlicowe wraz z towarzyszącym kompleksem siedlisk murawowych i wilgotnych, należące do najlepiej zachowanych w Polsce. Duże wartości reprezentuje także roślinność naskalna oraz zachowane fragmenty leśne – jaworzyny, żyzne i kwaśne buczyny oraz znane z trzech stanowisk w Sudetach górskie bory bagienne. Jest to również obszar ważny dla licznych gatunków zwierząt, wśród nich najważniejsze to nietoperze.

5/ Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 „Sudety Wałbrzysko – Kamiennogórskie” – Obszar ten wyznaczono w związku z potrzebą zapewnienia właściwego stanu ochrony siedlisk ptaków. W tym przypadku gatunkami stanowiącymi przedmiot ochrony są: bocian czarny, derkacz, sokół wędrowny, puchacz, sóweczka, włochatka, dzięcioł zielonosiwy, jarzębatka, gąsiorek. Obejmuje on swoim zasięgiem cały obszar Boguszowa – Gorce.

Na terenie Boguszowa – Gorce zlokalizowanych jest wiele indywidualnych form ochrony przyrody oraz cennych gatunków roślin i zwierząt, położonych poza obszarami chronionymi. Zostały one wymienione w Prognozie oddziaływania na środowisko w ustaleniach studium uwarunkowań i kierunków

zagospodarowania przestrzennego Boguszowa – Gorc, zarówno w części opisowej jak i graficznej, wraz z zasadami ich ochrony.

II.7.3. Tereny zurbanizowane

Miasto położone jest na terenie o charakterze górzystym w większości zalesionym. Ukształtowany historycznie zespół urbanistyczny harmonizujący z naturalnym otoczeniem obejmuje:

- sylwetę miasta Boguszów z najwyższym położonym rynkiem w Polsce (powyżej 500 m n.p.m.) z wieżami kościelnymi i wieżą ratuszową, stanowiącymi dominanty przestrzenne,
- zespół pałacowy i kościół w centrum Starego Lesieńca,
- zabudowę Kuźnic Świdnickich, Gorc i Starego Lesieńca.

Zabudowa mieszkaniowa w Boguszowie-Gorcach jest zlokalizowana w kilku zespołach stanowiących przed 1975 rokiem odrębne jednostki administracyjne tj.: Boguszów, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec. Ta odrębność zauważalna jest również obecnie, w roku 2021. Autorzy Strategii odbierają miasto jako niezintegrowane społecznie i przestrzennie, co ma ogromny wpływ na jego dotychczasowy rozwój oraz na szanse i zagrożenia w rozwoju.

II.7.4. Uzbrojenie terenu

Podstawowym źródłem zaopatrzenia gminy w wodę jest magistrala układu przesyłowego relacji Marciszów-Wałbrzych. W Boguszowie woda doprowadzana jest do zbiornika położonego przy ul. Dworcowej i przepompowywana do sieci. Miasto posiada również własne ujęcia wody zaopatrujące w wodę Kuźnice Świdnickie i Stary Lesieniec: ujęcie powierzchniowe na potoku Lesk w Kuźnicach Świdnickich, ujęcie ze studni głębinowej w Kuźnicach Świdnickich, ujęcie ze studni głębinowej w Starym Lesieńcu, ujęcie przy pomocy studni szybowej w Nowym Lubominku. Miejska sieć wodociągowa dostarcza wodę do prawie wszystkich mieszkań (99%). Ujęcia lokalne posiada jedynie ok. 0,62% mieszkań.

W zakresie odprowadzania ścieków Miasto obsługiwane jest przez mechaniczno – biologiczną z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyszczalnię ścieków (oddaną do użytku w 2001 r.) o przepustowości 5000 m³/d, zlokalizowaną na terenie gminy Czarny Bór. Do oczyszczalni odprowadzane są ścieki z obszaru Gorc. Na terenie Starego Lesieńca w ubiegłych latach została wybudowana nowa sieć kanalizacyjna umożliwiającą podłączenie do niej przyległej zabudowy. Nową sieć kanalizacyjną posiadają również pozostałe części miasta tj. Boguszów i Kuźnice Świdnickie. Teren Osiedla Krakowskiego w Boguszowie obsługiwany jest przez oczyszczalnię ścieków w Świebodzicach - Ciernie.

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV w relacji Świebodzice – Boguszów-Gorce – Mikułowa, przez Kamienną Górę, z rozdzielnią w Boguszowie-Gorcach (Stary Lesieniec). Miasto zasilane jest w energię elektryczną poprzez linie 110 kV i GPZ w Gorcach oraz system linii średniego napięcia.

Miasto zasilane jest w gaz ziemny z sieci wysokiego ciśnienia relacji Wałbrzych – Kamienna Góra poprzez system stacji redukcyjno – pomiarowych zlokalizowanych przy ul. Dworcowej. Przeszło 90% mieszkań wyposażonych jest w instalację gazową przyłączoną do sieci. Poza zasięgiem sieci pozostaje teren Starego Lesieńca.

Obsługę w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych i innych niż niebezpieczne na obszarze gminy prowadzi Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Sanikom” sp. z o.o. w Lubawce posiadające składowisko odpadów komunalnych w gminie Czarny Bór (na działce graniczącej z miastem Boguszków-Gorce). Natomiast odpady inne niż komunalne oraz niebezpieczne przekazywane są do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Eko-Sudety w Lubawce.

II.7.5. Komunikacja zewnętrzna i wewnętrzna

Na obszarze Gminy Miasta Boguszków-Gorce występują następujące rodzaje dróg:

- wojewódzkie, podlegające pod Zarząd Województwa Dolnośląskiego:
  - droga Nr 367 relacji Wałbrzych-Jelenia Góra o długości 6,961 km, pod nadzorem Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu,
- powiatowe, podlegające pod Zarząd Powiatu Wałbrzyskiego:
  - droga Nr 3366D relacji Wałbrzych-Czarny Bór,
  - droga Nr 3397D ul. Władysława Stanisława Reymonta, ul. Stefana Żeromskiego,
  - droga Nr 3398D ul. Zachodnia, o łącznej długości 7,501 km,
- gminne, w zarządzie Burmistrza Miasta Boguszków-Gorce:
  - wszystkie pozostałe drogi o łącznej długości około 47,54 km.

Miasto nie posiada obwodnicy drogowej, w związku z tym ruch tranzytowy pomiędzy Aglomeracją Wałbrzyską a Kotliną Jeleniogórską i Karkonoszami prowadzony jest przez Stare Miasto w Boguszkowie i przez główną ulicę handlową Gorc – ulicę Romualda Traugutta. W planach DSDiK znajduje się realizacja południowej obwodnicy Boguszowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 367.

Przez teren gminy przebiegają dwie czynne linie kolejowe: Wrocław - Jelenia-Góra oraz Wałbrzych Szczawienko – Meziměstí (Czechy). Na terenie Boguszowa - Gorce funkcjonują 3 stacje kolejowe: w dzielnicy Boguszków, w Gorcach oraz Kuźnicach.

Budynek dworca w dzielnicy Gorce przeszedł w 2020 r. gruntowną modernizację. Na terenie pozostałych dwóch dworców, czyli w Boguszkowie i Kuźnicach budynki dworcowe są w złym stanie technicznym i pozostają nieczynne, tak więc stacje te pełnią funkcję przystanków kolejowych.

W planach jest utworzenie przystanku kolejowego Boguszków Dzikowiec znajdującego się na trasie do Meziměstí.

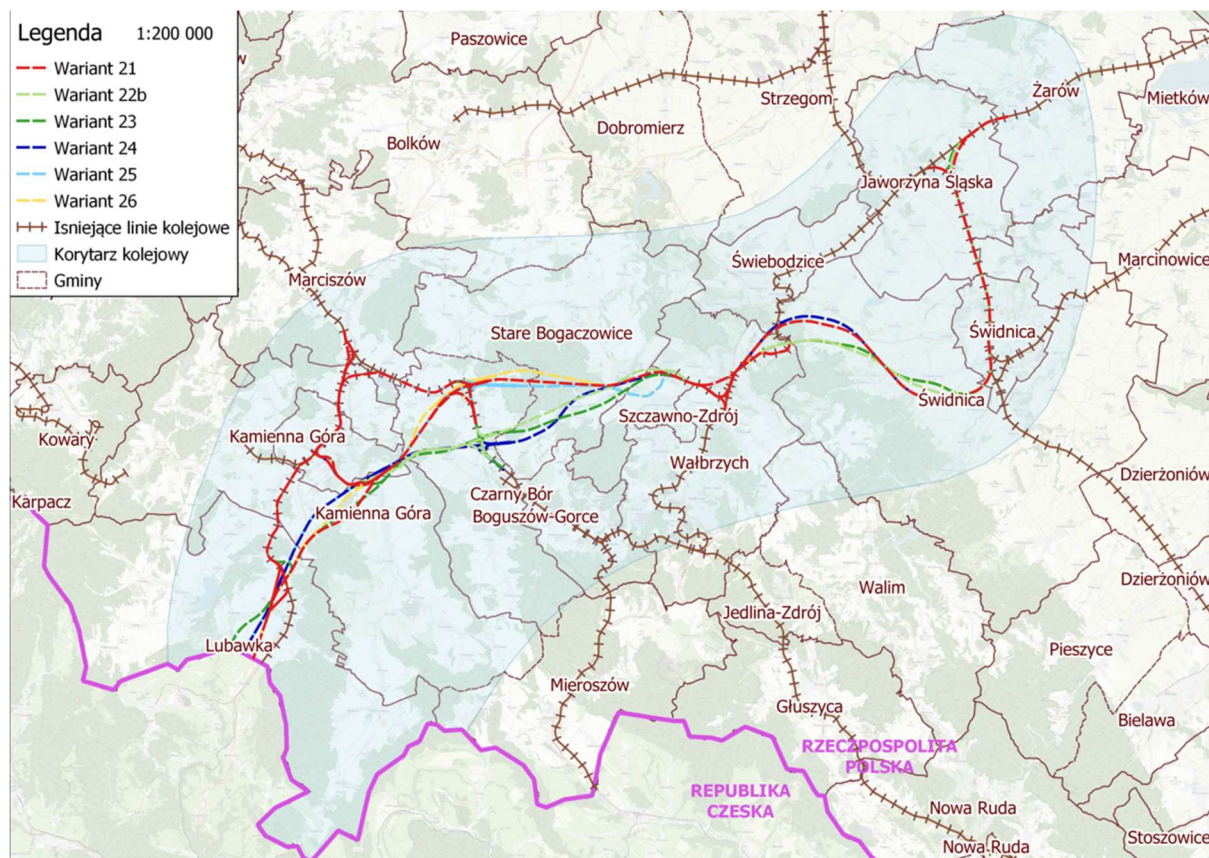
Komunikacja kolejowa nabierze szczególnego znaczenia po wybudowaniu odcinka nowej linii kolejowej Żarów – Granica Państwa, której uruchomienie planowane jest w 2027 roku. Jest to jedna z tzw. szprych, planowanych jako sieć nowych połączeń kolejowych Centralnego Portu Komunikacyjnego. Przebieg nowej linii kolejowej i szereg projektowanych przystanków na odcinku Wałbrzych – Kamienna Góra –

Lubawka, otworzą dla mieszkańców Boguszowa – Gorce przestrzeń głównych kolejowych korytarzy komunikacyjnych.

Rysunek 2. Wariantowa mapa projektowanej linii kolejowej Żarów – granica Państwa

Źródło: <https://www.cpk.pl/pl/dla-mieszkancow/studium-techniczno-ekonomiczno-srodowiskowe-dla-budowy-linii-kolejowej-zarow-granica-panstwa>

Komunikacja zbiorowa autobusowa realizowana jest w ramach współpracy z Gminą Miastem Wałbrzych.

Trasy kursów:

- z Wałbrzycha do pętli autobusowej przy ul. Romualda Traugutta,
- z Wałbrzycha do pętli autobusowej przy ul. Stefana Żeromskiego,
- z Wałbrzycha do pętli autobusowej przy ul. Kosynierów.

Przewozy regularne, wewnętrzne w Gminie Mieście Boguszów-Gorce prowadzi prywatny przedsiębiorca. Przejazd przez miasto obejmuje 7 przystanków, na trasie o długości 10 km, w czasie ok. 20 minut.

Planowane jest uruchomienie bezpłatnego transportu publicznego w oparciu o lokalnych przewoźników.

II.7.6. Turystyka

Likwidacja przemysłu wydobywczego stała się szansą rozwoju turystyki w Boguszwie - Gorcach. Dzięki wykorzystaniu walorów krajobrazowych wynikających z położenia geograficznego gminy oraz ze względu na swoje położenie geograficzne gmina stanowi bazę wyjściową do zwiedzania okolicznych, atrakcyjnych pod względem turystycznym miejsc. W Gminie Mieście Boguszów - Gorce można realizować kilka typów turystyki:

- 1/ turystyka postindustrialna - związana ze zwiedzaniem obiektów poprzemysłowych (np. Szyb „Witold”);
- 2/ turystyka piesza - obejmuje szlaki turystyczne (żółty, czerwony, niebieski, zielony), ścieżki spacerowe;
- 3/ turystyka rowerowa - trasa czerwona Dzikowiec - Chelmiec – Mniszek, trasy w masywie Dzikowca i Lesistej Wielkiej, trasa Boguszów-Gorce - Czarny Bór - Witków Śląski, trasy w masywie Chelmea, trasy na Górze Mniszek, trasy downhillowe, trasa MTB cross country;
- 4/ turystyka narciarska - trasy biegowe i zjazdowe są zlokalizowane w obrębie góry Dzikowiec;
- 5/ turystyka kulturowa - najwyższy położony w Polsce rynek (591 m n.p.m.), obiekty zabytkowe, m. in.: Ratusz Miejski z 1731 r. powstały na miejscu spalonej gorzelni, kościół p.w. Św. Trójcy z około 1535 r. przebudowany w 1723 r. w stylu barokowym, kościół polsko-katolicki pw. św. Pawła Apostoła, w którym znajdują się jedyne na Dolnym Śląsku witraże, wykonane w 1902 r. przez znanego holenderskiego witrażystę Gustawa van de Treecka, liczne kamienice z XVIII i XIX wieku;
- 6/ turystyka religijna - Droga Krzyżowa Trudu Górniczego - jedyna w kraju Górnicza Kalwaria składa się z 14 stacji wykonanych w formie granitowych tablic. Droga krzyżowa usytuowana jest wzdłuż trasy turystycznej wiodącej na górę Chelmiec (851 m.n.p.m.);
- 7/ turystyka sentymentalna: związana z odwiedzinami miejsc urodzenia lub pochodzenia rodziny, które to miejsca zostały opuszczone ze względów politycznych lub ekonomicznych.

W gminie wśród obiektów zbiorowego zakwaterowania wyróżnia się jeden hotel, jeden dom gościnny i nieliczne apartamenty. Kompleks, w którym znajduje się hotel obejmuje także salę konferencyjno-balową, restaurację, basen oraz dwutorową kręgielnię. Na terenie miasta znajduje się kilka restauracji i punktów gastronomicznych.

Głównym produktem turystycznym gminy jest Góra Dzikowiec, która jest przewidziana do dalszego zagospodarowania turystycznego oraz rekreacyjnego, zarówno w okresie letnim jak i zimowym. Planowane jest ukończenie przez prywatnego przedsiębiorcę przerwanej budowy hotelu u podnóża Dzikowca.

II.7.7. Inkubacja i rozwój przedsiębiorczości

W Gminie Mieście Boguszów-Gorce jest zarejestrowanych 1190 indywidualnych podmiotów gospodarczych, w tym aktywnych – 566 (47,6%) oraz 31 spółek z o.o. Ponad połowa spółek prowadzi działalność usługową – 54,8%. Działalność produkcyjną prowadzi 10 spółek - 32,3%, natomiast handlem zajmują się 4 spółki – 12,9%. Indywidualne podmioty gospodarcze zarejestrowane w Gminie Mieście Boguszów-Gorce najczęściej prowadzą działalność usługową - 41,4% podmiotów. Handel prowadzi

23,9% podmiotów, działalność budowlaną podmiotów, natomiast produkcją zajmuje się 16,4% podmiotów.

Boguszów-Gorce jest przemysłowym miastem. W gminie bardzo widoczne są problemy rozwojowe i społeczne polegające między innymi na migracji mieszkańców, biernej postawie wielu mieszkańców, którzy po zamknięciu kopalń nie podjęli w odpowiednim momencie aktywności. Obecnie można obserwować już kolejne pokolenie osób z postawą tzw. wyuczonej bezradności.

Stosunkowo niewiele osób decyduje się również na założenie własnej działalności gospodarczej zwłaszcza w branżach badawczych i innowacyjnych. Takie podejście stanowi istotną barierę w rozwoju i skutecznej transformacji miasta, stąd potrzeba zapewnienia mechanizmów i działań, które pozytywnie wpłyną na aktywizację mieszkańców w różnych obszarach: rozwój przedsiębiorczości, rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz motywacji do zdobywania kwalifikacji pożądanых na rynku pracy.

Autorzy Strategii, po analizach i po wynikach paneli strategicznych uważają, że właściwe byłoby uruchomienie Inkubatora Przedsiębiorczości, który prowadziłby wsparcie: dla istniejących podmiotów gospodarczych, dla nowo tworzonych jak i dla potencjalnych przedsiębiorców, szczególnie wśród młodzieży i ludzi młodych. W inkubatorze byłaby możliwość organizacji usług doradczych dla firm już działających w zakresie możliwości rozwoju działalności, analizy zasobów firmy, opracowania strategii działalności przedsiębiorstwa, określenia pozycji konkurencyjnej firmy oraz możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Szczególnie potrzebne w obecnej przestrzeni gospodarczej byłoby udzielenie wsparcia osobom rozpoczynającym prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Gminy Miasta Boguszów-Gorce poprzez utworzenie siedziby i zapewnienie obsługi księgowej, doradztwa prawnego oraz w zakresie możliwości korzystania ze środków zewnętrznych, pomocy w promocji firmy na początku jej działalności. Dla młodzieży i innych osób poszukujących pracy potrzebne jest wsparcie poprzez profesjonalne doradztwo zawodowe, a w szczególności: rozpoznanie własnych zasobów i predyspozycji, pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych, zapoznanie z potencjalnymi źródłami ofert pracy.

II.7.8. Podmioty ekonomii społecznej i NGO'sy

Wśród organizacji, które tworzą lokalne życie społeczne, obywatelskie, ale także i gospodarcze są podmioty ekonomii społecznej (PES). Posiadają one specyficzny charakter, który wynika z faktu, iż łączą one cele ekonomiczne z celami społecznymi – prowadzą działalność gospodarczą, ale orientują się na społecznie użyteczne cele, którymi mogą być m.in. dostarczanie usług społecznych, rozwiązywanie problemów społecznych czy reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych marginalizacją.

Podmioty ekonomii społecznej nakierowane są na społeczną misję, co umożliwia im uzyskanie społecznie pożądanego wartości.

W przypadku wielu z tych podmiotów społeczna misja wysuwa się na plan pierwszy, jednakże istotny jest fakt, że dla sporej części z nich – szczególnie tych, określanych mianem przedsiębiorstw społecznych – istotne jest prowadzenie działalności gospodarczej opartej o ryzyko ekonomiczne. Działalność gospodarcza umożliwia realizację celów reintegracji społecznej i zawodowej – przede wszystkim dzięki zatrudnianiu osób należących do kategorii zagrożonych wykluczeniem – oraz innych celów społecznych, jak np. świadczenie usług zaspokajających istotne społecznie potrzeby (m.in. opiekuńcze, socjalne) czy przeznaczanie zysków z działalności gospodarczej na cele społecznie użyteczne. Podmioty ekonomii

społecznej korzystają z wielu różnych źródeł pozyskiwania środków finansowych, a działalność gospodarcza często nie jest kluczowym z nich szczególnie w przypadku organizacji NGO. Jedynie w przypadku przedsiębiorstw społecznych powinna ona stanowić podstawową formę działalności.

Na terenie Gminy Miasta Boguszów-Gorce działają organizacje pozarządowe - stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne (NGO). Są one ważnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, a także stwarzają liczne możliwości wykonywania usług publicznych na zlecenie samorządu lub z własnej inicjatywy w ważnych obszarach związanych ze sportem, turystyką, kulturą, edukacją, a także pomocą społeczną, wsparciem osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

W Boguszwie-Gorcach w 2020 roku było zarejestrowanych 31 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 7 fundacji, aktywnych jest ok. 20. Wskaźnik organizacji NGO utrzymuje się w mieście na poziomie 2,51 organizacji na 1000 mieszkańców, co jest niekorzystną wartością na tle całego powiatu wałbrzyskiego (4,21), województwa (4,32) oraz Polski (3,93). Ten obszar wymaga szczególnej analizy i wsparcia, szczególnie w kontekście szans i możliwości w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej, które w sposób bezpośredni rozwiązują trudne problemy społeczne, m.in. dotyczące tworzenie lokalnych miejsc pracy.

Na szczególną uwagę zasługują mniej lub bardziej formalne zrzeszenia i organizacje byłych górników, w których kultywowane są tradycje i obrzędy wynikające ze specyfiki zawodu. Grupy te są jednocześnie nośnikami wiedzy o powojennej historii Boguszowa-Gorc, a także z okresu reemigracji polskich górników z Francji i krajów Beneluxu po drugiej wojnie światowej oraz z okresu pomiędzy 1945 rokiem a rokiem 1975. Nastąpiło to przed formalnym scaleniem niezależnych zespołów osiedleńczych w jedno miasto – Boguszów-Gorce.

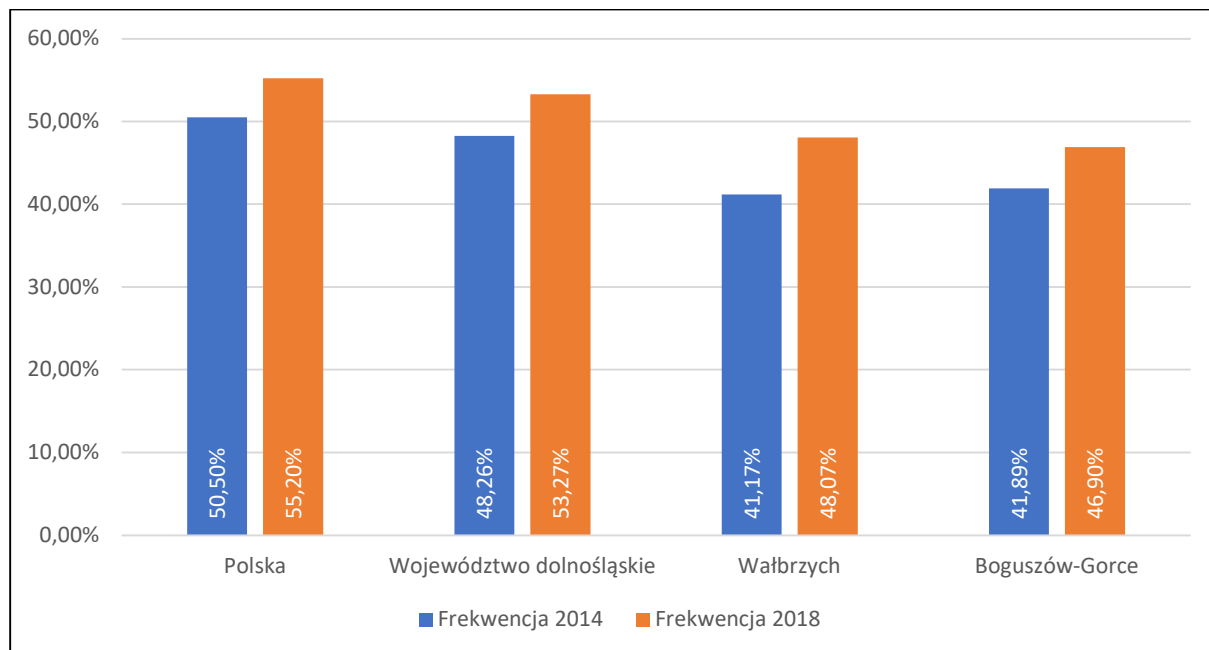
II.8. Społeczeństwo obywatelskie w Boguszwie-Gorcach na tle otoczenia

Aktywność obywatelska jest jednym z głównych elementów diagnozy strategicznej, szczególnie w aspekcie społeczno-gospodarczym. Istotnym probierzem aktywności obywatelskiej może być niewątpliwie frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do rady miejskiej. Wybory samorządowe w takich miejscowościach jak Boguszów - Gorce to w istocie wybory do wielu różnych gremiów oraz wybory burmistrza. Frekwencja w przypadku różnych wyborów kształtuje się zawsze nieco inaczej (z niewielkimi różnicami), niemniej jednak przyjmuje się, że wybory do rady miejskiej mogą stanowić swoiste obiektywne odniesienie w przypadku próby zdefiniowania frekwencji wyborczej dla wyborów samorządowych rozumianych ogółem.

Na wykresie 48 przedstawiona została frekwencja wyborcza w wyborach do rady miejskiej w roku 2014 oraz 2018 w Boguszwie - Gorcach oraz w Wałbrzychu, a także średnia frekwencja w tych wyborach w województwie dolnośląskim oraz w Polsce. Udział mieszkańców Boguszowa - Gorc w obu terminach wyborów był niższy od średniej wojewódzkiej oraz ogólnopolskiej.

Wykres 48. Frekwencja w wyborach do rady gminy w latach 2014 i 2018 w Boguszowie - Gorcach na tle otoczenia i Polski

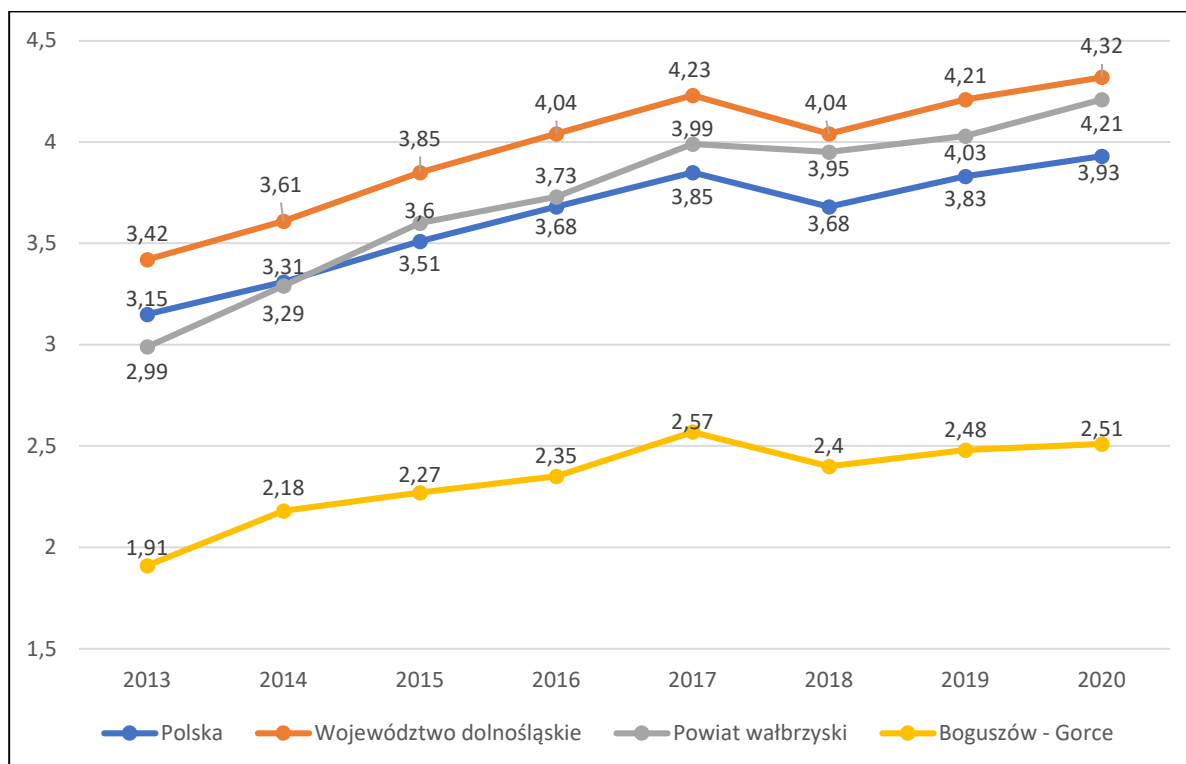
Źródło: PKW; <https://pkw.gov.pl/>

Kolejnym istotnym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej badanej społeczności jest liczba działających w mieście organizacji pozarządowych takich jak stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne (NGO). Są one ważnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, są efektem poziomu rozwoju obywatelskiego danej społeczności, a także stwarzają liczne możliwości wykonywania usług publicznych na zlecenie samorządu lub z własnej inicjatywy w ważnych obszarach związanych ze sportem, turystyką, kulturą, edukacją, a także pomocą społeczną, wsparciem osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, bezrobotnych oraz uzależnionych od substancji odurzających.

Na wykresie 49 przedstawiono liczbę organizacji pozarządowych (NGO) przypadających na 1000 mieszkańców analizowanych obszarów (Boguszów-Gorce i otoczenie) w okresie między 2013 a 2020 rokiem. Z danych udostępnianych przez GUS wynika, że liczba organizacji z każdym rokiem systematycznie zwiększa się. W przypadku Boguszu - Gorce, wskaźnik ten utrzymuje się na poziomie 2,51 organizacji na 1000 mieszkańców, co jest niestety zdecydowanie niekorzystną wartością na tle całego powiatu wałbrzyskiego (4,21), województwa (4,32) oraz Polski (3,93).

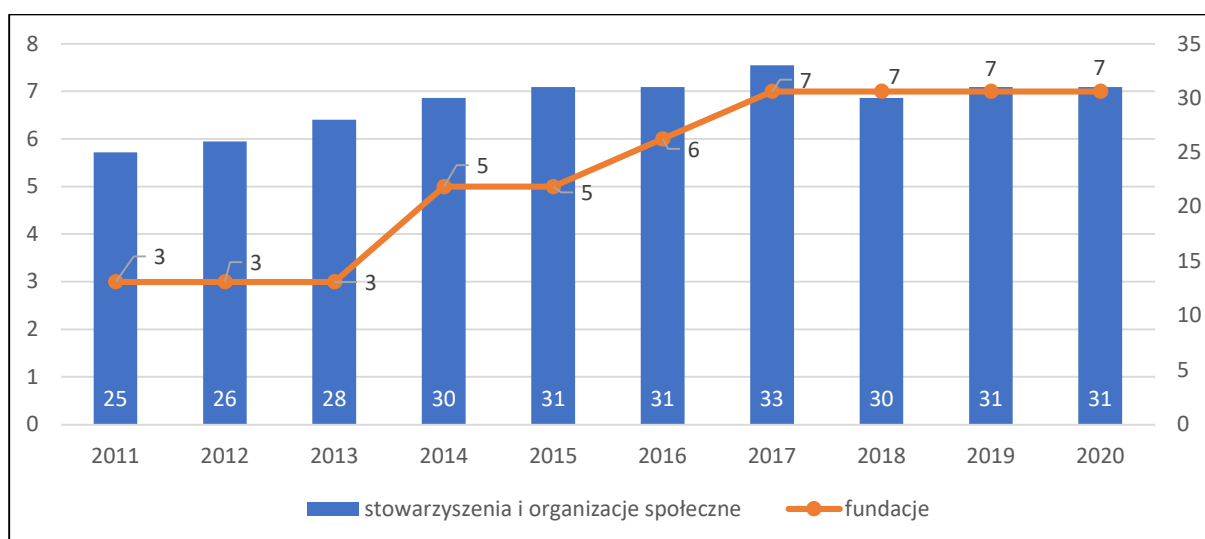
Wykres 49. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Boguszu-Gorcach na tle otoczenia i Polski w latach 2013 – 2020

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Na wykresie 50 przedstawiona została dynamika wzrostu liczby organizacji pozarządowych w podziale na fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. W obu kategoriach dostrzec można tendencję wzrostową co jest względnie korzystne, jednakże liczby tych podmiotów nadal są na niskim poziomie.

Wykres 50. Liczba stowarzyszeń i org. społecznych oraz fundacji w Boguszu - Gorcach w latach 2011-2020 (oś pionowa lewa – liczba fundacji, oś pionowa prawa – ilość stowarzyszeń)

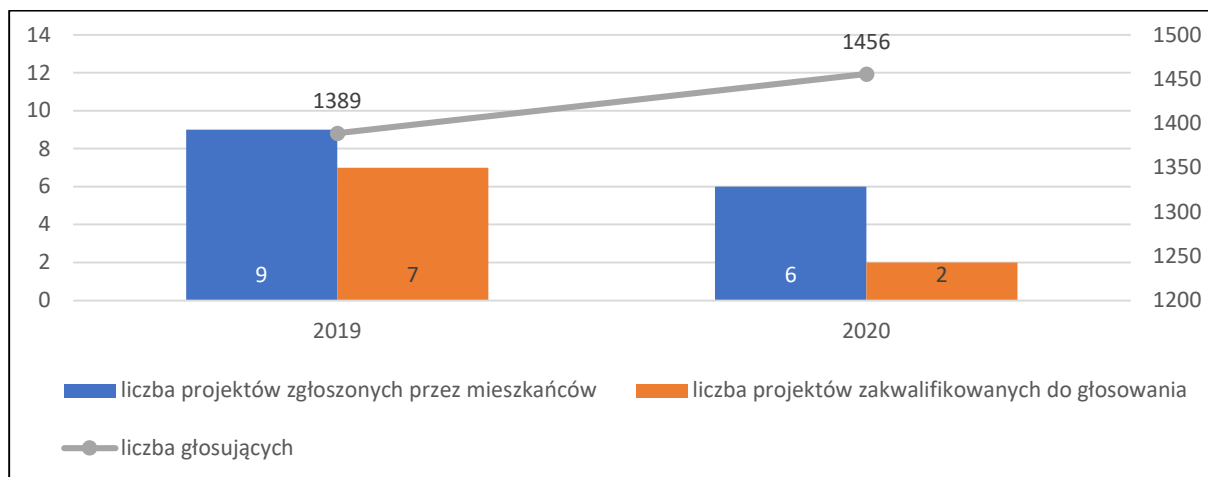

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Inną zmienną, która uzupełnia obraz aktywności obywatelskiej uzyskany z analizy frekwencji wyborczej jest zaangażowanie mieszkańców w tzw. „budżet obywatelski” charakteryzujące się liczbą zgłoszonych projektów. Na wykresie 51 oraz w tabeli 24 prezentowane są dane GUS dotyczące liczby zainicjowanych projektów w latach 2019 i 2020. Pomimo widocznego spadku liczby zgłaszanych pomysłów i kwalifikacji do głosowania na przestrzeni dwóch analizowanych lat, wyraźnie zaznaczył się równoległy wzrost osób przystępujących do głosowania. W przypadku tak niewielkiej liczebności analizowanej zmiennej trudno mówić o statystykach i ekstrapolować ogólne wnioski. Niemniej jednak wzrost liczby mieszkańców zainteresowanych głosowaniem jest pozytywnym symptomem i jeśli utrzyma się w najbliższych latach, będzie dobrym prognostykiem na przyszłość.

Wykres 51. Budżet obywatelski w Boguszowie - Gorcach w latach 2019-2020

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 24. Dane dotyczące budżetu obywatelskiego z lat 2019 i 2020 Boguszowie-Gorce w układzie: wysokość budżetu obywatelskiego, liczba zgłoszonych wniosków, liczba zakwalifikowanych do głosowania, liczba głosujących, liczba dofinansowanych wniosków i kwota łączna dofinansowań

Rok 2019			
L.p.	Zagadnienie	Wartość	Uwagi
1	Wysokość budżetu obywatelskiego	80 000 zł	W podziale na dzielnice
2	Liczba zgłoszonych wniosków	9	-
3	Liczba wniosków zweryfikowanych negatywnie	0	-

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA BOGUSZÓW – GORCE NA LATA 2021 – 2030

Opracowanie: ZPBiP CEDOS sp. z o.o., pl, św. Małgorzaty 1-2, 58-100 Świdnica

4	Liczba projektów przekazanych do realizacji bez konieczności głosowania	1	Zgodnie z Regulaminem, jeżeli na listę projektów z danej dzielnicy, zakwalifikuje się tylko jeden projekt lub większa liczba projektów pozytywnie zweryfikowanych o łącznej szacunkowej wartości nie przekraczającej kwoty przewidzianej dla danej dzielnicy, projekt ten lub projekty zostaną zatwierdzone do realizacji bez konieczności przeprowadzenia na nie głosowania
5	Liczba zakwalifikowanych do głosowania	7	Zgodnie z Regulaminem Budżetu Obywatelskiego zostały połączone dwa tożsame projekty, w głosowaniu funkcjonowały jako 1 projekt.
6	Liczba głosujących	1389	-
7	Liczba dofinansowanych wniosków	4	-
8	Kwota łączna dofinansowań.	69 920 zł	-
Rok 2020			
L.p.	Zagadnienie	Wartość	Uwagi
1	Wysokość budżetu obywatelskiego	160 000 zł	W podziale na dzielnice
2	Liczba zgłoszonych wniosków	6	-
3	Liczba wniosków zweryfikowanych negatywnie	1	-
4	Liczba projektów przekazanych do realizacji bez konieczności głosowania	3	Zgodnie z Regulaminem, jeżeli na listę projektów z danej dzielnicy, zakwalifikuje się tylko jeden projekt lub większa liczba projektów pozytywnie zweryfikowanych o łącznej szacunkowej wartości nie przekraczającej kwoty przewidzianej dla danej dzielnicy, projekt ten lub projekty zostaną zatwierdzone do realizacji bez konieczności przeprowadzenia na nie głosowania.
5	Liczba zakwalifikowanych do głosowania	2	Zgodnie z Regulaminem Budżetu Obywatelskiego zostały połączone dwa tożsame projekty, w głosowaniu funkcjonowały jako 1 projekt.
6	Liczba głosujących	1456	-
7	Liczba dofinansowanych wniosków	4	-
8	Kwota łączna dofinansowań.	114 739 zł	-

Źródło: Urząd Miasta Boguszów-Gorce.

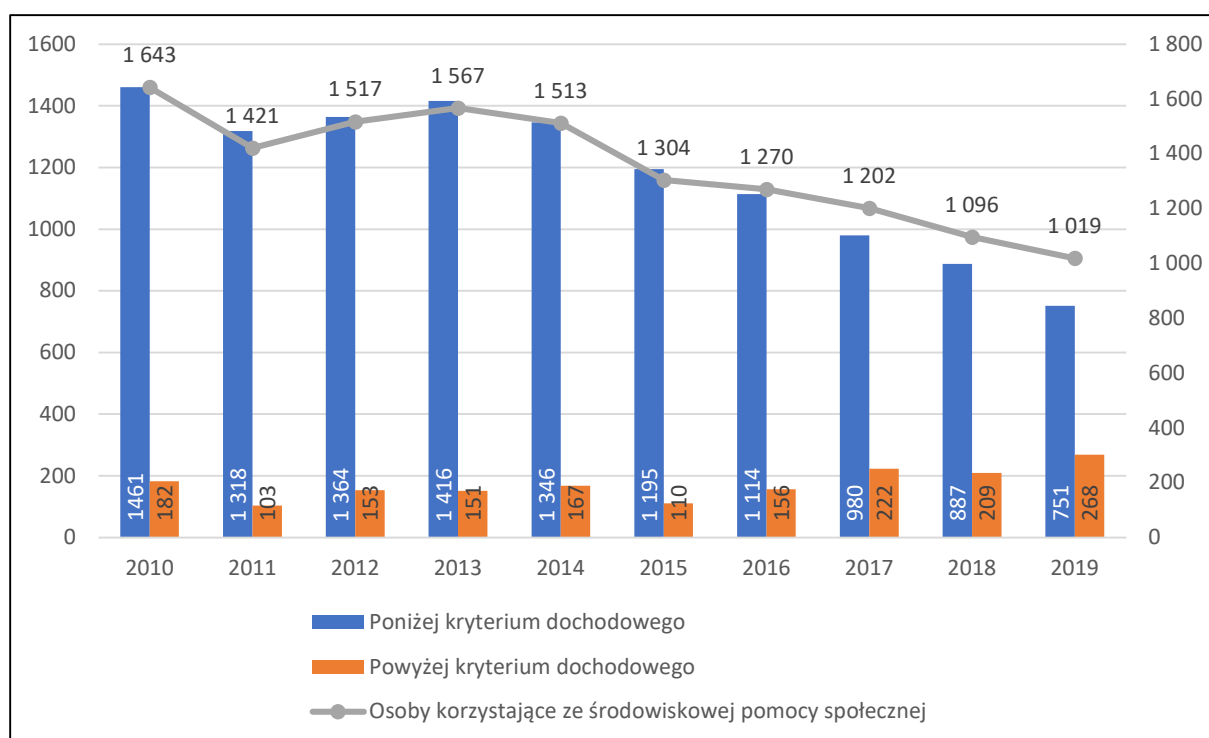
Uwaga: dane GUS i UM B-G mogą się różnić z uwagi na różnice metodologiczne.

II.9. Pomoc społeczna i problem uzależnień w Boguszwie-Gorcach

Według danych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszwie-Gorcach liczba osób korzystających z pomocy społecznej systematycznie spada i można przyjąć, iż jest to trwały, pozytywny trend. Spadek liczby interesantów w przedziale czasowym od 2010 do 2019 r. wynosi około 38% i w znacznej mierze dotyczy to osób, które znajdują się powyżej tzw. kryterium dochodowego. Trend ten został przedstawiony na wykresie 52.

Wykres 52. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Boguszwie-Gorcach ogółem (wykres liniowy) i wg kryterium dochodowego w latach 2010-2019 (oś pionowa lewa – ilość osób poniżej lub powyżej kryterium dochodowego, oś pionowa prawa – ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej).

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Dane przekazane przez OPS w Boguszwie-Gorcach ukazują również dynamikę zmian ilościowych dotyczących niektórych kategorii wsparcia udzielanego mieszkańcom przez ośrodek. Zmiany zachodzące w obszarze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawione na wykresie 53 wskazują na początkowe zmniejszenie się liczby osób korzystających ze świadczeń finansowych, a w kolejnych latach nastąpiło częściowe spłaszczenie krzywych, co oznacza względną stabilizację liczby klientów ośrodka korzystających z poszczególnych kategorii wsparcia z wyjątkiem pozytywnego trendu spadkowego w zakresie wypłacanych dodatków mieszkaniowych.

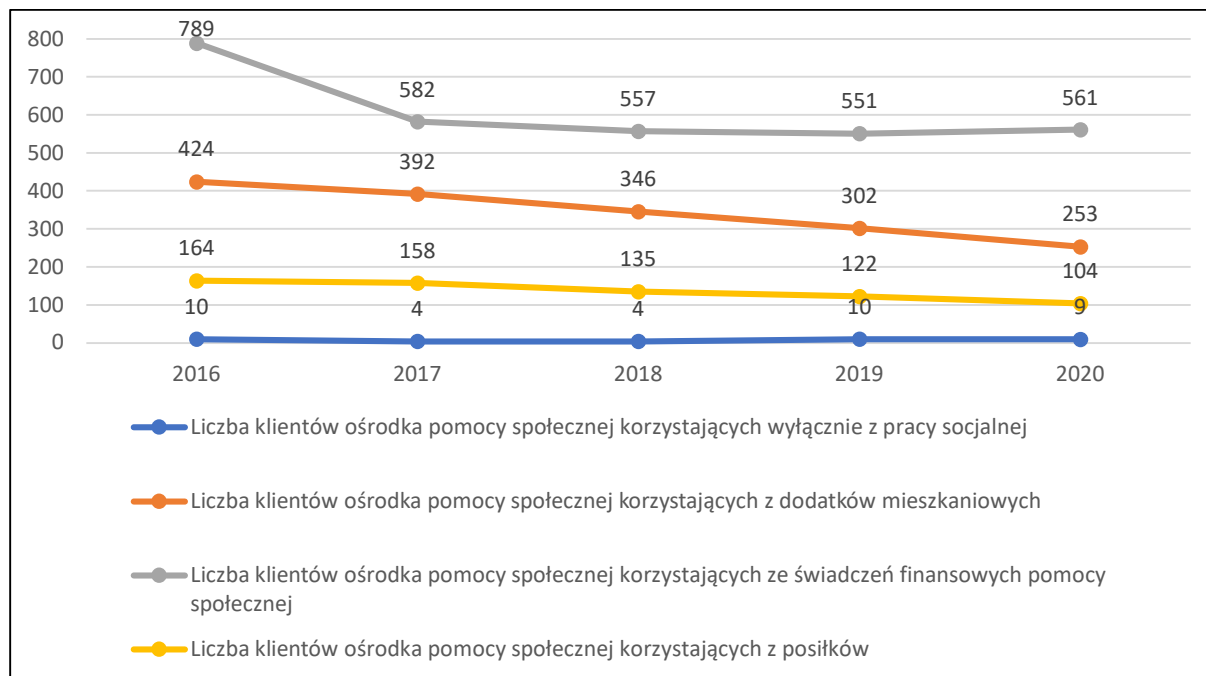
W ujęciu procentowym liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających z dodatków mieszkaniowych zmalała o 40,3%. Liczba klientów korzystających ze świadczeń finansowych pomocy społecznej spadła o 28,9%, zaś korzystających z posiłków zmniejszyła się o 36,6%.

Dane przedstawione na wykresie 53 wskazują na możliwe symptomy niewielkiej poprawy sytuacji materialno - bytowej wśród najuboższych mieszkańców Boguszowa - Gorce.

Wykres 53. Wybrane zagadnienia związane z pomocą społeczną w miejscowości Boguszów-Gorce

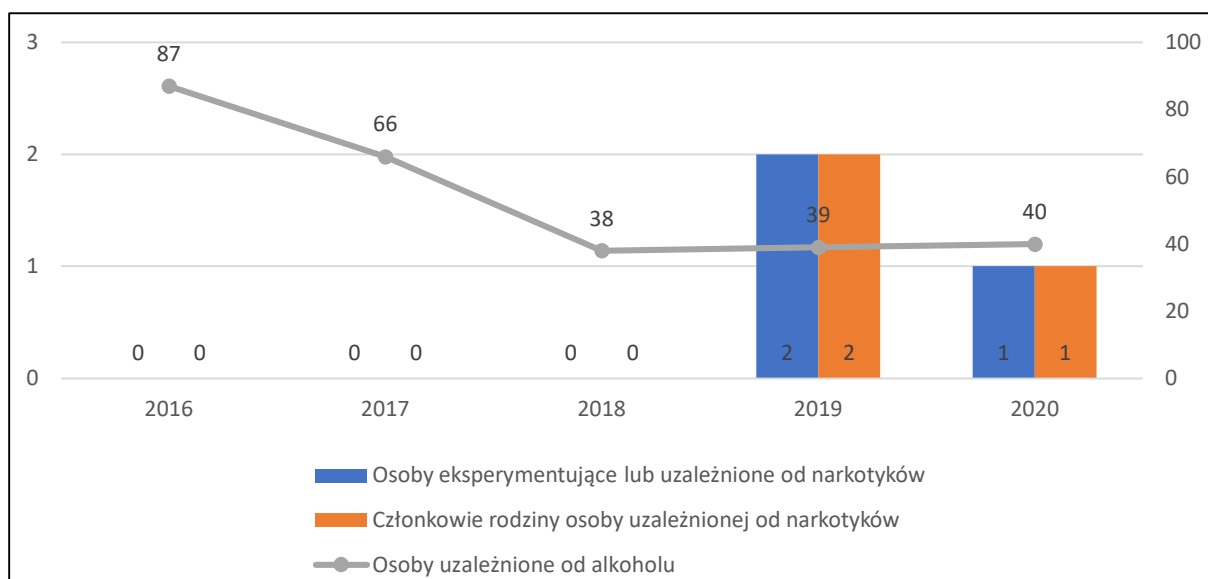
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach.

Dane dostępne w GUS umożliwiają także analizę problemu uzależnienia od alkoholu oraz narkotyków osób zamieszkujących Boguszów-Gorce. Jednakże dla lat 2016 - 2018 dane dotyczące uzależnień od narkotyków nie zostały udostępnione na stronie GUS, dlatego też nie pojawiają się na wykresie 54 (dla całego przedziału lat są tylko dostępne dane dotyczące alkoholizmu).

Na zaprezentowanym wykresie 54 zostały przedstawione dane obrazujące dynamikę zjawiska. Wyraźnie widać, iż przynajmniej wg GUS liczba osób uzależnionych od alkoholu oraz narkotyków na przestrzeni lat spada.

Wykres 54. Liczba osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków Boguszowie - Gorcach w latach 2016-2020 (oś pionowa lewa – ilość osób eksperymentujących lub uzależnionych od narkotyków oraz członków ich rodzin, oś pionowa prawa – ilość osób uzależnionych od alkoholu).

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom przez OPS w Boguszowie-Gorcach oraz o uzależnieniach prezentuje tabela 25.

Tabela 25. Aktywność Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach oraz informacja o osobach uzależnionych od alkoholu lub narkotyków korzystających z pomocy ośrodka w latach 2016 – 2020

Lp.	Zagadnienie	2016	2017	2018	2019	2020
1	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających wyłącznie z pracy socjalnej	10 osób (24 osoby w rodzinach)	4 osoby (9 osób w rodzinach)	4 osoby (7 osób w rodzinach)	10 osób (17 osób w rodzinach)	9 osób (19 osoby w rodzinach)
2	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających z dodatków mieszkaniowych	424	392	346	302	253
3	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających ze świadczeń finansowych pomocy społecznej	789 osób (1309 osób w rodzinach)	582 osoby (1228 osób w rodzinach)	557 (1112 osób w rodzinach)	551 osoby (1047 osób w rodzinach)	561 osób (1309 osób w rodzinach)

4	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających z posiłków,	164 w tym 164 dzieci	158 w tym 158 dzieci	135 w tym 134 dzieci	122 w tym 116 dzieci	104 w tym 98 dzieci
5	Osoby eksperymentujące lub uzależnione od narkotyków	0	0	0	2	1
	Członkowie rodziny osoby uzależnionej od narkotyków	0	0	0	2	1
	Osoby uzależnione od alkoholu.	87	66	38	39	40

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach

Uwaga: dane GUS i OPS B-G mogą się różnić z uwagi na różnice metodologiczne.

II.10. Przedszkola, szkoły w Boguszowie - Gorcach i wykształcenie mieszkańców

W Boguszowie-Gorcach zlokalizowane są 2 przedszkola oraz dodatkowy oddział przedszkolny, a także 3 szkoły podstawowe. Łączna liczba uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2020/2021 wynosi 913, a przewidywana liczba absolwentów w 2021 r. wynosi 137 uczniów. Łączna liczba dzieci w przedszkolach w tym samym okresie wynosiła 333. Bardziej szczegółowe dane w rozbiu na poszczególne placówki zostały zaprezentowane w tabeli 26.

Tabela 26. Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Miasta Boguszów-Gorce oraz liczba uczniów szkół podstawowych wraz z przewidywaną liczbą absolwentów i liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2020/20

L.p.	Nazwa Placówki	Jednostki wchodzące w skład placówki	Adres	Liczba uczniów bądź dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (2020/2021)	Przewidywana liczba absolwentów szkół podstawowych (2020/2021)
Placówki publiczne					
1	Zespół Szkolno-Przedszkolny	Przedszkole Publiczne Nr 3	ul. Kolejowa 49, 58-370 Boguszów-Gorce	135	Nie dotyczy
		Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej	ul. Szkolna 3-4, 58-370 Boguszów-Gorce	456	73

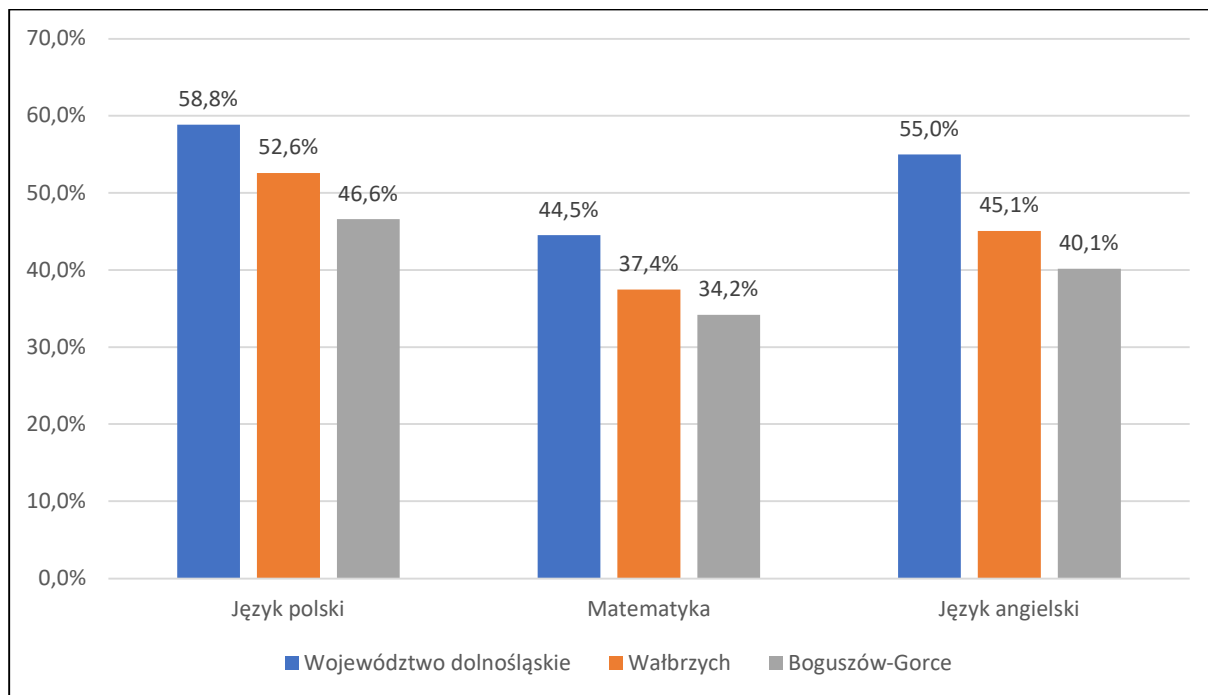
2	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Bronisława Malinowskiego	Nie dotyczy	ul. Stanisława Staszica 5, 58-371 Boguszków-Gorce (główna siedziba szkoły)	284	25
			ul. Władysława Broniewskiego 11, 58-371 Boguszków-Gorce (oddziały przedszkolne)	97	Nie dotyczy
3	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6	Nie dotyczy	ul. Kopernika 7, 58-372 Boguszków-Gorce	173	39
Placówki niepubliczne					
4	Przedszkole Niepubliczne „Fantazja”	Nie dotyczy	ul. Krakowska 16a/1, 58-370 Boguszków-Gorce	83	Nie dotyczy

Źródło: Urząd Miasta Boguszków-Gorce

Bardzo istotnym obiektywnym wskaźnikiem określającym jakość świadczeń edukacyjnych są wyniki okresowych testów wiedzy oraz wyniki matur. Ponieważ w Boguszkowie-Gorcach nie znajduje się żadna szkoła ponadpodstawowa, w której nauka kończy się egzaminem maturalnym, zaprezentowano na wykresie 55 dane dotyczące tylko wyników egzaminu ósmioklasisty w 2020 roku w porównaniu do Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego, w rozbiciu na trzy podstawowe przedmioty: język polski, matematykę i język angielski. Dane zawarte na wykresie 55 wskazują, że wyniki w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie Boguszkowa - Gorce są niższe w stosunku do średnich wyników szkół zlokalizowanych na Dolnym Śląsku oraz szkół w Wałbrzychu.

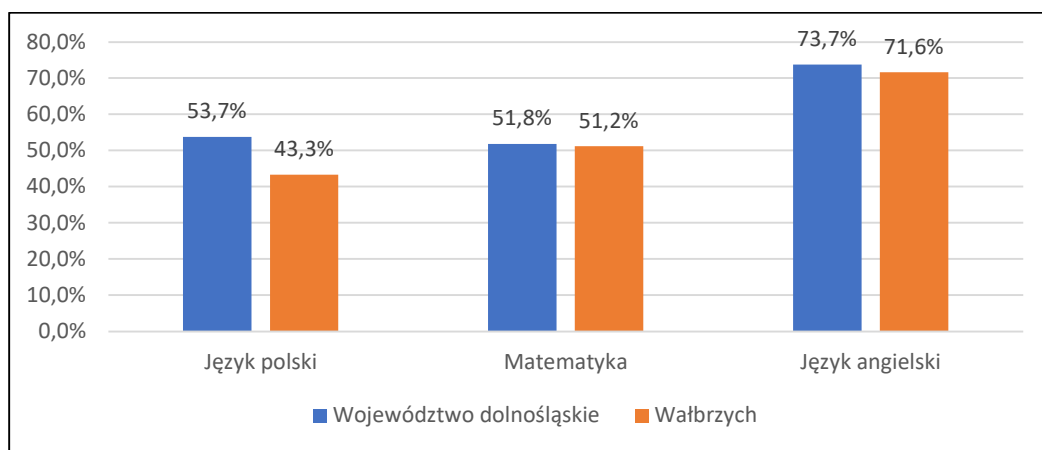
Wykres 55. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w 2020 w Boguszkowie-Gorcach na tle Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu, 2020 r.

Ponieważ prawdopodobnie większość absolwentów szkół podstawowych w Boguszkowie-Gorcach uczęszcza do szkół ponadpodstawowych w Wałbrzychu warto także przeanalizować na wykresie 56 dane dotyczące wyników matur w Wałbrzychu na tle województwa dolnośląskiego.

Wykres 56. Wyniki matur w 2020 w Wałbrzychu na tle województwa dolnośląskiego

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu, 2020 r.

Jak widać, z wyjątkiem języka polskiego, wyniki matur w Wałbrzychu nie różnią się istotnie na niekorzyść względem średniej wojewódzkiej, co można uznać za zjawisko pozytywne pośrednio także dla Boguszoza - Gorc.

Dzięki Narodowym Spisom Ludności organizowanym przez GUS co 10 lat istnieje możliwość sprecyzowania istotnych danych, które nie są nigdzie indziej agregowane, a stanowią ważną zmienną także w analizach strategicznych. Tak jest w przypadku informacji o poziomie wykształcenia mieszkańców. GUS nie tworzy w tym zakresie statystyk korzystając z rejestrów ministrów właściwych ds. oświaty i szkolnictwa wyższego, jedynie generuje dane o poziomie wykształcenia co 10 lat, po przeprowadzonych spisach powszechnych. Ostatni spis powszechny, którego dane można wykorzystać był przeprowadzony w 2011 r., a wyniki spisu 2021 r. będą dostępne dopiero w roku 2023. Dodatkową niedogodnością jest także fakt braku agregacji tych danych na poziomie gmin (powiat jest najmniejszą jednostką, dla której dostępne są dane o wykształceniu). Dlatego tabele 27 i 28 zawierają dane dla powiatu wałbrzyskiego na tle nieco szerszych kategorii statystycznych, jakimi są podregiony i województwo dolnośląskie. Dane przedstawiają odpowiednio liczby osób posiadających poszczególne rodzaje i poziomy wykształcenia w 2011 r. oraz procentowe udziały tych grup wśród ogółu mieszkańców danych jednostek obszarowych w tamtym czasie.

Tabela 27. Liczba osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego w 2011 roku

Obszar / wykształcenie	wyższe	średnie i policealne	średnie i policealne - średnie zawodowe	średnie i policealne - średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
powiat wałbrzyski	20 938	50 524	27 128	19 208	36 458	6 855	32 622	2 159
podregion wałbrzyski	72 822	194 391	109 483	66 599	137 100	26 893	119 913	9 480
podregion legnicko-głogowski	58 638	125 578	73 805	41 305	94 901	19 798	69 536	5 511
podregion jeleniogórski	62 350	160 237	92 978	54 311	127 672	24 835	97 242	7 719
Wrocław	168 941	210 873	97 079	93 302	71 792	18 205	59 233	3 661
województwo dolnośląskie	431 267	841 683	456 088	310 040	549 476	114 164	436 923	34 399

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2011

Tabela 28. Udział osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego wśród ogółu mieszkańców tych obszarów w 2011 roku

Obszar / wykształcenie	wyższe	średnie i policealne	średnie i policealne - średnie zawodowe	średnie i policealne - średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
powiat wałbrzyski	10,69%	25,79%	13,85%	9,81%	18,61%	3,50%	16,65%	1,10%
podregion wałbrzyski	9,89%	26,39%	14,86%	9,04%	18,61%	3,65%	16,28%	1,29%
podregion legnicko-głogowski	11,99%	25,68%	15,09%	8,45%	19,40%	4,05%	14,22%	1,13%
podregion jeleniogórski	9,94%	25,54%	14,82%	8,66%	20,35%	3,96%	15,50%	1,23%
Wrocław	23,36%	29,16%	13,43%	12,90%	9,93%	2,52%	8,19%	0,51%
województwo dolnośląskie	13,59%	26,52%	14,37%	9,77%	17,31%	3,60%	13,77%	1,08%

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2011

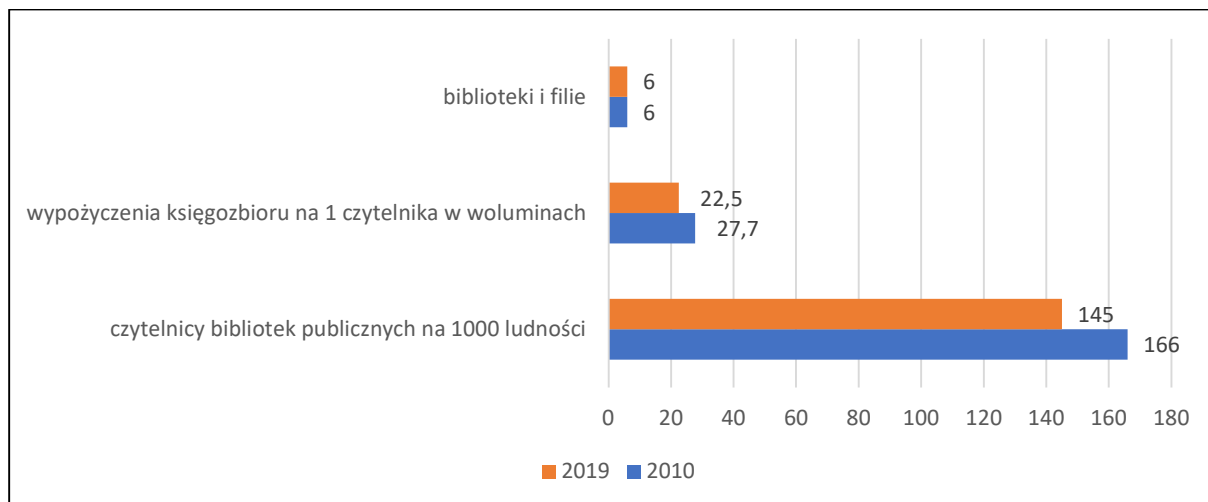
II.11. Kultura i sport w Boguszwie-Gorcach

Ważnym parametrem, zwyczajowo stosowanym w analizach strategicznych dla miast w aspekcie kultury, jest poziom czytelnictwa. Wg GUS w Boguszwie-Gorcach w 2019 roku funkcjonowało 6 bibliotek. Na wykresie 57 przedstawiono wskaźniki dotyczące liczby dokonanych wypożyczeń książek w 2010 i 2019 r. średnio przez jednego klienta biblioteki oraz liczby czytelników na 1000 mieszkańców. Z wykresu wyraźnie wynika, że na przestrzeni analizowanych 9 lat wskaźnik wypożyczeń spadł. Liczba wypożyczanych książek w przeliczeniu na czytelnika również znacząco spadła. Oczywiście dla pełnego obrazu i oceny zjawiska należałoby przeprowadzić analizę porównawczą oraz uwzględnić fakt dokonujących się na naszych oczach istotnych przeobrażeń w zakresie modelu korzystania przez ludzi z dóbr kultury, gdzie książka albo przestaje być podstawowym źródłem wiedzy, albo nadal utrzymuje się wysoko w rankingu źródeł wiedzy, ale niekoniecznie w bibliotekach.

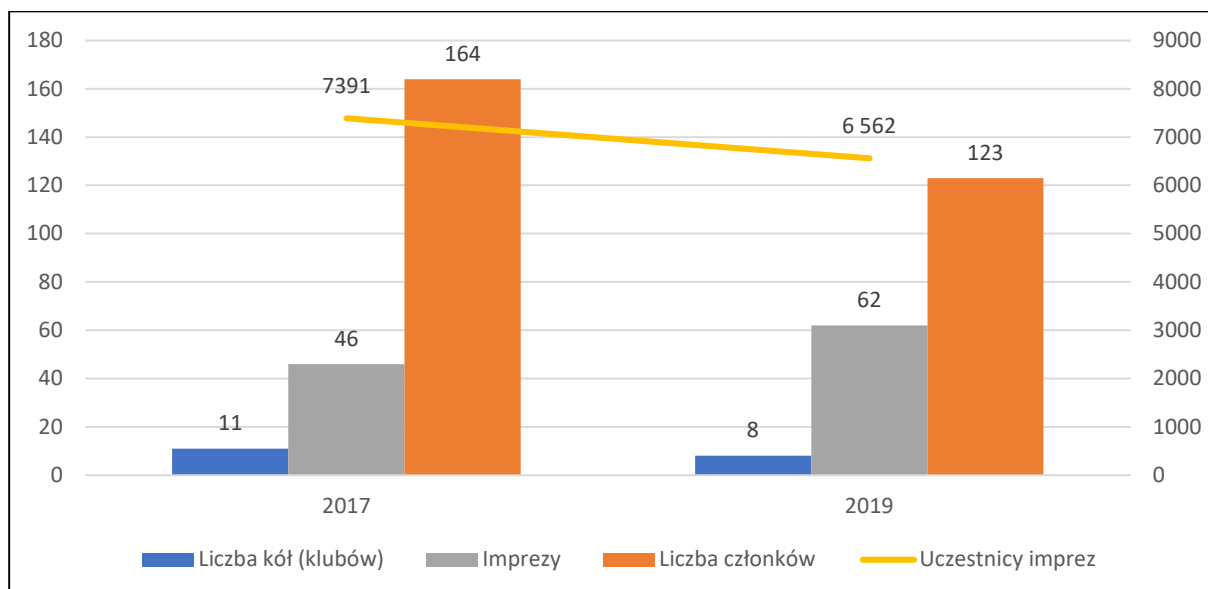
Wykres 57. Czytelnictwo rejestrowane w bibliotekach w Boguszowie-Gorcach – wskaźniki w latach 2010 i 2019

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

W Boguszowie-Gorcach działa wiele klubów oraz kół zainteresowań. Organizowane są również różnego rodzaju imprezy, niektóre odbywają się cyklicznie. Statystyki GUS uwzględniają te aktywności. Wykres 58 przedstawia dane w tych kategoriach za lata 2017 i 2019. Krótka analiza wskazuje na spadek liczby członków klubów, zauważyć można także zmniejszenie się liczby samych klubów. Warto zauważyć, że liczba imprez w 2019 r. w porównaniu do roku 2017 wzrosła o 35 %, natomiast liczba uczestników imprez zmniejszyła się o 11%

Wykres 58. Uczestnictwo w kulturze w Boguszowie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2017 – 2019

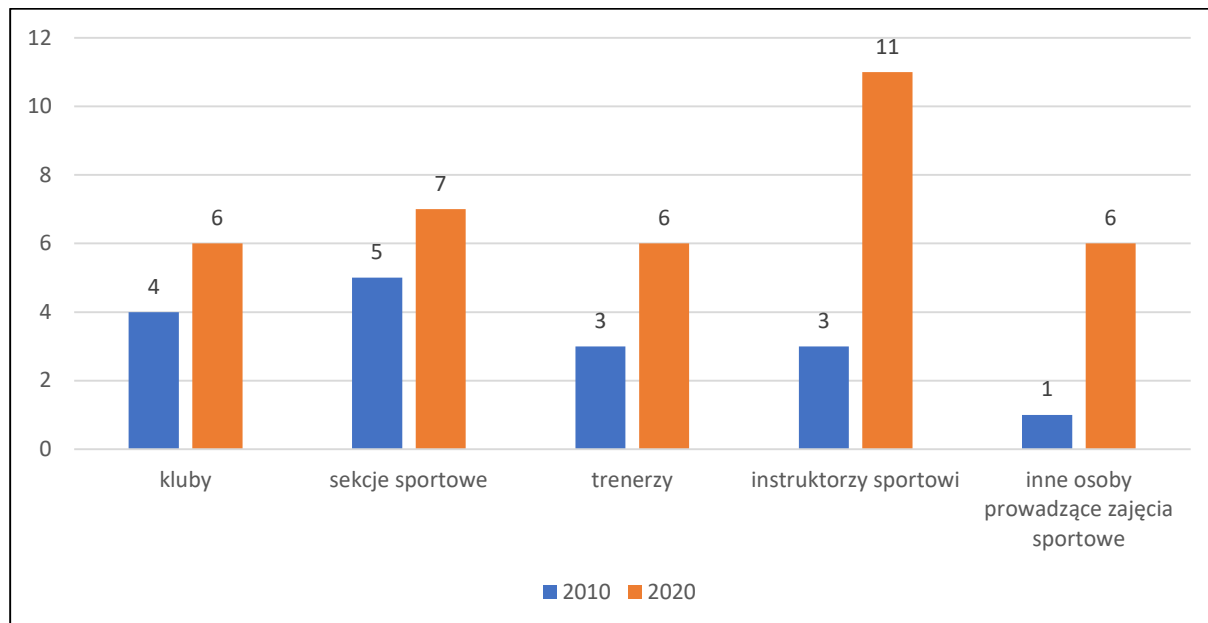
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Statystyka publiczna uwzględnia także dane dotyczące aktywności sportowej na terenie miasta. Kluby sportowe, sekcje sportowe, liczba trenerów oraz instruktorów sportowych, a także innych osób, które

rozpowszechniają aktywność sportową wśród mieszkańców Boguszowa- Gorce stanowią ważny element obrazu miasta. Wykres 59 przedstawia dostępne dane liczbowe w tej kategorii. Na przestrzeni 10-ciu lat zauważalny jest wzrost aktywności sportowej na terenie Boguszowa- Gorce.

Wykres 59. Sport w Boguszowie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2010 – 2020

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.12. Podsumowanie

Powyższa wielowymiarowa analiza statystyczna wyznacza wiele istotnych wytycznych, które posłużyły dla postawienia właściwej diagnozy, co jest niezbędnym wstępem do planowania strategicznego. Ogólny przegląd najistotniejszych wskaźników statystycznych dotyczących Boguszowa - Gorce w obszarze geograficznym, demograficznym oraz ekonomicznym, także na tle bliższego i dalszego otoczenia, wykazało liczne punkty krytyczne, a także miejscami zjawiska pozytywne.

Sytuacja demograficzna Boguszowa - Gorce charakteryzuje się negatywnym i utrwalonym zarówno w przeszłości, jak i w prognozach, trendem zwiększającego się obciążenia demograficznego oraz malejącą liczbą mieszkańców ogółem. Przyczyniają się do tego w zasadzie wszystkie parametry demograficzne: przyrost naturalny i saldo migracji. Na tle najbliższego otoczenia – Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego – sytuacja Boguszowa - Gorce prezentuje się ambiwalentnie, tzn. przyrost naturalny jest wyższy niż np. w całym powiecie wałbrzyskim, natomiast saldo migracji wypada w tym porównaniu zdecydowanie negatywnie, co najprawdopodobniej jest efektem suburbanizacji miast Aglomeracji Wałbrzyskiej, jednakże nie ukierunkowanej najwyraźniej na Boguszów - Gorce.

Analiza struktury ekonomicznych grup wiekowych również wykazała zwiększającą się liczbę osób w wieku poprodukcyjnym względem osób w wieku przedprodukcyjnym, co jest podstawowym zjawiskiem wpływającym na powiększające się obciążenie demograficzne.

Z powodu agregacji danych GUS dotyczących prognoz demograficznych na najniższym poziomie powiatu możliwe było przeprowadzenie prognozy liczby ludności na kolejne dziesięciolecia jedynie odnośnie powiatu wałbrzyskiego, a zatem w przypadku Boguszwowa - Gorc możliwe są jedynie intuicyjne przemyślenia w tym zakresie, przyjmując jednak, że trendy w mieście nie powinny się istotnie różnić od tych obecnych w statystyce całego powiatu wałbrzyskiego.

Dane prezentujące liczebność i strukturę podmiotów gospodarki narodowej w Boguszwowie - Gorcach sytuują miasto jako niewielki ośrodek gospodarczy o raczej ustabilizowanym potencjale (głównie w zakresie najważniejszych dla gospodarki spółek z o.o.), gdzie najliczniejszą grupą podmiotów są wspólnoty mieszkaniowe (trudno mówić o gospodarczym charakterze miasta, raczej mieszkalnym) oraz mikro-przedsiębiorcy, czyli przeważnie osoby samozatrudnione (często z minimalnym wynagrodzeniem dopuszczonym polskim prawem). Ten ostatni parametr zresztą nie jest elementem szczególnie negatywnie sytuującym miasto na tle otoczenia – ogromna przewaga tych podmiotów jest zjawiskiem w Polsce powszechnym.

Poziom zarobków mieszkańców powiatu wałbrzyskiego jest zdecydowanie mniej atrakcyjny względem graniczących powiatów sąsiednich oraz województwa i od roku 2016 stale się obniża względem średniej krajowej, co jest zjawiskiem niestety wyjątkowym na tle otoczenia, gdzie trend jest wzrostowy. Trudno powiedzieć, jak przedstawia się ta sytuacja w samym Boguszwowie-Gorcach, być może w mieście wygląda to nieco lepiej. Dobrą wiadomością jest fakt, że pomimo niskich zarobków, bezrobocie wśród mieszkańców miasta na przestrzeni ostatnich lat konsekwentnie maleje, a jego struktura nie jest niepokojąca (raczej typowa dla małych ośrodków). Na stabilnym poziomie pozostaje także liczba pracujących – co z jednej strony wskazuje na bezpieczną stabilizację, z drugiej zaś może świadczyć o względnej stagnacji gospodarczej.

Aktywność społeczna mieszkańców Boguszwowa - Gorc ulega nieznacznej poprawie z każdym rokiem, co może być pozytywnym prognostykiem na przyszłość. Fakt ten potwierdza zauważalny wzrost frekwencji wyborczej w kolejnych latach (niewiele niższej niż w otoczeniu) oraz aktywności sportowej. Statystyki imprez, klubów (kół) i liczby uczestników imprez na przestrzeni ostatnich lat nieco się pogorszyły. Niepokoi także istotnie niższy wskaźnik liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w stosunku do otoczenia, województwa i Polski. Dowodem na możliwość skutecznego zachęcenia mieszkańców do większej aktywności jest budżet obywatelski w Boguszwowie - Gorcach, który cieszy się coraz większym zainteresowaniem.

Problemy społeczne i socjalne ujawnione w statystykach GUS i danych Ośrodka Pomocy Społecznej w mieście nie są powodem do niepokoju, a liczba osób korzystających z pomocy OSP ogółem i w poszczególnych kategoriach wsparcia na przestrzeni ostatnich lat charakteryzuje się niewielkim trendem spadkowym lub stabilizacją, choć ankietowani mieszkańcy Boguszwowa – Gorc mają na tę kwestię zupełnie inne spojrzenie.

Niestety brakuje danych dotyczących wykształcenia mieszkańców miasta z powodu braku agregacji takich danych przez GUS. Dane te są dostępne tylko dla powiatów (i pochodzą z mocno już przestarzałego źródła, jakim jest spis powszechny z 2011 r.) dlatego dokonano prezentacji i ogólnej analizy danych dla powiatu wałbrzyskiego na tle otoczenia. Dane te nie ujawniły istotnych różnic na niekorzyść powiatu wałbrzyskiego w zakresie liczby osób w poszczególnych kategoriach poziomu wykształcenia w stosunku do otoczenia dolnośląskiego (oczywiście z wyjątkiem Wrocławia). Wyniki sprawdzianu ośmioklasisty w miejskich szkołach podstawowych są istotnie niższe od wyników tego egzaminu w Wałbrzychu i województwie w każdej z trzech dziedzin – języku polskim, matematyce i języku

angielskim. Z powodu braku danych, wyniki matur można było przeanalizować jedynie dla Wałbrzycha i tutaj, z wyjątkiem języka polskiego, wyniki nie są istotnie gorsze od wojewódzkich (a należy pamiętać, że absolwenci szkół podstawowych w Boguszowie - Gorcach uczęszczają najprawdopodobniej najliczniej właśnie do szkół maturalnych w Wałbrzychu).

W układzie przestrzennym i w systemie komunikacji kołowej wyróżniają się przede wszystkim następujące negatywne aspekty:

- rozproszona struktura poszczególnych jednostek osadniczych, jako efekt braku integracji przestrzennej stosunkowo młodego miasta pogórniczego, z bardzo słabymi powiązaniem komunikacji drogowej i rowerowej. Wymaga to nowego podejścia do integracji i modelu rozwoju przestrzennego oraz analizy i wyboru specjalizacji dla poszczególnych jednostek, które powinny stać się równoprawnymi centrami w obrębie całego miasta.
- stosunkowo niewielka, jak na procent występujących w mieście terenów niezurbanizowanych, podaż terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową i przemysłową. Przed władzami miasta stoi zadanie przeanalizowania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz obowiązujących planów miejscowych pod kątem uwolnienia terenów dla przyszłego rozwoju.
- bariery przestrzenne w postaci tranzytu drogowego, jak i linii kolejowej. Tranzyt przechodzący przez zabytkowe centrum Boguszowa, jak i przez główną ulicę handlową Gorce oraz zbyt mała liczba przejść, przejazdów, tuneli lub wiaduktów nad linią kolejową, to poważne wyzwanie dla odpowiednich instytucji publicznych, a rola władz miasta w tym zakresie polegać musi na inicjowaniu odpowiednich działań finansowanych poza budżetem Boguszowa - Gorce.

Rozdział III. Analiza SWOT

III.1. Analiza SWOT Boguszowa - Gorce w obszarze społecznym

Zintegrowaną formę uporządkowania i zarazem prezentacji wyników odzwierciedlających przeprowadzoną analizę strategiczną zawiera analiza SWOT. Stanowi ona kompleksowe podejście do badania potencjału wewnętrznego organizacji oraz jej otoczenia.

W ujęciu tradycyjnym analiza strategiczna stanowi dla menedżerów zarówno system nawigacji jak i system wczesnego ostrzegania. Pozwala dostrzec sygnały płynące z otoczenia i odpowiednio się przygotować na zmiany. Zgodnie z tym założeniem przy użyciu na przykład analizy SWOT można rozpoznać wewnętrzny potencjał organizacji w postaci mocnych (**Strengths**) i słabych (**Weaknesses**) stron oraz zidentyfikować zewnętrzne szanse (**Opportunities**) i zagrożenia (**Threats**) w otoczeniu.

Jest to kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia podmiotu oraz analizy jego wnętrza. Jest algorytmem procesu analizy strategicznej, propozycją systematycznej i wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy podmiotu.

Analiza SWOT dla Boguszowa - Gorce jest podsumowaniem przeprowadzonych analiz w poszczególnych obszarach funkcjonowania miasta oraz badań i konsultacji społecznych.

Celem analizy SWOT jest przedstawienie stanu wyjściowego do projektowanej strategii na lata 2021-2030.

Analiza SWOT została przedstawiona w następujących obszarach:

- społecznym,
- gospodarczym,
- infrastrukturalno-przestrzennym.

Tabela 29. Analiza SWOT Boguszowa - Gorce w obszarze społecznym

Silne strony – analiza wewnętrzna	Słabości – analiza wewnętrzna
1. Dobra ocena opieki żłobkowej i przedszkolnej [wg badań ankietowych]. 2. Rosnące zaangażowanie w budżet obywatelski, zarówno na poziomie zgłaszania wniosków, jak i głosowania. 3. Zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej (spadek w latach 2011 do 2019 o 38%). 4. Brak tendencji wzrostowej w grupie osób uzależnionych od alkoholu. 5. Organizacja atrakcyjnych i rozpoznawalnych wydarzeń sportowych i kulturalnych, m.in.: Dnia Miasta, Nocy Świętojańskiej pod Mniszkiem, Majówki pod Dzikowcem, Babskiego Combru, Biesiady Ziemniaczanej pod Mniszkiem. 6. Zaangażowanie społeczne ponad połowy organizacji pozarządowych – fundacji	1. Negatywne tendencje demograficzne spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich 10 lat o 8,79%. W podobnym okresie czasu w woj. Dolnośląskim spadek wyniósł 0,89%. 2. Przyrost naturalny na poziomie -6,53 (2019r.) podobny jak w powiecie wałbrzyskim (-6,9). 3. Wyludnianie się miasta – migracja młodych ludzi głównie do większych miejscowości. 4. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym ze 109 (2011) do 159 (2020) na 100 w wieku przedprodukcyjnym. 5. Brak odpowiedniej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży [wg badań ankietowych]. 6. Niższy udział w populacji osób z wykształceniem wyższym w powiecie wałbrzyskim (10,69%) niż w województwie dolnośląskim (13,59%).

i stowarzyszeń. Zgłoszonych jest 31, aktywnych ok.20. 7. Tendencja spadkowa bezrobocia. 8. Wzrost czytelnictwa wśród osób korzystających z bibliotek publicznych. 9. Dostateczna dostępność usług e-administracji [wg badań ankietowych]. 10. Dostateczna ocena komunikacji publicznej [wg badań ankietowych]. 11. Dostateczna ocena dostępności i jakości obiektów sportowo-rekreacyjnych [wg badań ankietowych]. 12. Dostateczny poziom opieki nad rodzinami w trudnej sytuacji materialnej oraz nad rodzinami zagrożonymi wykluczeniem [wg badań ankietowych]. 13. Aktywna działalność Centrum Kulturalno-Kongresowego „Witold” na rzecz integracji mieszkańców. 14. Dostateczna jakość obsługi administracji publicznej [wg badań ankietowych]. 15. Symptomy niewielkiej poprawy sytuacji materialno-bytowej wśród najuboższych mieszkańców.	7. Mała liczba organizacji NGO 2,51 na 1000 mieszkańców w Boguszowie-Gorcach w stosunku do województwa dolnośląskiego – 4,31. 8. Niższe wyniki egzaminu ósmioklasisty w stosunku do województwa dolnośląskiego 9. Obserwowalne postawy bierności społeczności lokalnej i roszczeniowe postawy jednostek. 10. Zmniejszanie się liczby uczestników imprez kulturalno-rozrywkowych. 11. Zła dostępność i jakość opieki nad seniorami [wg badań ankietowych]. 12. Nisko oceniona dostępność i jakość opieki medycznej [wg badań ankietowych]. 13. Mała dostępność i niska jakość opieki nad osobami z niepełnosprawnością, w tym w placówkach oświatowych [wg badań ankietowych]. 14. Niewielka liczba nowych mieszkań i zły stan komunalnych zasobów mieszkaniowych. 15. Brak atrakcyjnych propozycji zatrudnienia na lokalnym rynku pracy [wg badań ankietowych]. 16. Duża obawa mieszkańców wynikająca z zagrożenia wykluczeniem społecznym osób starszych [wg badań ankietowych]. 17. Bierna postawa wielu mieszkańców, którzy po zamknięciu kopalń nie podjęli w odpowiednim momencie aktywności. 18. Brak spójności i integracji społecznej odrębnych jednostek przestrzennych: Boguszów, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec, Lubominek.
Szanse – analiza otoczenie	Zagrożenia – analiza otoczenia
1. Suburbanizacja – wyprowadzanie się mieszkańców dużych miast do mniejszych, ościennych miejscowości w celu spokojniejszego, a czasem tańszego życia. 2. Wzrost zainteresowania społeczeństwa atrakcyjną ofertą spędzania czasu wolnego. 3. Wzrost zainteresowania zamożnych mieszkańców obszarów metropolitalnych budową „drugich domów” na obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Możliwy rozwój funkcji mieszkaniowej Boguszowa-Gorc jako	1. Dodatnie saldo migracji w powiecie wałbrzyskim, przy wysokim, ujemnym poziomie migracji w Boguszowie-Gorcach – większa atrakcyjność innych miejscowości w powiecie do stałego zamieszkania. 2. Wyjazdy młodzieży do szkół ponadpodstawowych do innych miejscowości, głównie do Wałbrzycha. 3. Ujemne saldo migracji, w tym szczególnie wykwalifikowanych zasobów pracy. 4. Starzenie się społeczeństwa, powodujące wzrost obciążenia demograficznego.

zaplecza mieszkaniowego dla miast południowej części Dolnego Śląska. 4. Wsparcie finansowe działań społecznych w programach Unii Europejskiej i krajowych programach pomocowych. 5. Wysoki poziom motywacji władz samorządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych Miasta. 6. Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej. 7. Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy. 8. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i obiektów użyteczności publicznej – a tym samym poprawa dostępu do obiektów i usług użyteczności publicznej. 9. Wspieranie działań dostosowujących obiekty użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 10. Moda na proekologiczne zachowania i potrzebę prowadzenia zdrowego trybu życia polegającego na aktywnym spędzaniu czasu, zwłaszcza wśród mieszkańców większych miast. 11. Akcentowanie idei zrównoważonego rozwoju w politykach krajowych i unijnych. 12. Wspieranie działań skierowanych na aktywizację seniorów, poprzez różnego rodzaju organizacje, m.in. Uniwersytety III wieku.	5. Trend spadkowy liczby mieszkańców w perspektywie pokoleniowej (prognoza do 2050). 6. Wysoka jakość życia na obszarze Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego – konkurencja siedliskowa. 7. Niekorzystny wpływ pandemii Covid -19 i prognozowanych kolejnych pandemii na zdrowie populacji i na zmianę zachowań społecznych – zjawiska globalne bez rozwiązań w wymiarze lokalnym i regionalnym.

Źródło: Opracowanie własne

III.2. Analiza SWOT Boguszowa–Gorc w obszarze gospodarczym**Tabela 30. Analiza SWOT Boguszowa – Gorc w obszarze gospodarczym**

Silne strony – analiza wewnętrzna	Słabości – analiza wewnętrzna
1. Stabilna liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w okresie ostatnich kilku lat. 2. Znaczna liczba podmiotów prowadzących działalność budowlaną – 6 spółek i 145 osób fizycznych prowadzących działalność budowlaną. 3. Połączenia kolejowe w kierunku Wrocławia i innych Aglomeracji Miejskich w Polsce, połączenia w kierunku Niemiec przez Görlitz oraz do Republiki Czeskiej przez Mezimesti. 4. Kreacja przyjaznego klimatu inwestycyjnego przez władze samorządowe miasta. 5. Dostępność niezagospodarowanych terenów inwestycyjnych w atrakcyjnych lokalizacjach / Duża powierzchnia terenów inwestycyjnych. 6. Bogactwo zasobów naturalnych w obrębie Boguszowa–Gorc. Na terenie gminy występują złoża surowców naturalnych energetycznych (węgiel kamienny, gaz ziemny), skalnych (melafiry, porfiry) oraz chemicznych (baryt). Obecnie wydobywa się jedynie surowce skalne. 7. Regionalna rozpoznawalność „marki turystycznej” Dzikowca. 8. Zróżnicowana oferta turystyczna (turystyka piesza, postindustrialna, rowerowa, narciarska), związana z funkcjonowaniem w Boguszowie–Gorcach wyciągów narciarskich oraz wieży widokowej w ramach Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego Góry Dzikowiec; narciarskich tras biegowych – w tym trasy biegowe zlokalizowane w rejonie Dzikowca i trasy rowerowe, w tym trasa rowerowa „downhill” oraz trasa widokowa MTB Dzikowiec). 9. Położenie na wysokości 450-650 m n.p.m. między szczytami: Chełmiec (851 m), Mniszek (704 m), Dzikowiec Wielki (836 m), Dzikowiec Mały (696 m).	1. Warunki rozwoju przedsiębiorczości zostały w ankiecie ocenione jako złe. 2. Wysoki stopień bezrobocia. 3. Zatrudnianie, głównie na umowy tzw. „śmieciowe” [wg badań ankietowych]. 4. Brak atrakcyjnych miejsc pracy w mieście [wg badań ankietowych]. 5. Brak wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości [wg badań ankietowych]. 6. Nie do końca wykorzystany potencjał Góry Dzikowiec [wg badań ankietowych]. 7. Znacznie niższe średnie zarobki w powiecie wałbrzyskim (4065 zł – 2019) w stosunku do województwa dolnośląskiego (5324 zł). Średnie zarobki niższe o 23,6%, a w stosunku do Wrocławia o 29,4%. W przemyśle i branży budowlanej te proporcje są jeszcze większe. 8. Wysoka stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim (14,9% - 2020). W województwie dolnośląskim stopa bezrobocia wynosiła 5,6%. Najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby bez kwalifikacji zawodowych. 9. Niekorzystne proporcje osób w wieku produkcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. 10. Relatywnie słaba dynamika tworzenia miejsc pracy. 11. Zatrudnienie głównie w mikroprzedsiębiorstwach (98,1%). Brak dużego pracodawcy. 12. Znacznie mniejsza liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (2,51) w porównaniu do powiatu wałbrzyskiego (4,31) oraz województwa dolnośląskiego (4,32). 13. Niewielka liczba podmiotów z branż nowoczesnych.

10. Atrakcyjne tereny leśne (bory mieszane) należące do lasów chronionych, liczne atrakcje przyrodnicze. 11. Szyb „Witold” jako obiekt turystyczny z Izbą Pamięci Górnicztwa i Kopalnictwa oraz wieżą widokową. 12. Centrum Kulturalno-Kongresowe „Witold” w budynkach nadszybia. 13. Szyb „Klara” zaadoptowany na cele działalności hotelarskiej i gastronomicznej.	14. Brak skutecznych działań na rzecz inkubacji innowacyjnych firm. 15. Wciąż niewystarczająco rozwinięta gałąź turystyczna. 16. Spośród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych aktywnych jest 47,6%. 17. Niewystarczająco rozwinięta baza okółoturystyczna, w tym gastronomiczna i noclegowa.
Szanse – analiza otoczenie	Zagrożenia – analiza otoczenia
1. Wsparcie finansowe z programów Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych, w tym Funduszu Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Odbudowy. 2. Wsparcie kształcenia specjalistycznego i zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy. 3. Dogodne położenie miasta w układzie komunikacyjnym 4. Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości jako systemu wsparcia dla rozwoju podmiotów gospodarczych i inkubacji nowych. 5. Korzystne położenie względem wielu miast Dolnego Śląska. 6. Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej. 7. Możliwość tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych. 8. Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, innowacyjność przedsiębiorstw. 9. Kreacja pozytywnego klimatu inwestycyjnego związanego z zakładaniem firm przez młodych ludzi oraz tworzeniem atrakcyjnych warunków do inwestowania. 10. Kształtowanie się segmentów turystów np. zainteresowanych ucieczką od przeludnionych kurortów turystycznych. 11. Rosnąca popularność produktów turystyki aktywnej, w tym narciarskiej i rowerowej oraz turystyki postindustrialnej.	1. Wciąż odczuwalne skutki przekształceń gospodarczych i upadku przemysłu górniczego. 2. Trudności związane z pozyskaniem inwestorów. 3. Wyższy poziom rozwoju branży turystycznej w Karkonoszach (Karpacz i Szklarska Poręba) i zachodniej części Kotliny Kłodzkiej (lepszą bazą hotelowo-gastronomiczną i lepiej rozwiniętymi usługami okołoturystycznymi). 4. Większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego oraz innych. 5. Krótki czas pobytu turystów odwiedzających miasto oraz niewielka ich liczba. 6. Niewielkie zainteresowanie inwestorów budową infrastruktury turystycznej i okółoturystycznej. 7. Duża popularność innych obiektów turystycznych i imprez sportowych Dolnego Śląska (np. Kopalnia Złota w Złotym Stoku, Twierdza Srebrna Góra, Twierdza Kłodzko, Świątynia Wang, Bieg Piastów, Szlak Wygasłych Wulkanów w gminach Pogórza Kaczawskiego).

12. Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy.	
13. Rewolucja w systemach nauki, pracy zdalnej i telepracy, również w wyniku zagrożeń epidemicznych. Stanowi to szansę na lokowanie się firm i indywidualnych aktywności zawodowych w małych, przyjaznych miejscowościach.	

Źródło: Opracowanie własne

III.3. Analiza SWOT Boguszcowa-Gorc w obszarze infrastrukturalno-przestrzennym

Tabela 31. Analiza SWOT Boguszcowa-Gorc w obszarze infrastrukturalno-przestrzennym

Silne strony – analiza wewnętrzna	Słabości – analiza wewnętrzna
1. Dobrze przygotowana infrastruktura wodno-kanalizacyjna niemal we wszystkich lokalach i obiektach mieszkalnych i użytkowych. 2. Doprowadzenie gazu ziemnego niemal do wszystkich obiektów z wyjątkiem Starego Lesieńca i Lubominka. 3. Powiązania komunikacyjne poprzez sieć komunikacyjną kolejową i drogową. 4. Dobra infrastruktura edukacyjno-sportowa. 5. Różnorodność walorów przyrodniczo-krajobrazowych Boguszcowa –Gorc związanych ściśle z położeniem geograficznym, co stanowi przewagę komparatywną gminy. 6. Dość dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna, dogodny połączenie kolejowe miasta ze stolicą województwa dolnośląskiego – Wrocławiem. 7. Istnienie rozbudowanej infrastruktury kolejowej (trzy stacje kolejowe). 8. Istniejący teren do zagospodarowania na potrzeby strefy aktywności gospodarczej / duża powierzchnia wolnych terenów do inwestycji.	1. Brak obwodnicy Miasta i konieczność przeprowadzenia szeregu prac do wykonania w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej z uwagi na zły stan techniczny i niskie parametry techniczne odcinków dróg gminnych, powiatowych i drogi wojewódzkiej. 2. Brak dogodnych połączeń komunikacyjnych wewnątrz miasta. 3. Relatywnie duża ilość zasobów mieszkaniowych wymagających renowacji. 4. Zdegradowane obiekty i obszary przemysłowe i pokopalniane. 5. Brak własnej oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów (współpraca w tym względzie z sąsiednimi j.s.t.). 6. Niedostateczne połączenie funkcjonalno-przestrzenne odrębnych jednostek administracyjnych: Boguszków, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec i Lubominek. 7. Zły stan infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych. 8. Niebezpieczeństwo wystąpienia skutków zalewania i tapnięć chodników i wyrobisk pokopalnianych w obrębie miasta.

9. Plany modernizacji zasobów mieszkaniowych. 10. Częściowo zrekultywowane hałdy i osadniki pokopalniane. 11. Obszary chronione przyrody: Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich, Obszar Krajobrazu Kopuły Chełmca oraz Obszary Natura 2000: „Masyw Chełmca”, „Góry Kamienne”, Obszar ochrony ptaków. 12. Najwyżej położony rynek w Polsce. 13. Budynek dworca w dzielnicy Gorce po kapitalnym remoncie. 14. Regularna komunikacja autobusowa do Wałbrzycha, także w niedziele i święta. 15. Wewnętrzna komunikacja autobusowa pomiędzy poszczególnymi dzielnicami miasta. 16. Dostateczny poziom stanu i jakości przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne). 17. Dostateczna ocena komunikacji publicznej [wg badań ankietowych].	9. Występowanie obszarów zagrożenia powodzią w obrębie doliny potoku Lesk, w szczególności w obszarze Starego Lesieńca.
Szanse – analiza otoczenie	Zagrożenia – analiza otoczenia
1. Podnoszenie rangi transportu kolejowego w dokumentach europejskich jako zrównoważonej formy transportu publicznego. 2. Budowa szybkiej kolei w kierunku Centralny Port Komunikacyjny – Praga w bezpośredniej bliskości Boguszowa – Gorc. 3. Połączenie do budowanej drogi ekspresowej S3 i projektowanej S5. 4. Dostępność funduszy unijnych ukierunkowanych na opracowanie i wdrażanie pro-ekologicznych oraz energooszczędnych rozwiązań w zakresie infrastruktury i gospodarki. 5. Wzrost świadomości ekologicznej w zakresie konieczności podłączenia się do zintegrowanego systemu wodno-ściekowego. 6. Rozszerzenie oferty komunikacji drogowej i kolejowej w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej.	1. Przeznaczenie wsparcia finansowego na projekty realizowane w innych częściach regionu lub Polski (konkurencyjność regionalna i lokalna). 2. Upolitycznienie mechanizmów przydzielania środków finansowych na inwestycje infrastrukturalne. 3. Obniżona atrakcyjność inwestycyjna Gminy Miasta Boguszów–Gorce związana z brakiem bezpośredniej drogi o parametrach drogi dwujezdniowej łączącej Aglomerację Wałbrzyską z autostradą A4. 4. Ograniczenia w podejmowaniu przedsięwzięć gospodarczych ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 i innych obszarów objętych ochroną. 5. Zmieniający się klimat globalny i odczuwalne również w Polsce skutki: trwale niedobory wody i gwałtowne zjawiska atmosferyczne. 6. Dominujący wpływ globalnych funduszy inwestycyjnych na rynek nieruchomości i malejący wpływ czynników lokalnych na

	ceny budowy nowej infrastruktury mieszkaniowej, m.in. mieszkań komunalnych.

Źródło: Opracowanie własne

Analiza strategiczna SWOT Miasta Boguszków-Gorce przedstawia potencjał wewnętrzny w wymiarze silnych i słabych stron oddzielnie w trzech obszarach: społecznym, gospodarczym i infrastrukturalno-przestrzennym. Zostało zidentyfikowanych łącznie w trzech obszarach 45 silnych stron oraz 44 słabe strony. Nie można wprost powiedzieć, że ten stan niemal zrównoważony ilościowo, przekłada się na równowagę zasobów i potencjału. Zostało również zidentyfikowanych 31 szans rozwoju, które daje analiza otoczenia. Wskazano łącznie na 20 zagrożeń występujących w otoczeniu. Takie zestawienie może napawać optymizmem, gdyż szans jest znacznie więcej niż zagrożeń.

SWOT jest tylko narzędziem analitycznym, a dopiero wypracowane na jej podstawie i realizowane scenariusze rozwojowe będą źródłem sukcesów strategicznych obejmujących wszystkich interesariuszy Miasta Boguszków-Gorce ze szczególnym akcentem na jego mieszkańców.

Rozdział IV. Determinanty rozwoju Miasta Boguszków-Gorce

IV.1. Społeczne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszów – Gorce

Determinanty rozwoju to czynniki, które warunkują rozwój podmiotu, w tym wypadku - wspólnoty samorządowej. W związku z tym, że strategia jest planem wdrażanym przez długi okres czasu, fakt ich wystąpienia i siła oddziaływania poszczególnych determinantów może być przyjęta jedynie z pewnym prawdopodobieństwem. Poszczególne uwarunkowania mogą stymulować rozwój lub powodować stagnację, ale także mogą powodować regres, dlatego istotna jest ich identyfikacja wraz z diagnozą ryzyka.

W strategii rozwoju Miasta Boguszów-Gorce na lata 2021-2030 determinanty rozwoju zostały opracowane na podstawie założeń strategicznych zawartych w: ogólnopolskiej strategii rozwoju regionalnego, strategii dolnośląskiej oraz strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej. Uwzględnione zostały oczekiwania i obawy mieszkańców i władz Miasta Boguszów-Gorce wyrażone w badaniach ankietowych oraz podczas spotkań panelowych.

Determinanty zostały podzielone na trzy komponenty przyjęte w części badawczej, tj. społeczne, gospodarcze oraz infrastrukturalne. Analogiczny podział zostanie zastosowany w części planistycznej strategii.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 [Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa, wrzesień 2019 r.] wskazuje na obszary rozwoju, które może wykorzystać Miasto Boguszów - Gorce w ramach własnej strategii.

Według wskazań, biedniejsze obszary, w tym małe miasta, tracą swoją pozycję gospodarczą oraz pełnione funkcje i stają się nieatrakcyjnymi miejscami do życia i działalności gospodarczej. Powoduje to wzrost zróżnicowań, przede wszystkim w sferze społecznej i ekonomicznej, co pociąga za sobą w dłuższym okresie zwiększenie migracji. Przewidziano zatem w KSRR 2030 priorytetowe kierunki wsparcia:

- aktywizację lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców oraz wzmacnianie poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej (jako czynnik m.in. przeciwdziałający decyzjom o migracji),
- poprawę dostępności usług publicznych, m.in. poprzez ich rozwój a docelowo integrację ich świadczenia oraz określenie lokalnych standardów ich dostępności z uwzględnieniem aspektu depopulacji oraz procesu starzenia się społeczeństwa, wspieranie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, w szczególności przez włączanie PES w ich realizację,
- wsparcie kultury i rozwój kapitału społecznego, jako ważnych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru, w tym integracji społeczności lokalnej na rzecz rozwoju lokalnego (m.in. poprzez tworzenie „miejsc trzecich” poza domem i pracą, pozwalających na kształtowanie postaw: sprzyjających kooperacji, kreatywności, komunikacji, powstawaniu oddolnych inicjatyw, kreowaniu lokalnych liderów oraz wzmacnianiu integracji społecznej).

Dla realizacji tych priorytetów, jak wyraźnie podkreśla krajowa strategia, konieczne jest rozwijanie kompetencji liderów samorządowych.

W KSRR 2030 zostały przedstawione programy wsparcia, które mogą zostać wdrożone w procesie realizacji poszczególnych celów rozwojowych Miasta Boguszów-Gorce w obszarze strategicznym.

Tabela 32. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych

Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych		
1.	Racjonalny system finansowania JST	Główne kierunki zmian ustaw o dochodach JST i innych właściwych ustaw i aktów prawnych dotyczą: -zwiększenia zróżnicowania źródeł dochodów własnych w finansowaniu działalności JST, by zachęcić do bardziej racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi; - „zatrzymania” w regionach środków finansowych, które nie podlegają rzeczywistym transferom międzyregionalnym (dotyczy środków finansowych, które podlegają transferowi na szczebel centralny, a następnie wracają do regionu pod inną postacią); -powiązania zmian w algorytmie mechanizmu korekcyjno-wyrównawczego z potrzebami wydatkowymi JST oraz ich potencjałem dochodowym; zmiany te będą sprzyjać realizacji celów polityki regionalnej.
2.	Centrum Wsparcia Doradczego	Odpowiedź na potrzebę wsparcia administracji samorządowej szczebla lokalnego, zwłaszcza na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją w przygotowaniu projektów rozwojowych, wieloaspektowych i zintegrowanych, które mają duże oddziaływanie na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru funkcjonalnego. Projekt przyczyni się do wzrostu sprawności administracyjnej w samorządach lokalnych i w efekcie lepszego wdrażania polityk publicznych.
3.	Dostępność PLUS	Program (realizowany w latach 2018-2025), którego celem jest zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach. Dotyczy 8 obszarów: architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja, usługi, konkurencyjność i koordynacja. Przewiduje m.in. granty na finansowanie usług transportu indywidualnego typu „od drzwi do drzwi” dla 150 jednostek samorządowych.
4.	Inicjatywa na rzecz umiejętności	Program promujący uczenie się w różnych formach przez całe życie, obejmujący ponadresortowe podejście do kształcenia kompetencji i umiejętności Polaków, oparty na nowym modelu kształcenia dorosłych bazującym na edukacji poza formalnej, uznawaniu efektów edukacji innej niż formalna (poza formalnej i uczenia się nieformalnego) oraz szerszej dostępności do usług zintegrowanych dla obywateli, w których oferty edukacyjne połączone są z usługami z innych zakresów (promocja przedsiębiorczości i zatrudnienia, wsparcie rodziny, uczestnictwo w kulturze, aktywność społeczna).
5.	Kompetencje w społeczeństwie informacyjnym	Działania na rzecz włączenia obywateli w kreowanie społeczeństwa informacyjnego przez ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego oraz rozwój umiejętności cyfrowych na każdym poziomie.

6.	Narodowy Program Mieszkaniowy	Dokument określający główne cele i środki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w horyzoncie średniookresowym (do 2030 r.). Program obejmuje zarówno działania regulacyjne (odnoszące się do procesu inwestycyjnego w budownictwie oraz zarządzania istniejącym zasobem mieszkaniowym), jak również działania finansowe (wspierające określone obszary budownictwa mieszkaniowego). Kluczowym elementem Programu jest pakiet „Mieszkanie+” obejmujący następujące instrumenty: 1) budowę powszechnie dostępnych mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu (w tym mieszkań z opcją dojścia do własności przez najemcę) na zasadach rynkowych, przy wykorzystaniu m. in. gruntów publicznych oraz 2) wsparcie przedsięwzięć społecznego budownictwa czynszowego, w ramach którego funkcjonują odrębne instrumenty dostosowane do sytuacji finansowej ostatecznych beneficjentów (budownictwo socjalne i komunalne dla najuboższych, budownictwo towarzystw budownictwa społecznego dla osób o przeciętnych dochodach). Dodatkowo w ramach działań społecznych pakietu od 1 stycznia 2019 r. funkcjonuje program dopłat do czynszu.

Źródło: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa, wrzesień 2019 r.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 [UMWD, Wrocław 2018 r.] wskazuje na priorytety, które będą wspierane przez władze samorządowe Województwa Dolnośląskiego. Wpisanie się strategii rozwoju Miasta Boguszów-Gorce w poniższe cele zdecydowanie zwiększa szanse na pozyskanie wsparcia finansowego, zarówno z budżetu województwa jak i z środków pomocowych zewnętrznych, w których dystrybucji będzie pośredniczyć samorząd województwa dolnośląskiego.

Wspierane będą priorytety społeczne, które mogą być w pełni koherentne z celami rozwojowymi Miasta Boguszów-Gorce. Dotyczy to przede wszystkim:

- rozwoju i dostosowania infrastruktury publicznej do uwarunkowań społeczno-demograficznych, w szczególności do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, słabszych i starszych (przedsięwzięcie strategiczne - 2.2.3);
- poprawy jakości usług publicznego transportu zbiorowego (przedsięwzięcie strategiczne -2.3.6);
- wspierania organizacji pozarządowych oraz sieci działających na rzecz tych organizacji (przedsięwzięcie strategiczne - 3.1.4);
- aktywności społeczności lokalnej i rozwoju lokalnego, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zmarginalizowanych (przedsięwzięcie strategiczne - 3.1.5);
- wsparcia i promocji partnerstwa społecznego, w tym ekonomii społecznej oraz zwiększenia ich roli w realizacji usług społecznych (przedsięwzięcie strategiczne - 3.1.6);
- wsparcia działań na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (przedsięwzięcie strategiczne - 3.2.2);
- wspierania ekonomii społecznej (przedsięwzięcie strategiczne - 3.2.5);
- wspierania systemu aktywizacji osób starszych (przedsięwzięcie strategiczne - 3.5.1);

- realizowania działań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami (przedsięwzięcie strategiczne - 3.5.2).

W Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r. [maj 2018] zostały, w sferze społecznej, zidentyfikowane następujące szanse:

- zmiana w mentalności społeczeństwa: docenienie zarówno szkolnictwa zawodowego, jak i potrzeby uczenia się przez całe życie,
- promowanie włączenia społecznego i przeciwdziałanie ubóstwu.

Zostały również wskazane zagrożenia, które mogą wystąpić w sferze społecznej:

- postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- niewystarczająca oferta kształcenia adresowana do dorosłych,
- zapaść służby zdrowia.

W Strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej zostały zidentyfikowane następujące priorytety i działania społeczne, które mogą być wykorzystywane jako płaszczyzna wsparcia dla rozwoju Miasta Boguszów - Gorce: atrakcyjne i bezpieczne środowisko zamieszkania (priorytet 2.1) oraz aktywna i zdrowa społeczność (priorytet 2.3).

W ramach działania wzmacniającego organizacje pozarządowe (działanie 2.3.2 i 2.3.4) szczególnie powinny być wspierane organizacje działające na rzecz włączenia społecznego (m.in. podmioty ekonomii społecznej), w tym integracji seniorów i osób niepełnosprawnych. Aktywnym organizacjom należałoby częściej niż obecnie delegować uprawnienia z zakresu zadań publicznych. Szczególne wsparcie należy kierować do podmiotów ekonomii społecznej działających na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych.

W związku z postępującym starzeniem się społeczeństwa rodzi się potrzeba wzmocnienia aktualnie prowadzonej polityki senioralnej (działanie 2.3.7). Potrzeba opieki nad seniorami, ale także innymi osobami zależnymi przekłada się na mniejszą aktywność na rynku pracy. Ponieważ problem narasta i będzie narastać, konieczny będzie rozwój systemu opieki nad ludźmi starszymi i niepełnosprawnymi. Przyjęte rozwiązania powinny zagwarantować zarówno opiekę całodobową jak i dzienną. Realizacja niniejszego działania wymagać będzie również wykształcenia odpowiednich kadr, gwarantujących wysoki standard świadczonych dla seniorów usług.

W części diagnostycznej dla Miasta Boguszów - Gorce w obszarze społecznym wskazano następujące szanse, które mogą stanowić szczególne determinanty stymulujące jego rozwój:

- 1) Suburbanizacja – wyprowadzanie się mieszkańców dużych miast do mniejszych, ościennych miejscowości w celu spokojniejszego, a czasem tańszego życia.
- 2) Wsparcie finansowe działań społecznych w programach Unii Europejskiej i krajowych programach pomocowych.
- 3) Wysoki poziom motywacji władz samorządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych Miasta.
- 4) Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej.

- 5) Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy.
- 6) Wspieranie działań skierowanych na aktywizację seniorów, poprzez różnego rodzaju organizacje, m.in. Uniwersytety III wieku.

Mieszkańcy Boguszowa - Gorce w przeprowadzonym sondażu diagnostycznym z wykorzystaniem badań ankietowych, wskazali na dwa problemy społeczne wymagające interwencji strategicznej: brak atrakcyjnych miejsc pracy w mieście oraz brak oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Wskazali również na patologię, która szczególnie dotyka mieszkańców miasta, a mianowicie na alkoholizm (choć nie jest to potwierdzone w badaniach statystycznych, jako zjawisko o dużo większym natężeniu, niż porównawczo w Polsce i w województwie.)

Oczekiwania mieszkańców oraz władz samorządowych Gminy Miasta Boguszów-Gorce, zostały wyrażone podczas trzech paneli strategicznych. W sferze społecznej dotyczyły one m.in.

- 1) Zwiększenia dostępności placówek publicznych, w tym placówek oświatowych, dla osób niepełnosprawnych, braku specjalnych programów edukacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, potrzeby udostępnienia wszystkich obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych, budowy dźwięgów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych oraz stworzenia intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi.
- 2) Potrzeb integracji poszczególnych dzielnic w układzie społecznym poprzez przygotowanie i wdrażanie, systemu wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszowa–Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta. Możliwe byłoby wykorzystanie w tym celu istniejących i rewitalizowanych obszarów i zespołów zabudowy.
- 3) W związku z brakiem atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży oraz ogólnie – atrakcyjności imprez kulturalnych, całościowego spojrzenia na kulturę w mieście i próby stworzenia od podstaw wyróżniających się (nie kopiowanych z innych miast) wydarzeń kulturalnych. Jak wiadomo z doświadczeń innych miejsc w Polsce i w Europie, czasem nawet małym społecznościom udaje się stworzyć wieloletni, atrakcyjny „produkt kulturalny”, przy czym istnieje wystarczająco dużo źródeł finansowania zewnętrznego dla dofinansowania tego typu inicjatyw.
- 4) Potrzeb aktywizacji osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to przede wszystkim zadaniem Powiatowego Urzędu Pracy, jednak jednostki samorządu lokalnego mogą włączyć się pośrednio we wsparcie tych działań m.in. poprzez spółdzielczość socjalną lub programy aktywizacyjne OPS-u.
- 5) Potrzeb oferty dla osób w różnym wieku, niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób chorobami psychicznymi poprzez: pomoc indywidualną, świetlice środowiskowe, zajęcia i klasy integracyjne oraz działania permanentne i systemowe.
- 6) Jednego z najważniejszych aspektów każdej strategii działań samorządowych, czyli pobudzenia aktywności obywatelskiej oraz rozwoju inicjatyw społecznych.

Podsumowaniem zarówno diagnozy jak oraz badań sondażowych i panelowych są wskazane przez mieszkańców i władze samorządowe postulaty strategiczne, które należy uznać za najistotniejsze determinanty Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce. W sferze społecznej zostały bezpośrednio

i pośrednio wyrażone następujące postulaty (hierarchię potrzeb i ważności poszczególnych postulatów przedstawia odpowiednia tabela w ustępie II.5.):

- 1) Budowa dźwigów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz utworzenie intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi w obiektach użyteczności publicznej, a szerzej, uczynienie przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców potrzebujących wsparcia.
- 2) Przygotowanie i wdrożenie programu oddłużania zaległości wobec jednostki samorządowej i prac publicznych dla mieszkańców.
- 3) Dalsze inwestycje w rozbudowę żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu.
- 4) Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu, w oparciu o istniejące i rewitalizowane obszary i zespoły zabudowy – wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszowa – Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta.
- 5) Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu zachęt do powrotu z emigracji – głównie spowodowanej nauką w szkołach średnich i wyższych, jak również emigracji zarobkowej.
- 6) Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych z biurem typu „open space”, jednym lub dwoma biurami wydzielonymi i jedną lub dwiema salami konferencyjnymi oraz utworzenie stanowiska pracy w celu pomocy administracyjno – biurowej dla organizacji pozarządowych, w tym pomocy w pisaniu i rozliczaniu wniosków o dotacje ze źródeł zewnętrznych.
- 7) Całościowe spojrzenie na kulturę w mieście i próba zbudowania wyróżniających się (nie kopiowanych z innych miast) wydarzeń kulturalnych, atrakcyjny „produkt kulturalny”, m.in. w oparciu o tradycje górnicze, browarnicze. W szczególnym aspekcie - przygotowanie oferty atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dla młodzieży.
- 8) Przygotowanie oferty pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.
- 9) Przygotowywanie i stopniowe wdrażanie programu współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz z lokalnymi przedsiębiorcami w celu minimalizacji problemu bezrobocia oraz uatrakcyjnienia oferty pracy.
- 10) Szczególna troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów.
- 11) Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miasta i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu.
- 12) Zwiększenie liczby i dostępności mieszkań, w szczególności dla osób o przeciętnych i niskich dochodach oraz nieposiadających zdolności kredytowej.
- 13) Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej starości.
- 14) Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych

IV.2. Gospodarcze uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszów – Gorce

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 wskazuje na obszary rozwoju, które może wykorzystać Miasto Boguszów-Gorce w ramach własnej strategii rozwoju w komponencie gospodarczym.

W KSRR 2030 przewidziano priorytetowe kierunki rozwoju, które obejmują w aspekcie gospodarczym następujące priorytety:

- wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją (priorytet 1.1.2),
- wspieranie dla biznesu (priorytet 2.2.2),
- wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych (priorytet 2.2.3).

Polityka regionalna tam, gdzie występuje zagrożenie trwałą marginalizacją, zostanie ukierunkowana na promocję i wsparcie inwestycji prywatnych wykorzystujących lokalne zasoby, na integracji świadczenia usług w skali obszaru powiązanego funkcjonalnie. Wspierana też będzie aktywizacja podmiotów publicznych, prywatnych, ekonomii społecznej i mieszkańców na rzecz rozwoju i współpracy, w tym poprzez szersze wykorzystanie partnerstw publiczno - prywatnych i międzysektorowych. Oczekiwanym efektem takich działań powinien być rozwój lokalnych firm, w tym przedsiębiorstw społecznych, wzrost liczby lokalnych miejsc pracy, wzrost dochodów mieszkańców oraz bazy dochodowej samorządów terytorialnych.

W mniejszych ośrodkach miejskich realizowane będą działania m.in. w zakresie rozwoju wewnętrznego potencjału przedsiębiorstw, start-upów, dostępu do usług doradczych oraz wzmacniania kompetencji zarządczych. Wspierane będzie tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi przedsiębiorczości społecznej.

Wspieranie zarówno istniejących, jak też nowo zakładanych przedsiębiorstw skupiać się będzie na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi ich działalności (np. poprzez polepszenie otoczenia prawnego i instytucjonalnego) oraz zachęcaniu do ekspansji na nowe rynki, w tym nowe lokalne rynki zbytu, jak też umiędzynarodowienie działalności oraz rozwijanie zaawansowanych form współpracy międzynarodowej.

Duże znaczenie dla kształtowania aktywności gospodarczej na danym obszarze ma jego atrakcyjność inwestycyjna. W tym zakresie wspierane będą następujące działania:

- tworzenie inicjatyw wspierających lokalnych przedsiębiorców, szczególnie MŚP (Lokalne Centra Kompetencji),
- tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych, z wykorzystaniem nowego systemu aktywności stref ekonomicznych,
- rozwój kompetencji lokalnych władz w zakresie poszukiwania i obsługi inwestorów.

W KSRR 2030 zostały przedstawione programy wparcia, które mogą zostać wdrożone w procesie realizacji poszczególnych celów rozwojowych Miasta Boguszów-Gorce w obszarze gospodarczym.

Tabela 33. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych

Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych		
1.	Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją	Zestaw działań z zakresu m.in. rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów ludzkich, pobudzania lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług publicznych. Celem podjęcia tych działań jest osiągnięcie wymiernych efektów gospodarczych związanych z rozwojem przedsiębiorczości i ze wzrostem poziomu inwestycji na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją.
2.	Program ponadregionalny skierowany do najsłabszych gospodarczo obszarów (Program 2020+)	Program skierowany do najsłabszych gospodarczo obszarów (zw. Programem 2020+), który będzie wdrażany po 2020 roku i obejmie obszary o najniższym poziomie PKB, borykające się z problemami rozwojowymi, czyli m.in. obszary zagrożone trwałą marginalizacją i średnie miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. W ramach Programu 2020+ realizowany będzie kompleksowy pakiet działań z zakresu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów rynku pracy, lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług publicznych, co w długotrwałej perspektywie powinno przełożyć się na nie pogłębianie się dysproporcji w rozwoju ekonomicznym podregionów.
3.	Akademia menedżera innowacji	Program skierowany do menedżerów przedsiębiorstw, służący przekazaniu wiedzy, rozwojowi umiejętności oraz kształtowaniu postaw i zachowań stymulujących powstawanie innowacyjnych rozwiązań w firmach, wprowadzanie ich na rynek i zarządzanie nimi. Efektem ma być większa skłonność i zdolność firm do stymulowania procesów innowacyjnych i czerpania z nich korzyści biznesowych, a w konsekwencji oparcie swych przewag konkurencyjnych na innowacjach.
4.	Profesjonalne Instytucje Otoczenia Biznesu	Wsparcie procesu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i w małych miastach przez integrację instytucji otoczenia biznesu posiadających ofertę dla klienta na obszarach wiejskich, ich promocję oraz podwyższenie jakości i efektywności świadczonych usług. Działanie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i w małych miastach.
5.	Program Start in Poland	Instrument ukierunkowany na stworzenie ekosystemu sprzyjającego rozwojowi start-upów w Polsce na każdym etapie ich rozwoju, tj. od fazy inkubacji, przez rozwój, aż po ekspansję międzynarodową. Ma on również zachęcać podmioty z zagranicy do zakładania start-upów i rozwijania ich działalności w Polsce. W ramach programu wykorzystany jest potencjał dużych spółek, w tym spółek Skarbu Państwa, współpracujących z młodymi firmami charakteryzującymi się wysokim potencjałem rozwoju.

Źródło: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa, wrzesień 2019 r.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazuje na priorytety, które będą wspierane przez władze samorządowe Województwa Dolnośląskiego. Wpisanie się strategii rozwoju Miasta Boguszów-Gorce w poniższe cele zdecydowanie zwiększa szanse na pozyskanie wsparcia finansowego, zarówno z budżetu województwa jak i z środków pomocowych zewnętrznych, w których dystrybucji będzie pośredniczyć samorząd województwa dolnośląskiego.

Wspierane będą priorytety gospodarcze, które mogą być w pełni koherentne z celami rozwojowymi Miasta Boguszów-Gorce. Dotyczy to przede wszystkim:

- wspieranie obszarów o trudnych warunkach rozwojowych, zagrożonych wystąpieniem strukturalnego bezrobocia oraz niskim PKB (przedsięwzięcie strategiczne – 1.1.1);
- wzmocnienie roli MŚP, w tym firm rzemieślniczych i rodzinnych w aktywizacji gospodarczej subregionów (przedsięwzięcie strategiczne – 1.1.3);
- promowanie regionu jako atrakcyjnego miejsca dla turystyki i poprawy stanu zdrowia (przedsięwzięcie strategiczne – 1.1.5.);
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, miejskich, w tym przemysłowych (przedsięwzięcie strategiczne – 1.4.2);
- rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych i powydobywczych (przedsięwzięcie strategiczne – 4.1.3);
- wzmocnienie potencjału uzdrowiskowego i turystycznego, w tym rozwój nowych gałęzi turystyki (przedsięwzięcie strategiczne – 4.2.4);
- prowadzenie działań na rzecz racjonalnego wykorzystania i ochrony złóż kopalin (przedsięwzięcie strategiczne – 4.2.6);
- wsparcie projektów wykorzystujących rynek surowców wtórnych i „re - manufacturing” (przedsięwzięcie strategiczne – 4.6.2);
- rozwój modeli biznesowych wspierających rozbudowane systemy serwisowania i napraw produktów (przedsięwzięcie strategiczne – 4.6.3).

W **Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r.** zostały w sferze gospodarczej zidentyfikowane następujące szanse:

- dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, innowacyjność przedsiębiorstw, współpracę sektora naukowo-badawczego z biznesem,
- napływ kapitału zagranicznego w ramach nawiązanych kontaktów zagranicznych,
- rosnące koszty pracy we Wrocławskim Obszarze Metropolitalnym,
- duży potencjał związany z obsługą nowego perspektywicznego rynku „opieką nad seniorami”,
- wzrost znaczenia ekoturystyki.

Zostały również wskazane zagrożenia, które mogą wystąpić w sferze gospodarczej:

- większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego,
- wyższy poziom rozwoju branży turystycznej w Karkonoszach i zachodniej części Kotliny Kłodzkiej,

- niewielka liczba hoteli sieciowych zainteresowanych lokalizacją na obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej,
- negatywne przemiany demograficzne, wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w relacji do osób w wieku przedprodukcyjnym mogą skutkować zakłóceniem na rynku pracy.

W Strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej zostały zidentyfikowane następujące priorytety i działania gospodarcze, które mogą być wykorzystywane jako płaszczyzna wsparcia dla rozwoju Miasta Boguszków - Gorce: dynamiczna gospodarka i innowacyjna przedsiębiorczość (priorytet 1.1) oraz atrakcyjna i konkurencyjna oferta turystyczna (priorytet 1.2).

Realizacja powyższych priorytetów wymagać będzie podjęcia szeregu działań, w tym m.in.:

- dostarczenia nowych oraz uzbrojenia istniejących terenów inwestycyjnych, w miejscach, gdzie występują deficyty (działanie 1.1.4),
- dostarczenia przedsiębiorcom z Aglomeracji Wałbrzyskiej kapitału na potrzeby realizacji inwestycji – wypełnienie luki inwestycyjnej adekwatnymi instrumentami; podstawową formą wsparcia finansowego powinny być dotacje inwestycyjne dla firm oraz zwrotne instrumenty finansowej (pożyczki, poręczenia, inwestycje kapitałowe) (działanie 1.1.4 i 1.1.2).

Realizacja rozwoju atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej wymaga podjęcia licznych działań, zarówno w zakresie inwestycji trwałych w obiekty turystyczne (działanie 1.2.2) jak i inwestycji miękkich w atrakcje turystyczne powiązane z wydarzeniami kulturalnymi, sportowymi i rekreacyjnymi (działanie 1.2.3). Ponadto szczególnym wyzwaniem jest przygotowanie kompleksowych produktów turystycznych (działanie 1.2.4).

Renowacją należy objąć zarówno całe układy urbanistyczne, jak i pojedyncze zabytki, w tym również cenne zabytki techniki. Szczególną wagę należy przyłożyć do wzmocnienia roli uzdrowisk i miejscowości atrakcyjnych turystycznie w rozwoju Aglomeracji. Inwestycjom tym towarzyszyć powinny działania zmierzające do rozbudowy infrastruktury komplementarnej podnoszącej atrakcyjność obiektów zabytkowych oraz umożliwiającej pełne wykorzystanie ich potencjału. Jednocześnie należy prowadzić działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji ciągów pieszych, tras rowerowych i konnych, łączących obiekty dziedzictwa materialnego i przyrodniczego. Powinny także powstać obiekty małej infrastruktury sprzyjające wypoczynkowi i rekreacji. Rozbudowie musi ulec także infrastruktura umożliwiająca rozwój turystyki aktywnej, w tym związanej z uprawianiem sportów zimowych. Rozbudowana infrastruktura turystyczno - rekreacyjna powinna stanowić impuls do wzrostu liczby i rozwoju podmiotów świadczących usługi turystyczne i rekreacyjne.

W części diagnostycznej dla Miasta Boguszków - Gorce w obszarze gospodarczym wskazano następujące szanse, które mogą stanowić szczególne determinanty stymulujące jego rozwój:

- 1) Wsparcie finansowe z programów Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych, m.in. Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, Fundusz Odbudowy.
- 2) Wsparcie kształcenia specjalistycznego i zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
- 3) Dogodne położenie miasta w układzie komunikacyjnym
- 4) Korzystne położenie względem wielu miast Dolnego Śląska.
- 5) Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej.

- 6) Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, innowacyjność przedsiębiorstw.
- 7) Kreacja pozytywnego klimatu inwestycyjnego związanego z zakładaniem firm przez młodych ludzi oraz tworzeniem atrakcyjnych warunków do inwestowania.
- 8) Kształtowanie się segmentów turystów np. zainteresowanych ucieczką od przeludnionych kurortów turystycznych.
- 9) Rosnąca popularność produktów turystyki aktywnej, w tym narciarskiej i rowerowej oraz turystyki postindustrialnej.
- 10) Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy.
- 11) Rewolucja w systemach nauki, pracy zdalnej i telepracy. Stanowi to szansę na lokowanie się firm i indywidualnych aktywności zawodowych w małych, przyjaznych miejscowościach.

Mieszkańcy Boguszowa - Gorce w przeprowadzanym sondażu diagnostycznym z wykorzystaniem badań ankietowych wskazali na trzy problemy gospodarcze wymagające interwencji strategicznej: poprawa dostępności komunikacyjnej i budowa obwodnicy, potrzeba wsparcia tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy i wspieranie lokalnych mikro i małych przedsiębiorców.

Oczekiwania i obawy mieszkańców oraz władz samorządowych Gminy Miasta Boguszów - Gorce, zostały wyrażone podczas trzech paneli strategicznych. W sferze gospodarczej dotyczyły one m.in.

- 1) Komunalizacji i zagospodarowania obiektów i terenów dawnego browaru. Aktualnie władze powiatu wałbrzyskiego wystąpiły o rozwiązanie stanu użytkowania wieczystego na rzecz ponownej dyspozycji tym obszarem przez Skarb Państwa. Problemem dla docelowego zagospodarowania na obecną chwilę są zadłużenia hipoteczne dotychczasowych właścicieli, jak i rygorystyczne stanowisko Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Niezależnie od tego, władze miejskie były zainteresowane komunalizacją tego obszaru i jego rewitalizacją oraz uczynieniem z tego miejsca ważnego punktu turystyki przemysłowej.
- 2) Rewitalizacji Starego Miasta w Boguszowie.
- 3) Rozwoju obszaru sportowego i rekreacyjnego na stoku Dzikowca, w tym jego potencjału gospodarczego (w oparciu o porzuconą budowę hotelu) - przygotowania wielowątkowego programu inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec wraz z przygotowaniem wniosków o dofinansowanie tych działań z funduszy zewnętrznych. Program taki powinien ujmować kompleks sportowo – rekreacyjny Dzikowiec w różnych aspektach: przystanek kolejowy, stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, wieża widokowa, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp.
- 4) Utworzenia przystanku kolejowego na linii kolejowej w kierunku Mezimesti w Republice Czeskiej.
- 5) Wskazywania przez lokalnych przedsiębiorców na problemy z pozyskaniem kompetentnych pracowników, w związku z „wysysaniem” lokalnego rynku pracy przez podstrefy WSSE i TSSE w Wałbrzychu i Biskupicach Podgórnych.
- 6) Potrzeb przygotowania nowych terenów inwestycyjnych (także o niewielkiej powierzchni), szczególnie pod kątem lokalnych i regionalnych przedsiębiorców z sektora MŚP.
- 7) Barrier w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy wskazali głównie na brak wiedzy, informacji, umiejętności i czasu. Z dużym zainteresowaniem

spotkał się pomysł utworzenia stanowiska ds. promocji programów dotacyjnych dla przedsiębiorców oraz ds. pomocy merytorycznej w przygotowywaniu niezbędnych wniosków.

- 8) Potrzeby rozbudowy komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i hotelarsko – turystycznej, w tym uchwalenia przez samorząd programów pomocy publicznej dla przedsiębiorców z tych branż.
- 9) Pomysłu inwestycji polegającej na utworzeniu inkubatora przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start-upów, co byłoby jednocześnie dobrą ofertą dla oczekiwanych powrotów młodych absolwentów wyższych uczelni – w kontekście wskazanego w ust.1.2. programu zachęt do powrotu z emigracji – głównie spowodowanej nauką w szkołach średnich i wyższych, jak również emigracji zarobkowej.

Najważniejszym tematem podnoszonym w Boguszowie-Gorcach, zarówno w gronie władz samorządowych, przedsiębiorców, społeczników jak i zwykłych mieszkańców jest problem zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego i turystycznego Góry Dzikowiec.

Podsumowaniem zarówno diagnozy jak i badań sondażowych i panelowych są wskazane przez mieszkańców i władze samorządowe postulaty strategiczne, które należy uznać za najistotniejsze determinanty Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce. W sferze gospodarczej zostały bezpośrednio i pośrednio wyrażone następujące postulaty:

- 1) Przygotowanie i uzbrojenie około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP.
- 2) Pozyskiwanie nowych podatników podatku CIT i PIT, między innymi poprzez wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców.
- 3) Wielowątkowy, odrębny program inwestycyjny dla Dzikowca wraz z wnioskami o dofinansowanie z funduszy zewnętrznych.
- 4) Utworzenie przystanku kolejowego na linii kolejowej w kierunku Mezimesti w Republice Czeskiej.
- 5) Utworzenie w Urzędzie Miasta lub w potencjalnym Inkubatorze Przedsiębiorczości stanowiska ds. promocji programów dotacyjnych dla przedsiębiorców oraz ds. pomocy merytorycznej w przygotowywaniu niezbędnych wniosków.
- 6) Rozbudowa komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i hotelarsko – turystycznej, w tym uchwalenia przez samorząd programów pomocy publicznej dla przedsiębiorców z tych branż.
- 7) Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start-upów, co byłoby jednocześnie dobrą ofertą dla oczekiwanych powrotów młodych absolwentów wyższych uczelni.
- 8) Przygotowanie programu rozwoju turystyki w oparciu o potencjał Miasta i okolic.

IV.3. Infrastrukturalne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszów – Gorce

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz ustalenia planu zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy. Dla potoku Lesk, który przepływa przez obszar Boguszowa - Gorce, sporządzono mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP). Potok Lesk, wzmocniony swoim prawobrzeżnym dopływem – Czerwoną Strugą, jest prawym dopływem Bobru. Płyne on z kierunku Unisławia Śląskiego w gminie Mieroszów przez obszar Kuźnice Świdnickie wzdłuż ulic Stefana Żeromskiego i Zielonej, następnie wzdłuż ulicy Dworcowej i wzdłuż ulicy Kosynierów w Starym Lesieńcu w kierunku gminy Czarny Bór. Na podstawie map MZP i MRP ustalono, że w obrębie Starego Lesieńca istnieją obszary szczególnego zagrożenia powodzią

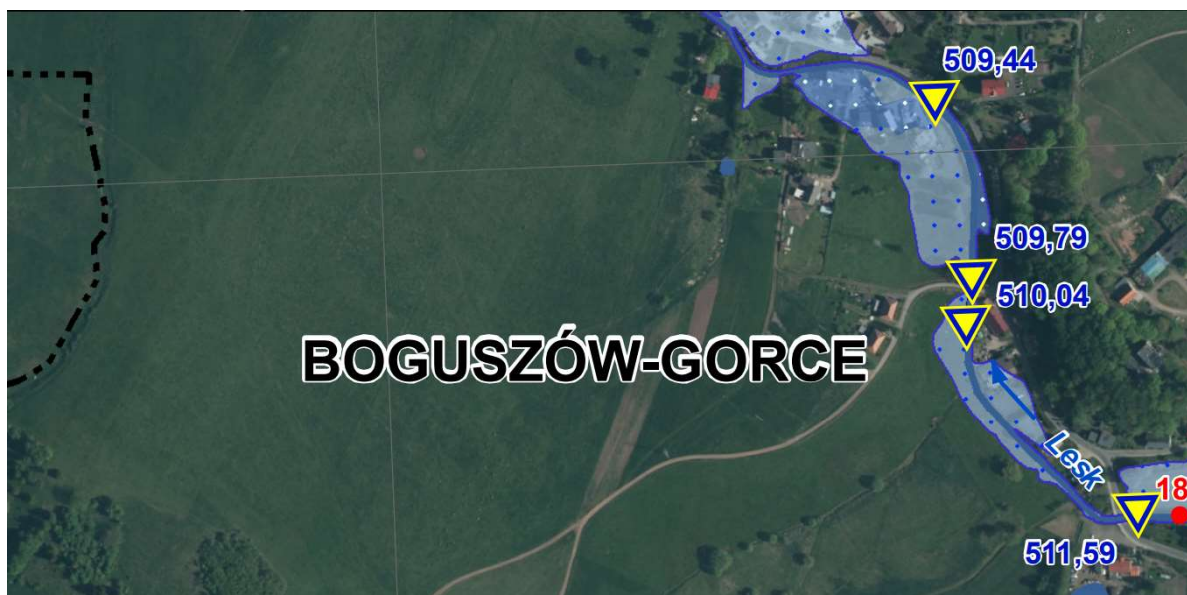
($Q_{10\%}$ i $Q_{1\%}$) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $Q_{0,2\%}$, gdzie 10% to prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 10 lat, 1% - raz na 100 lat, a 0,2% raz na 500 lat.

Rysunek 3. Mapa zagrożenia powodziowego $Q_{10\%}$, $Q_{1\%}$ i $Q_{0,2\%}$ - M-33-45-C-d-2

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

Rysunek 4. Mapa zagrożenia powodziowego $Q_{10\%}$, $Q_{1\%}$ i $Q_{0,2\%}$ - M-33-45-C-d-1

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

Takie podejście przekłada się na bardziej precyzyjne wyznaczenie obszarów strategicznej interwencji (OSI) z punktu widzenia priorytetów polityki rozwoju, jak również na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych. OSI w KSRR to: obszary zagrożone trwałą

marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wschodnia Polska oraz Śląsk. Dwa pierwsze obszary wspierane będą obligatoryjnie z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

W dążeniu do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi lub restrukturyzacyjnymi wykorzystana zostanie rewitalizacja - jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (tj. terytoria wewnętrzne gminy, na których zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze, przede wszystkim, społecznej, a także gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej).

W założeniach KSRR 2030 jest wspierania m.in.:

- współpracy gmin w zakresie wspólnego planowania przestrzeni, np. planowanie zwartej zabudowy, bilansowanie potrzeb w zakresie rozwoju mieszkalnictwa i infrastruktury komunalnej czy też organizowanie możliwości poruszania się przez rowerzystów i pieszych w centrach miast;
- współpracy gmin w ramach wspólnie opracowywanych planów transportu publicznego zgodnie z poszanowaniem środowiska naturalnego;
- uwzględniania aspektów środowiskowych i przestrzennych w inwestycjach.

W KSRR 2030 zostały przedstawione programy wsparcia, które mogą zostać wdrożone w procesie realizacji poszczególnych celów rozwojowych Miasta Boguszów - Gorce w obszarze infrastruktury przestrzennej.

Tabela 34. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych

Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych		
1.	Pakiet działań na rzecz wsparcia samorządów w programowaniu i realizacji rewitalizacji	Upowszechnianie rewitalizacji jako ważnego elementu rozwoju miast, zapewniającego trwałość zasad i instrumentów, kompleksowość, mechanizmy finansowania, usprawnienia prawno-instytucjonalne oraz przejrzysty system monitorowania i ewaluacji oraz budowa systemu bieżącego monitorowania działań rewitalizacyjnych.
2.	Narodowy Program Mieszkaniowy	Dokument określający główne cele i środki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w horyzoncie średniookresowym (do 2030 r.). Program obejmuje zarówno działania regulacyjne (odnoszące się do procesu inwestycyjnego w budownictwie oraz zarządzania istniejącym zasobem mieszkaniowym), jak również działania finansowe (wspierające określone obszary budownictwa mieszkaniowego). Kluczowym elementem Programu jest pakiet „Mieszkanie+” obejmujący następujące instrumenty: 1) budowę powszechnie dostępnych mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu (w tym mieszkań z opcją dojścia do własności przez najemcę) na zasadach rynkowych, przy wykorzystaniu m. in. gruntów publicznych oraz 2) wsparcie przedsięwzięć społecznego budownictwa czynszowego, w ramach którego funkcjonują odrębne instrumenty dostosowane do sytuacji finansowej ostatecznych beneficjentów (budownictwo socjalne

		i komunalne dla najuboższych, budownictwo towarzystw budownictwa społecznego dla osób o przeciętnych dochodach).
3.	Przestrzeń dla wszystkich	Standardy dostępności definiujące rozwiązania techniczne i przestrzenne, zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego, w celu zapewnienia pełnej dostępności przestrzeni publicznej (w tym dostosowywania środków transportu) do potrzeb osób o ograniczonej sprawności lub mobilności.
4.	Program Mosty dla Regionów	Program mający na celu uzupełnienie lokalnej infrastruktury drogowej o brakujące przeprawy mostowe w ciągach dróg będących w zarządzaniu JST, tj. na drogach gminnych, powiatowych czy wojewódzkich, a przez to poprawę wewnętrznej spójności komunikacyjnej regionów Polski. Program zabezpiecza środki na dofinansowanie kosztów przygotowania inwestycji. Budowa mostów dofinansowana jest ze środków Funduszu Dróg Samorządowych na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych (Dz. U. poz. 2161, z późn. zm.)”

Źródło: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa, wrzesień 2019 r.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego [załącznik nr 1 do uchwały nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.] zapisano następujące postulaty:

- Uwzględnienie w polityce przestrzennej zielonej infrastruktury jako elementu struktury przestrzennej i kierunku przeznaczenia terenu;
- Planowanie elementów zielonej infrastruktury z zachowaniem ciągłości na styku z innymi gminami;
- Uwzględnienie w polityce przestrzennej możliwości odbudowy, modernizacji i rozbudowy linii kolejowych dla zaspokojenia potrzeb kolejowych przewozów aglomeracyjnych;
- Dostosowanie przestrzeni i wykonanie działań komplementarnych przy rewitalizowanych dworcach kolejowych (Boguszów-Gorce Zachód, Bolesławiec, Imbramowice, Kąty Wrocławskie, Malczyce, Smolec, Szklarska Poręba Górna, Wałbrzych Główny, Węgliniec) w celu osiągnięcia funkcjonalnych zespołów węzłów przesiadkowych;
- Zaplanowanie i utworzenie parkingów P&R oraz B&R w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych poza obszarami centralnymi miast rdzeniowych;
- Opracowanie, zgodnie z rekomendacjami Dolnośląskiej Polityki Rowerowej, miejskich koncepcji rozwoju tras rowerowych w granicach administracyjnych miast i uwzględnienie tych tras;
- Uwzględnienie infrastruktury transportu rowerowego przy planowaniu zintegrowanego systemu transportu, obejmującego różne środki transportu i elementy infrastruktury w miejskich obszarach funkcjonalnych;
- Planowanie tras rowerowych z zachowaniem ciągłości styku z innymi gminami;
- Uwzględnienie w dokumentach gminnych polityki rozwoju zawartej w Strategii Rozwoju Sudety 2030;

- Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzieniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi;
- Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych;
- Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych jako standardu ich komunikacyjnej obsługi oraz poprzez wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu;
- W obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych – zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2: System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego;
- Weryfikacja przebiegu i modernizacja Drogi Śródsudeckiej (Via Montana) poprawiająca bezpieczeństwo trasy i jej atrakcyjność turystyczną oraz skuteczność ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych w obszarze oddziaływania trasy;
- Uwzględnienie możliwości budowy obwodnicy Boguszowa - Gorce z obejściem części Boguszów i Gorce w ciągu drogi wojewódzkiej nr 367;
- Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych;
- Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej;
- Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu;
- Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku;
- Zachowanie bezpiecznej odległości od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, które zostały zamieszczone w Aneksie nr 2 a ich rozmieszczenie zostało pokazane na rysunku Planu nr 8: Bezpieczeństwo;
- W ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo – rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego;

- Uwzględnienie korytarza „sudeckiego południowego” na przebiegu: DK30 Zgorzelec – Lubań – Jelenia Góra – dalej jako DW367 Kowary – Kamienna Góra – Wałbrzych – dalej jako DW381 Nowa Ruda – Kłodzko – dalej jako DK46 Paczków.

W zapisach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego wskazane są inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, których realizację należy uwzględnić w dokumentach planistycznych szczebla gminnego:

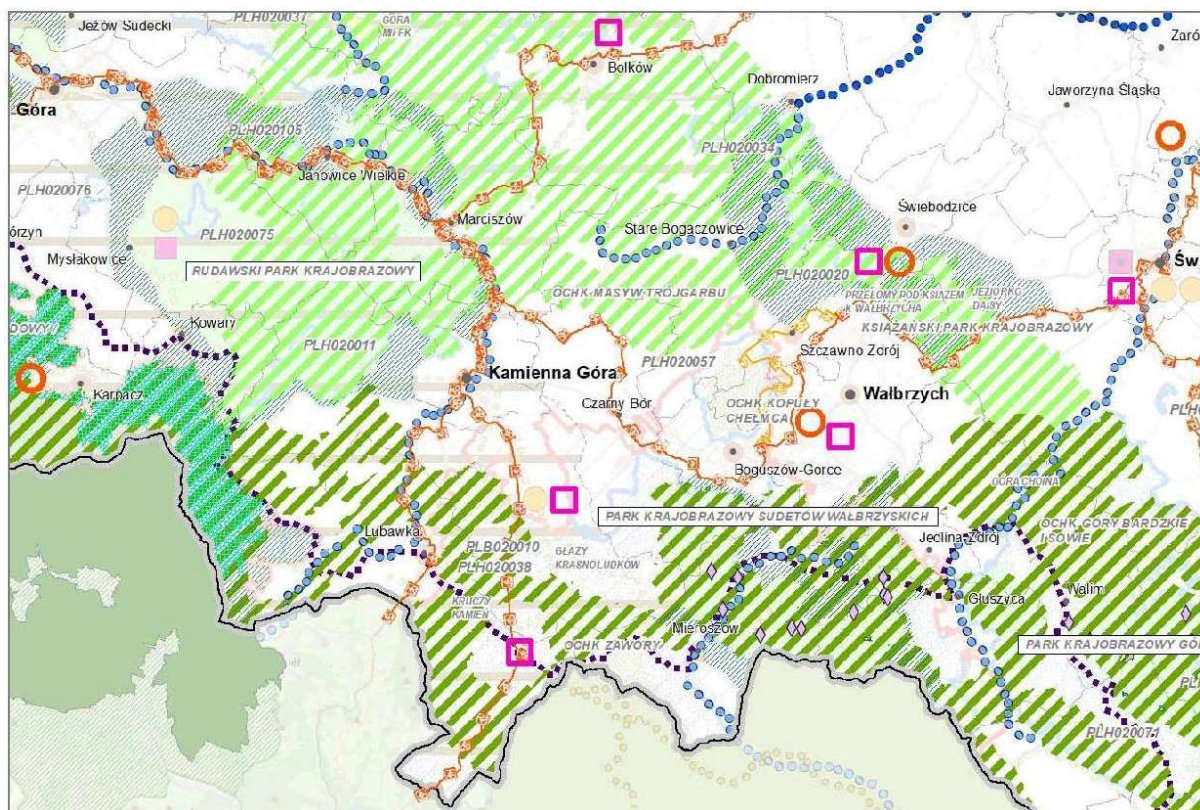
- Modernizacja wybranych dworców przy linii kolejowej nr 274 na odcinku Wrocław – Boguszków – Gorce Zachód wraz z przedłużeniem przy linii kolejowej nr 311, wybranych dworców przy linii kolejowej nr 282 wraz z dworcem na stacji Malczyce położonym przy linii kolejowej nr 275;
- Budowa linii kolejowych dla potrzeb Centralnego Portu Komunikacyjnego: linia kolejowa nr 268 Świdnica Miasto – Sędziszów;
- Budowa łączników aglomeracyjnych między drogą ekspresową S3 a aglomeracją Wałbrzyską oraz Jeleniogórską wraz z dokończeniem południowej obwodnicy Jeleniej Góry;
- Przebudowa dróg wojewódzkich nr 367 i 381 na obszarze gmin Boguszków – Gorce i Wałbrzych wraz z budową obwodnicy Boguszkowa – Gorc i dzielnicy Sobięcín w Wałbrzychu – „Droga Sudecka”;

Niezależnie do postulatów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego niezbędne jest uwzględnienie w planowaniu przestrzennym Boguszkowa - Gorc odcinków: Stary Lesieniec – Boguszków – Gorce oraz Witków – Stary Lesieniec w ramach projektu krajowej trasy Trasa Sudecka, zgodnie z **Koncepcją sieci głównych tras rowerowych w województwie dolnośląskim – Dolnośląska Cyklostrada** [uchwała nr 4422/VI/21 Zarządu województwa dolnośląskiego z dnia 19.10.2021 r.]

Rysunek 6. Systemy ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego,

Rys_2_System_nbsp_ochrony_nbsp_zasobow_przyrodniczych_nbsp_krajobrazowych_i_nbsp_kulturowych

Rysunek 6a. Systemy ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych (legenda).

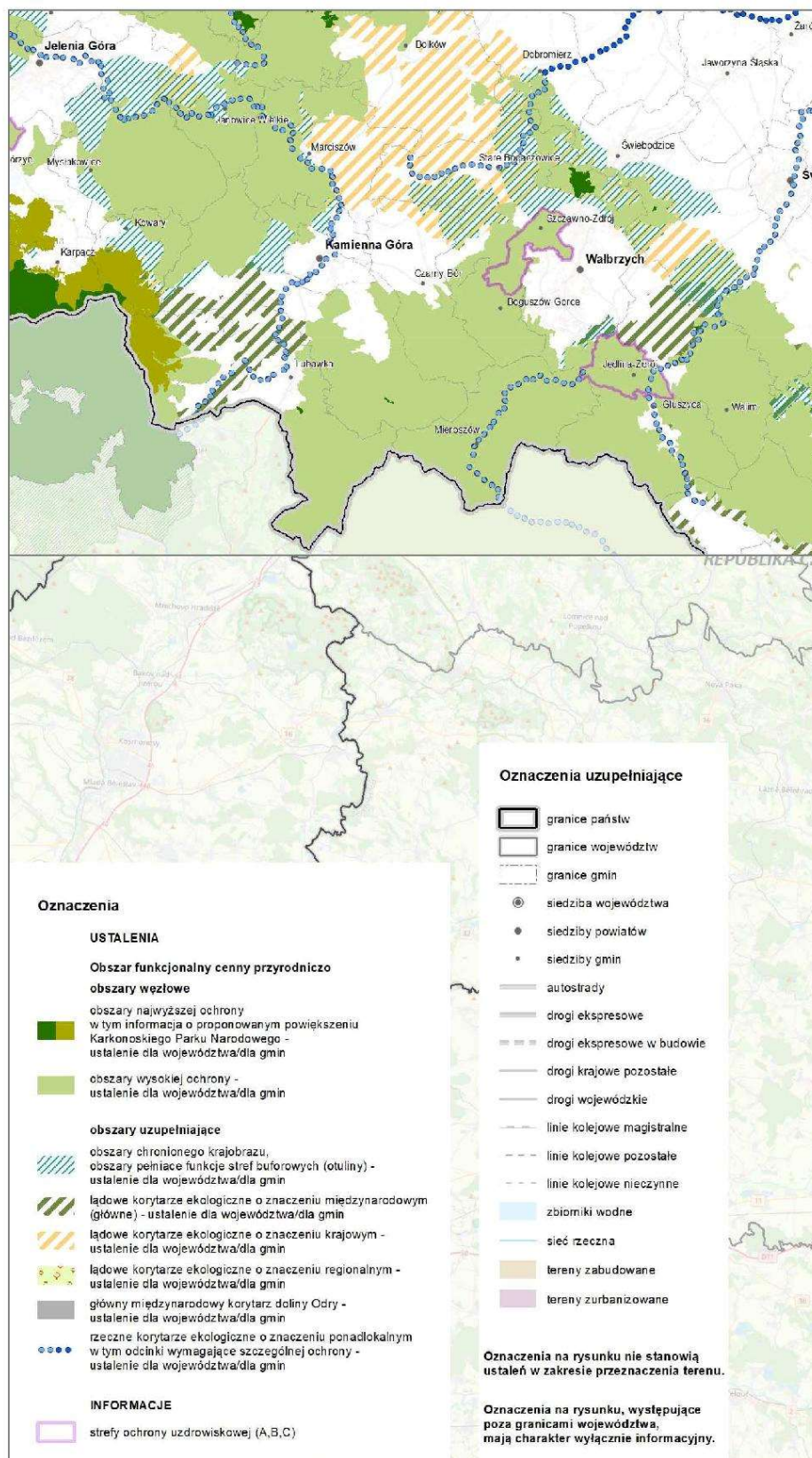

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego,
Rys_2_System_nbsp_ochrony_nbsp_zasobow_przyrodniczych_nbsp_krajobrazowych_i_nbsp_kulturowych

Rysunek 7. Obszar funkcjonalny cenny przyrodniczo.

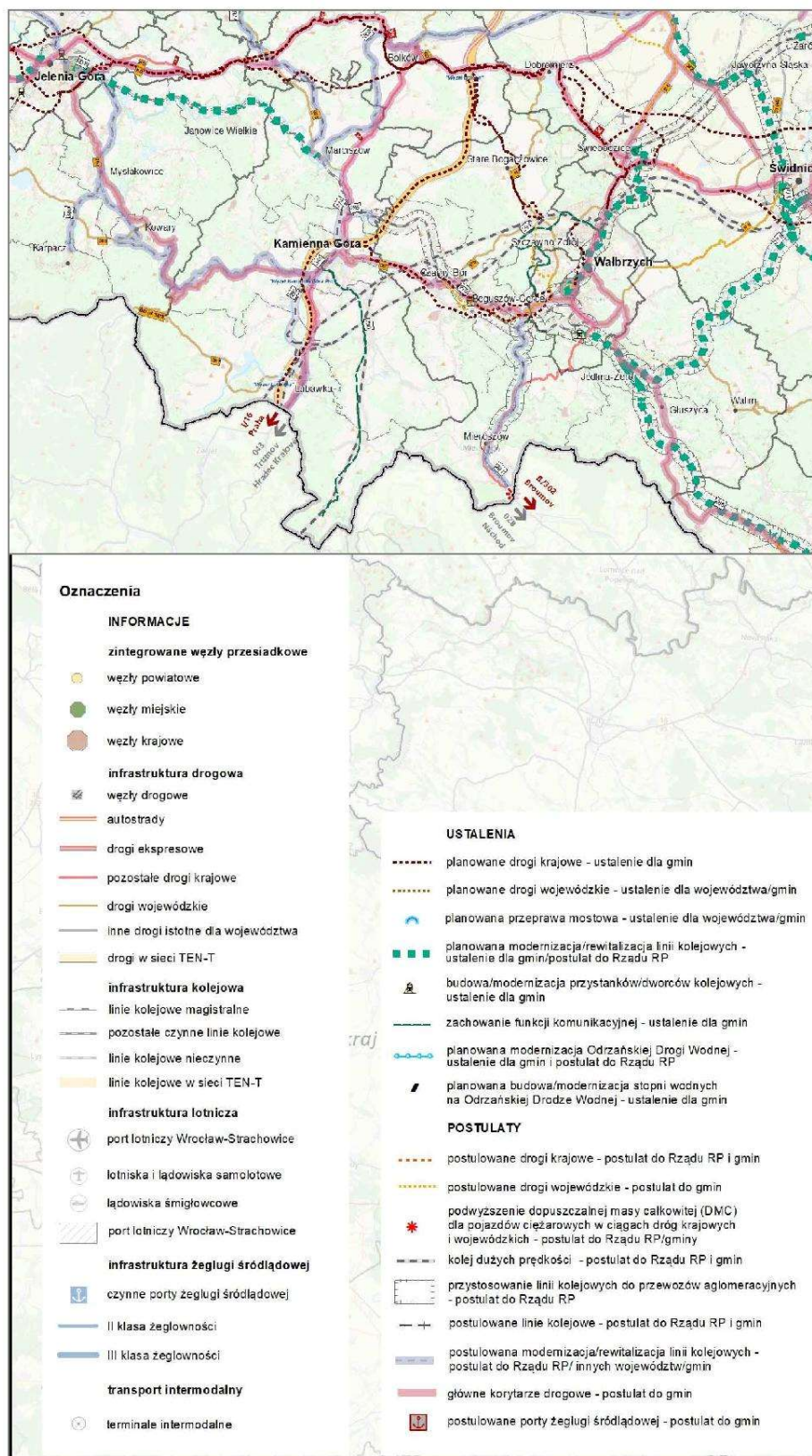

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego,
Rys_3_Obszar_nbsp_funkcjonalny_cenny_przyrodniczo

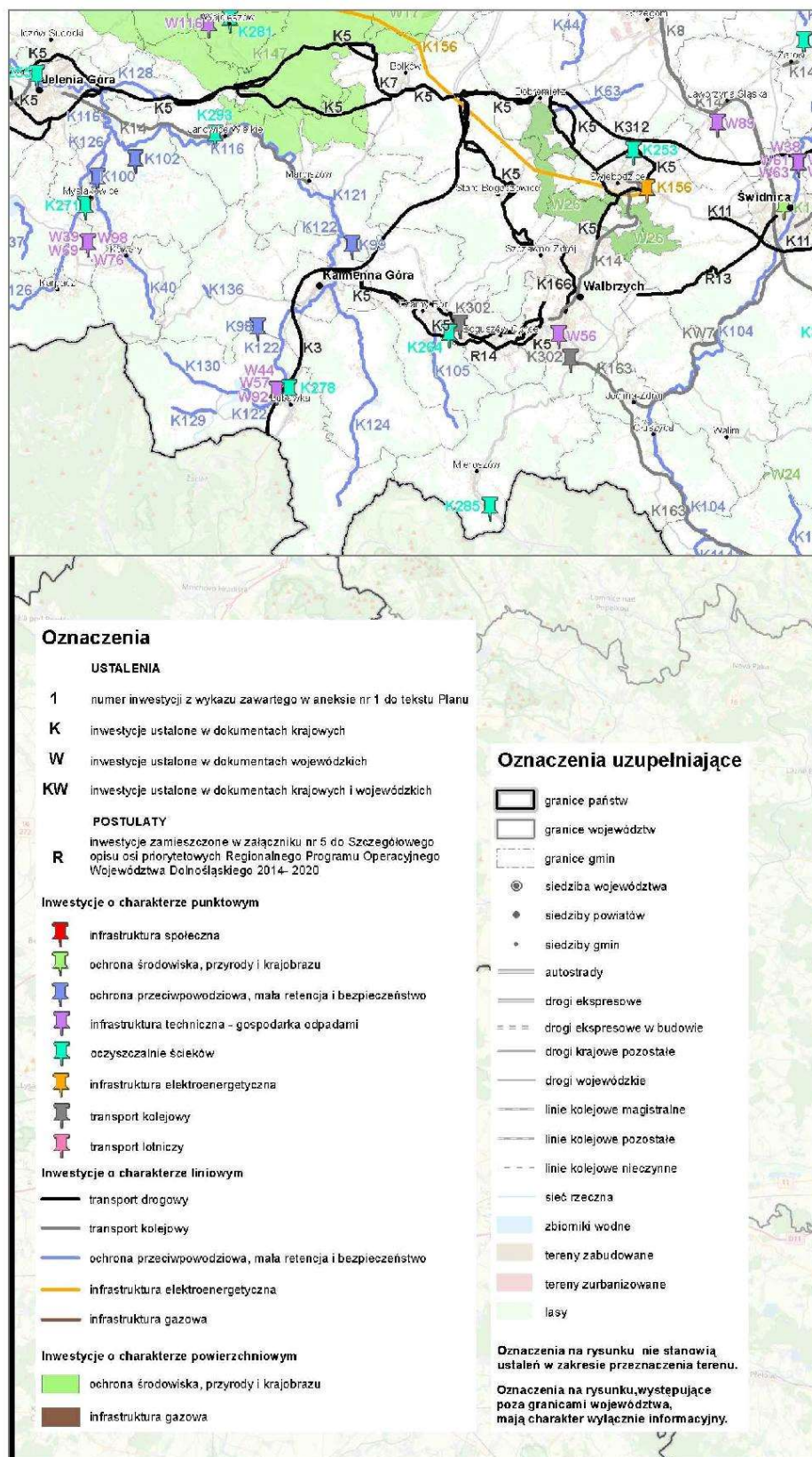
Rysunek 8. Systemy transportu.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego,
Rys_5_Systemy_nbsp_transportu

Rysunek 9. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego,
Rys_9_Inwestycje_nbsp_celu_nbsp_publicznego

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazuje na priorytety, które będą wspierane przez władze samorządowe Województwa Dolnośląskiego. Wpisanie się strategii rozwoju Miasta Boguszków - Gorce w poniższe cele zdecydowanie zwiększa szanse na pozyskanie wsparcia finansowego, zarówno z budżetu województwa jak i z środków pomocowych zewnętrznych, w których dystrybucji będzie pośredniczyć samorząd województwa dolnośląskiego.

Wspierane będą priorytety zagospodarowania przestrzennego, które mogą być w pełni koherentne z celami rozwojowymi Miasta Boguszków-Gorce. Dotyczy to przede wszystkim:

- modernizacji i rozbudowy linii kolejowych na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju linii kolejowych łączących główne ośrodki regionu oraz przejmowania i uruchamiania nieczynnych linii obsługujących ośrodki miejskie, główne obszary turystyczne i obszary wydobywania surowców mineralnych (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.2);
- budowy systemu transportu publicznego zapewniającego cykliczne połączenia ze stolicą województwa, z atrakcyjnym czasem przejazdu, wszystkich miast powiatowych oraz połączenia miast zagrożonych marginalizacją z ośrodkami wzrostu oraz zapewnienie skomunikowań sąsiadujących ze sobą powiatów oraz rozwój i budowa systemów kolei aglomeracyjnej w obrębie miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, będących generatorami ruchu aglomeracyjnego oraz rozwój szybkich połączeń między tymi ośrodkami (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.3);
- rozwoju zintegrowanych lokalnych i subregionalnych systemów transportu publicznego (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.5);
- rozwoju sieci dróg rowerowych (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.10)

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 zostały wskazane następujące bariery rozwoju subregionu wałbrzyskiego, które mają również bezpośredni lub pośredni wpływ na rozwój Miasta Boguszków - Gorce:

- potrzeba rewitalizacji miast szczególnie w obszarach zdegradowanej i zdekapitalizowanej tkanki miejskiej,
- pogłębiająca się dysproporcja rozwoju między ośrodkami miejskimi, będąca skutkiem postępującego procesu metropolizacji w regionie,
- pogłębiający się proces depopulacji,
- ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji obserwowane w większości gmin,
- niska mobilność zawodowa ludności,
- trudna sytuacja społeczno-ekonomiczna miast średnich i małych.

W Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030, obejmującej swoim zasięgiem subregiony wałbrzyski i jeleniogórski (NUTS 3) – **Strategia Rozwoju Sudety 2030** [Centrum Badawczo-Rozwojowe Samorządu Terytorialnego Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu Wrocław, wrzesień 2018], określono następujące cele strategiczne, cele operacyjne i zadania uwzględnione w dokumencie strategicznym dla Boguszoza – Gorc:

1. Bardziej inteligentne terytorium.

1.1 Wspieranie form integracji regionu.

1.1.4. Zwiększona współpraca instytucjonalna i rozwój wspólnej infrastruktury publicznej na terenach transgranicznych.

1.2 Tworzenie warunków do inkubacji i zakorzenienia się nowych MŚP.

1.2.1. Organizacja sieci inkubatorów przedsiębiorczości i platform start-upowych, opartej na współpracy JST.

1.2.2. Realizacja programu transferu wiedzy i dobrych praktyk w zakresie wspierania przedsiębiorczości.

1.3 Wspieranie innowacji w przedsiębiorstwach.

1.3.2. Współpraca JST w zakresie jednolitych zasad wsparcia dla grup branżowych i producenckich kreujących inteligentne specjalizacje i produkty sudeckie (np. żywność wysokiej jakości, przemysł technologiczny, tzw. przemysł czasu wolnego, specjalistyczne usługi itp.).

1.3.3. Usługi doradztwa proinnowacyjnego dla MŚP świadczone przez IOB (m.in. parki technologiczne, centra transferu technologii, akademickie inkubatory przedsiębiorczości oraz inne organizacje wspierające procesy innowacji w przedsiębiorstwach).

1.3.4. Wsparcie rozwoju powiązań kooperacyjnych firm z obszaru Porozumienia Sudety 2030.

1.4 Wspieranie inicjatyw klastrowych i kooperacji biznes-nauka.

1.4.1. Wsparcie instytucjonalne i finansowe dla inicjatyw klastrowych (np. zdrowie/uzdrowiska, turystyka, motoryzacja, surowce naturalne, produkty regionalne itp.).

1.4.2. Tworzenie łańcucha wzajemnych relacji i współpracy w triadzie administracja publiczna – biznes – nauka.

1.5 Tworzenie atrakcyjnych warunków dla inwestycji.

1.5.1. Integracja potencjału JST, IOB i SSE w celu stworzenia koncepcji SSSG – sudeckiej sieci stref gospodarczych (w każdym powiecie, wokół węzłów drogowych itp.) obejmujących zarówno tereny greenfield jak i typu brownfield (np. zdegradowane tereny poprzemysłowe).

1.5.2. Wykorzystanie doświadczeń SSE do stworzenia wspólnej instytucji zarządczej dla SSSG oraz wspólnego standardu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów SSSG.

1.5.3. Budowa infrastruktury niezbędnej do rozwoju SSSG.

2. Terytorium bliżej obywateli.

2.1 Podnoszenie jakości infrastruktury społecznej i mieszkaniowej.

2.1.1. Wypracowanie na bazie najlepszych praktyk standardu gminnej polityki mieszkaniowej uwzględniającej przeciętnie zarabiających i młode rodziny z dziećmi.

2.1.2. Współpraca JST w zakresie tworzenia komplementarnych sieci placówek opieki przedszkolnej, edukacyjnej i społecznej.

2.3 Rozwój infrastruktury i usług „srebrnego sektora” (dla osób starszych).

2.3.1. Stworzenie pilotażowych gminnych bilansów potrzeb w zakresie usług dla osób w wieku emerytalnym.

2.3.2. Wdrożenie szczególnych preferencji dla obszaru Porozumienia Sudety 2030 w programach krajowych i wojewódzkich wspierających rozwój infrastruktury i usług dla osób starszych.

2.3.3. Promowanie modelowych rozwiązań w zakresie kompleksowych polityk dla „srebrnego sektora” (transfer dobrych praktyk, wizyty studyjne, szkolenia).

2.3.4. Współpraca JST w zakresie tworzenia komplementarnej sieci placówek i usług opiekuńczych.

3. Lepiej skomunikowane terytorium.

3.1 Dobra komunikacja regionu z zewnętrznymi biegunami wzrostu gospodarczego (Wrocław, Warszawa, Aglomeracja Śląska, Praga, Brno, Drezno, Berlin).

3.1.1. Wspieranie współpracy JST z właściwymi instytucjami na rzecz przygotowania i realizacji koncepcji łączników (i węzłów) drogowych Jeleniej Góry i Wałbrzycha z S3.

3.1.3. Wspieranie współpracy JST z właściwymi instytucjami w celu modernizacji dróg krajowych oraz wojewódzkich łączących region z zewnętrznymi ośrodkami gospodarczymi.

3.1.4. Wspieranie współpracy JST z właściwymi instytucjami celem podwyższania jakości kompleksowej oferty komunikacji kolejowej (pasażerskiej i towarowej) z głównymi ośrodkami gospodarczymi, w tym połączeń transgranicznych i terminali przeładunkowych.

3.1.6. Wspieranie działań na rzecz przygotowania i realizacji koncepcji bezpośredniego połączenia kolejowego Aglomeracji Jeleniogórskiej z Wrocławiem i Warszawą (budowa łącznika Jaworzyna Śląska - Sędziszów) zapobiegającego wykluczeniu komunikacyjnemu Kotliny Jeleniogórskiej.

3.2 Nowa jakość powiązań wewnętrznych między głównymi miastami i ośrodkami turystycznymi.

3.2.1. Wypracowanie (we współpracy z właściwymi instytucjami) docelowej koncepcji integracji komunikacyjnej terytorium Porozumienia Sudety 2030 (kolejowej i drogowej).

3.2.2. Wspieranie działań na rzecz modernizacji głównych osi komunikacyjnych (w tym obejść miast), integrujących główne ośrodki gospodarcze i turystyczne - współpraca JST z właściwymi instytucjami uzdrowiskowymi.

3.2.3. Promowanie dobrych praktyk w zakresie zwiększenia dostępności i podnoszenia standardu podróży kolejowych (remonty dworców, tworzenie centrów przesiadkowych).

3.2.4. Utworzenie subregionalnego programu na rzecz rewitalizacji lokalnych połączeń kolejowych.

3.2.5. Utworzenie subregionalnego programu modernizacji dróg lokalnych łączących strefy gospodarcze, główne ośrodki turystyczne oraz zwiększających dostępność do obszarów peryferyjnych.

3.3 Upowszechnienie dostępu do internetu wysokich prędkości.

3.3.1. Rozbudowa sieci światłowodowej w celu upowszechnienia dostępu do szerokopasmowego internetu.

3.3.2. Na bazie współpracy JST z operatorami zwiększenie zasięgu dobrej jakości sygnału sieci komórkowej, umożliwiającego szybki transfer danych. Eliminacja „Białych plam”, zwłaszcza na obszarach peryferyjnych.

3.4 Rozwój transportu publicznego (aglomeracyjnego, integrującego region).

3.4.1. Stworzenie pilotażowych programów komunikacji publicznej (gminnych, powiatowych). Wykreowanie i popularyzacja dobrych praktyk w tym zakresie.

3.4.2. Stworzenie, w wyniku współpracy JST, aglomeracyjnych zintegrowanych systemów komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej).

3.4.3. Stworzenie rozwiązań organizacyjno-finansowych zapobiegających wykluczeniu komunikacyjnemu obszarów peryferyjnych.

3.4.4. Stworzenie, na bazie współpracy JST z przedsiębiorcami, zbiorowych systemów dojazdów do pracy.

4. Terytorium przyjazne dla środowiska, wykorzystujące swój potencjał.

4.1. Ochrona i rewitalizacja walorów przyrodniczych.

4.1.1. Wsparcie działań ochronnych na obszarach chronionych (parki narodowe, krajobrazowe, obszary NATURA 2000, rezerваты przyrody) z uwzględnieniem ich udostępniania turystycznego.

4.1.2. Wyznaczenie obszarów szczególnie cennych przyrodniczo do objęcia planowaniem miejscowym (MPZP).

4.1.3 Działania lobbujące na rzecz wprowadzenia „subwencji ekologicznej” – instrumentu wsparcia gmin położonych na obszarach chronionych (parki narodowe, obszary NATURA 2000), jako rekompensaty za ograniczenia w działaniach rozwojowych.

4.1.4 Wspieranie działań na rzecz prowadzenia racjonalnej gospodarki wodnej w zakresie retencji, ujęć, systemów dystrybucji wody oraz oczyszczania ścieków i ochrony przeciwpowodziowej.

4.2. Ochrona, rewitalizacja i udostępnianie walorów kulturowych.

4.2.1. Rewitalizacja zabytkowych układów urbanistycznych, założeń uzdrowiskowych oraz rewaloryzacja obiektów zabytkowych.

4.2.2. Modernizacja infrastruktury instytucji kultury i muzeów (zwiększenie bezpieczeństwa i dostępności do zasobów dziedzictwa kulturowego).

4.2.3. Wykreowanie programu wsparcia dla miejscowości z obszaru Porozumienia Sudety 2030 o wysokich walorach kulturowych, niebędących siedzibami gmin.

4.3 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych i produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

4.3.1. Wsparcie finansowe dla programów konwersji źródeł grzewczych i likwidacji niskiej emisji.

4.3.2. Termomodernizacja obiektów publicznych i zasobów komunalnych.

4.3.3. Rozwój międzygminnych klastrów energii odnawialnej (solarnej, wodnej, wiatrowej, geotermicznej, z biomasy itp.).

4.3.4. Stworzenie programu Elektromobilne Sudety – spójnego logistycznie i przestrzennie zestawu działań promujących ten rodzaj transportu w miastach i ośrodkach turystycznych (wymiana taboru komunikacji publicznej, instalacja punktów ładowania, preferencje parkingowe itp.).

4.4 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej.

4.4.1. Wsparcie współpracy na rzecz tworzenia infrastruktury turystycznej (duża i mała architektura, punkty widokowe, parkingi, parki miejskie, strefy odpoczynku itp.).

4.4.3. Współpraca na rzecz rozwoju zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych i tras spacerowych.

4.4.4 Rozwój dopasowanej do uwarunkowań i potrzeb infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

4.4.5. Wykorzystanie dobrych praktyk na rzecz integracji zagospodarowania i pakietyzacji tematycznej (na wzór Doliny Pałaców i Ogrodów).

W **Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r.** zostały, w sferze infrastruktury przestrzennej, zidentyfikowane następujące szanse:

- zakończenie budowy drogi ekspresowej S3 i powiązanie jej z istniejącą siecią dróg (trasa sudecka, droga wojewódzka 376 omijająca Szczawno-Zdrój),
- rozwój budownictwa mieszkaniowego w wyniku realizacji Programu Mieszkanie +,
- wzrost nakładów na cyfryzację zgodnie z założeniami strategii Europa 2020,
- wzrost zainteresowania zamożnych mieszkańców obszarów metropolitalnych budową „drugich domów” na obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Zostały również wskazane zagrożenia, które mogą wystąpić w sferze infrastruktury przestrzennej:

- zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii,
- rosnące koszty utrzymywania infrastruktury niewykorzystywanej z uwagi na negatywne tendencje demograficzne,
- wejście w życie regulacji dotyczących funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W Strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej został zidentyfikowany następujący priorytet i działania obejmujące infrastrukturę przestrzenną, które mogą być wykorzystywane jako płaszczyzna wsparcia dla rozwoju Miasta Boguszów-Gorce: sprawna i efektywna infrastruktura (priorytet 2.2).

Efektywnie funkcjonująca infrastruktura drogowa podnosi standard życia mieszkańców oraz uelastycznia rynek pracy, a tym samym wpływa na atrakcyjność Aglomeracji jako miejsca zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Rozwój niniejszej infrastruktury wymaga podjęcia działań zmierzających do budowy nowych dróg (w tym obwodnic miast), poprawy stanu dróg istniejących oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury towarzyszącej. Działania te powinny z jednej strony usprawnić komunikację wewnątrz Aglomeracji, z drugiej poprawić jej łączność z innymi ośrodkami wzrostu w regionie (działanie 2.2.1 - Budowa dróg i poprawa ich parametrów technicznych oraz działanie 2.2.3 - Uzyskanie spójności terytorialnej w zakresie komunikacji publicznej).

Inwestycjom w infrastrukturę drogową powinny towarzyszyć także działania zmierzające do budowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury towarzyszącej tj. ciągów pieszych i dróg rowerowych oraz infrastruktury technicznej. Inwestycje te poprawią bezpieczeństwo użytkowników oraz stan środowiska naturalnego. Dodatkowo ścieżki rowerowe wzmocnią mobilność mieszkańców. Powyższym działaniom towarzyszyć powinna wymiana energochłonnego oświetlenia, co również sprzyjać będzie ograniczeniu emisji dwutlenku węgla do atmosfery.

W części diagnostycznej dla Miasta Boguszów - Gorce w obszarze infrastrukturalnym wskazano następujące szanse, które mogą stanowić szczególne determinanty stymulujące jego rozwój:

- 1) Podnoszenie rangi transportu kolejowego w dokumentach europejskich jako zrównoważonej formy transportu publicznego.
- 2) Budowa szybkiej kolei w kierunku Centralny Port Komunikacyjny - Praga
- 3) Połączenie do budowanej drogi ekspresowej S3 i projektowanej S5.

- 4) Dostępność funduszy unijnych ukierunkowanych na opracowanie i wdrażanie proekologicznych oraz energooszczędnych rozwiązań w zakresie infrastruktury i gospodarki.
- 5) Wzrost świadomości ekologicznej w zakresie konieczności podłączenia się do zintegrowanego systemu wodno-ściekowego.
- 6) Rozszerzenie oferty komunikacji drogowej i kolejowej w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Mieszkańcy Boguszowa - Gorce w przeprowadzonym sondażu diagnostycznym z wykorzystaniem badań ankietowych wskazali na trzy problemy dotyczące infrastruktury przestrzennej wymagające interwencji strategicznej: poprawa wyglądu zewnętrznego budynków, potrzeba stworzenia przestrzeni przyjaznych dzieciom i seniorom oraz rewitalizacja śródmieścia i terenów przemysłowych. Wskazali również brak czystości i estetyki na drogach, chodnikach i w miejscach publicznych.

Oczekiwania mieszkańców oraz władz samorządowych Gminy Miasta Boguszów-Gorce, zostały wyrażone podczas trzech paneli strategicznych. W zakresie infrastruktury przestrzennej dotyczyły one m.in.

- 1) Budowy obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej i porozumienia z DSDiK w/s współfinansowania 50 / 50% dokumentacji projektowej. Obecne plany inwestycyjne zakładają jedynie wykonanie obwodnicy centrum Boguszowa, natomiast nie uwzględniają obwodnicy Gorce. W tym miejscu ruch tranzytowy koncentrować się będzie na ul. Romualda Traugutta, co więcej, może być intensywniejszy z powodu spodziewanego zakończenia odcinka S3 do Lubawki. Ważne jest więc, żeby planistycznie zarezerwować korytarz obwodnicy Gorce i uwzględnić włączenie w obwodnicę Czarnego Boru.
- 2) Zadłużenia najemców w ZGM i potrzeb inwestycyjnych gminy, w szczególności w zakresie modernizacji komunalnego budownictwa mieszkaniowego. Modernizacja powinna być połączona z termomodernizacją, z wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę, z montażem odnawialnych źródeł energii, a przede wszystkim z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych z jednoczesnym programem oddłużania i prac publicznych.
- 3) Wpływów do budżetu i pozyskiwania środków własnych na realizację inwestycji współfinansowanych przez źródła zewnętrzne. Ustalono, że niezbędne jest pozyskiwanie nowych podatników podatku CIT i PIT, między innymi poprzez wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców.
- 4) Nowych możliwości pracy zdalnej, która nie wymaga dojazdu do pracy, lecz atrakcyjnych terenów do zamieszkania i rekreacji oraz szybkich łączy internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych. To perspektywa pozyskiwania nowych mieszkańców Miasta oraz powrotu tych, którzy wyjechali w celach nauki czy pracy.
- 5) Zagrożeń ekologicznych oraz problemu „dzikiej” prywatyzacji terenów pokopalnianych, które powinny znaleźć się, oprócz Starego Miasta w Boguszowie, w wyodrębnionym zestawie Obszarów Strategicznej Interwencji, z przeznaczeniem do rewitalizacji.

Podsumowaniem zarówno diagnozy jak oraz badań sondażowych i panelowych są wskazane przez mieszkańców i władze samorządowe postulaty strategiczne, które należy uznać za najistotniejsze determinanty Strategii Rozwoju Miasta Boguszów - Gorce. W sferze infrastruktury przestrzennej zostały bezpośrednio i pośrednio wyrażone następujące postulaty:

- 1) Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe.

- 2) Zarezerwowanie korytarza obwodnicy Gorc i uwzględnienie włączenia komunikacyjnego w obwodnicę Czarnego Boru.
- 3) Modernizacja komunalnego budownictwa mieszkaniowego, która powinna być połączona z termomodernizacją, wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę, montażem odnawialnych źródeł energii oraz z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych.
- 4) Włączenie mieszkańców do systemu szybkich łącz internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych.
- 5) Wyodrębnienie Obszarów Strategicznej Interwencji z przeznaczeniem do rewitalizacji.
- 6) Program rewitalizacji Starego Miasta w Boguszkowie.
- 7) Poprawa stanu dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych oraz utrzymania dróg gminnych, szczególnie w okresie zimowym.

Ponadto przedstawiciele Urzędu Miejskiego w trakcie konsultacji społecznych zwrócili uwagę na konieczność wyraźnego wyodrębnienia następujących zadań do realizacji w ujęciu strategicznym:

- 1) Zwiększenie dostępności komunikacyjnej miasta.
- 2) Uatrakcyjnienie przestrzeni publicznych.
- 3) Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Rozdział V. Oczekiwania wspólnoty samorządowej

V.1. Wyniki konsultacji priorytetów strategicznych

Wyniki dotyczące zgłoszonych przez społeczność lokalną i moderowanych przez autorów strategii postulatów zostały ułożone w porządku hierarchicznym uwzględniając średnią wartość rangi danego postulatu oraz średnią wartość kolejności realizacji (priorytet czasowy). W przypadku dodatkowych postulatów został wskazany podmiot zgłaszający.

Tabela 35. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Budowa dźwigów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz utworzenie intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi w obiektach użyteczności publicznej, a szerzej, likwidacja barier architektonicznych i uczynienie przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców potrzebujących wsparcia.	3,63	2,50
2	Aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. m.in. poprzez spółdzielczość socjalną i programy aktywizacyjne Ośrodka Pomocy Społecznej.	3,63	2,13
3	Przygotowanie i wdrożenie programu oddłużania i odpracowywania zaległości wobec jednostki samorządowej i prac publicznych dla mieszkańców.	3,50	2,25
4	Całościowe spojrzenie na kulturę w mieście i próba zbudowania wyróżniających się (nie kopiowanych z innych miast) wydarzeń kulturalnych, atrakcyjny „produkt kulturalny”, m.in. w oparciu o tradycje górnicze, browarnicze itp. W szczególnym aspekcie - przygotowanie oferty atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dla młodzieży.	3,50	2,00

5	Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miejskim i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu.	3,38	2,13
6	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej starości.	3,30	2,25
7	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych.	3,30	2,00
8	Zwiększenie liczby i dostępności mieszkań, w szczególności dla osób o przeciętnych i niskich dochodach oraz nieposiadających zdolności kredytowej.	3,25	2,13
9	Przygotowanie oferty pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku, niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.	3,00	2,13
10	Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych z biurem typu „open space”, jednym lub dwoma biurami wydzielonymi i jedną lub dwiema salami konferencyjnymi oraz utworzenie stanowiska pracy w celu pomocy administracyjno – biurowej dla organizacji pozarządowych, w tym pomocy w pisaniu i rozliczaniu wniosków o dotacje ze źródeł zewnętrznych.	2,75	1,75
11	Dalsze inwestycje w rozbudowę żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu.	2,75	1,75
POSTULATY DODANE PRZEZ RÓŻNE PODMIOTY			
12	Poprawa dostępu do usług rynku pracy i pomocy społecznej oraz poprawa warunków pracy służb społecznych poprzez budowę nowej siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej i Oddziału Powiatowego Urzędu Pracy.	Ośrodek Pomocy Społecznej	

13	Utworzenie punktu IT	Miejska Biblioteka Publiczna i Centrum Kultury
14	Opracowanie kalendarza imprez sportowych, kulturalnych i turystycznych.	Miejska Biblioteka Publiczna i Centrum Kultury
15	Opracowanie wykazu (z mapką) infrastruktury obiektów sportowych, kulturalnych, turystycznych i zabytkowych.	Miejska Biblioteka Publiczna i Centrum Kultury
16	W ramach Centrum można organizować szkolenia, ale „pomoc w pisaniu i rozliczaniu wniosków ze źródeł zewnętrznych” może okazać się problematyczna.	Centrum Obsługi Jednostek
17	W gminie są 4 świetlice środowiskowe – placówki wsparcia dziennego. Osoby z chorobami psychicznymi potrzebują specjalistycznego wsparcia z zakresu ochrony zdrowia.	Centrum Obsługi Jednostek
18	Brakuje postulatów dotyczących rozwoju kapitału intelektualnego (edukacja, uczenie się przez całe życie itd.)	Centrum Obsługi Jednostek
19	Poprawa jakości edukacji poprzez tworzenie w szkołach nowoczesnych pracowni tematycznych, realizację dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe oraz wsparcie w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	Centrum Obsługi Jednostek
20	Wspieranie lokalnych twórców kultury oraz utworzenie inkubatora kultury wspomagającego oddolne inicjatyw w zakresie szeroko pojętej kultury (udostępnienie miejsca do organizacji prób dla zespołów muzycznych, odczytu wierszy, prezentacji prac plastycznych itp., organizacja dla młodzieży warsztatów fotograficznych, teatralnych itp.), stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju kreatywności i ujawniania się i rozwijania talentów mieszkańców	Centrum Obsługi Jednostek
21	Wspieranie rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców Boguszcowa - Gorce	Centrum Obsługi Jednostek

	w szczególności dzieci i młodzieży, promocja sportu i rekreacji w różnych grupach wiekowych.	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Rozwój obszaru sportowego i rekreacyjnego na stoku Dzikowca, w tym jego potencjału gospodarczego (w oparciu o porzuconą budowę hotelu) – przygotowanie wielowątkowego programu inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec w różnych aspektach: stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, wieża widokowa, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp. (3 Obszar Strategicznej Interwencji)	4,5	2,88
2	Utworzenie przystanku kolejowego u podnóża Góry Dzikowiec na linii kolejowej w kierunku Mezimesti w Republice Czeskiej.	4,25	2,63
3	Rozbudowa samorządowej i komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i hotelarsko – turystycznej, w tym uchwalenie przez samorząd programów pomocy publicznej dla przedsiębiorców z tych branż.	4,13	2,50
4	Turystyczne zagospodarowanie obszarów poza Górą Dzikowiec – w tym Góry Parkowej i stoków Chelmca.	4,10	2,63
5	Przygotowanie programu rozwoju sportu, turystyki i rekreacji w oparciu o potencjał Miasta i okolic ze szczególnym uwzględnieniem turystyki kulturowej	4,00	2,63

	i przemysłowej oraz rekreacji związanej z kompleksami leśnymi na otaczających Miasto terenach górskich.		
6	Pozyskiwanie nowych podatników podatku CIT i PIT, między innymi poprzez wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców.	3,75	2,63
7	Komunalizacja i zagospodarowanie obiektów i terenów dawnego browaru – rewitalizacja oraz uczynienie z tego miejsca ważnego punktu turystyki przemysłowej.	3,63	2,0
8	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start-upów.	3,38	2,25
9	Przygotowanie i uzbrojenie około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP.	2,88	2,00
10	Utworzenie w Urzędzie Miejskim lub w Inkubatorze Przedsiębiorczości stanowiska ds. promocji programów dotacyjnych dla przedsiębiorców oraz ds. pomocy merytorycznej w przygotowywaniu niezbędnych wniosków – szerzej, instytucjonalne wsparcie przedsiębiorców i nowych inwestorów.	2,63	1,88
11	Ograniczenie skutków ruchu kolejowego poprzez budowę nowych przejść i kładek pieszo – rowerowych nad terenami kolejowymi.	2,60	1,50
POSTULATY DODANE PRZEZ RÓŻNE PODMIOTY			
12	Stworzenie punktów widokowych, np. ulica Górna, szczyt wąwozu.	Mieszkańcy	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Stopniowa likwidacja zagrożeń ekologicznych i rekultywacja terenów pokopalnianych (2 Obszar Strategicznej Interwencji).	4,38	2,63
2	Włączenie mieszkańców do systemu szybkich łączy internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych oraz z wykorzystaniem infrastruktury operatorów telekomunikacyjnych.	4,25	2,63
3	Budowa obwodnicy Boguszowa.	4,13	2,63
4	Poprawa stanu zieleni publicznej oraz wykorzystanie przestrzeni obszarów zielonych na funkcje rekreacyjne, w zgodności z priorytetem ochrony środowiska.	4,10	2,75
5	Poprawa stanu placów publicznych, dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych.	4,10	2,50
6	Likwidacja szkodliwych dla środowiska systemów grzewczych, wzrost udziału źródeł energii odnawialnej oraz gazyfikacja Starego Lesieńca i pozostałych niezgazyfikowanych obszarów Boguszowa – Gorc.	4,00	2,63
7	Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe oraz stopniowe uzbrajanie terenów.	3,88	2,50
8	Modernizacja komunalnego budownictwa mieszkaniowego, która powinna być połączona z termomodernizacją, z wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę,	3,75	2,38

	z montażem odnawialnych źródeł energii oraz z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych.		
9	Remonty generalne budynków komunalnych będących siedzibą placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych.	3,75	2,38
10	Przygotowanie, we współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami badawczymi i wdrożenie programu identyfikacji zagrożeń oraz zabezpieczeń przed niekontrolowanymi osunięciami i tąpnięciami w miejscu występujących podziemnych wyrobisk pokopalnianych.	3,50	2,13
11	Zarezerwowanie korytarza obwodnicy Gorc i uwzględnienie włączenia w obwodnicę Czarnego Boru.	3,38	1,88

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w dwóch lub trzech obszarach opisanych w ust. I.2., I.3. i I.4

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Szczególna troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów – działania systemowe.	4,63	2,88
2	Przestrzenne i infrastrukturalne powiązanie dzielnic Boguszowa – Gorce obwodowymi drogami kołowymi, rowerowymi i pieszymi, a przede wszystkim bezemisyjną autobusową komunikacją publiczną, w miarę możliwości bezpłatną.	4,63	2,88

3	Rewitalizacja Starego Miasta w Boguszowie z odnową funkcji gospodarczych, głównie w branży turystycznej, hotelarskiej i gastronomicznej (1 Obszar Strategicznej Interwencji)	4,38	2,75
4	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu, w oparciu o istniejące i rewitalizowane obszary i zespoły zabudowy – wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszowa – Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta.	4,13	2,38
5	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu zachęt do powrotu z emigracji – głównie spowodowanej nauką w szkołach średnich i wyższych, jak również emigracji zarobkowej	3,38	2,13
POSTULATY DODANE PRZEZ RÓŻNE PODMIOTY			
6	Wykorzystanie byłych kościołów (pustostanów) jako miejsc koncertowych, wystawienniczych.	Mieszkańcy	

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VI. Plany strategiczne na lata 2021-2030 Miasta Boguszków-Gorce

VI.1. MISJA I WIZJA STRATEGICZNA

Myślenie strategiczne, które stanowi podstawę tworzenia misji i wizji w samorządzie terytorialnym, powinno opierać się na następujących zasadach:

- kompleksowość w podejściu do problemów, łączne uwzględnianie sfer: gospodarczej, społecznej, przestrzennej i środowiskowej;
- efektywność wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju;
- traktowanie jednostki jako części otoczenia;
- zorientowanie na przyszłość, na cele perspektywiczne;
- zorientowanie na wyniki, na osiąganie celów rozwojowych;
- racjonalne gospodarowanie;
- wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju (M. Ziółkowski, *Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym*).

Misja jest zbiorem wartości, które charakteryzują daną organizację. Misja powinna odpowiadać na pytania: w jakim celu istnieje organizacja, do czego dąży, jakie potrzeby zaspokaja i określić zbiór interesariuszy. Misja jest zasadą działalności, której charakter określają w przypadku JST władze samorządowe w partnerstwie ze społecznością lokalną. Rolą misji jest określenie generalnego kierunku działania, uzasadnienie przyjęcia określonych celów strategicznych, nadanie kierunku funkcjonowania poszczególnym uczestnikom społeczności. Wyraża sens istnienia organizacji i jej filozofię działania.

Wizja z kolei pochodzi od łacińskiego słowa *videre*, co oznacza widzieć. Jest wspólnym wyobrażeniem władz samorządowych i społeczności o przyszłości gminy. Jest skonkretyzowanym wyrażeniem marzeń i wyzwań motywującym interesariuszy.

Misja i wizja ma być zwięzła (lapidarna), powinna zawierać w sobie element marzenia oraz być jednocześnie ogólna i konkretna. Misja i wizja stają się wykładnią dla opracowywania celów jednostki samorządu terytorialnego organizacji na potrzeby strategii. Misja i wizja, aby miały wymiar strategiczny muszą spełniać trzy kryteria:

- wyznaczać kierunek i dotyczyć przyszłości,
- określać wyobrażenia i dążenia wspólne dla wszystkich członków organizacji,
- realizacja jej jest możliwa do spełnienia.

MISJA BOGUSZOWA - GORC:

Boguszków – Gorce miastem, w którym cała wspólnota lokalna odpowiedzialnie i w poszanowaniu środowiska tworzy dobro wspólne zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

WIZJA BOGUSZOWA - GORC

Boguszów-Gorce jest miastem, w którym społeczność lokalna systematycznie podnosi poziom swojego dobrostanu oraz jest otwarta na nowych mieszkańców.

Boguszów-Gorce jest miastem, w którym przedsiębiorcy, zarówno z tradycjami jak i początkujący, rozwijają z sukcesem swój biznes, a inwestorzy angażują swój kapitał w synergiczny efekt rozwoju.

Boguszów-Gorce jest miastem, które odważnie i z determinacją przekształca swoją infrastrukturę dostosowując ją do potrzeb rozwojowych mieszkańców, przedsiębiorców, turystów oraz inwestorów, działając w poszanowaniu środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Boguszów- Gorce jest miastem, które jest dobrym miejscem do życia dla jego mieszkańców w każdej grupie wiekowej – jest atrakcyjne pod względem kulturalnym, edukacyjnym, sportowym i zawodowym dla wszystkich pokoleń, nie zapominając o funkcji opiekuńczej dla osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na wiek lub niepełnosprawność.

WPROWADZENIE DO OPISU PLANÓW STRATEGICZNYCH

Plany strategiczne Miasta Boguszów-Gorce w perspektywie 2021-2030 zostały podzielone na trzy główne komponenty, podobnie jak w części analitycznej, tj. na obszary: społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny.

W każdym z obszarów zostały wskazane priorytety, które stanowią wskazanie głównych korzyści dla wspólnoty samorządowej, którą tworzą wszyscy mieszkańcy Miasta Boguszów-Gorce. W perspektywie rozwojowej dziesięciu lat, które obejmuje strategia, ta wspólnota będzie się zmieniała szczególnie w wymiarze demograficznym. Proces ten będzie wymagał permanentnych zmian, jednak priorytety strategiczne nie powinny ulegać zmianom, podobnie jak misja i wizja nie powinny ulegać zmianom, ponieważ stanowią „kręgosłup” wszelkich działań strategicznych.

W każdym, z trzech obszarów zostały wskazane cele strategiczne, które wyznaczają konkretne kierunki rozwoju dla poszczególnych grup interesariuszy lub dla całej wspólnoty samorządowej. Cele zostały sformułowane w oparciu o metodykę SMART. Specific - (specyficzny) oznacza to, że, powinien być jasno sprecyzowany, zdefiniowany. Measurable – (mierzalny) konieczne jest, aby cel w projekcie był możliwy do zmonitorowania i zmierzenia. Achievable- (osiągalny) powinien mieć możliwość uzyskania niezbędnych zasobów potrzebnych do jego realizacji. Relevant – (istotny) powinien być podstawowym krokiem naprzód, ale również powinien stanowić określoną wartość dla tego, kto będzie go realizował. Time-bound – (określony w czasie) istotne jest, aby jednoznacznie określić termin realizacji danego celu (*Encyklopedia Zarządzania* - https://mfiles.pl/pl/index.php/Zasada_SMART).

Kolejny element w planowaniu strategicznego stanowią konkretne działania (zadania) zawarte w tabeli. Działania zostały powiązane z celami strategicznymi. Zostały do działań przyporządkowane:

- wskaźniki realizacji,
- planowany termin realizacji,
- osoba lub jednostka odpowiedzialna,
- priorytet realizacji podkreślający rengę danego działania w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III,

- kolejność realizacji (priorytet czasowy) w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.

VI.2. OBSZAR SPOŁECZNY

Człowiek jest największą wartością dla działań samorządu terytorialnego, a szczególnie dla podstawowej jednostki samorządu terytorialnego jaką jest gmina (w przedmiotowej analizie i planowaniu). Z tego faktu powinno wynikać uznanie problemów społecznych za najważniejsze zadanie, najważniejszy obowiązek władz samorządowych i wszystkich jednostek podległych. Osobiste zaangażowanie w działania społeczne powinno stanowić szczególne wyzwanie dla wszystkich pracowników samorządowych, a szczególnie dla kadry kierowniczej. Kultura organizacyjna Urzędu Miejskiego oraz wszystkich jednostek podległych powinna oscylować wokół osoby ludzkiej jako wartości najwyższej oraz dobra wspólnego jako wyznacznika wszelkiej aktywności.

Priorytety strategiczne w obszarze SPOŁECZNYM

1. Stymulowanie otwartości i pozytywnego nastawienia społeczności Boguszowa - Gorce
2. Wsparcie aktywności i rozwoju mieszkańców Boguszowa - Gorce

Cele strategiczne w obszarze SPOŁECZNYM

1. Wzrost liczby zawodników w klubach sportowych o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku.
2. Wzrost liczby mieszkańców aktywnych sportowo o 10% do roku 2025 oraz o 20% do 2030 roku.
3. Zapewnienie wysokiego poziomu opieki i edukacji przedszkolnej dla 100% dzieci do 2023.
4. Wzrost liczby uczestników kształcenia przez całe życie o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku.
5. Podniesienie wyników z egzaminów ósmoklasisty o 5% do roku 2026 oraz o 10% do roku 2030.
6. Wzrost o 10% poziomu oceny jakości usług administracyjnych i publicznych do 2025 oraz o 20% do 2030 roku.
7. Zwiększenie liczby uczestników imprez kulturalnych o 10% do roku 2024 oraz o 25% do 2030 roku.
8. Opracowanie i wdrożenie systemu wsparcia osób wykluczonych społecznie oraz osób zagrożonych wykluczeniem, głównie młodzieży na lata 2022 – 2030.
9. Wzrost liczby seniorów uczestniczących w aktywnych formach rozwoju i zaangażowania o 10% do roku 2025 oraz o 20% do roku 2030.
10. Program systematycznego wsparcia wszystkich aktywnych organizacji pozarządowych do roku 2022.
11. Przygotowanie i wdrażanie systemu wspomagania aktywizacji młodzieży i rozwoju zainteresowań hobbystycznych od roku 2023.
12. Opracowanie i wdrożenie systemu poradnictwa dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo z powodu niezaradności od roku 2023.

Tabela 39. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym

[Priorytet działania (znaczenie) w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III. Kolejność realizacji działania w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.]

L.p.	DZIAŁANIE	MIERNIKI (wskaźnik realizacji)	Planowany termin realizacji	Jednostka / osoba prawna odpowiedzialna lub inicjująca działania	Priorytet	Kolejność czasowa
Cel 1. Wzrost liczby zawodników w klubach sportowych o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku						
1.1	Opracowanie, wydrukowanie i upowszechnienie wykazu (z mapką) infrastruktury obiektów sportowych, kulturalnych, turystycznych i zabytkowych.	Oferty bazy sportowej Druk 500 egz. Uruchomienie interaktywnej, internetowej bazy obiektów klubów i zajęć – 1 kpl.	Do końca 2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	II	II
1.2	Zwiększenie dostępności obiektów sportowych dla klubów lokalnych.	Harmonogram dostępności i rezerwacji w wersji elektronicznej – interaktywnej – 1 kpl.	Do końca 2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	III	III
1.3	Systematyczny wzrost dotacji o min 2% rok do roku dla klubów sportowych, szczególnie skupiających dzieci i młodzież.	Porównanie wydatków celowych rok do roku	2022-2030	Rada Miejska	II	II
Cel 2. Wzrost liczby mieszkańców aktywnych sportowo o 10% do roku 2025 oraz o 20% do 2030 roku						
2.1	Opracowanie kalendarza imprez sportowych, kulturalnych i turystycznych.	Jeden kalendarz na rok Druk 1000 egz. Uruchomienie interaktywnego, internetowego kalendarza – 1 kpl	2023-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II

2.2.	Opracowanie programu promocji sportu i rekreacji w różnych grupach wiekowych wraz z konkretnymi narzędziami zachęty.	Szczegółowy program ze wskazaniem narzędzi promocyjnych – 1 kpl	Do końca 2022	Ośrodek Sportu i Rekreacji	II	II
2.3	Wspieranie (finansowe i organizacyjne) podmiotów prowadzących szkolenie sportowe zawodników z różnych dyscyplin sportu, których zawodnicy biorą udział we współzawodnictwie sportowym.	Wsparcie minimum 10 organizatorów aktywizacji sportowej każdego roku w drodze konkursowej.	2023-2030	Burmistrz	III	III
Cel 3. Zapewnienie wysokiego poziomu opieki i edukacji przedszkolnej dla 100% dzieci do 2030						
3.1	Regularny monitoring działań opiekuńczych i edukacyjnych w żłobkach i przedszkolach przez Komisję Polityki Społecznej Rady Miejskiej	Minimum 1 posiedzenie w ciągu roku poświęcone tej tematyce z udziałem specjalistów i kierowników jednostek	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
3.2	Przeprowadzenie oceny poziomu opieki i edukacji wśród rodziców	Minimum 1 badanie oceniające w ciągu roku (anonimowa ankieta)	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
Cel 4. Wzrost liczby uczestników kształcenia przez całe życie o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku						
4.1	Wspieranie (finansowe i organizacyjne) podmiotów organizujących kursy i szkolenia dla osób dorosłych	Wsparcie Minimum 10 kursów dokształcających każdego roku w drodze konkursowej	2023-2030	Burmistrz	II	II

4.2	Utworzenie wspólnie z lokalnymi przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi struktury wymiany pomysłów i doświadczeń pn. Centrum Transferu Wiedzy i Umiejętności w ramach Centrum Przedsiębiorczości	Utworzenie CTWiU	2025	Docelowy operator Centrum Przedsiębiorczości	I	I
Cel 5. Podniesienie wyników z egzaminów ósmoklasisty o 5% do roku 2026 oraz o 10% do 2030 roku						
5.1	Regularny monitoring działań edukacyjnych w klasach 7 i 8 szkoły podstawowej przez Komisję Polityki Społecznej Rady Miejskiej	Minimum 1 posiedzenie w ciągu roku poświęcone tej tematyce, z udziałem Rad Pedagogicznych, kierowników jednostek i specjalistów	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	III
5.2	Przeprowadzenie oceny poziomu edukacji wśród rodziców	Minimum 1 badanie oceniające w ciągu roku (anonimowa ankieta)	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
5.3	Tworzenie w szkołach nowoczesnych pracowni tematycznych	Minimum 1 pracownia rocznie w szkołach podstawowych	2025-2030	Burmistrz Dyrektorzy Szkół	II	II
5.4	Realizacja dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe	Objęcie dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi minimum 20% dzieci	2023-2030	Burmistrz Dyrektorzy Szkół	II	II
5.5	Wsparcie w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Objęcie pracą indywidualną 10% dzieci	2023-2030	Burmistrz Dyrektorzy Szkół	II	II

Cel 6. Wzrost o 10% poziomu oceny jakości usług administracyjnych i publicznych do 2025 oraz o 20% do 2030 roku						
6.1	Uzyskanie certyfikatu jakości w zakresie usług administracyjnych	Uzyskanie certyfikatu	Do końca 2025	Sekretarz Miasta	III	II
6.2	Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miejskim i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu.	Coroczna ankieta - ocena satysfakcji z obsługi na poziomie min. 4,0 w skali 1-6 (anonimowa ankieta)	2022-2030	Sekretarz Miasta	III	II
6.3	Utworzenie punktu Informacji Turystycznej w Rynku	Utworzenie stanowiska pracy (min. ½ etatu)	2023-2030	Burmistrz	II	I
6.4	Szczególna troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów – działania systemowe	Coroczna ankieta - ocena satysfakcji z obsługi na poziomie min. 4,0 w skali 1-6 (anonimowa ankieta)	2022-2030	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	III	III
Cel 7. Zwiększenie liczby uczestników imprez kulturalnych o 10% do roku 2024 oraz o 25% do 2030 roku						
7.1	Przygotowanie i promocja projektu specyficznego „produktu kulturalnego” Miasta Boguszów - Gorce	Kompletny projekt produktu kulturalnego	2023	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	II
7.2	Przygotowanie i wdrożenie programu wsparcia lokalnych twórców kultury	Szczegółowy program ze wskazaniem narzędzi promocyjnych	2023	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
7.3	Realizacja rocznego programu wydarzeń kulturalnych	Liczba realizowanych w ciągu roku imprez kulturalnych	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	III

7.4	Promocja społeczna wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Boguszowa - Gorce	Liczba uczestników imprez kulturalnych	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	III
7.5	Wypracowanie i wdrożenie „Indywidualnego bonu na kulturę” (np. dotacja 50 - 75% udziału w wydarzeniach kulturalnych)	Liczba zainteresowanych mieszkańców - młodzieży i osób w podeszłym wieku	2023-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	I	I
Cel 8. Opracowanie i wdrożenie systemu wsparcia osób wykluczonych społecznie oraz osób zagrożonych wykluczeniem, głównie młodzieży na lata 2022-2030						
8.1	Przygotowanie i wdrożenie programu oddłużania zaległości wobec jednostki samorządowej i prac publicznych dla mieszkańców	Liczba oddłużonych zaległości – minimum 50 %	2023	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	III	II
8.2	Zwiększenie liczby i dostępności mieszkań, w szczególności dla osób o przeciętnych i niskich dochodach oraz nieposiadających zdolności kredytowej	Liczba mieszkań – wzrost o minimum 15%	2022-2030	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	II	I
8.3	Przygotowanie programu pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.	Program pomocy	2023	Ośrodek Pomocy Społecznej	II	II
8.4	Realizacja programu pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla	Liczba uczestników programu ze środowisk zagrożonych	2023-2030	Ośrodek Pomocy Społecznej	II	II

	osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.	wykluczeniem społecznym				
Cel 9. Wzrost liczby seniorów uczestniczących w aktywnych formach rozwoju i zaangażowania o 10% do roku 2025 oraz o 20% do roku 2030						
9.1	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej starości	Program systemowego wsparcia	2023	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
9.2	Organizacja wydarzeń aktywizujących seniorów	Liczba uczestników wydarzeń	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
9.3	Utworzenie na terenie miasta Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Rejestracja UTW	2023	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
9.4	Wsparcie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Liczba wydarzeń organizowanych przez UTW	2023-2030	Rada Miejska	II	II
Cel 10. Wdrażanie programu systemowego wsparcia wszystkich aktywnych organizacji pozarządowych do roku 2030						
10.1	Pobudzenie aktywności organizacji pozarządowych poprzez wsparcie finansowe i organizacyjne	Liczba organizacji NGO objętych wsparciem – 100% aktywnych	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	II
10.2	Utworzenie Centrum Pożytku Publicznego i Wolontariatu z inkubatorem NGO (w ramach Centrum Przedsiębiorczości) z biurem typu „open space”, biurami wydzielonymi i salami konferencyjnymi.	Liczba organizacji NGO objętych wsparciem – 100% aktywnych	2025-2027	Docelowy operator Centrum Przedsiębiorczości	I	I
10.3	Utworzenie w ramach Centrum Przedsiębiorczości stanowiska pracy w	Liczba organizacji NGO objętych	2023	Docelowy operator Centrum Przedsiębiorczości	II	II

	celu pomocy administracyjno–biurowej dla organizacji pozarządowych, w tym pomocy w pisaniu i rozliczaniu wniosków o dotacje ze źródeł zewnętrznych.	wsparciem – 100% aktywnych				
10.4	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych – Budżet Obywatelski	Liczba projektów wspartych z Budżetu Obywatelskiego – minimum 2 projekty rocznie	2022-2030	Burmistrz	III	III
Cel 11. Przygotowanie i wdrażanie systemu wspomagania aktywizacji młodzieży i rozwoju zainteresowań hobbystycznych od 2023						
11.1	Tworzenie i wspieranie kół zainteresowań dla młodzieży	Liczba młodzieży uczestniczącej w zajęciach – dodatkowo minimum 20% młodzieży	2024-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	III
11.2	Organizacja wydarzeń promujących aktywność hobbystyczną wśród młodzieży	Liczba wydarzeń w ciągu roku – minimum 3 wydarzenia rocznie	2023-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
Cel 12. Opracowanie i wdrożenie systemu poradnictwa dla osób bezrobotnych od 2023						
12.1	Inicjowanie i wspieranie spółdzielni socjalnej	Liczba utworzonych spółdzielni – minimum 1 spółdzielnia do 2025,	2023-2030	Ośrodek Pomocy Społecznej	III	II
12.2	Utworzenie i utrzymanie stanowiska doradcy personalnego (psychologa) – (umowa zlecenie)	Liczba osób korzystających z pomocy w ciągu roku	2023-2030	Ośrodek Pomocy Społecznej	III	III

Źródło: Opracowanie własne

VI.3. OBSZAR GOSPODARCZY

Wspieranie rozwoju gospodarczego stanowi bardzo ważne zadanie jednostki samorządu terytorialnego. W gospodarce wolnorynkowej to przedsiębiorcy aktualni i potencjalni oraz rynek konsumencki tworzą główne źródła rozwoju gospodarczego. Jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty administracji publicznej pośrednio wpływają na stymulowanie tego rozwoju. Tworzą sprzyjającą infrastrukturę dla rozwoju działalności przemysłowej, motywują do inwestowania poprzez wsparcie finansowe i organizacyjne. Sprzyjające warunki infrastrukturalne i społeczne są głównym źródłem rozwoju poszczególnych rodzajów działalności gospodarczej. W gospodarce globalnej, sieciowej i cyfrowej także Miasto Boguszów-Gorce może stanowić przestrzeń rozwoju istniejących podmiotów biznesowych oraz sprzyjać pozyskiwaniu nowych podmiotów gospodarczych.

Priorytety strategiczne w obszarze GOSPODARCZYM

1. Dynamiczny i innowacyjny biznes lokalny
2. Atrakcyjna i konkurencyjna oferta turystyczna
3. Przygotowane i uzbrojone nowe tereny inwestycyjne
4. Pozyskanie kapitału na realizację nowych innowacyjnych inwestycji biznesowych

Cele strategiczne w obszarze GOSPODARCZYM

1. Opracowanie i wdrożenie do 2023 roku programu rozwoju turystyki na lata 2023-2030.
2. Zaangażowanie przedsiębiorców lokalnych w utworzenie płaszczyzny lokalnej współpracy i współdziałania biznesu w latach 2022-2030.
3. Współpraca z organizacjami otoczenia biznesu w celu utworzenia i objęcia patronatem Centrum Przedsiębiorczości w latach 2023-2030.
4. Przygotowanie i wdrażanie strategii pozyskiwania inwestorów zewnętrznych w latach 2023-2030.
5. Przygotowanie oferty osadniczej dla osób pracujących w Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz osób pracujących zdalnie, a także powracających z emigracji na lata 2023-2030.

Tabela 40. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym

[Priorytet działania (znaczenie) w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III. Kolejność realizacji działania w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.]

L.p.	DZIAŁANIE	MIERNIKI (wskaźnik realizacji)	Planowany termin realizacji	Jednostka / osoba prawna odpowiedzialna lub inicjująca działania	Priorytet	Kolejność czasowa
Cel 1. Opracowanie i wdrożenie do 2023 roku programu rozwoju turystyki na lata 2023-2030						
1.1	Przygotowanie wielowątkowego programu inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec w różnych aspektach: stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp.	Program opracowany i przyjęty przez Radę Miasta	2022	Ośrodek Sportu i Rekreacji	III	III
1.2	Wsparcie finansowe i organizacyjne rozbudowy samorządowej i komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej oraz hotelarsko-turystycznej	Liczba wspieranych projektów – minimum 1 rocznie m.in. poprzez programy pomocy publicznej	2023-2030	Rada Miejska	III	III
1.3	Turystyczne zagospodarowanie obszarów poza Górą Dzikowiec – w tym Góry Parkowej i góry Mniszek.	Liczba wspieranych projektów – minimum 2	2025-2030	Rada Miejska	II	II

1.4	Przygotowanie programu rozwoju sportu, turystyki i rekreacji w oparciu o potencjał Miasta i okolic ze szczególnym uwzględnieniem turystyki kulturowej i przemysłowej oraz rekreacji związanej z kompleksami leśnymi na otaczających Miasto terenach górskich	Opracowany i przyjęty przez Radę Miasta Program Rozwoju Turystyki	2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	II	III
1.5	Komunalizacja i zagospodarowanie obiektów i terenów dawnego browaru – rewitalizacja oraz uczynienie z tego miejsca ważnego punktu turystyki przemysłowej	Opracowany i wdrożony Projekt	2026-2030	Burmistrz	II	I
Cel 2. Zaangażowanie przedsiębiorców lokalnych w utworzenie lokalnej współpracy i współdziałania biznesu w latach 2022-2030						
2.1	Utworzenie lokalnej sieci (klastra) przedsiębiorczości lokalnej Miasta B-G w celu wspólnej promocji	Włączenie do klastra 20% podmiotów gospodarczych z terenu Miasta	2024	Burmistrz	II	II
2.2.	Opracowanie programu cyklicznych spotkań władz miasta z przedsiębiorcami	Liczba spotkań w ciągu roku – minimum 4	2022 - 2030	Burmistrz	II	II
Cel 3. Współpraca z organizacjami otoczenia biznesu w celu utworzenia i objęcia patronatem Inkubatora Przedsiębiorczości w latach 2023-2030						
3.1	Utworzenie Centrum Przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start-upów oraz wsparcia działającego biznesu lokalnego	Powołanie Centrum Przedsiębiorczości jako jednostki powiązanej z samorządem	2026	Burmistrz	III	II

3.2	Utworzenie w Urzędzie Miasta a następnie w Centrum Przedsiębiorczości stanowiska ds. promocji programów i wsparcia w przygotowywaniu projektów dotacyjnych dla przedsiębiorców	Utworzone stanowisko pracy (umowa o pracę lub zlecenie)	2025	Burmistrz	II	II
Cel 4. Przygotowanie i wdrażanie strategii pozyskiwania inwestorów zewnętrznych w latach 2023-2030						
4.1	Przygotowanie projektu i dokumentacji uzbrojenia około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP	Zatwierdzony projekt i kompletna dokumentacja	2024-2025	Burmistrz	III	II
4.2	Wsparcie finansowe i organizacyjne projektu uzbrojenia około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP	Powierzchnia uzbrojonego terenu	2026-2030	Rada Miejska	III	II
Cel 5. Przygotowanie oferty osadniczej dla osób pracujących w Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz osób pracujących zdalnie, a także powracających z emigracji na lata 2023-2030						
5.1	Wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców	Przygotowany i zatwierdzony programy – corocznie modyfikowany	2023-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	II	II
5.2	Przygotowanie projektu i dokumentacji	Zatwierdzony projekt i kompletna dokumentacja	2024-2025	Burmistrz	III	II

	uzbrojenia terenu dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego					
5.3	Wsparcie finansowe i organizacyjne projektu uzbrojenia terenu dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego	Powierzchnia uzbrojonego terenu	2025-2030	Rada Miejska	II	II

Źródło: Opracowanie własne

VI.4. OBSZAR INFRASTRUKTURALNY

Infrastruktura przestrzenna stanowi największe obciążenie finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego, szczególnie w sytuacji terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy i w przestrzeni zróżnicowanej topograficznie oraz przyrodniczo, jak to ma miejsce w przypadku Boguszo-wa-Gorc. Utrzymanie infrastruktury stanowi bardzo poważną pozycję w budżecie lokalnym. W związku z postępowaniem technicznym i podnoszeniem poziomu życia następuje permanentny wzrost oczekiwań mieszkańców wobec przestrzeni publicznej. Perspektywa pozyskiwania nowych mieszkańców, pozyskiwanie inwestorów w zakresie działalności biznesowej oraz pragnienia pozyskiwania coraz większej liczby turystów, a przy tym rosnące koszty realizacji i utrzymania inwestycji publicznych, stanowią wyznaczniki do odważnego podejmowania wyzwań w obszarze infrastruktury przestrzennej.

Priorytety strategiczne w obszarze INFRASTRUKTURALNYM

1. Spójność terytorialna komunikacji publicznej miejskiej i pozamiejskiej
2. Infrastruktura stymulująca rozwój gospodarczy
3. Infrastruktura warunkująca dobrostan mieszkańców i gości

Cele strategiczne w obszarze INFRASTRUKTURALNYM

1. Systematyczna likwidacja barier oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, a szczególnie osobom z niepełnosprawnościami do roku 2030
2. Wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorczości i organizacji pozarządowych do 2030 roku
3. Wsparcie rozwoju turystyki, a szczególnie Góry Dzikowiec do 2030 roku
4. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej z uwzględnieniem ruchu kolejowego, samochodowego, rowerowego do 2030 roku
5. Systematyczna poprawa stanu infrastruktury i rewaloryzacja przestrzeni publicznej zapewniającej komfort życia mieszkańców i estetykę otoczenia do roku 2030
6. Poprawa stanu środowiska do roku 2030

Tabela 41. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym

[Priorytet działania (znaczenie) w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III. Kolejność realizacji działania w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.]

L.p.	DZIAŁANIE	MIERNIKI (wskaźnik realizacji)	Planowany termin realizacji	Jednostka / osoba prawna odpowiedzialna lub inicjująca działania	Priorytet	Kolejność czasowa
Cel 1. Systematyczna likwidacja barier oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, a szczególnie osobom z niepełnosprawnościami do roku 2030						
1.1	Budowa dźwigów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz utworzenie intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi w obiektach użyteczności publicznej, a szerzej, likwidacja barier architektonicznych i uczynienie przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców potrzebujących wsparcia	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2023-2030 / OSI 1	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	III	III
1.2	Likwidacja szkodliwych dla środowiska systemów grzewczych, wzrost udziału źródeł energii odnawialnej oraz starania o gazyfikację Starego Lesieńca i pozostałych niezgazyfikowanych obszarów Boguszowa – Gorce	Sukcesywna wymiana systemów grzewczych. Sukcesywna realizacja działania – ocena opisowa.	2022-2030 / OSI 1	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	III	III
1.3	Przygotowanie, we współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami badawczymi i wdrożenie programu identyfikacji zagrożeń oraz zabezpieczeń przed	Przygotowanie i wdrożenie programu	2025 / OSI 2	Burmistrz	II	II

	niekontrolowanymi osunięciami i tąpnięciami w miejscu występujących podziemnych wyrobisk pokopalnianych					
Cel 2. Wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorczości i organizacji pozarządowych do 2030 roku						
2.1	Włączenie mieszkańców do systemu szybkich łącz internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych oraz z wykorzystaniem infrastruktury operatorów telekomunikacyjnych	Przygotowanie i wdrożenie programu	2023-2030 / OSI 1	Burmistrz we współpracy z operatorem	II	III
2.2.	Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe oraz stopniowe uzbrajanie terenów	Zmiana SUIKZP i MPZP	2023-2030	Burmistrz	II	II
2.3	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu, w oparciu o istniejące i rewitalizowane obszary i zespoły zabudowy – wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszowa – Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta.	Zmiana SUIKZP i MPZP	2023-2030	Burmistrz	I	I
Cel 3. Wsparcie rozwoju turystyki, a szczególnie Góry Dzikowiec do 2030 roku						
3.1	Utworzenie przystanku kolejowego u podnóża Góry Dzikowiec na linii kolejowej w kierunku	Współpraca w projekcie operatora kolejowego	2023 / OSI 3	Burmistrz	II	III

	Mezimesti w Republice Czeskiej					
3.2	Rewitalizacja Starego Miasta w Boguszowie z odnową funkcji gospodarczych, głównie w branży turystycznej, hotelarskiej i gastronomicznej, w tym starych kościołów (II Obszar Strategicznej Interwencji)	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 obiekt rocznie	2023-2030 / OSI 1	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o. Wspólnoty Mieszkaniowe Przedsiębiorcy	II	II
Cel 4. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej z uwzględnieniem ruchu kolejowego, samochodowego, rowerowego do 2030 roku						
4.1	Budowa obwodnicy Boguszowa	Współpraca w projekcie DSDiK	2024-2026	Burmistrz	III	III
4.2	Zarezerwowanie korytarza obwodnicy Gorc jako drugiego etapu obwodnicy Boguszowa - Gorc i uwzględnienie włączenia w obwodnicę Czarnego Boru	Zmiana SUIKZP oraz MPZP	2025-2030	Burmistrz	I	I
4.3	Przestrzenne i infrastrukturalne powiązanie dzielnic Boguszowa – Gorc obwodowymi drogami kołowymi, rowerowymi i pieszymi, a przede wszystkim bezemisyjną autobusową komunikacją publiczną, w miarę możliwości bezpłatną	Zmiana SUIKZP i MPZP Sukcesywna realizacja działania – ocena opisowa.	2023-2030	Burmistrz	II	II
Cel 5. Systematyczna poprawa stanu infrastruktury zapewniającej komfort życia mieszkańców i estetykę otoczenia do roku 2030						
5.1	Stopniowa likwidacja zagrożeń ekologicznych i rekultywacja terenów pokopalnianych (II Obszar Strategicznej Interwencji)	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2025-2030 / OSI 2	Burmistrz	III	III

5.2	Poprawa stanu zieleni publicznej oraz wykorzystanie przestrzeni obszarów zielonych na funkcje rekreacyjne, w zgodności z priorytetem ochrony środowiska	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2023-2030	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	II	III
5.3	Poprawa stanu placów publicznych, dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych.	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2023-2030	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	III	III
5.4	Modernizacja komunalnego budownictwa mieszkaniowego, która powinna być połączona z termomodernizacją, z wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę, z montażem odnawialnych źródeł energii oraz z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych.	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2023-2030	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	III	III
5.5	Remonty generalne budynków komunalnych będących siedzibą placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych.	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2022-2030	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	II	II
5.6	Rozbudowa żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2022-2030	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o.	II	III

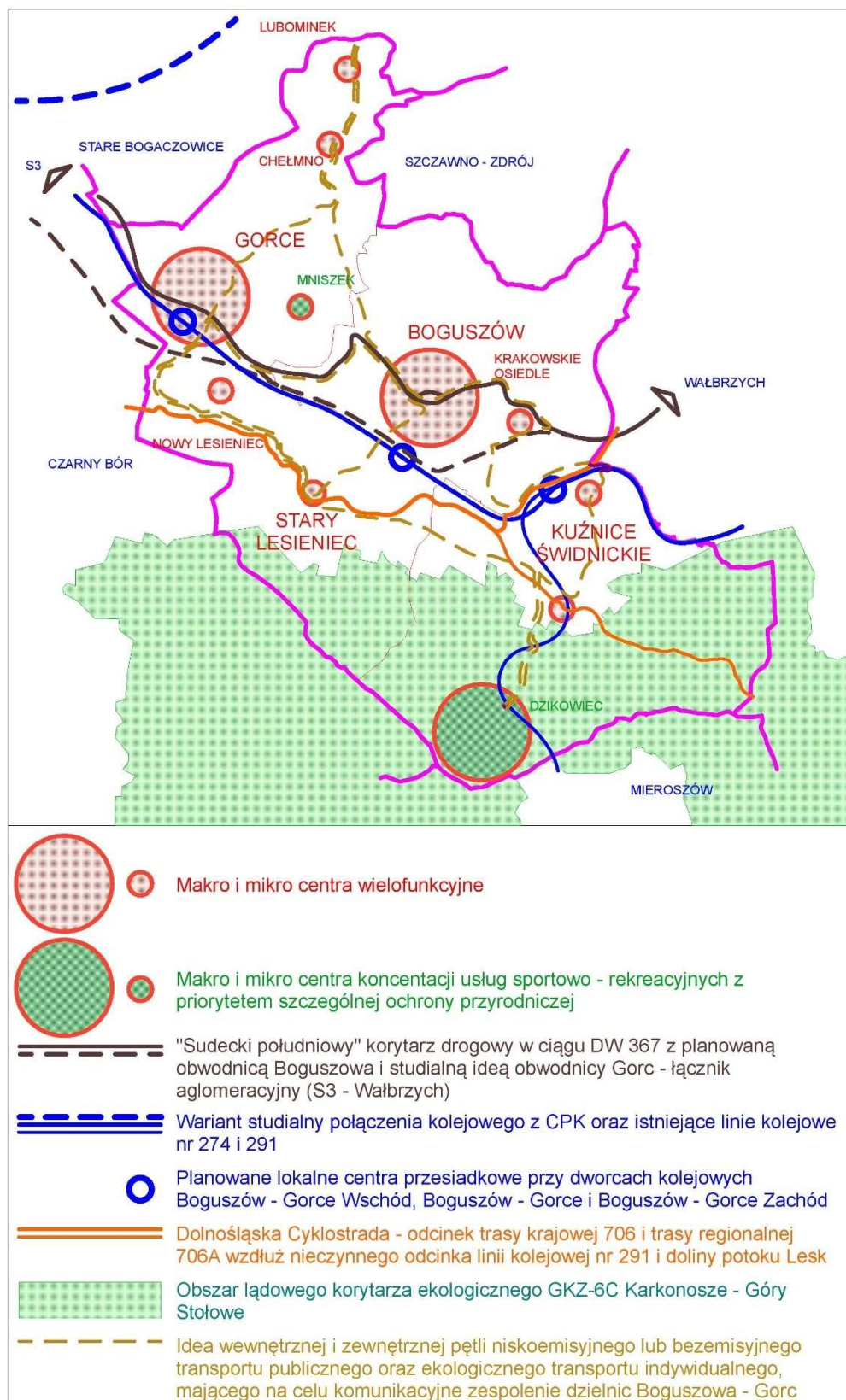
5.7	Budowa nowych przejść i kładek pieszo–rowerowych nad terenami kolejowymi.	Liczba wykonanych dokumentacji projektowych lub zrealizowanych projektów inwestycyjnych – 1	2025-2030	Burmistrz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o.	II	I
5.8	Poprawa warunków pracy służb społecznych – budowa nowej siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej	Realizacja projektu inwestycyjnego	2023	Burmistrz	II	III

Źródło: Opracowanie własne

VI.5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w Boguszowie – Gorcach.

Miasto Boguszów – Gorce powstało w roku 1973 z połączenia odrębnych miejscowości – miasta Boguszów, miasta Gorce, osiedla miejskiego Kuźnice Świdnickie i wsi Stary Lesieniec. Odrębność poszczególnych jednostek osadniczych widoczna jest również współcześnie, mimo prawie 50 lat od powołania nowej jednostki administracyjnej. Charakteryzują się one czytelnymi granicami zabudowy i stosunkowo dużymi obszarami niezurbanizowanymi pomiędzy zabudową poszczególnych jednostek. Ten historyczny podział obserwować można również w systemie komunikacji kołowej, w tym komunikacji publicznej.

Rysunek 10. Podział jednostek osadniczych w Boguszuwie – Gorcach oraz schematyczny model struktury funkcjonalno – przestrzennej

Źródło: Opracowanie własne

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Boguszowa – Gorce należy określić jako policentryczny, z kilkoma centrami z zakresem usług ponadpodstawowych, na co wskazuje obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miasta Boguszów – Gorce.

Centra te w postaci Starego Miasta w Boguszowie, śródmieścia Gorce oraz minicentra we wszystkich jednostkach Kuźnic Świdnickich, w Starym Lesieńcu, w Lubominku i na Krakowskim Osiedlu, powinny zawierać wyodrębnione, dzielnicowe ośrodki kultury (świetlica, filia biblioteki itp.), publicznie dostępne tereny rekreacyjno – wypoczynkowe oraz odpowiedni zasób terenów dla rozwoju usług handlowych i gastronomicznych. Kształtowanie przestrzeni publicznych w centrach powinno odbywać się w możliwie największym stopniu w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz zapewniać wysoką jakość tej przestrzeni.

Niezależnie od tego, poprzez rozwój infrastruktury obszaru Góry Dzikowiec, należy dążyć do utworzenia zwartego kompleksu rekreacyjno – wypoczynkowego, jako wyodrębnionej przestrzennej jednostki funkcjonalnej, w oparciu o przebudowę układu dróg kołowych, pieszych i rowerowych oraz o przystanek kolejowy Dzikowiec na istniejącym odcinku linii kolejowej nr 291. Jako dodatkowy, towarzyszący kompleks rekreacyjno – wypoczynkowy, należy wyznaczyć obszar góry Mniszek, znajdujący się pomiędzy dwiema największymi jednostkami osadniczymi Boguszowa – Gorce.

Droga wojewódzka nr 367 jako oś komunikacyjna Boguszowa – Gorce, musi przejść istotną modernizację, łącznie z realizacją obecnego projektu obwodnicy Boguszowa, jak i docelowego wyznaczenia korytarza obwodnicy Gorce w kierunku gminy Czarny Bór. Nowe przebiegi drogi nr 367 będą miały szczególne znaczenie w momencie oddania do użytku systemu dróg ekspresowych S3 i S5, rozwoju i modernizacji poszczególnych odcinków Drogi Śródsudeckiej oraz budowy nowej linii kolejowej Kolei Dużych Prędkości, łączącej Pragę Czeską z Wrocławiem, Centralnym Portem Komunikacyjnym i Warszawą. Wtedy należy spodziewać się znaczącego wzrostu ruchu tranzytowego, ale też komasacji wyjazdów z Boguszowa – Gorce w kierunku zachodnim.

Drogi gminne klasy zbiorczej jako kontynuacja istniejących rozwiązań lub wytyczenie nowych przebiegów, powinny obsługiwać każdą z jednostek osadniczych na terenie miasta. Wzdłuż dróg należy wyznaczyć trasy rowerowe (niezależnie od dróg rowerowych turystycznych), pozwalające na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i do przystanków i węzłów transportu zbiorowego. Pozwoli to na zwiększenie udziału ruchu rowerowego w ogólnym bilansie transportowym, przyczyniając się do zrównoważonej mobilności lokalnej społeczności.

Drugą osią komunikacyjną Boguszowa – Gorce, równoległą do drogi nr 367, jest linia kolejowa nr 274 relacji Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra – Zgorzelec (granica Państwa). W związku z modernizacją dworca Boguszów – Gorce Zachód oraz z potrzebami modernizacyjnymi pozostałych dwóch dworców na terenie miasta, powinny zostać zaplanowane lokalne centra przesiadkowe P+R i B+R, powiązane z systemem kołowej komunikacji zbiorowej i indywidualnej oraz komunikacji kolejowej. Węzły te powinny kompleksowo rozwiązywać problemy parkowania, tworzyć dodatkowe obszary wysokiej jakości przestrzeni publicznych i usług oraz umożliwiać komunikację pieszą i rowerową w miarę możliwości bez kolizji z docelową obwodnicą drogi nr 367 i linii kolejowej nr 274. Centra przesiadkowe, po integracji z systemem istniejących szlaków turystycznych w kierunku starego miasta w Boguszowie oraz w kierunku kompleksów górskich wokół miasta oraz tras sudeckich po stronie polskiej i czeskiej, stanowić będą punkty początkowe dla turystów wysiadających lub przesiadających się w węzłach.

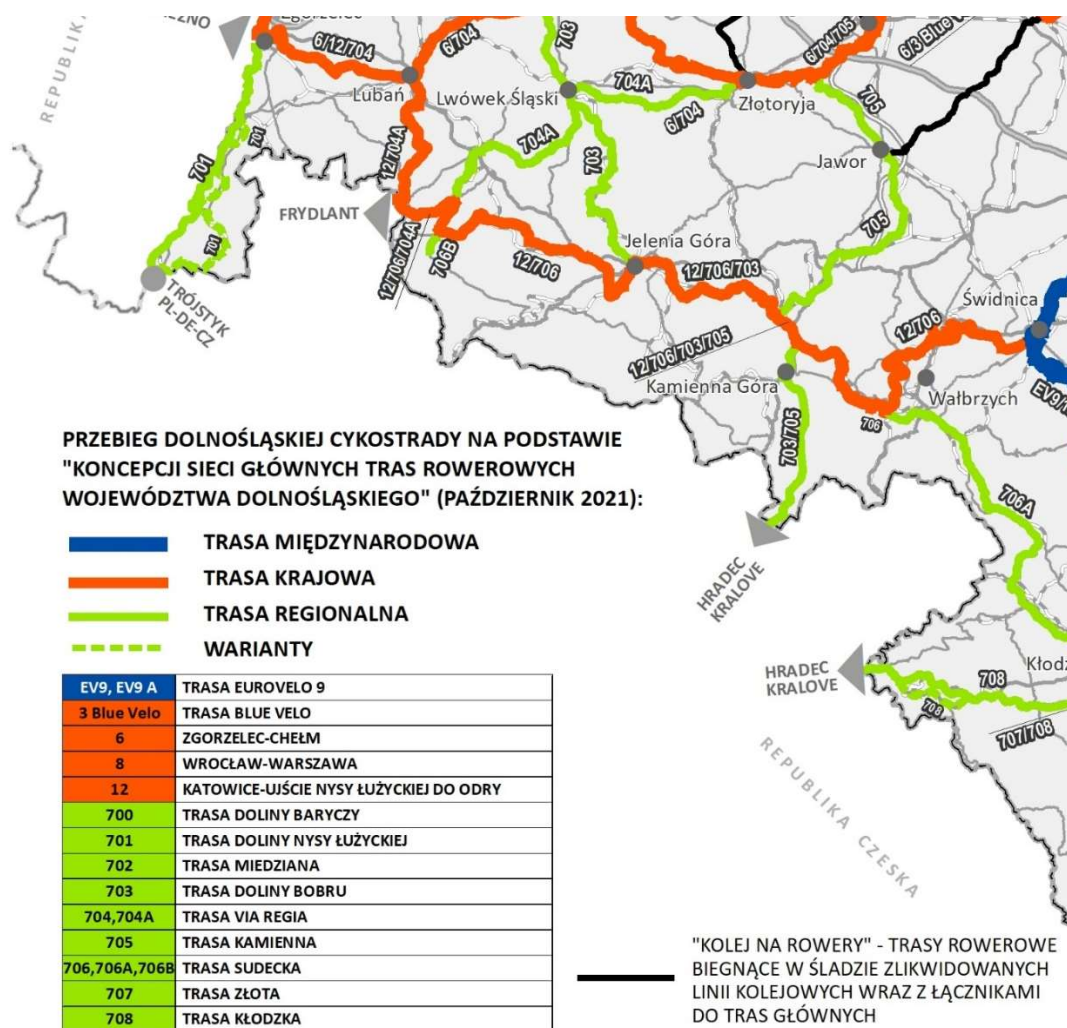

Kolejnym elementem systemu zrównoważonego systemu komunikacyjnego jest transport zbiorowy, dla którego w niniejszym modelu wyznaczono rolę zwornika poszczególnych jednostek osadniczych. Postulowane jest wykorzystanie niskoemisyjnego lub bezemisyjnego transportu autobusowego (elektrycznego lub napędzanego wodorem), w miarę możliwości budżetowych – bezpłatnego. System komunikacji zbiorowej powinien zapewniać komunikację z każdą z jednostek osadniczych taki sposób, aby sieć przystanków autobusowych zapewniała maksymalnie „1/2 mili” (około 800 m) dostęp pieszy do przestrzeni mieszkalnej, biznesowej i rekreacyjnej Boguszoza – Gorce.

Niezależnie od infrastruktury służącej codziennemu funkcjonowaniu miasta, należy zaprojektować i utworzyć kompleksowy system tras rowerowych, tworzących element sieci tras lokalnych i regionalnych, z uwzględnieniem kluczowych odcinków, zaprojektowanych w ramach „Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada” przyjętej przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 19.10.2021 r. (uchwała nr 4422/VI/21). Przez Boguszków – Gorce przebiega alternatywny odcinek 706A trasy sudeckiej 706 o znaczeniu subregionalnym, wzdłuż doliny potoku Lesk.

Rysunek 11. Przebieg trasy 706 w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada.

Źródło: Koncepcja sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada, przyjęta przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 19.10.2021 r. (uchwała nr 4422/VI/21)

Obszary miasta dostępne komunikacyjnie, umożliwiające stosunkowo tanie uzbrojenie techniczne i dobrze eksponowane na południowych stokach Boguszowa i Gorce, powinny służyć jakimś terenom mieszkalnictwa jednorodzinnego, przy jednoczesnym postulacie zwartości miasta, czyli pierwszeństwa do zagęszczania tkanki miejskiej w przestrzeniach już zurbanizowanych, przeznaczonych do rewitalizacji oraz ochrony terenów nieurbanizowanych o szczególnych walorach przyrodniczych. Nowe tereny mieszkaniowe powinny być wyznaczone w obszarach odpowiednio chronionych przed ponadnormatywnym oddziaływaniem infrastruktury transportowej i oraz zabudowy produkcyjnej, logistycznej i usługowej. Powinny być one tworzone w sposób kompleksowy, z zapewnieniem dostępu do usług publicznych, infrastruktury technicznej oraz transportu zbiorowego.

Szczegółnej interwencji w obrębie Boguszowa – Gorce wymagają tereny przeznaczone do rewitalizacji, zarówno zdegradowany przestrzennie i społecznie obszar Starego Miasta w Boguszowie, jak i zdegradowany przestrzennie i środowiskowo obszar przemysłowy przy linii kolejowej nr 274. Zakres interwencji dla obu rewitalizowanych przestrzeni opisano w rozdziale VI.6.

Kluczowym dylematem rozwojowym miasta Boguszów – Gorce jest takie kształtowanie nowej zabudowy, terenów sportowo – rekreacyjnych, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, aby odbywało się to w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem granic i zasad zagospodarowania w obszarach węzłowych wysokiej ochrony przyrodniczej (Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich oraz obszary Natura 2000 – PLH020057 Masyw Chełmca, PLB020010 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie i PLH020038 Góry Kamienne) oraz w obszarach uzupełniających (lądowy korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym – korytarz ekologiczny GKZ-6C Karkonosze – Góry Stołowe i obszar Chronionego Krajobrazu Kopuły Chełmca).

Oprócz postulatów potrzeby ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz kształtowania struktur przestrzennych umożliwiających zachowanie i funkcjonowanie terenów otwartych i zieleni w obszarach zurbanizowanych, powiązanych z miejskimi systemami zieleni, Strategia postuluje przyrodniczą ochronę doliny potoku Lesk w obszarach nieurbanizowanych, w szczególności na terenach potencjalnego zagrożenia powodzią, a tym samym rezerwy gruntów przeznaczonych pod okresowe zatapianie, jako lokalnego korytarza ekologicznego, z podstawowymi pasami terenów zielonych i z zachowaniem odpowiednich warunków do przewietrzania miasta na kierunku wschód – zachód.

Oprócz opisanych powyżej ustaleń i rekomendacji, samorząd lokalny w procesie planistycznym powinien kierować się następującymi zasadami wyznaczonymi m.in. w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego oraz w strategiach wyższego rzędu:

- uwzględnienie w procesie planistycznym granic i zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych (Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny – strefa I, przygraniczny obszar funkcjonalny, Sudecki Obszar Funkcjonalny – strefa górską),
- prowadzenie współpracy w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych w celu zarządzania przestrzenią w taki sposób, aby następowała integracja oraz łączenie funkcji komplementarnych w przestrzeni w celu zmniejszenia kosztów funkcjonowania infrastruktury komunalnej i podniesienia jakości życia mieszkańców,
- stosowanie w projektowaniu tras rowerowych i pieszych odpowiednich rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, adekwatnych do natężenia ruchu na drogach kołowych w przypadku prowadzenia tras wzdłuż tych dróg,
- zachowanie terenów otwartych, zagrożonych powodzią i podmokłych, jak również lasów, parków, alei drzew, obszarów tworzących korytarze ekologiczne, jako potencjału do budowy

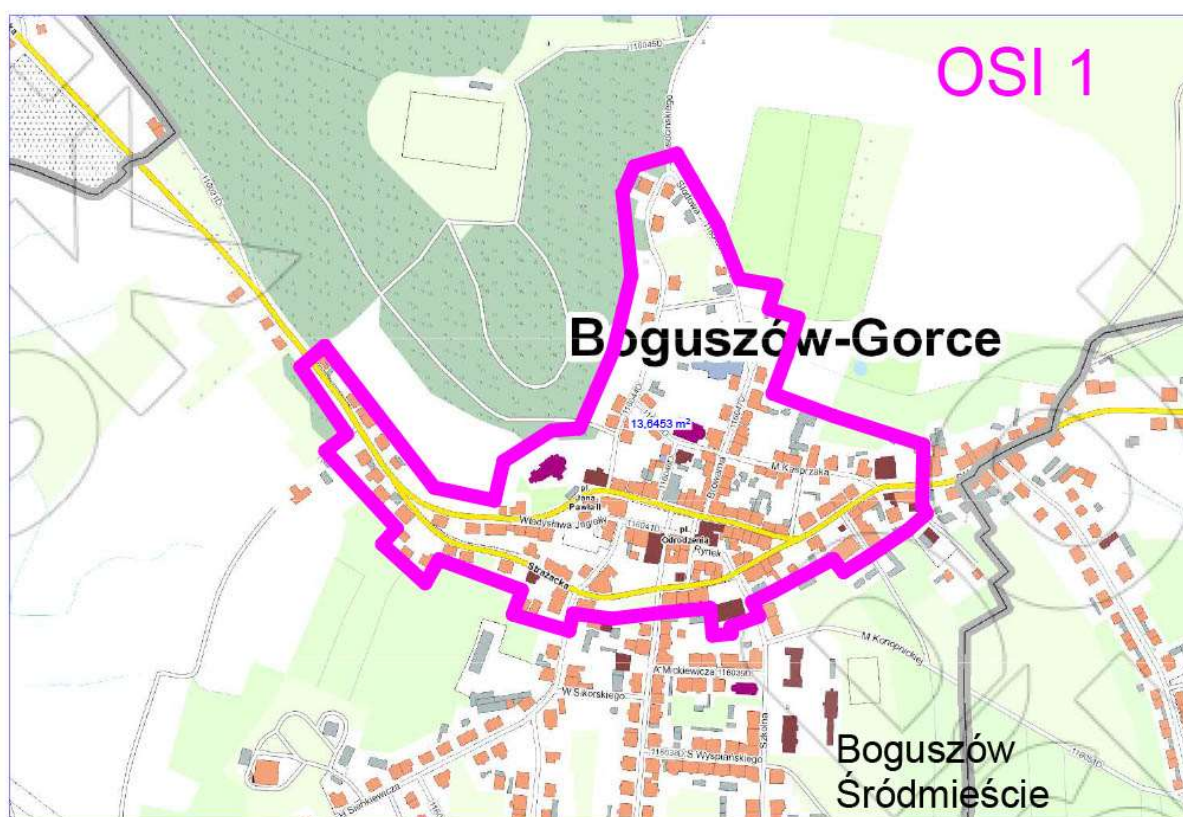
systemu zielonej infrastruktury, a w przypadku opracowania koncepcji zielonej infrastruktury uwzględnienie ustaleń tej koncepcji w celu zagwarantowania spójnego jej wdrażania,

- utrzymanie rezerw terenowych na cele transportowe po zlikwidowanych liniach kolejowych, w celu zapewnienia możliwości realizacji inwestycji transportowych w pasie terenu o dogodnej geometrii oraz pochyleniach podłużnych, głównie z myślą o możliwości realizacji na tych odcinkach inwestycji takich jak: Kolej Dużych Prędkości Wrocław – Praga, odbudowa linii kolejowych, budowa dróg rowerowych, budowa dróg (zlikwidowany odcinek kolejowy linii nr 291 Boguszów – Gorce Wschód – Wałbrzych Szczawienko),
- uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym, które w Planie Wojewódzkim mają przebieg orientacyjny, a których szczegółowy przebieg i zasady zagospodarowania należy wyznaczać w opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych,
- zwiększenie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (zasada odległości pomiędzy płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie przekraczającej 1000 m i braku innych barier dla zwierząt oraz zasada niezalesiania cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągi widokowe),
- wskazanie obszarów planowanych do rozwoju turystyki i rekreacji na podstawie szczegółowych analiz przyrodniczych, krajobrazowych i fizjograficznych, kierując się następującymi zasadami ich turystycznego udostępniania:
  - w obszarach chronionych realizacja infrastruktury turystycznej zgodnie z zasadami prawnej ochrony tworzących je zasobów,
  - w terenach zurbanizowanych realizacja zagospodarowania turystycznego przez uzupełnianie luk w istniejącej zabudowie, jej kontynuację, adaptację lub proturystyczną rewitalizację zdegradowanych obszarów,
  - w obszarach otwartych pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych terenu oraz zapewnienia indywidualnych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej na terenach położonych poza zasięgiem istniejących mediów.

Ze zgłaszanych postulatów strategicznych wynika konieczność szczególnej interwencji poprzez skoordynowane planowanie przestrzenne, programowanie, inwestowanie i wsparcie rozwoju trzech obszarów w granicach miasta Boguszów – Gorce, o łącznej powierzchni około 109 ha:

OSI 1 o powierzchni około 13,6 ha – Stare Miasto w dzielnicy Boguszków, o przewadze funkcji mieszkalno-usługowej, z licznymi obiektami zabytkowymi, obecnie zagrożone degradacją i przeciążone komunikacyjnie, głównie ruchem tranzytowym – rysunek nr 12.

Rysunek 12. Obszar Strategicznej Interwencji 1:

Źródło: Opracowanie własne na mapie topograficznej Województwa Dolnośląskiego <https://geoportal.dolnyslask.pl/>

OSI 2 o powierzchni około 56,3 ha – obszary położone pomiędzy zabudową mieszkaniową dzielnic Stary Lesieniec i Kuźnice Świdnickie - tereny przemysłowe, wyrobiska pokopalniane, obszary „dzikiej” prywatyzacji mienia Skarbu Państwa, tereny składowisk odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) – zdegradowane przestrzenie i środowisko – rysunek nr 13

Rysunek 13. Obszar Strategicznej Interwencji 2:

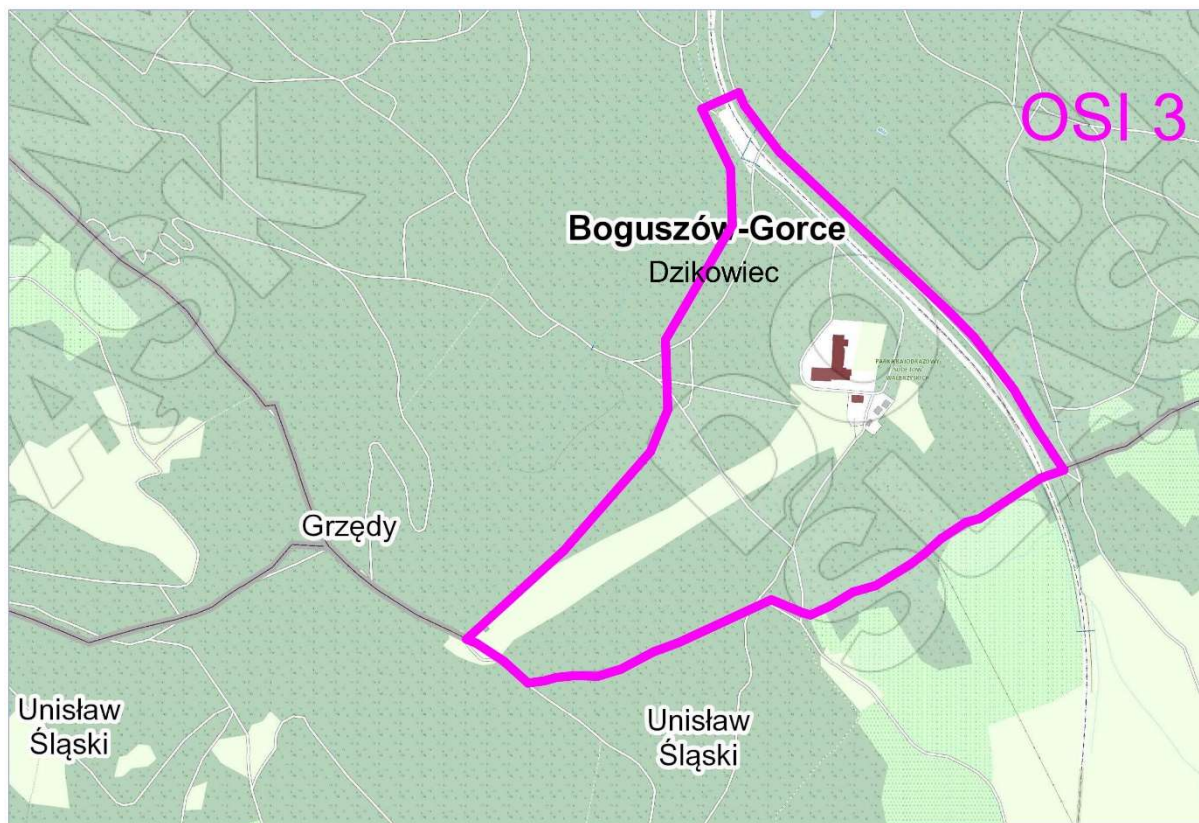
Źródło: Opracowanie własne na mapie topograficznej Województwa Dolnośląskiego <https://geoportal.dolnyslask.pl/>

OSI 3 o powierzchni około 39,2 ha – obszary położone na północno – wschodnim stoku góry Dzikowiec, będące kluczowym ogniwem w planowanym systemie sportowo – rekreacyjnym Boguszcza – Gorce. Stopniowo zagospodarowywane, wymagające dodatkowych inwestycji, zarówno w ramach prywatnych, jak i samorządowych funkcji sportowych, rekreacyjnych i hotelarsko – gastronomicznych oraz w ramach infrastruktury komunikacyjnej – rysunek nr 14.

Rysunek 14. Obszar Strategicznej Interwencji 3:

Źródło: Opracowanie własne na mapie topograficznej Województwa Dolnośląskiego <https://geoportal.dolnyslask.pl/>

Na obszarach strategicznej interwencji w mieście Boguszków – Gorce planuje się zrealizować następujące działania:

OSI 1:

- rewitalizacja społeczna i przestrzenna wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem Rynku oraz nieużytkowanych obiektów przemysłowych i użyteczności publicznej,
- likwidacja ruchu tranzytowego poprzez budowę obwodnicy Boguszcza,
- modernizacja infrastruktury mieszkaniowej wraz z osiągnięciem stanu niskiej emisji lub bezemisyjności, z maksymalnym stopniem ochrony środowiska, wraz z wymianą źródeł energii na systemy OZE,
- wykorzystanie niezagospodarowanych terenów na funkcje rekreacyjne i na zieleni urządzoną,

- uzbrojenie terenów w niezbędne sieci infrastruktury technicznej, drogi wewnętrzne, przystanki komunikacji publicznej, chodniki i drogi rowerowe,
- systematyczne zagęszczanie tkanki miejskiej, Sukcesywna realizacja działania – ocena opisowa.

OSI 2:

- rewitalizacja terenów przemysłowych połączona z likwidacją wysypisk odpadów i rekultywacją wybranych obszarów zdegradowanych,
- niezbędne zmiany planistyczne w celu udostępnienia terenów inwestycyjnych dla lokalnych przedsiębiorców z sektora MŚP,
- uzbrojenie terenów w niezbędne sieci infrastruktury technicznej, drogi wewnętrzne, przystanki komunikacji publicznej, chodniki i drogi rowerowe,
- budowa Centrum Przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem start-upów z branży nowoczesnych technologii teleinformatycznych,
- budowa źródeł energii w oparciu o systemy OZE,
- ochrona przyrodnicza terenów bezpośrednio przylegających do potoku Lesk.

OSI 3:

- wielowątkowy program inwestycyjny zagospodarowania na cele turystyczne, zarówno inwestycji samorządowych, jak i rządowych i prywatnych: trasy narciarskie, infrastruktura towarzysząca, trasy piesze i rowerowe, budowa hotelu, przystanek kolejowy, modernizacja (budowa) wieży widokowej.
- uzbrojenie terenów w niezbędne sieci infrastruktury technicznej, drogi wewnętrzne, przystanki komunikacji publicznej, chodniki i drogi rowerowe,
- modernizacja istniejącej zabudowy oraz budowa nowych obiektów z wykorzystaniem źródeł energii w oparciu o systemy OZE.

VI.7. Wydatki majątkowe w uchwale budżetowej Boguszowa – Gorce na rok 2022

I. W uchwale budżetowej ustalono:

- 1) Dochody budżetu w wysokości 67.304.483,60 zł (w tym majątkowe 1.715.500,00 zł)
- 2) Wydatki budżetu w wysokości 83.164.050,44 zł (w tym majątkowe 18.559.324,00 zł)
- 3) Deficyt planuje się pokryć:
  - a) z kredytu długoterminowego w wysokości 6.071.927,73 zł,
  - b) z przychodów z RFIL* w wysokości 8.477.735,11 zł,
  - c) z przychodów z RFRDS** w wysokości 1.309.904,00 zł.

*RFIL – Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

**RFRDS – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych

W odniesieniu do zadań strategicznych, w obszarze wydatków majątkowych, w projekcie budżetu Miasta Boguszków – Gorce zaplanowano następujące kwoty.

Tabela 42. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym

DZIAŁANIE	POZYCJA W PROJEKCIE BUDŻETU NA ROK 2022
Dalsze inwestycje w rozbudowę żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu. (Działanie 5.6 obszar infrastr.)	Adaptacja części budynku po byłym Publicznym Gimnazjum Nr 1 przy ul. Waryńskiego 10 na Żłobek Miejski nr 1 w Boguszkowie – Gorcach – II etap – 1.099.016 zł
Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miasta i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu. (Działanie 6.2 obszar społ.)	Modernizacja III piętra budynku przy ul. Waryńskiego w Boguszkowie – Gorcach na potrzeby Centrum Obsługi Jednostek – 230.000 zł
Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej starości. (Działanie 9.1 obszar społ.)	Utworzenie i/lub wyposażenie Klubu „Senior+” przy ul. Krakowskiej – 400.000 zł
Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych. (Działanie 10.4 obszar społ.)	Rezerwa celowa na Budżet Obywatelski – 150.000 zł
Poprawa dostępu do usług rynku pracy i pomocy społecznej oraz poprawa warunków pracy służb społecznych poprzez budowę nowej siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej. (Działanie 5.8 obszar infrastr.)	Przebudowa, rozbudowa i remont budynku z zasobu gminnego na potrzeby funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej – 3.500.000 zł
Szczególna troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów – działania systemowe. (Działanie 6.4 obszar społ.)	Budowa boksów śmietnikowych na pojemniki przeznaczone do selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Miasta Boguszków – Gorce – 70.000 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 43. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym

DZIAŁANIE	POZYCJA W PROJEKCIE BUDŻETU NA ROK 2022
Rozwój obszaru sportowego i rekreacyjnego na stoku Dzikowca, w tym jego potencjału gospodarczego (w oparciu o porzuconą budowę hotelu) – przygotowanie wielowątkowego program inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec w różnych aspektach: stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp. (Działanie 1.1 obszar gosp.)	Budowa nowych miejsc postojowych wraz z przebudową drogi dojazdowej do Ośrodka Sportowo – Rekreacyjnego Dzikowiec – 750.000 zł. Rozwój i poprawa funkcji turystycznych na terenie Gminy Miasta Boguszów – Gorce – 2.120.000 zł. Budowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej w Boguszowie – Gorcach – 1.700.000 zł.
Turystyczne zagospodarowanie obszarów poza Górą Dzikowiec – w tym Góry Parkowej i góry Mniszek. (Działanie 1.3 obszar gosp.)	Budowa pumtracka przy kompleksie boiska sportowych w Boguszowie – Gorcach – 800.000 zł.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 44. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym

DZIAŁANIE	POZYCJA W PROJEKCIE BUDŻETU NA ROK 2022
Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe oraz stopniowe uzbrajanie terenów. (Działanie 5.2 obszar gosp.)	Zagospodarowanie przestrzenne miasta – MPZP i SUIKZP – zagospodarowanie przestrzenne – 50.000 zł
Likwidacja szkodliwych dla środowiska systemów grzewczych, wzrost udziału źródeł energii odnawialnej oraz starania o gazyfikację Starego Lesieńca i pozostałych niezgazyfikowanych obszarów Boguszowa – Gorc. (Działanie 1.2 obszar infrastr.)	Dotacje na przedsięwzięcia służące ochronie powietrza, związane z trwałą likwidacją ogrzewania opartego na paliwie stałym – 300.000 zł Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie wybranych gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej – 110.500 zł.

	Współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju przedsięwzięć energetyczno – środowiskowych – etap przygotowawczy służący utworzeniu Sub – Regionalnego Sieciowego Programu Modernizacji Budynków – 40.000 zł
Remonty generalne budynków komunalnych będących siedzibą placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych. (Działanie 5.5 obszar infrastr.)	Modernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej nr 6 w Boguszowie – Gorcach – 400.000 zł Modernizacja systemu ogrzewania w budynku sali gimnastycznej PSP nr 1 w Boguszowie – Gorcach – 300.000 zł. Przebudowa budynku przy ul. Waryńskiego w Boguszowie – Gorcach na potrzeby utworzenia przedszkola zlokalizowanego na I i II piętrze budynku – 1.800.000 zł. Modernizacja węzła sanitarnego w budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej – Centrum Kultury w Boguszowie – Gorcach – 500.000 zł.
Poprawa stanu placów publicznych, dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych. (Działanie 5.3 obszar infrastr.)	Program budowy, przebudowy i remontów chodników na terenie Gminy Miasta Boguszów – Gorce wraz z doświetleniem przejść dla pieszych – 800.000 zł. Przebudowa wiaduktu w ciągu ulicy Krakowskiej w Boguszowie – Gorcach – 1.309.901 zł. Przebudowa drogi gminnej – ulicy Królowej Jadwigi w Boguszowie Gorcach wraz niezbędną infrastrukturą – 30.000 zł (dokumentacja). Przebudowa ulicy Wincentego Witosa w Boguszowie – Gorcach wraz z niezbędną infrastrukturą – 60.000 zł (dokumentacja). Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w Kuźnicach Świdnickich – 150.000 zł.

Poprawa stanu zieleni publicznej oraz wykorzystanie przestrzeni obszarów zielonych na funkcje rekreacyjne, w zgodności z priorytetem ochrony środowiska. (Działanie 5.2 obszar infrastr.)	Zagospodarowanie skweru w rejonie ul. Henryka Sienkiewicza i ul. Racławickiej – 50.000 zł (dokumentacja). Zagospodarowanie terenu wzdłuż ul. Marii konopnickiej wraz z niezbędną infrastrukturą – 100.000 zł (dokumentacja). Modernizacja placu zabaw przy ul. Generała Józefa Bema – 50.000 zł (dokumentacja).

Źródło: Opracowanie własne

VI.8. Wskazania dla dalszych okresów budżetowych

W obszarze społecznym, wydatki majątkowe w latach 2023 – 2030 powinny koncentrować się przede wszystkim na likwidacji barier architektonicznych i uczynieniu przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców oraz na wsparciu osób zagrożonych wszelkiego rodzaju wykluczeniem społecznym – zarówno w związku z podeszłym wiekiem, niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną jak i niezaradnością życiową. Istotne będzie wsparcie postaw obywatelskich, m.in. poprzez docelowe utworzenie Centrum Pożytku Publicznego i Wolontariatu z inkubatorem NGO w ramach Centrum Przedsiębiorczości oraz wsparcie instytucjonalne Centrum, jak również poprzez utrzymanie i wzmocnienie Budżetu Obywatelskiego i wyodrębnienie puli środków na wsparcie Inicjatyw Obywatelskich.

W obszarze gospodarczym wydatki majątkowe w latach 2023 – 2030 powinny być skierowane na działania związane ze wzbogaceniem funkcji sportowych, rekreacyjnych i hotelarsko – gastronomicznych oraz ze wsparciem lokalnych przedsiębiorców, m.in. poprzez przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych dla inwestorów z sektora MŚP. Kluczowe jest przygotowanie odpowiednich gruntów i budowa Centrum Przedsiębiorczości z inkubatorem, w którym będą powstawać i rozwijać się start-upy z branży nowoczesnych technologii teleinformatycznych. To jednocześnie sposób na stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych, przedsiębiorczych mieszkańców i droga do ich powrotów po studiach.

W obszarze infrastrukturalnym w latach 2023 – 2030 niezbędne będzie skierowanie wydatków majątkowych w obszar istniejącej infrastruktury technicznej i mieszkaniowej oraz w tereny zdegradowane, z maksymalnym wykorzystaniem nowoczesnych technologii dla unowocześnienia warunków zamieszkiwania, osiągnięcia stanu niskiej emisji lub bezemisyjności, możliwie dużego stopnia wykorzystania OZE i ochrony zasobów wody. Znaczną część wydatków majątkowych należy przeznaczyć na modernizację istniejących i budowę nowych dróg, chodników i ścieżek rowerowych oraz poprawę stanu zieleni miejskiej. Poczynając od pilnej zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, aż po zmiany kolejnych planów miejscowych, należy wyodrębnić nowe przestrzenie pod wszelkiego rodzaju funkcje miastotwórcze, a w szczególności pod budownictwo

mieszkaniowe jedno i wielorodzinne, dzięki któremu Boguszów – Gorce uzyska niewątpliwy atut w obrębie Aglomeracji Wałbrzyskiej, miasta o dużym potencjalne dla osiedlania się nowych mieszkańców. Niezbędne dla rozwoju funkcji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych będą inwestycje w sieci uzbrojenia technicznego, w tym w szerokopasmowe przesyły informatyczne.

Wydatki majątkowe w latach 2023 – 2030 powinny zostać również w większym stopniu skierowane na integrację przestrzenną dzielnic oraz nadanie im nowych funkcji w układzie policentrycznym oraz spięcie układu przestrzennego komunikacją publiczną – niskoemisyjną i bezpłatną. Kluczowa dla wszystkich obszarów życia miasta będzie rewitalizacja starówki w dzielnicy Boguszów oraz zabytkowych obiektów poprzemysłowych i jednolicie zaprojektowanych zespołów mieszkalnych w dzielnicy Gorce i w pozostałych częściach miasta. Poprzez rewitalizację należy rozumieć nie tylko remonty budynków, ale przede wszystkim nadanie rewitalizowanym obszarom nowych funkcji społecznych i gospodarczych.

We wszystkich wskazanych kierunkach rozwoju infrastruktury należy wzmocnić wysiłki dla pozyskiwania finansowych środków zewnętrznych, zarówno ze źródeł krajowych, jak i europejskich, w szczególności związanych z ochroną środowiska, jak i przestawiania systemów lokalnej gospodarki na tory niskiej emisji lub bezemisyjności (również w nawiązaniu do programów Komisji Europejskiej zatrzymania lub spowolnienia niekorzystnych zmian klimatycznych, np. Fit for 55).

WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

1. Batko R., Bogacz-Wojtanowska E. (2015), *Przedsiębiorstwa społeczne – poszukiwanie tożsamości pomiędzy celami ekonomicznymi a społecznymi*, Problemy Zarządzania, vol. 13, nr 4
2. Dokumenty Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach
3. Dokumenty Urzędu Miasta Boguszów-Gorce
4. GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>
5. GUS, Narodowy Spis Powszechny 2011
6. <https://www.cpk.pl/pl/dla-mieszkancow/studium-techniczno-ekonomiczno-srodowiskowe-dla-budowy-linii-kolejowej-zarow-granica-panstwa>
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, *Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019 r.
8. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu, 2020 r. – Wyniki egzaminu
9. Pacut A., *Rozwój przedsiębiorczości społecznej – istota i kierunki analizy*, Ekonomia Społeczna, nr 1, 2015
10. PKW; <https://pkw.gov.pl/>
11. Wójcik J., *Tereny pokopalniane Zagłębia Wałbrzyskiego 20 lat po zamknięciu kopalń węgla*, Przegląd geograficzny, 2018 nr 2 (90)
12. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, UMWD, Wrocław 2018 r.
13. Zalewski A. (red.), *Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym*, SGH 2005
14. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Uchwała nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.
15. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030, obejmująca swoim zasięgiem subregiony wałbrzyski i jeleniogórski (NUTS 3) – Strategia Rozwoju Sudety 203, UW 2018,
16. Koncepcja sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada”, Uchwała nr 4422/VI/21 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 19.10.2021 r.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa powiatu wałbrzyskiego i miasta Wałbrzych.....	36
Rysunek 2. Wariantowa mapa projektowanej linii kolejowej Żarów – granica Państwa	70
Rysunek 3. Mapa zagrożenia powodziowego $Q_{10\%}$, $Q_{1\%}$ i $Q_{0,2\%}$ - M-33-45-C-d-2.....	112
Rysunek 4. Mapa zagrożenia powodziowego $Q_{10\%}$, $Q_{1\%}$ i $Q_{0,2\%}$ - M-33-45-C-d-1.....	112
Rysunek 5. Mapa zagrożenia powodziowego $Q_{10\%}$, $Q_{1\%}$ i $Q_{0,2\%}$ - M-33-45-C-b-3.....	113
Rysunek 6. Systemy ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.....	118
Rysunek 6a. Systemy ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych (legenda).....	119
Rysunek 7. Obszar funkcjonalny cenny przyrodniczo.....	120
Rysunek 8. Systemy transportu.....	121
Rysunek 9. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.....	122
Rysunek 10. Podział jednostek osadniczych w Boguszkowie – Gorcach oraz schematyczny model struktury funkcjonalno – przestrzennej.....	160
Rysunek 11. Przebieg trasy 706 w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada.....	162
Rysunek 12. Granica Obszaru Strategicznej Interwencji 1.....	165
Rysunek 13. Granica Obszaru Strategicznej Interwencji 2.....	166
Rysunek 14. Granica Obszaru Strategicznej Interwencji 3.....	167

SPIS TABEL

Tabela 1. Ranking najniżej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków-Gorce na podstawie badań ankietowych	18
Tabela 2. Ranking najwyżej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków-Gorce na podstawie badań ankietowych	19
Tabela 3. Ranking problemów, które w największym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszkowa–Gorc20	
Tabela 4. Ranking problemów, które w najmniejszym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszkowa–Gorc	20
Tabela 5. Problemy dodatkowe, zgłoszone przez respondentów – mieszkańców	21
Tabela 6. Doświadczenia mieszkańców z życia w mieście oraz oczekiwania strategiczne (swobodne wypowiedzi)	28
Tabela 7. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszkowa - Gorc oraz powiatu wałbrzyskiego pod koniec 2020 roku	40
Tabela 8. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszkowie - Gorcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019	42

Tabela 9. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszkowie - Górcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019	43
Tabela 10. Liczba mieszkańców w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w powiecie wałbrzyskim, Wałbrzychu i w Boguszkowie - Górcach pod koniec 2020 roku.....	44
Tabela 11. <i>Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i w Boguszkowie - Górcach</i>	46
Tabela 12. Prognozowana liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2025, 2035, 2045 i 2050 w powiecie wałbrzyskim i w Wałbrzychu.....	48
Tabela 13. Prognozowana liczba mieszkańców w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do roku 2050. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste	49
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Boguszkowie – Górcach w latach 2010, 2015, 2020	51
Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON na obszarze powiatu wałbrzyskiego w latach 2010, 2015, 2020.....	51
Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020	51
Tabela 17. Liczba PGN w Boguszkowie-Górcach w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia	52
Tabela 18. Liczba PGN w powiecie wałbrzyskim w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia	52
Tabela 19. Liczba PGN w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia	52
Tabela 20. Liczba spółek z o.o. prowadzących działalność gospodarczą w najliczniejszych podklasach PKD w Boguszkowie-Górcach pod koniec 2020 roku	55
Tabela 21. Liczba spółek z o.o. oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w określonych sekcjach PKD w Boguszkowie-Górcach pod koniec 2020 roku.....	57
Tabela 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2019 r. w poszczególnych grupach sekcji PKD w powiecie wałbrzyskim na tle otoczenia, Wrocławia i województwa	61
Tabela 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce, na Dolnym Śląsku, w powiecie kłodzkim, powiecie świdnickim, powiecie wałbrzyskim, we Wrocławiu oraz w Wałbrzychu w latach 2015 - 2020. Dane w %.....	61
Tabela 24. Dane dotyczące budżetu obywatelskiego z lat 2019 i 2020 Boguszkowie-Górcach w układzie: wysokość budżetu obywatelskiego, liczba zgłoszonych wniosków, liczba zakwalifikowanych do głosowania, liczba głosujących, liczba dofinansowanych wniosków i kwota łączna dofinansowań.....	76
Tabela 25. Aktywność Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszkowie-Górcach oraz informacja o osobach uzależnionych od alkoholu lub narkotyków korzystających z pomocy ośrodka w latach 2016 – 2020 ...	80

Tabela 26. Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Miasta Boguszów-Gorce oraz liczba uczniów szkół podstawowych wraz z przewidywaną liczbą absolwentów i liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2020/20	81
Tabela 27. Liczba osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego w 2011 roku	84
Tabela 28. Udział osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego wśród ogółu mieszkańców tych obszarów w 2011 roku	85
Tabela 29. Analiza SWOT Boguszowa - Gorc w obszarze społecznym	91
Tabela 30. Analiza SWOT Boguszowa – Gorc w obszarze gospodarczym	94
Tabela 31. Analiza SWOT Boguszowa-Gorc w obszarze infrastrukturalno–przestrzennym	96
Tabela 32. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych	101
Tabela 33. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych	107
Tabela 34. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych	114
Tabela 35. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym	131
Tabela 36. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym	134
Tabela 37. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym	136
Tabela 38. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w dwóch lub trzech obszarach opisanych w ust. I.2., I.3. i I.4.	137
<i>Tabela 39. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym</i>	143
Tabela 40. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym	151
Tabela 41. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym	155
Tabela 42. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym	169
Tabela 43. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym	170
Tabela 44. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym	170

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ocena rynku pracy w skali 1-5 pkt.....	9
Wykres 2. Ocena warunków rozwoju przedsiębiorczości w skali 1-5 pkt.	10
Wykres 3. Ocena dostępu do e-usług administracyjnych w skali 1-5 pkt.	10
Wykres 4. Ocena dostępności i jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w skali 1-5 pkt.....	11
Wykres 5. Ocena dostępności i jakości infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych w skali 1-5 pkt.	11
Wykres 6. Ocena stanu i jakości mieszkań komunalnych w skali 1-5 pkt.....	12
Wykres 7. Ocena stanu i jakości przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne) w skali 1-5 pkt.	12
Wykres 8. Ocena dostępności i jakości komunikacji publicznej (tabor i połączenia autobusowe oraz kolejowe) w skali 1-5 pkt.	13
Wykres 9. Ocena dostępności i jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej w skali 1-5 pkt.....	13
Wykres 10. Ocena dostępności i jakości opieki medycznej w skali 1-5 pkt.....	14
Wykres 11. Ocena dostępności i jakości opieki nad seniorami w skali 1-5 pkt.....	14
Wykres 12. Ocena dostępności i jakości pomocy rodzinom najuboższym i zagrożonym marginalizacją w skali 1-5 pkt.....	15
Wykres 13. Ocena dostępności przestrzeni publicznych i instytucji dla osób niepełnosprawnych w skali 1-5 pkt.....	15
Wykres 14. Ocena dostępności i jakości obiektów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w skali 1-5 pkt.	16
Wykres 15. Ocena atrakcyjności oferty kulturowej i rozrywkowej w skali 1-5 pkt.	16
Wykres 16. Ocena stanu środowiska przyrodniczego w skali 1-5 pkt.	17
Wykres 17. Ocena dostępności i jakości usług noclegowych i gastronomicznych w skali 1-5 pkt.....	17
Wykres 18. Ocena jakości obsługi administracji publicznej (instytucji samorządowych) w skali 1-5 pkt.	18
Wykres 19. Ocena najważniejszych problemów społecznych i związanych z nimi zagrożeń.....	20
Wykres 20. Identyfikacja mocnych stron miasta.....	25
Wykres 21. Identyfikacja słabych stron miasta.....	25
Wykres 22. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki gospodarczej miasta	26
Wykres 23. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki gospodarczej miasta	26
Wykres 24. Oczekiwania mieszkańców w ramach zagospodarowania przestrzennego miasta.....	27
Wykres 25. Płeć respondentów w %	31
Wykres 26. Wiek respondentów w %	32

Wykres 27. Okres zamieszkania w %	32
Wykres 28. Wykształcenie respondentów w %	32
Wykres 29. Status zawodowy respondentów w %	33
Wykres 30. Liczba ludności Boguszowa - Gorc, Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego w okresie 2011-2020	38
Wykres 31. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszowa - Gorc pod koniec 2020 roku	39
Wykres 32. Współczynnik feminizacji w 2020 r. w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim, Boguszowie-Gorcach i w Wałbrzychu	41
Wykres 33. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszowie - Gorcach w latach 2010-2019	41
Wykres 34. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszowie - Gorcach w latach 2010 - 2019	43
Wykres 35. Ekonomiczna struktura wiekowa Boguszowa - Gorc w porównaniu z województwem dolnośląskim, powiatem wałbrzyskim oraz Wałbrzychem pod koniec 2020 roku	45
Wykres 36. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i Boguszowie - Gorcach	46
Wykres 37. Prognozowana liczba mieszkańców ogółem w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do 2050 roku. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste	49
Wykres 38. Wskaźniki gospodarcze 2020 r. - poziom przedsiębiorczości, czyli liczba zarejestrowanych PGN na 1000 mieszkańców województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego, Boguszowa - Gorc oraz Wałbrzycha	53
Wykres 39. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Boguszowie-Gorcach wg sekcji i działów PKD 2007 w 2020 roku	54
Wykres 40. Liczba spółek z o.o. działających w Boguszowie-Gorcach w 2021 r. aktywnych w poszczególnych sekcjach PKD	55
Wykres 41. Liczebność spółek z o.o. aktywnych na obszarze Boguszowa - Gorc w 2021 r. w najliczniejszych kategoriach rodzajów własności	58
Wykres 42. Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2019 r. - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego na tle sąsiednich powiatów, województwa i Polski. Dane w PLN brutto	59
Wykres 43. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wałbrzyskim na tle sąsiednich powiatów oraz województwa i Polski w relacji do przeciętnej płacy krajowej (Polska=100) w latach 2010 – 2019	60
Wykres 44. Skala i struktura bezrobocia w Boguszowie - Gorcach w latach 2015-2020	62
Wykres 45. Najliczniejsze kategorie bezrobotnych, mieszkańców Boguszowa - Gorc w 2020 roku. Dane w liczbie osób	63
Wykres 46. Osoby bezrobotne, mieszkańcy Boguszowa - Gorc będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2020 roku. Dane w liczbie osób	64

Wykres 47. Liczba pracujących ogółem w latach 2013 - 2019 - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego i Wałbrzycha	65
Wykres 48. Frekwencja w wyborach do rady gminy w latach 2014 i 2018 w Boguszwie - Gorcach na tle otoczenia i Polski	74
Wykres 49. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Boguszwie-Gorcach na tle otoczenia i Polski w latach 2011 – 2020	75
Wykres 50. Liczba stowarzyszeń i org. społecznych oraz fundacji w Boguszwie - Gorcach w latach 2011-2020	75
Wykres 51. Budżet obywatelski w Boguszwie - Gorcach w latach 2019-2020	76
Wykres 52. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Boguszwie-Gorcach ogółem (wykres liniowy) i wg kryterium dochodowego w latach 2010-2019	78
Wykres 53. Wybrane zagadnienia związane z pomocą społeczną w miejscowości Boguszyce-Gorce ..	79
Wykres 54. Liczba osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków Boguszwie - Gorcach w latach 2016-2020	80
Wykres 55. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w 2020 w Boguszwie-Gorcach na tle Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego	83
Wykres 56. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w 2020 w Boguszwie-Gorcach na tle Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego	83
Wykres 57. Czytelnicтво rejestrowane w bibliotekach w Boguszwie-Gorcach – wskaźniki w latach 2010 i 2020	86
Wykres 58. Uczestnictwo w kulturze w Boguszwie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2017 – 2019	86
Wykres 59. Sport w Boguszwie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2010 – 2020	87

UZASADNIENIE

Strategia Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce na lata 2021-2030 jest dokumentem strategicznym, zawierającym zespół działań, których celem jest zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy, infrastrukturalny, ekologiczny i przestrzenny. Dokument ten został opracowany z uwzględnieniem aktualnych uwarunkowań ekonomicznych, przepisów prawnych oraz zmieniających się potrzeb mieszkańców. Jest on szansą na stworzenie długofalowej wizji rozwoju miasta oraz pozwala na koordynację i hierarchizację działań. Strategia Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce na lata 2021-2030 jest spójna zobowiązującymi dokumentami programowymi na szczeblu krajowym i regionalnym. Będzie wyznaczała ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania. Ponadto opracowanie Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce jest istotne z punktu widzenia możliwości ubiegania się o środki zewnętrzne, w tym pomocowe środki unijne w nowej perspektywie finansowej 2021-2027.

Mając powyższe na uwadze, przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.